İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN İÇ VE DIŞ POLİTİKASINDA BEDEN TERBİYESİ VE SPORUN ROLÜ (1917-1940)

MARİNA FOMİNA
2501050733

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. İLKER AKTÜKÜN

İstanbul 2009

ÖZ

Bu tezin kapsamında Sovyetler Birliği'nin 1917-1940 dönemi arasında yürüttüğü iç ve dış siyasetinde beden terbiyesi ve sporun rolü araştırıldı.

Sovyet beden terbiyesi ve spor sisteminin teoride sosyalizm inşasının bir parçası haline dönüştürülme süreci; uygulamada SSCB'nin iç kalkınma sürecinde ve askeri kuvvetlerinin oluşturulmasındaki rolü; dış politikada uluslararası spor ilişkileri üzerinden yürütülen SSCB'nin devrimci siyaseti, sosyalist düzenin propagandası ve diplomasi aracı olarak kullanımı incelendi ve analiz edildi.

Araştırma esnasında modern kaynakların yanında 1917-1940 dönemine ilişkin eserler ve süreli yayınlar kullanıldı. Ayrıca birincil kaynaklara ulaşılmaya çalışıldı, tezin hazırlanması esnasında Rus devlet arşivlerinin belgelerinden de faydalanıldı.

ABSTRACT

The role of physical culture and sport in the Sovyet internal and foreign policy in the period of 1917-1940 was researched in the frame of this thesis.

The process of converting Sovyet physical culture and sport system to the part of Socialism building in theory; usage of Sovyet physical culture and sport system in practice in the process of internal development and creating of armed forces; usage of Sovyet physical culture and sport system in foreign policy as promoting of revolutionary policy, propaganda of Socialist regime through the international sport relations, using them as an instrument of diplomacy were researhed and analysed.

In the process of research beside the modern sources books, compositions and periodical issues concernig the period of 1917-1940 were used. Also I tried to reach to the primary sources, some documents from Russian state archives were used in the thesis.

ÖNSÖZ

Yaptığım araştırma esnasında yakın ilgi ve yardımlarından dolayı Rus Devlet Sosyal-Siyasi Tarih Arşivi Komsomol Arşivi Bölümü Başkanı Galina M. Tokareva ve Rusya Federasyonu Devlet Arşivi Uzmanı Elena Y. Paşenina, St.-Petersburg Rus Milli Devlet Kütüphanesi, Rusya Merkez Devlet Kütüphanesi, Tataristan Cumhuriyeti Milli Devlet Kütüphanesi uzmanlarına, ayrıca çalışmam esnasında bana destek olan eşime ve aileme teşekkür etmek istiyorum.

Tezin hazırlanması aşamasında beni destekleyen, akademik araştırmayı yönlendiren ve destekleyen Tez Danışmanı Yrd. Doç. Dr. İlker Aktükün'e en içten duygularımla teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **ii**

ÖNSÖZ ..... **iii**

İÇİNDEKİLER ..... **iv**

TABLOLAR, ŞEMALAR VE GRAFİKLER LİSTESİ ..... **vii**

KISALTMALAR ..... **viii**

GİRİŞ **1**

1. SOVYET BEDEN TERBİYESİ VE SPOR SİSTEMİNİN KURULUŞU **9**

1.1. SOVYET BEDEN TERBİYESİ SİSTEMİNE İDEOLOJİK TEMEL ARAMA ÇABALARI 9

1.2. DIŞ POLİTİKADA SOVYET SPORUNUN KULLANIMINA İLİŞKİN FİKİRLER VE GEREKSİNİMLER 13

1.3. BOLŞEVİKLERİN SAĞLIK VE EĞİTİM ALANINDA BEDEN TERBİYESİNİN KULLANIMINA İLİŞKİN İLK ÇALIŞMALARI 16

1.4 GENEL ASKERİ EĞİTİMİN SOVYET BEDEN TERBİYESİ SİSTEMİN KURULUŞUNDAKİ ROLÜ 19

1.4.1. Genel Askeri Eğitim Kanunu ve *Vsevobuç*'un Kuruluşu 19
1.4.2. *Vsevobuç*'un Askeri Programlarında Beden Terbiyesi ve Sporun Kullanımı 21
1.4.3. I. Tüm Rusya Beden Terbiyesi, Spor ve Askeri Hazırlık Kurultayı ve Aldığı Kararlar 23
1.4.4. *Vsevobuç*'ta ve Sovyet Beden Terbiyesi ve Spor Sahasında İdeolojik Çalışmanın Kuvvetlendirilmesi 25
1.4.5. Beden Terbiyesi ve Askeri Eğitim İçin Eğitmen Kadrolarının Yetiştirilmesi 29
1.4.6. İç Savaş Döneminde *Vsevobuç*'un Beden Terbiyesi ve Spor Çalışmaları 30
1.4.7. Sporun Askeri Eğitime Dönüşmesinde Kronstadt Örneği 33

1.5. YENİ BEDEN TERBİYESİ SİSTEMİNDE SOVYET KADININ YERİ 36

2. SOVYET SPOR POLİTİKASININ UYGULANMASINDA ÖNEMLİ DÖNÜM NOKTALARI **40**

2.1. 1920-1923 DÖNEMİNDE *VSFK* ÜZERİNDEN *KOMSOMOL* KATILIMI VE DENETİMİYLE YÜRÜTÜLEN BEDEN TERBİYESİ ÇALIŞMALARI 40

2.2. PARTİNİN MERKEZİYETÇİ POLİTİKASI İZİNDE RSFSC MERKEZ YÜRÜTME KOMİTESİ NEZDİNDE BEDEN TERBİYESİ YÜKSEK KONSEYİ'NİN KURULUŞU 44

2.3. 1925-1929 DÖNEMİNDE PARTİNİN BEDEN TERBİYESİ VE SPOR SAHASINA MÜDAHALELERİ 46

2.4. 1929-1936 DÖNEMİNDE SOSYALİZMİN İNŞASINDA VE SAVUNMASINDA BİR ARAÇ OLARAK SOVYET BEDEN TERBİYESI VE SPOR 50

2.5. 1936-1940 DÖNEMİNDE SOVYET SPOR SİSTEMİNDE REKABETÇİLİĞE DÖNÜŞ 54

3. SOSYAL-DEMOKRASİ İLE HEGEMONYA MÜCADELESİNDE SPOR..55

3.1. 1920-1921 Döneminde Kızıl Spor Enternasyonali'nin Kuruluşu 55
3.1.1. Komintern'in Politikasına Tepki Olarak Sosyal-Demokrat Luzern Spor Enternasyonali'nin Kuruluşu 55
3.1.2. Komintern Politikasının İzinde Kızıl Spor Enternasyonali'nin Kuruluşu 59
3.2. 1922-1924 Döneminde SSCB'nin Batı İle Siyasi İlişkilerini Normalleştirme Politikasının KSE Üzerinden Yürütülmesi 63
3.3. 1924 – 1928 *Komintern*'in "Birleşik Cephe" Politikasının KSE Üzerinden Yürütülmesi 72
3.3.1. "Birleşik Cephe" Politikasının Başlangıç Safhasında Sovyet Spor Örgütleri Üzerinden Yürütülmesi 72
3.3.2. "Bolşevikleştirme" Kararının Spor Örgütlerine Yansıması 74
3.3.3. "Bolşevikleştirme" Politikasına Karşı Spor Sahasında Muhalefet 76
3.3.4. Frankfurt İşçi Olimpiyatı Kampanyası Sırasında Sosyal-Demokratların İki Yönlü "Birleşik Cephe" Taktiğine Tepkisi 81
3.3.5. "Birleşik Cephe" Taktiğinin Spor Sahasında Başarılı Dönemi 83
3.3.6. Propaganda Aracı Olarak Uluslararası Kızıl Stadyum Projesi 97
3.3.7. Sosyalist Düzenin Propaganda Aracı Olarak Dünya Spartakiadası 100
3.4. *Komintern*'in "Sınıfa Karşı Sınıf" Politikasının KSE Üzerinden Yürütülmesi 106
3.4.1. "Sınıfa Karşı Sınıf" Taktiği Dış Politikada Bir Dönüm Noktası 106
3.4.2. KSE'nin Komintern'nin Politikası İzinde Genişleme Sürecine Geçişi 108
3.4.3. KSE'nin Komintern Direktifleri Doğrultusunda Faşizm, Militarizm ve "Burjuva" Spor Örgütleri İle Mücadelesi 110
3.4.4. 1928-1933 Döneminde KSE Üzerinden Dış Politika Yürütme Olanaklarının Kısıtlanması 115
3.5. "Halk Cephesi" Politikasının Aracı Olarak Kızıl Spor Enternasyonali 118
3.5.1. KSE Üzerinden Yürütülen Anti-faşizm ve Anti-Militarizm Politikası 118
3.5.2. Berlin Olimpiyatı'na Alternatif Olarak Antverpen İşçi Olimpiyatı 123
3.5.3. Sovyet Diplomasi Gereksinimlerinden Dolayı KSE'nin Feshedilmesi 125

4. DİPLOMASİ ARACI OLARAK SPOR 126

4.1. DOĞU ÜLKELERİNDE SPOR ÜZERİNDEN YÜRÜTÜLEN SOVYET DIŞ POLİTİKASI 126

4.1.1. Doğu Ülkelerinde Spor Üzerinden Dış Politikanın Yürütülmesine İlişkin Genel Görüşler 127
4.1.2. Çin ve Moğolistan'da KSE Üzerinden Dış Politika Yürütme Teşebbüsleri 129
4.1.3. İran ve Afganistan ile Kurulan İlişkiler 132
4.1.4. Sovyet-Türk Siyasi İlişkilerinde Bir Diplomasi Aracı Olarak Spor 134
4.1.4.1. 1921-1925 Döneminde Sovyet-Türk İlişkilerinin Bir Diplomasi Aracı Olarak Spor 134
4.1.4.2. 1930-1936 Döneminde Sovyet-Türk İlişkilerinin Bir Diplomasi Aracı Olarak Spor 137

4.2. "BURJUVA" ÜLKELERLE SİYASİ İLİŞKİLERİN KURULMASINDA BİR DİPLOMASİ ARACI OLARAK SPOR 142

4.2.1. Antifaşizm Politikasının Sovyet Spor İlişkileri Üzerinden Yürütülmesi 142
4.2.1.1. 1933'e Kadar "Burjuva" Ülkelerle İlişkilerin Kurulmasında Spordan Faydalanma Teşebbüsleri 142
4.2.1.2. Sovyet-Çekoslovak Siyasi İlişkilerinde Bir Diplomasi Aracı Olarak Spor. 144

4.2.1.3. Sovyet-Fransız Siyasi İlişkilerinde Bir Diplomasi Aracı Olarak Spor.....146
4.2.1.4. Cumhuriyetçi İspanya İle Siyasi İlişkilerde Bir Diplomasi Aracı Olarak Spor.....148
4.2.2. Savaş Arifesinde Diplomasi Aracı Olarak Spor 150

SONUÇ.....153

KAYNAKÇA.....164

EKLER.....183

Ek 1. Lenin'in Katıldığı Kızıl Meydan'da Vsevobuç'un Düzenlediği 25 Mayıs 1919 Tarihli Geçit Resmiden Bir Görüntü 183
Ek 2. Özbek Kadınları Kızıl Meydan'da 1937 Spor Geçitinde 184
Ek 3. Spor Kulübünde Atıcılık-Nişancılık Çalışmaları.....185
Ek 4. Tekstil Fabrikasında Mesaiden Önce Emek Jimnastiği.....186
Ek 5. Leningrad'ta Yapılan Spor Şöleninden Bir Görüntü.....187
Ek 6. 1927 Yılında Yapılan SSCB Milli Takımı - Avusturya İşçi Takımı Maçından Bir Görüntü.....188
Ek 7. 1928 Moskova Dünya Spartakiadası Pankartı.....189
Ek 8. 1931'de Düzenlenmesi Planlanan Berlin Spartakiadası'nın Pankartı.....190
Ek 9. SSCB İle Türkiye Takımları Arasında 1935 Yılında Yapılan Bir Futbol Maçı Öncesi Görüntü.....191
Ek 10. 1937 Yılında Yapılan Basque Milli Takımı-Dinamo Maçından Bir Görüntü.....192
Ek 11. 1940 Yılında Spartak-Slavia Maçı Öncesi Kura Çekilişi.....193
Ek 12. 1927 Yılında Kızıl Ordu Kurmay İstihbarat Dairesi'nden Podvoyskiy'e Gönderılen Not.....194
Ek 13. Kızıl Spor Enternasyonali'nin Komintern Yürütme Komitesi Sekreterliği'nin Kararına İstinaden Tüm Dünya Sporcularına Çağrısı.....196
Ek 14. Kızıl Spor Enternasyonali'nin 1936 Yılındaki Faaliyeti Hakkında Bilgi...197
Ek 15. Komsomol Merkez Komitesi Spor Komisyonu'nun Burjuva Takımlar ile Görüşmeler Hakkında Kararın Taslağı.....198
Ek 16. KSE Başkanı Podvoyskiy'nin RKP(B) Merkez Komitesi'ne, Orgbüro'ya Yoldaşlar Stalin, Zinoviev, Kaganoviç, Molotov, Andreev, Uglanov, Çaplin'e Gönderdiği Mektup.....199
Ek 17. Bajanov'un 1926 Yılında Merkez Teftiş Komisyonu Başkanı Yoldaş Kuybışev'e Gönderdiği Mektuptan Stalin'in Burjuva Sporcularla Yapılan Karşılaşmalar Hakkında Görüşünü Aksettiren Alıntı.....200

TABLOLAR, ŞEMALAR VE GRAFİKLER LİSTESİ

Tablolar:

TABLO I	1925-1927 Yılları Arasında RSFSC'de Spor Örgütleri ve Sporcu Sayısı	s. 50
TABLO II.	1931-1937 Yılları Arasında GTO Normlarını Yerine Getiren Kişi Sayısı (bin kişi)	s.53
TABLO III	KSE Seksiyonları Ve Onların Kuruluş Dönemleri	s.66
TABLO IV	Ülkelere Göre *Spartakiada*'ya Katılan Yabancı İşçi Sporcuların Dağılımı	s.104
TABLO V	KSE İllegal Örgütlerinin Üye Sayısının Ülkelere Göre Dağılımı	s.116
TABLO VI	1932'de Ülkelere Ve Örgütlere Göre KSE Üyeleri Sayısı	s.117

Şemalar:

Şema I	SSCB'nin Beden Terbiyesi Yönetim Organları. 1923-1936	s.46

Grafikler:

Grafik I	1921-1933 Döneminde Sovyet Sporcuların Yarışma Sayısı Grafiği	s.111

KISALTMALAR

A.g.b.	Adı geçen belge
A.g.e.	Adı geçen eser
A.g.m.	Adı geçen makale
ATSB	*Alman Turn und Spor Bund (*Alman Jimnastik ve Spor Birliği)
BGTO	*Bud Gotov k Trudu i Oborone* (Çocuklar İçin Hizmete ve Savunmaya Hazırlık)
ÇEKA	*Çrezvıçaynaya Komissiya (*Sovyet Gizli Servisi*)*
ÇKP	Çin Komünist Partisi
ÇON	*Çasti Osobogo Naznaçeniya (*Kızıl Ordu'da İdeolojik Çalışmadan ve İç Güvenlikten Sorumlu Özel Amaçlı Birlikler*)*
ÇPSJB	Çekoslovak Proleter Spor ve Jimnastik Birliği
GARF	*Gosudarstvennıy Arhiv Rossiyskoy Federatsii (*Rusya Federasyonu Devlet Arşivi)
GPU	*Glavnoe Politiçeskoe Upravlenie (*Genel Siyasi Daire)
GTO	*Gotov k Trudu i Oborone* (Hizmet ve Savunma İçin Hazırlık)
Komintern	Komünist Enternasyonal
Komsomol	*Vserossiyskiy Kommunistiçeskiy Soyuz Molodeji (*Rus Komünist Gençlik Kolları Birliği*)*
Komsomol Enternasyonali	*İnternatsional Kommunistiçeskoy Molodyoji* (Komünist Gençlik Kolları Enternasyonali)
KP	Komünist Parti
KSE	Kızıl Spor Enternasyonali
LSE	Luzern Spor Enternasyonali
MK	Merkez Komite
Narkomindel	*Narodnıy Kommisariat İnostrannıh Del* (Dış İşleri Halk Komiserliği)

Narkompros	*Narodnıy Komissariat Prosvesçeniya (*Eğitim Halk Komiserliği*)*
Narkomzdrav	*Narodnıy Komissariat Zdravohraneniya (*Sağlık Halk Komiserliği)
NEP	*Novaya Ekonomiçeskaya Politika (*Yeni Ekonomik Politika)
NKVD	*Narodnıy Komissariat Vnutrennih Del* (İç İşleri Halk Komiserliği)
Orgbüro	*Organizatsionnoe Byuro* (Örgütlenme Bürosu)
Pioner Örgütü	Sovyet İzciler Birliği
Politbüro	*Politiçeskoe Byuro* (Siyasi Büro)
Profintern	Kızıl İşçi Sendikaları Enternasyonali
Sovnarkom	*Sovet Narodnıh Komissarov* (Halk Komiserleri Konseyi)
RGASPİ	*Rossiyskiy Gosudarstvennıy Arhiv Sotsialno-Politiçeskoy İstorii* (Rus Devlet Sosyal-Siyasi Tarih Arşivi)
RKP(B)	*Rossiyskaya Kommunitiçeskaya Partiya (Bolşevikov)* Rus Komünist (Bolşevikler) Partisi
RSKOFK	*Rossiskiy Soyuz Krasnıh Organizatsiy Fizkulturı* (Rus Kızıl Beden Terbiyesi Örgütleri Birliği)
RSFSC	Rus Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti
RSDİP	Rus Sosyalist Demokrat İşçi Partisi
SİSE	Sosyalist İşçi Spor Enternasyonali
Terrkadrı	*Territorialnıye Kadrı* (İdelojik Çalışmadan Sorumlu Yerel Kadrolar)
TUL	Fin İşçi Spor Federasyonu
UİKSÖB	Uluslararası İşçi-Köylü Spor Örgütlerinin Birliği
UOK	Uluslararası Olimpiyat Komitesi
Voenved	*Voennoe Vedomstvo* (*Vsevobuç* Feshedildikten Sonra Onun Fonksyonlarını Üstlenen Askeri Kurum)
Vsevobuç	*Upravlenie Vsevobsçego Voennogo Obuçeniya i Formirovaniya Rezervnıh Çastey Krasnoy Armii* (Genel

	Askeri Eğitim ve Kızıl Ordu Yedek Birlikleri Oluşturma Kurumu)
VSFK	*Vısşıy Sovet Fiziçeskoy Kulturı* (*Vsevobuç* Nezdinde Beden Terbiyesi Yüksek Şurası)
VSFK	*Vserossiyskiy Sovet Fiziçeskoy Kulturı* (RSFSC Merkez Yürütme Komitesi Nezdinde RSFSC Beden Terbiyesi Yüksek Konseyi)
VSFK	*Vsesoyuznıy Sovet Fiziçeskoy Kulturı* (SSCB Beden Terbiyesi Konseyi)
VTOPAS	*Vserossiyskoe Tovarisçestvo Obrazovatelno-Proizvodstvennıh Assotsiatsiy* (Tüm Rusya Endüstriyel-Eğitim Birlikleri Federasyonu)
VTSPS	*Vserossiyskiy Tsentralnıy Sovet Professionalnıh Soyuzov* (Tüm Rusya Sendikalar Merkez Konseyi)
YK	Yürütme Komitesi

GİRİŞ

20. yüzyılın başında, özelikle I. Dünya Savaşından sonra Avrupa'nın birçok ülkesinde beden terbiyesi ve spor çalışmaları ön plana çıktı. 19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başında yaşanan süreçler beden terbiyesinin daha geniş kullanımına yol açtı. Savaşların kitlesel boyut kazanması seçkinlerden oluşan ve paralı askerliğe dayalı profesyonel orduların yerini yurttaşlık temeline dayalı orduların yer alması, kısa bir zamanda çok sayıda askerin eğitimi anlamına da geliyordu. Beden terbiyesi çalışmaları yeni askeri eğitimin önemli bir parçasını oluşturdu. Öte yandan endüstrileşme süreci kırdan kente yaşanan göçü hızlandırdı, aynı zamanda üretkenliği arttırma sorununu da ortaya koydu. Endüstrideki ağır çalışma şartları ve savaşlar halkın sağlık sorunlarını arttırdı. Beden terbiyesi ve spor bu sorunlara da bir çare olarak görüldü.

İngiltere'de, Almanya'da, İtalya'da, Fransa'da, Türkiye'de, Sovyetler Birliği'nde ve diğer ülkelerde devletin inisiyatifiyle beden terbiyesi sistemleri kuruldu[1]. Savaşın yıkıcı etkisinden dolayı önemli ölçüde ekonomik gerileme sürecini yaşayan Avrupa ülkelerinde hızlı ve kitlesel kalkınmaya katkı sağlayacak bir araç olarak beden terbiyesi kullanılmaya başladı. Batı Avrupa'da özellikle Almanya ve İtalya beden terbiyesi ve spor sahasında büyük başarılar elde etti. İki ülkede de beden terbiyesi ve spor faşist ideolojinin bir parçası olarak, devletin desteği ve denetimi altında geliştirildi. Beden terbiyesi ve spor sahasında büyük başarılara imza atan Sovyetler Birliği'nde de benzer bir çalışma yapıldı. Alman beden terbiyesi politikasında Naziler Aryan Irkı ideolojisini kullandı, SSCB'de ise Bolşevikler Marx ve Engels'e başvurdu.

Bolşevikler iktidara geldikten kısa bir süre sonra iç savaşla karşı karşıya kaldılar. Kapitalist ülkelerin yeni sosyalist devlete karşı olumsuz tutumu Sovyetler Birliği'nin uluslararası izolasyonu getirdi. Savaşın ve izolasyonun getirdiği siyasi ve ekonomik sıkıntılar nüfusun daima sağlıklı ve kuvvetli kalmasını gerektiriyordu. Olası bir savaşın kitlesel boyutundan dolayı çok sayıda sağlıklı ve güçlü askere ihtiyaç vardı. Ekonomik sıkıntıların aşılması için ülke çapında hızlı bir endüstrileşmenin

[1] İngiltere, Almanya, İtalya ve Fransa için bkz.: **European Cultures of Sport. Examining the Nations and Regions.** Edited by James Riordan, Arnd Krüger. İntellect Books, Portland, Oregona, USA, 2003. Türkiye için bkz.: Yiğit Akın, **Gürbüz ve Yavuz Evlatlar,** İletişim Yayınları, İstanbul, 2004

gerçekleştirilmesi lazımdı, endüstrileşme süreci ise yine çok sayıda sağlıklı ve güçlü işçi anlamına geliyordu. Marksist kurama göre zihinsel ve bedensel eğitimin birleşmesi üretkenliğin arttırılmasında önemli bir rol üstlenecekti. Kıt ekonomik şartlar çerçevesinde beden terbiyesine yapılacak az bir yatırımla bu kadar geniş bir kullanım alanı yaratılması Bolşevik yönetimi için çok cazip geldi.

Bolşeviklere göre beden terbiyesi yeni sosyalist toplum inşasında önemli bir araçtı. Ağır savaştan dolayı erkek nüfusunun azalması Bolşeviklerin Sovyet kadından yeni toplumda aktif rol talep etmesine neden oldu. Beden terbiyesi kadınlara yönelik eski tabuların yıkılmasında ve kadınların endüstrileşme sürecinde ve hatta askeri eğitim alanında yer almasında önemli bir etken oldu.

SSCB'nin çok-uluslu yapısından dolayı beden terbiyesi ülke genelinde bir entegrasyon aracı olarak da kullanıldı.

Bütün beden terbiyesi ve spor çalışmaları Bolşeviklerin sıkı denetimi altında yapıldı. Devlet bünyesinde spor politikasında denetleyici ve kontrol altına alıcı mekanizmalar kuruldu. Ayrıca parti, gençlik örgütleri, sendikal örgütler gibi yan kuruluşlarına beden terbiyesi ve spor hareketinde denetleyici ve örgütleyici rol üstlenmelerine talimatı verdi.

Dış politikada Sovyetler Birliği'nin erken döneminde Bolşevikler spor üzerinden dünya devrimi politikasını yürütmeye çalışırken, daha sonraki dönemde spor Sovyet dış politikasında siyasi ilişkiler yürütme çalışmalarında kullanılan bir araca dönüştürüldü. Bunun yanında yurtdışı spor ilişkileri üzerinden sosyalist düzenin kapitalist düzene göre üstünlük propagandası çalışmaları da yapıldı. Sovyet dış politikasının önemli bir ilgi odağı olan doğu ülkelerinde spor üzerinden siyasi ilişkiler kurma çalışmaları yürütüldü ve "burjuva" ülkelerle yürütülen siyasi ilişkilerde spor bir diplomasi aracı olarak kullanıldı.

Tezin birinci bölümünde Sovyet beden terbiyesi ve spor çalışmalarının teorik temelleri ele alındı. Sovyet beden terbiyesi sisteminin temeline Marksist kuram yerleştirilmişti. Aslında Marx ve Engels'in beden terbiyesi hakkında ayrı çalışmaları yoktu, fakat Bolşevikler onların eserlerindeki çeşitli ifadelerine atıfta bulunarak sosyalist beden terbiyesi kuramını geliştirdi. Kuramın ana hatları halkın sağlığını arttırmaya, zihinsel ve bedensel eğitimi birleştirmeye, maddi üretkenliği arttırmaya ve sosyalist düzeni kapitalist ülkelerin tehdidine karşı savunmaya yönelikti. Tezin hazırlanması esnasında Marx ve Engels'in beden terbiyesinin sosyalizm inşasında kullanımına ilişkin ifadeleri gözden geçirildi.

Dış politikada Sovyetler Birliği'nin erken döneminde beden terbiyesinin militan kullanımına ilişkin Nikolay Podvoyskiy'nin fikirleri hakimdi. Uluslararası alanda "burjuva" spor ideolojisine karşı sosyalist spor ideolojisiyle karşılık vermeye yönelik ilk teşebbüs Podvoyskiy tarafından yapıldı. Dünya devrimi olasılığı görüşlerinin hakim olan SSCB'nin erken döneminde Podvoyskiy apolitik görüşlü kapitalist spor anlayışına karşı mücadele etmeyi, proleter sınıfa Marksist anlayış içinde beden terbiyesi ve spor yaptırarak dünya devrimi için asker yetiştirilmesini öneriyordu. Dünya devrimi olasılığının azaldığı dönemde Bolşevikler uzun vadeli devrim programına geçiş yapıyor ve bu program dahilinde spor üzerinden yabancı proletarya ile dayanışma çalışmalarını yürütüyordu. Stalin'in iktidara gelmesi ile Sovyet dış politikasında yaşanan değişiklikler, Sovyet sporunu "burjuva" ülkelerle mücadeleden ziyade siyasi ilişkilerin kurulmasına yarayan bir diplomasi aracı haline getirdi. Uluslararası karşılaşmalarda Sovyet sporcuların zafer kazanmaları, sosyalist düzende halkın daha sağlıklı ve kuvvetli geliştiğinin bir göstergesi sayılıyordu. Spor üzerinden sosyalizmin kapitalist sisteme göre üstünlüğünü açısından spor, dış politikanın önemli bir parçası haline geldi.

İktidara gelen Bolşeviklerin, Ekim Devrimi öncesinden saptanan parti programında beden terbiyesinin sosyalizm inşasında kullanımına ilişkin çalışmaları ele alındı. Sağlık ve eğitim ağırlıklı beden terbiyesi çalışmaları için alınan ilk kararlar ve çıkartılan kanunlar gözden geçirildi.

Ekim Devrimi'nden kısa bir süre sonra iç savaşın başlaması beden terbiyesinin askeri amaçlı kullanımına ağırlık kazandırdı. Kızıl Ordu için kısa bir süre içinde çok sayıda asker yetiştirmenin beden terbiyesinin kullanımıyla mümkün olduğunu anlayan Bolşevikler askeri eğitim sisteminde yoğun olarak beden terbiyesini kullandı. Lenin başta olmak üzere Bolşevik partisinin üst düzey yetkilileri beden terbiyesi çalışmalarını bizzat yakından izliyordu. Askeri eğitimde kullanılan beden terbiyesi örgütlerinde ideolojik ortam ve sporcular arasında komünist ideallere sadakat, daima Bolşevik partisinin kurduğu yan örgütleri ve Sovyet gizli servisi tarafından denetleniyordu. Askeri eğitimin daha az önem taşıdığı iç savaş sonrası dönemde sivil devlet kurumlarının da katılımıyla beden terbiyesi ve spor sahasını ülke çapında denetleyen ve yönlendiren devlet organı kuruldu. Bolşevikler, Sovyet beden terbiyesi ve sporun teorisini yorumlama ve saptama yetkisinin daima partinin kontrolü altında tutulan, beden terbiyesi çalışmalarını denetleyen devlet organlarının elinde kalmasına dikkat ediyordu.

Bolşevikler iktidara geldiklerinde, Çarlık dönemindeki kadın-erkek eşitsizliğinin sona erdiğini ilan ettiler. Kurulacak yeni sosyalist toplumda kadının yerini belirlemekle ve onu yönlendirmekle görevlendirilen kadın sorunlarıyla ilgilenen Sovyet devlet organları kuruldu. İç savaş döneminde Sovyet kadın politikası, kadınların beden terbiyesinin yoğun kullanıldığı askeri eğitime katılımı ile yürütülmeye başlandı. Marksist kuram çerçevesinde beden terbiyesi üzerinden yürütülen halkın sağlığını korumaya ve maddi üretkenliği arttırmaya, ayrıca savunmaya ve ülke içinde entegrasyona yönelik çalışmalar Sovyet kadınına da hitap ediyordu. Kadın-erkek eşitliği Sovyet toplumuna sosyalizm inşasında yer alacak yeni bir birey kazandırdı. Askeri amaçlı ve endüstriyel kalkınma amaçlı beden terbiyesi ve spor, kadınların erkeklerle eşit düzeyde sosyalist vatanı savunmaya ve kalkındırmaya yönelik çalışmalarda yer almasını sağladı. Üst düzey parti yetkilileri kadınlara yönelik politikanın uygulanmasını yakından izliyordu. Sovyet rejiminin spor üzerinden kadın-erkek eşitliğini simgeleme çalışmaları özellikle kadın ve erkek sporcuların yan yana yürüdüğü kalabalık spor geçitlerinde yer aldı.

Çalışmanın ilk bölümünde bu dönemin beden terbiyesi çalışmalarına ilişkin Lenin'in ve diğer Bolşevik liderlerin eserlerinden, dönemin beden terbiyesi ve spor çalışmalarını aydınlatan arşiv belgelerinden faydalanıldı.

Tezin ikinci bölümünde Sovyet beden terbiyesi ve sporunun Sovyetler Birliği içinde uygulanma alanı gözden geçirildi. Savaş sonrası dönemde *NEP*'e (*Novaya Ekonomiçeskaya Politika*, Yeni Ekonomik Politika) geçiş sürecinde Bolşevik Partinin iç muhalefeti yasaklama politikası beden terbiyesi ve spor alanında müstakil olan spor örgütlerinin feshedilmesi ve devlet kurumları tarafından yeni spor örgütlerinin kurulması şeklinde yürütüldü. Yeni toplumun inşasında özellikle gençlere hitap edildiği için Bolşevik Partisi beden terbiyesi ve spor sahasındaki denetleyici ve örgütleyici rolü kendi yan kuruluşu olan *Komsomol*'a (*Vserossiyskiy Kommunistiçeskiy Soyuz Molodeji*, Rus Komünist Gençlik Kolları Birliği) ayırttı. Yine partinin yan kuruluşu olan *VTSPS* (*Vserossiyskiy Tsentralnıy Sovet Professionalnıh Soyuzov*, Tüm Rusya Sendikalar Merkez Konseyi) endüstriyel tesislerde yürütülen beden terbiyesi ve spor çalışmalarını örgütlemekle görevlendirildi. *Komsomol*, şehirlerde *VTSPS*'in çalışmalarına destek verip onu denetlerken, aynı zamanda endüstrinin ve sendikaların bulunmadığı köylerde ve kırsal alanlarda beden terbiyesi ve spor çalışmalarını yürütmekle görevlendirildi.

Bolşevik Partisi, beden terbiyesi ve spor sahasındaki devlet organlarının giderek daha merkeziyetçi ve daha geniş denetim yetkileriyle donatılmış yapı kazanmalarını sağlıyordu.

1920'lerin ortasında Sovyet spor yetkilileri arasında beden terbiyesi ve sporun uygulaması konusunda tam bir fikir birliği mevcut değildi. Sağlıkçı ve hijyenci gruplar yarışma sporlarından vazgeçilmesi, kolektif anlayışı sağlayan hafif sporların kullanılması gerektiğini düşünüyordu. Fikir ayrılığı partinin alana bizzat müdahalesine ve yarışma sporlarının sosyalist beden terbiyesi kuramının uygulanmasında faydalı bir araç olduğuna dair karar vermesine neden oldu. Partinin bu kararında, kırda ve şehirlerde, eğitim ve sağlık alanlarında, Kızıl Ordu'da ve endüstride beden terbiyesi ve spor üzerinden hangi kurumların sosyalizmin inşası politikasını yürütmesi gerektiği de detaylı bir şekilde belirlendi.

1929'da Stalin'in "tek ülkede sosyalizm" inşası anlayışını uygulamaya koymasıyla spor üzerinden ekonomide hızlı sınai kalkınma ve savunma kapasitesini arttırma çalışmaları yürütüldü. Bu iki amacı aynı süreç içinde gerçekleştirmek için ülke çapında uygulanan *GTO* (*Gotov k Trudu i Oborone*, Hizmet ve Savunma İçin Hazırlık) adlı beden terbiyesi ve spor alıştırmaları programı oluşturuldu. Bu programdan 1930-1940 yılları arasında milyonlarca Sovyet vatandaşı geçti.

1936'da yeni anayasanın kabul edilmesiyle ülke çapında devlet organlarının yeniden düzenlenmesi sonucunda SSCB'nin son günlerine kadar beden terbiyesi ve spor sahasında tüm çalışmaları yürütecek bakanlık statüsünde bir spor komitesi kuruldu. 1936-1940 dönemi rekabete dayalı spor çalışmaları ile üretkenliği arttırma, sanayi ve spor alanında kapitalist ülkelerin rekorlarını kırma politikalarının beraber yürütüldüğü bir dönemdi. Aynı zamanda her sporcu ileride sosyalist vatanı savunacak bir asker olacağı anlayışı toplumsal düzeyde kabul ettirildiği, bu yüzden sporcular arasında Marksist kurama dayalı siyasi eğitimin kuvvetlendirildiği bir dönemdi.

Tezin üçüncü bölümünde sosyal-demokrasi ile komünist partiler arasında işçi kitleleri üzerinde hegemonya kurma mücadelesinin spor üzerine yansıması incelendi. Sovyet dış politikanın spor üzerinden dünya işçi kitlelerini hakimiyet altına alma çalışmalarının yürütülmesi için Sovyet yetkililerin teşebbüsüyle Kızıl Spor Enternasyonali (KSE) kuruldu. Bu çalışmalar *Komintern*'in (Komünist Enternasyonal) kararlarına da yansıtılan Sovyet dış politika kararlarını, spor alanında,

KSE üzerinden yürütüyordu. KSE'nin faaliyetleri ise Bolşevik Partisi, *Komsomol* örgütü, Sovyet yurt içi spor kurumları ve spor örgütleri tarafından yönlendiriliyordu.

KSE'nin kuruluş dönemi dünya devrimi olasılığının yüksek olarak görüldüğü bir dönemdi. Bu yüzden Sovyet yetkililer beden terbiyesi çalışmaları üzerinden devrimci asker yetiştirme politikasını uygulamaya çalıştı. Bu teşebbüs daha pasifist görüşleri savunan Avrupa sosyal-demokratları tarafından hoş karşılanmadı, hatta sosyal-demokratların kendi spor enternasyonalini kurmalarına neden oldu. O günden itibaren yurt dışı spor ilişkileri üzerinden yürütülen Sovyet dış politikasının kararlarına göre sosyal-demokratların spor örgütleri ile bazen işbirliği, bazen amansız mücadele çalışmaları yürütüldü.

1920'lerin başında *NEP* politikasına geçildikten sonra spor ilişkileri üzerinden Sovyetler Birliği'nin Batı ülkeleri ile siyasi ilişkileri düzenleme politikası yürütüldü. Batı Avrupa'da spor üzerinden yürütülmeye çalışılan bu politika başarı sağlamasa da İskandinav ülkelerinde, Doğu Avrupa'da, özellikle Almanya'da daha başarılı oldu.

Kapitalist ülkelerle ilişkileri normalleştirme politikası çerçevesinde, KSE tarafından spor ilişkileri üzerinden yürütülen yabancı proletarya ile dayanışma çalışmaları Sovyet dış siyasi ilişkilerini kuvvetlendiriyordu. Özellikle Almanya'da sosyal-demokrat spor örgütleri ile yakın ilişkiler kurularak yürütülen bu politika, spor örgütlerinin genel yapısını bozmadan içlerinde Sovyet rejimi taraftarlarını yaratmayı amaçlıyordu.

Sovyet yetkililerin aldığı bazı siyasi kararlardan dolayı sosyal-demokratlarla siyasi anlaşmazlıkların ortaya çıkışı, işbirliği çalışmalarının yürütülmesinde de duraklamaya neden oldu. 1920'lerin ortasında bunun en çarpıcı örneği sosyal-demokratlar tarafından düzenlenen Frankfurt İşçi Olimpiyatına KSE örgütlerinin katılımına izin verilmemesiydi.

Sovyet yönetimin *Komintern* üzerinden uyguladığı bazı siyasi taktikler, KSE içinde dahi komünist yetkililer arasında anlaşmazlıkların doğmasına neden oluyordu. Bunun en çarpıcı örneği 1920'lerin ortasında yurt dışı komünist partilerin daha sıkı disiplin içine girmesini, Bolşevik Partisi'nin örgütlenme ve çalışma şeklini kabul etmelerini ve Bolşevik Partisi'nin kararlarını itaat içinde uygulamasını öngören "bolşevikleştirme" kararıydı. Bu karar, KSE'den Alman komünist grupların ayrılmasına ve Sovyet spor sistemi içinde muhalefetin ortaya çıkmasına neden oldu.

Sosyal-demokratlarla spor ilişkileri üzerinden işbirliği çalışmalarına 1928'de Sovyet yönetimin aldığı yeni siyasi karar ile son verildi. Bu dönemin sonuna doğru

Sovyet sosyalist düzenin üstünlüğünü propaganda etme çalışmaları ağırlık kazandı. Uluslararası Kızıl Stadyum projesi ve Moskova *Spartakiadası* adlı Sovyet dünya işçi olimpiyatı düzenlenmesi, SSCB vatandaşlarının sağlıklı, kuvvetli ve sosyalist vatanı savunmaya hazır olduklarını tüm dünyaya sergilemeyi amaçlıyordu.

1928'de Stalin'in aldırdığı yeni dış politika kararı, sosyal-demokratları SSCB'nin kapitalist düşmanlarının yardakçısı ilan etti. KSE üzerinden yürütülen dış politikanın olanakları, ağırlıklı olarak sosyal-demokrat örgütleri ile olan spor ilişkileri üzerinden yürütüldüğünden dolayı bu dönemde oldukça kısıtlandı. Sosyal-demokrat örgütler içinde oluşturulan komünizm yanlısı gruplardan yeni KSE şubeleri oluşturarak uluslararası spor alanında Sovyet dış politikasını yürütme, sosyal-demokratların ve kapitalistlerin düzenlediği olimpiyatlara alternatif olarak komünist dünya *spartakiadası* vasıtasıyla propaganda çalışmaları başarılı olamadı.

1933'te Almanya'da Nazilerin iktidara gelmesi ile Sovyet dış politikasında bir dönüm noktası yaşandı. SSCB faşizm tehlikesine karşı sosyal-demokratlar dahil, tüm siyasi gruplar ile işbirliğine hazır olduğunu açıkladı. Bu dönemde KSE üzerinden SSCB'ye karşı kapitalist ülkelerin militarist politikasına ve ağırlıklı olarak faşizm tehlikesine karşı dış politika çalışmaları yürütüldü. Bu çalışmanın en önemli örnekleri, 1936 Berlin Olimpiyatı'nın boykot çalışmaları ve sosyal-demokratlarla birlikte düzenlenen 1937 Antverpen İşçi Olimpiyatı'nın düzenlenmesiydi. 1930'ların ikinci yarısında KSE, SSCB'nin Alman faşizmi tehlikesi karşısında kapitalist ülkelerle ilişkilerinin iyileştirme politikasının yürütülmesine engel teşkil ettiği için feshedildi.

Tezin dördüncü bölümünde uluslararası spor ilişkilerinin Sovyet dış politikasında bir diplomasi aracı olarak kullanılması incelendi. Spor üzerinden yürütülen dış politika yalnız KSE üzerinden yürütülmüyordu. SSCB'nin dış siyaseti gereksinimleri doğrultusunda spor bir diplomasi aracı olarak da kullanılıyordu.

Bu konudaki ilk çalışmalar Doğu'daki sömürge ülkelerinde yapıldı. Lenin başta olmak üzere Bolşevikler, milli burjuvazinin iktidara yeni geldiği doğu ülkelerinde sosyalist devrim potansiyelinin yüksek olduğunu düşünüyorlardı. Bu konsepte uyan Çin, Moğolistan, İran, Afganistan ve Türkiye ile spor üzerinden yapılan siyasi ilişkiler kurma çalışmaları incelendi.

Yukarıda bahsedildiği gibi faşizm tehlikesi, SSCB'nin Almanya'ya karşı diğer kapitalist ülkelerle işbirliği çalışmalarında bulunmasına neden oldu. Batılı kapitalist

ülkelerle spor üzerinden yürütülen siyasi ilişkiler ışığında çok önemli siyasi anlaşmalar ve paktlar imzalandı.

1939 yılında anti-faşist mücadele çerçevesinde kapitalist ülkelerle yaptığı anlaşmaları Faşist Almanya saldırısı karşısında yetersiz bir güvence olduğunu düşünen Stalin, Almanya ile anlaşmaya karar verdi. Sovyet dış politikasının bu yeni dönüm noktası çerçevesinde Almanya ve müttefik ülkeleri, Sovyet nüfuz alanı içinde kalan Baltık ülkeleri ile spor üzerinden siyasi ilişkiler kurma çalışmaları da incelendi.

Üçüncü ve dördüncü bölümlerin hazırlanmasında kitap, makale ve süreli yayınlar gibi kaynakların yanı sıra önemli ölçüde Podvosykiy arşivinden, Komintern, Komsomol, Bolşevik Partisi Merkez Teftiş Komisyonu, Kızıl Spor Enternasyonali ve SSCB Spor Komitesi arşivlerinde bulunan birçok belgeden faydalanıldı.

1. SOVYET BEDEN TERBİYESİ VE SPOR SİSTEMİNİN KURULUŞU

1.1. SOVYET BEDEN TERBİYESİ SİSTEMİNE İDEOLOJİK TEMEL ARAMA ÇABALARI

1917'de Ekim Devrimi'nin gerçekleşmesiyle ortaya çıkan Sovyetler Birliği yeni tip bir devletti. İktidara gelen Bolşevikler daha sonra *homo-sovieticus* diye adlandırılacak yeni tip insan ve yeni tip toplum inşaatına giriştiler.[2] Yeni tip insanın inşası komünist ideolojiye, Lenin tarafından geliştirilen Karl Marx ve Friedrich Engels'in sosyalizm kuramına dayanmaktaydı. Sosyalist kuramın temel taşlarından biri, tüm yönden ahenkli gelişmiş insanın yetiştirilmesiydi. Bolşevikler kendileri için rehber olan Marksist öğretinin yeni sosyalist toplumda beden terbiyesine önemli bir rol ayırdığını iddia ediyorlardı.[3] Karl Marx ve Friedrich Engels'in beden terbiyesi konusunda ayrı bir eserleri yoktu, fakat Bolşevikler onların eserlerindeki bazı ifadelere atıfta bulunarak sosyalist bir beden terbiyesi için temel arayışına girişti.[4]

Bolşeviklerin Marx ve Engels'in ifadelere atıfta bulunarak geliştirdikleri sosyalist beden terbiyesinin temellerinin esas öğeleri şöyle özetlenebilir:

1. Kapitalist sistemin içinde halkın yararına beden terbiyesi sisteminin kurulması bir ütopyaydı, çünkü tüm eğitim araçları burjuva sınıfının elindeydi. Proletarya sınıfı iktidara el koymalı ve ondan sonra tüm halkın menfaatlerini öngören bir beden terbiyesi sistemini kurmalıydı;
2. Proletarya diktatörlüğü döneminde emekçi sınıfının beden terbiyesi sahasındaki vazifeleri ve amaçları Marx ve Engels tarafından saptanmıştı. Sovyet beden terbiyesi sistemi bu vazifeler ve amaçlar doğrultusunda geliştirilmeliydi;

---

[2] Anatoliy İsaev, **Sportvnaya Politika Rossii (Rusya'nın Spor Politikası),** Sovetskiy Sport, Moskova, 2002, s. 187

[3] D.F. Kozlov, T.N. Malkovskaya, "Marksizm-Leninizm o Sotsialnoy Suşçnosti Çeloveka i Vsestoronnem Razvitii Ego Liçnosti" ("Marksizm-Leninizm İnsanın Sosyal İçeriği ve Tüm Yönden Gelişmesi Hakkında"), **Marksistsko-leninskoe Uçenie o Vsestoronnem Razvitii Liçnosti kak Metodologiçeskya Osnova Kommunistiçeskogo Vospitaniya i Obrazovaniya (İnsanın Tüm Yönden Gelişmesine İlişkin Marx-Lenin Öğretisi Komünistik Terbiye ve Eğitimin Metodolojik Temelidir**), Haz. N. D. Nikendrov, APN SSSR, Moskova, 1988, s.11

[4] G.D. Harabuga, **İstoriya Fiziçeskoy Kulturı** (**Beden Terbiyesi Tarihi),** FİS, Moskova, 1954, s. 54

3. Proletarya başta olmak üzere eğitim ve üretim sahasında Robert Owen örneği ve askeri alanda en güçlü orduların beden terbiyesi çalışmaları örnekleri tarihi tecrübe açısından incelenmeliydi.[5]

Marx'a göre beden terbiyesi genel eğitimin önemli bir parçasıydı. Marx, eğitimi 3 unsura böldü ve beden terbiyesi bu 3 unsurdan birini teşkil etti:

- Zihinsel eğitim;
- Beden terbiyesi eğitimi: jimnastik okullarında ve askeri talimler ile verilen beden terbiyesi;
- Teknik eğitim: eğitim ile maddi üretimin birleştirilmesi, öğrencinin maddi üretim sahasındaki uygulamalar ile eğitim esnasında tanıştırılması.[6]

Marx, kapitalistlerin işçi sınıfını eğitimden yoksun bırakmakla kalmadığını, onların sağlığını ağır çalışma şartlarıyla yok ettiğini iddia etti ve işçi sınıfının bedensel ve zihinsel olarak dejenere olacağı endişesini dile getirdi.[7]

İşçi sınıfının ağır şartlar içindeki durumu, bazı aydın "burjuva" düşünürlerinde genç emekçilerin hayat, eğitim ve terbiye şartlarını iyileştirmeye yönelik istek uyandırdı. Onlara göre işçilerin hayat şartları ve kültür seviyesi artarsa, kapitalistler bundan bir zarar görmez, tersine işçilerin üretkenliği artardı. Bu insanlar barış yoluyla toplumun sosyalist değişimini umut ettiler. Bundan dolayı kendilerine ütopyacı-sosyalist denmektedir. İskoçya'da kağıt fabrikasını yöneten Robert Owen, kendi fabrikasında sosyalist terbiye düzenini uygulamaya çalıştı.[8] Marx, Owen'un çocukların maddi üretimini eğitim ve beden terbiyesi ile birleştiren uygulamalarına büyük önem verdi.[9] Lenin, Owen tecrübesi konusunda Marx ile hemfikirdi. Lenin'e göre, *Kapital*'de bahsedilen Owen sistemi istikbalde olacak eğitim ve terbiye sisteminin tohumlarını gösterdi; belli bir yaşın üstündeki çocuklar için maddi üretim eğitim ve jimnastik ile yalnızca üretkenliği arttıran bir unsur olarak değil, tüm yönden gelişmiş insanların yetiştirilmesinin yegane aracı olacaktı.[10]

---

[5] Harabuga, a.g.e., s. 54
[6] Karl Marx, Friedrich Engels, **Soçineniya (Toplu Eserler),** Cilt 16, Gospolitizdat, Moskova, 1960, s.198
[7] Karl Marx, Friedrich Engels, **Soçineniya (Toplu Eserler),** Cilt 23, Gospolitizdat, Moskova, 1960, s.256
[8] Harabuga, a.g.e., s. 49
[9] Karl Marx, Friedrich Engels, **Soçineniya (Toplu Eserler),** Cilt 24, Gospolitizdat, Moskova, 1961, s.495
[10] Vladimir Lenin, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 26, Politiçeskaya Literatura, Leningrad, 1968, s. 74-75

XIX. asırda İngiltere'de az da olsa çocukların çalışma şartlarını kolaylaştıran Fabrikalar Kanunu, çalışan çocukların ilköğretimini zorunlu kıldı. Maddi üretim ile birleştirilen eğitim ve beden terbiyesi başarılı oldu. Çalışan çocuklar çalışmayan çocuklara göre daha başarılı çıktı. Marx'ın yazdığı gibi "…günün yarısını çalışıp, yarısını okulda geçiren çocuklar [tam gün okulda bulunan öğrencilere göre] hep dinç ve her zaman okumaya hazırdılar… Sırayla okul ile çalışma uğraşları birbirini destekliyordu..."[11]

Marx'a göre eğitim ve maddi üretimin birleşmesi, bedensel çalışma ile zihinsel çalışma ayrımını ortadan kaldıracaktı. Ücretli maddi üretimin zihinsel eğitim, beden terbiyesi ve teknik eğitim ile birleşmesi işçi sınıfını soylu ve burjuva sınıflarının üstüne çıkaracaktı.[12]

Marx'a göre kapitalist sistemde insanın bütün yönlerden gelişmesi mümkün değildi. İnsanın manevi ve bedensel olarak rahat gelişmesi, insanların diğer insanları sömürdüğü üretim sistemi tasfiye edildiği takdirde olurdu. Yeni tip insan projesi ancak proletaryanın iktidara el koyup sosyalist toplum inşaatı sırasında gerçekleşecekti.[13]

Sosyalist beden terbiyesinin militan eğilimini geliştirirken Bolşevikler, daha ziyade Friedrich Engles'in eserlerindeki çeşitli ifadelerine atıfta bulundular. Engels'e göre askeri konuları öğrenmek, proleter sınıfını devrim mücadelesine hazırlayacak birikim olacaktı. Engels, beden terbiyesinin sırf bedensel özellikleri geliştirmediğine, insanın moral ve irade özelliklerini geliştirdiğine de inanıyordu. Engels, çalışmaları esnasında Fransız ordusunun beden terbiyesi çalışmalarının Fransız askerlerin hem fiziki gelişmesine, hem askerlerin kararlılık ve cesaret bakımından da gelişmesine büyük katkı sağladığını tespit etti. Ona göre beden terbiyesi okul yaşında yapılmalı, çünkü çocuk yaşında elde edilen becerilere, olgun yaşta erişilemezdi.[14] Lenin, Engels'in *Avrupa Silahsızlanabilir mi?* adlı eserini incelerken bu hususu doğru buldu. XIX. asırdaki bazı ordulardaki gençlerin askeri beden terbiyesi çalışmalarını eleştiren Engels'e göre jimnastiğin gençlere okulda bedenlerin elastikiyetini ve esnekliğini henüz kaybetmediği yaşta öğretilmesi lazımdı. Orduda 20 yaşındaki gençlere ağır şartlarda çalışmaktan bitkin ve katılaşmış vücutlarına jimnastik

[11] **Karl Marx O Vospitanii i Obrazovanii (Karl Marx Terbiye ve Eğitim Hakkında),** Cilt 2, Haz. A. Abakumov, Pedagogika, Gospolitizdat, Moskova, 1978, s.339
[12] Karl Marx, Friedrich Engels, **Soçineniya (Toplu Eserler),** Cilt 16, Gospolitizdat, Moskova, 1960, s.198
[13] Kozlov, Malkovskaya, a.g.m., s.11-12
[14] Harabuga, a.g.e., s. 53

çalışmaları ile gerekli esnekliği kazandırmak çok zordu. İlkokul ve ortaokul yaşında önlem alınsaydı, askeri beden terbiyesi eğitimi kat-kat kolaylaşırdı.[15] Engels'e göre beden terbiyesi askerlik süresini de azaltacaktı. Engels, askerlik süresinin kısa tutulabilmesi için gençliğin kaliteli beden terbiyesini görmesini öneriyordu.[16]

Friedrich Engels gelecekte orduların elinde korkunç bir kuvvet olacağını ve askerlerin kıvraklık, güç, zeka açısından çok daha üstün olacaklarını düşünüyordu.[17] Lenin'e göre ise çağdaş savaşların yürütülmesi için ne kadar kaliteli teknik malzeme gerekiyorsa, en az o kadar kaliteli insan malzemesi de gerekiyordu.[18] İnsan malzemesinin kalite kriterleri arttıkça, tabi beden terbiye kriterleri de artacaktı.

Sovyet tarihçi Talalaev'in yorumuna göre Marksizm'in klasikleri beden terbiyesini proletaryanın sınıf mücadelesinde kullanılması gerektiğini, fizik terbiyeye dayalı askeri eğitimin de gerektiğinin altını çizdi, ki proletarya yerine göre burjuva sınıfına karşı barışçıl veya silahlı mücadele yöntemi kullanabilmeliydi.[19] SSCB'nin erken kuruluş döneminde Bolşevikler'in inşa etmeye başladıkları yeni toplumda beden terbiyesi iç savaştan dolayı yoğun olarak asker yetiştirmek için kullanıldı.[20] Savaşın getirdiği zorluklara rağmen iç savaş yıllarında dahi sağlık ve eğitim sektörü içinde beden terbiyesinin kullanımı ihmal edilmedi.[21] Pratik kullanım esnasında, özellikle ulusal sosyalizme geçiş safhasında Sovyetler Birliği'nin farklı etnik yapısından dolayı beden terbiyesi ve spor, farklı milletlerin yeni Sovyet toplumuna entegrasyonu için de kullanıldı.[22]

Böylece Bolşevikler geliştirdikleri beden terbiyesi kuramını bilimsel sosyalizm kuramının ayrılmaz bir parçası haline getirdi. Bolşeviklerin bu kuramı iç politikada aşağıdaki sahalarda uyguladı:

---

[15] G.P. Kovalenko, **Klasiki Marksizma-Leninizma o Fiziçeskom Vospitanii (Marxizm-Leninizm Klasikleri Beden Terbiyesi Hakkında),** VLKSM, Minsk, 1969, s. 5-6

[16] Karl Marx, Friedrich Engels, **Soçineniya (Toplu Eserler),** Cilt 16, Gospolitizdat, Moskova, 1960, s.53

[17] Karl Marx, Friedrich Engels, **Soçineniya (Toplu Eserler),** Cilt 7, Gospolitizdat, Moskova, 1956, s. 512

[18] Vladimir Lenin, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 9, Politiçeskaya Literatura, Leningrad, 1967, s. 155

[19] Y.A. Talalaev, **Sport – Faktor Mira i Drujbi Mejdu Narodami (Spor Halklar Arasında Barış ve Dostluk Faktörüdür)**, FİS, Moskova, 1976, s. 19-20

[20] Georgiy Demeter, **Lenin ob Ohrane Zdorovya Trudyasçihsya i Fiziçeskoy Kulture (Lenin Emekçilerin Sağlığının Korunması ve Beden Terbiyesi Hakkında)**, FİS, Moskova, 1981, s.36

[21] İvan Çudinov, **Osnovnıye Postanovleniya, Prikazı i İnstruktsii po Voprosam Sovetskoy Fiziçeskoy Kulturı i Sporta 1917-1957 (Beden Terbiyesi ve Spor Konusundaki Genelge, Kararname ve Yönetmelikler 1917-1957)**, FİS, Moskova, 1959, s. 40-41

[22] James Riordan, Hart Cantelon, "The Soviet Union and Eastern Europe", **European Cultures of Sport. Examining the Nations and Regions**, Edited by James Riordan, Arnd Krüger, İntellect Books, Portland, Oregona, USA, 2003, s. 91

- Beden terbiyesi yolu ile proletarya sınıfının sağlığını arttırma;
- Beden terbiyesinin eğitimdeki olumlu etkisi ve maddi üretkenliği arttırma;
- Yeni sosyalist devleti savunmak amacı ile askerlerin yetiştirilmesinde beden terbiyesinin kullanımı;
- SSCB topraklarında yaşayan farklı milletlerin yeni Sovyet toplumuna entegrasyon çalışmalarında kullanımı.

1.2. DIŞ POLİTİKADA SOVYET SPORUNUN KULLANIMINA İLİŞKİN FİKİRLER VE GEREKSİNİMLER

Ekim Devrimi'ne kadar Marksizm-Leninizm klasikleri tarafından uluslararası alanda beden terbiyesi ve sporun kullanımına ilişkin teorik bir çalışma yoktu. Sovyet dış spor politikasına ilişkin fikirler yerine göre pratik kullanım sayesinde gelişti. Bu konudaki ilk teşebbüsler Nikolay Podvoyskiy'e aitti.[23] Podvoyskiy'e göre proletarya sınıfı, burjuva spor ideolojisine karşı, Marksizm tarafından bilimsel olarak kuvvetlendirilmiş Sovyet beden terbiyesi ideolojisini ortaya koymalıydı.[24] Bunun yanında proleter beden terbiyesi ve spor, dünya devrimi amaçlarına hizmet etmeliydi.[25] Bolşeviklere göre I. Dünya Savaşından sonra dünya devriminin gerçekleşmesi için tüm şartlar oluşmuştu ve Ekim Devrimi sadece devrimler zincirinin birinci halkasıydı. Ayrıca Lenin'e göre Rusya'da gerçekleşen sosyalist

[23] Nikolay İlyiç Podvoyskiy (1880 - 1948). 1901'de Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (RSDİP) üyesi oldu. Kasım 1917'de RSFSC'nin Askeri İşlerden Sorumlu Halk Komiseri Yardımcılığına, Ocak 1918'de Tüm Rusya Kızıl Ordu Birliklerini Oluşturma Yürütme Kurulu Başkanlığına, Mart 1918'de Yüksek Askeri Kurul Üyeliğine, Yüksek Askeri Teftiş Kurulu Başkanlığına tayin edildi. Eylül 1918 – Temmuz 1919 döneminde Cumhuriyet Askeri-Devrim Konseyi üyesi, Ocak – Eylül 1919 döneminde Ukrayna Askeri-Deniz İşleri Halk Komiseri, 1919 – 1923 döneminde ÇON (Çasti Osobogo Naznaçeniya, Kızıl Ordu'nun İdeolojik Çalışmadan ve İç Güvenlikten Sorumlu Özel Amaçlı Birlikler) ve aynı dönem içinde Vsevobuç'un (Genel Askeri Eğitim ve Kızıl Ordu Yedek Kuvvetlerini Oluşturma Kurumu) Başkanı, Ekim 1919 – Mayıs 1921 döneminde 7.Ordu Askeri-Devrim Konseyi üyesi, Ocak – Mart 1920 döneminde 10.Ordu Askeri-Devrim Konseyi üyesi görevlerinde bulundu. 1920 – 1923 döneminde Vsevobuç Nezdindeki VSFK (Yüksek Beden Terbiyesi Şurası) Başkanı, 1921 – 1927 döneminde Kızıl Spor Enternasyonali (KSE) Başkanı, 1928 – 1929 döneminde Sosyal Sigorta Merkezi Yönetimi'nde, 1930 – 1934 döneminde Sovnarkom Nezdindeki Yüksek Teknik Eğitim Komitesi'nde çalışıyordu. Rus Komünist (Bolşevikler) Partisi (RKP(B)) XIII. (Mayıs 1924), XIV. (Aralık 1925) ve XV.(Aralık 1927) Kurultaylarında RKP(B)'nin Merkez Teftiş Komisyonu üyeliğine seçiliyordu. 1935'te emekli olduktan sonra makalelerini yayınladı, kültürel-aydınlatıcı ve propaganda çalışmalarında bulundu, Bkz.: Predislovie (Önsöz), Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, F.146, Op.1, s. 2

[24] Nikolay Podvoyskiy, **Fizkultura Proletariata v SSSR (SSCB'de Proletaryanın Beden Terbiyesi)**, Otdelenie İzdatelstva İzvestiy VTsİK SSSR, Leningrad, 1928, s. 28

[25] Nikolay Podvoyskiy, **Mejdunarodnoe Krasnoe Sportivnoe Dvijenie i Ego Oçerednıye Zadaçi**, **(Uluslararası Kızıl Spor Hareketi ve Sıradaki Hedefleri),** Gos. İzdatelstvo, Leningrad, 1925, s. 5

devrimin dayanması ancak onun uluslararası proleter devrime dönüşmesiyle mümkündü. Rus proletaryası elindeki tüm olanaklarıyla tüm ülkelerin devrimci proleter hareketini desteklemeye hazırdı.[26] Alman İhtilali'ne ilişkin Troçki'nin dediği gibi Alman Devrimi (tıpkı Rus devrimi örneğindeki gibi), Almanya'nın düşman devletleri Fransa ve İngiltere'de devrim yapılması ile kurtarılabilir, yani kurtuluş – uluslararası boyutlarda proleter komünist devrimdeydi.[27] Podvoyskiy'e göre dünya işçi sınıfı tarihi hedefine yaklaşmıştı; proleter sınıfı, ömrünü tüketen burjuva sınıfı üzerinde hegemonyasını kurmaya hazır olmalıydı.[28] Bu amaçlar doğrultusunda Bolşeviklerin beden terbiyesi ve sporun uluslararası alanda ilk kullanım teşebbüsü Dünya Devrimi için militan sporcu yetiştirme projesi olarak ortaya çıktı.[29]

Rosa Luxemburg ve Karl Libknecht'in Alman Devrimi teşebbüsü başarısız olduktan sonra Bolşevik partisi dünyada devrim dalgasının iniş safhasına girdiğini ve savaş sonrası dönemim başladığını kabul etti. Uzun vadeli devrim programı kabul edildi. Bu programa göre kapitalist ülkelere karşı zıt tavırdan vazgeçip daha uzlaşmacı politikayla yurt dışındaki işçi kitlelerin desteği kazanılmaya çalışılacaktı.[30] Marksizm'in klasiklerine göre dünyanın her tarafında aynı menfaatlere sahip tek sınıf – proletarya idi. Bu yüzden farklı milletler arasındaki dostça bağları ancak proletarya oluşturabilirdi.[31] Dünyada işçi sınıfının özgür olması için uluslararası proleter dayanışması gerekiyordu.[32] Uzun vadeli dünya devrimi programı çerçevesinde Bolşevikler sporun dünya proletaryası dayanışmasını kuvvetlendirici ve mükemmel bir propaganda aracı olduğunu keşfetti. Kuvvetli ve sağlıklı Sovyet sporcular daha sağlıklı ve fiziki olarak daha güçlü yapısıyla sosyalist beden terbiyesi sisteminin avantajlarını sergileyebilirdi.[33]

---

[26] Vladimir Lenin, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 36, Politiçeskaya Literatura, Leningrad, 1969, s. 35

[27] Lev Troçki, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 17, Gosizdat, Leningrad, 1926, s. 310

[28] Nikolay Podvoyskiy, **Fizkultura Proletariata v SSSR (SSCB'de Proletaryanın Beden Terbiyesi)**, a.g.e., s. 27

[29] Nikolay Podvoyskiy, **Mejdunarodnoe Krasnoe Sportivnoe Dvijenie i Ego Oçerednıye Zadaçi, (Uluslararası Kızıl Spor Hareketi ve Sıradaki Hedefleri)**, a.g.e., s. 6

[30] "Kommunistiçeskiy İnternatsional" ("Komünist Enternasyonal"), **Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya (Büyük Sovyet Ansiklopedisi)**, cilt 12, İzd. Sovetskaya Entsiklopediya, 1973, s. 570

[31] Karl Marx, Friedrich Engels, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 2, Gospolitizdat, Moskova, 1955, s.590

[32] Karl Marx, Friedrich Engels, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 16, Gospolitizdat, Moskova, 1960, s.11

[33] André Gounot, "Between Revolutionary Demands and Diplomatic Necessity. The Uneasy Relationship Between Soviet Sport and Worker and Bourgeois Sport in Europe from 1920 to 1937", **Sport and International Politics**, Ed. by P.Arnaud and J.Riordan, London and New York E & FN SPON, 1998, s. 190

Lenin emperyalist çağda farklı ülkelerde kapitalizm gelişmesinin farklı safhalarda olduğunu tespit etmişti.[34] Dolayısıyla ülkelerin farklı ekonomik ve siyasi gelişme düzeyi sosyalist devrimin farklı hazırlık düzeyi anlamına gelmekteydi. Bu yüzden sosyalist devrimin aynı zamanda tüm ülkelerde yapılması mümkün değildi. Sosyalizm ilk başta bir veya birkaç ülkede zafere ulaşır, diğer ülkeler burjuva ülkeler olarak kalmaya devam edecekti. 1920'lerin ortasında Stalin, Lenin'in bu görüşlerine atıfta bulunarak sosyalist devrimin aynı zamanda çok sayıda ülkede kazanmasının mümkün olmadığını, bu yüzden dünya devrimi konusundaki Marx ve Engels'in eski formüllerinin yeni tarihi şartlarda çalışmadığını iddia etti. Fakat sosyalist devrimin tek bir ülkede, yani SSCB'de zafere ulaşıp, sosyalizmin inşaatını gerçekleştirebileceğini söyledi.[35]

"Tek ülkede sosyalizm" döneminde uluslararası alanda Sovyet sporu SSCB'nin dış politikasının bir parçası haline getirildi. SSCB'nin kapitalist devletlerle ilişkileri geliştikçe spor diplomatik ilişkileri kurma aracı olarak da kullanılmaya başladı. Sovyet sporcuların yurt dışındaki başarıları ulusal prestij ve ulusal sosyalizm başarılarının da propagandasıydı.[36]

Böylece SSCB'nin dış politikasında beden terbiyesi ve spor 1921-1941 döneminde aşağıdaki sahalarda kullanıldı:

- Dünya devrimi için asker yetiştirme amacı;
- Yabancı işçi sporcularla yapılan spor ilişkilerinin uluslararası proleter dayanışma aracı olarak kullanılması;
- Sosyalist rejimin başarısını gösteren ve diplomatik ilişki kurmaya yarayan bir propaganda aracı olarak kullanımı.

SSCB'nin hem iç spor politikası, hem dış spor politikası için ortak olan ve belirtilmesi gereken en önemli husus, Sovyet sosyalist düzeninde beden terbiyesi ve spor hareketi kuruluş gününden beri siyasi bir olgu olmuştu. Uluslararası alanda spor, ideolojik-siyasi mücadelenin önemli bir parçasıydı.[37]

---

[34] Vladimir Lenin, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 27, Politiçeskaya Literatura, Leningrad, 1969, s. 417

[35] Josef Stalin, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 8, Politiçeskaya Literatura, Moskova, 1948, s. 219

[36] Gounot, a.g.m., s. 197-200

[37] Pavel Stepovoy, **Sport-Politika-İdeologiya (Spor-Siyaset-İdeoloji)**, FİS, Moskova, 1984, s. 122-124

1.3. BOLŞEVİKLERİN SAĞLIK VE EĞİTİM ALANINDA BEDEN TERBİYESİNİN KULLANIMINA İLİŞKİN İLK ÇALIŞMALARI

Sovyet dönemi beden terbiyesi bir yandan Çarlık dönemi çalışmaların devamı oldu, diğer yandan Sosyalist Devrimin saptadığı hedefler doğrultusunda tamamen yeni bir dönem oluşturdu.[38]

1917 Ekim Devrimine kadar Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi beden terbiyesini kendi siyasi programının bir parçası olarak çarlık rejimine yöneltilen talepler arasında kullandı. Partinin 1903 tarihli ilk programında beden terbiyesine ilişkin maddelerin bir kısmı Marx'ın öngördüğü eğitim ve beden terbiyesinin birleşmesini, diğer kısmı ise halkın, özellikle çocukların, sağlığının korunması ve hijyen şartlarının iyileştirilmesini talep etti. Çar dönemi beden terbiyesi ve spor uygulamaları konusunda Bolşevikler daima burjuvaziyi sporu siyaset dışında bir unsur olarak gösterip, sporu gençleri oyalamak ve sınıf mücadelesinden uzak tutmak için kullandığı iddiasıyla suçladı. Devrime kadar az sayıdaki işçi spor kulüpleri Bolşevikler tarafından gizli siyasi toplantılar için kullanıldı.[39]

Lenin, Marx'ın eğitim ve beden terbiyesi ile birleştirilen maddi üretim kuramını ve tüm yönlü gelişmiş insanı terbiye etme fikrini geliştirdi. Aslında Lenin gelecekte her şeyi yapabilecek insanların yetiştirileceğine inanıyordu. Lenin, komünist toplumun eski iş bölümünden ve insanların tek yönlü yetiştirilmesinden vazgeçilip tüm yönleriyle gelişmiş ve tüm yönleriyle hazır, her şeyi yapabilecek insanların yetiştirilmesine geçileceğini iddia ediyordu. Sosyalist toplum bu hedefe adım-adım ilerleyecekti.[40]

Böylece Ekim Devrimi öncesinde Marksist kurama istinaden Lenin ve yandaşları tarafından eğitim ve sağlıktaki beden terbiyesinin yerine ilişkin ilk hedefler saptandı. Devrim sonrası Bolşevikler siyasi istikrar, ekonomik ve sosyal sorunlarla karşı karşıya kalmasına rağmen parti programını yerine getirmeye çalıştılar.

İktidarı ele aldıktan kısa bir süre sonra Bolşevikler eğitim kurumlarının yeniden düzenlenmesiyle ilgilendi. Lenin, eğitimin ücretsiz yapılmasını, okullarda ücretsiz

---

[38] Zlata Starovoytova, **Rol Partii v Organizatsii Fizkulturnogo Dvijeniya v Pervıye Godı Sovetskoy Vlasti (Sovyet İktidarın İlk Yıllarında Partinin Beden Terbiyesi Hareketinin Oluşturulmasındaki Rolü)**, Znanie, Moskova, 1976, s.12

[39] Vitaliy Stolbov, **İstoriya i Organizatsiya Fiziçeskoy Kulturi i Sporta (Beden Terbiyesi ve Sporun Tarihi ve Örgütlenmesi)**, Prosvesçeniye, Moskova, 1982, s.89

[40] Vladimir Lenin, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 41, Politiçeskaya Literatura, Leningrad, 1981, s.33

yemek verilmesini ve diğer talepler arasında beden terbiyesi dersinin zorunlu olmasını da önerdi.[41] 9 Kasım 1917'de Lenin ve Lunaçarskiy imzalarıyla eğitim bakanlığının fonksiyonlarını üstlenen Devlet Eğitim Komisyonu kuruldu.[42] Komisyon nezdinde Bonç-Brueviç (Veliçkina) başkanlığında Okul-Hijyen Dairesi oluşturuldu. Bu kurum, öğrencilerin tıbbi bakımı ve okullara yemek teminin yanında okullardaki beden terbiyesinden de sorumluydu. 24 Kasım 1917 tarihinde Okul-Hijyen Dairesi tarafından çıkartılan yönetmelik öğrencilerin zihinsel ve bedensel gelişmesini gözetim altında tutmayı, okullarda jimnastik, spor oyunlarının, yüzme ve gezi derslerinin zorunlu olmasını; öğrencilerin zihinsel ve bedensel açılardan tüm yönlü gelişmesini sağlayacak hijyen çalışmalarının yapılmasını öngördü.[43]

Mayıs 1918'de Devlet Eğitim Komisyonu toplantısında Komisyon üyeleri olan Lunaçarskiy, Pokrovskiy ve Bonç-Brueviç (Veliçkina) beden terbiyesi ve spor hocalarını yetiştirecek yüksek öğretim kurumu düzeyinde bir okulun kurulmasını görüştüler. Çok zor ekonomik şartlara rağmen Moskova'da böyle bir yüksek okulun açılması için bütçeden yüklü bir meblağ ayrıldı.[44] Yaz 1919'da Petrograd'ta eski beden terbiyesi uzmanı Profesör Lesgaft kurslarının bazında ilk Devlet Beden Terbiyesi Enstitü'sü kuruldu. Lesgaft adını alan enstitü eğitim çalışması iki yönde yürüttü: spor dernekleri için usta eğitmen hazırladı ve Lesgaft'ın beden terbiyesi konusundaki ilmi çalışmalarını devam ettirdi.[45] Zor savaş koşullarına rağmen 1921'de Moskova'da beden terbiyesi konuları ile ilgilenen 26 bilimsel kurum faaliyette bulunuyordu. Bunların arasından Ortopedik Jimnastik Enstitüsü ve Ritmik Jimnastik Devlet Enstitüsü kurumları Sovyet tıbbi beden terbiyesinin gelişmesine büyük katkıda bulundu. 1921'de Savunma Halk Komiseri Frunze'nin emriyle Ukrayna'da beden terbiyesinin çocuk vücuduna olan etkilerini inceleyen bir enstitü kuruldu. Yine Ukrayna'da doktorlar için beden terbiyesi teorisi, spor estetiği ve hijyen derslerini içeren beden terbiyesi kursları oluşturuldu.[46]

Ekim 1918'de *RKP(B)* (*Rossiyskaya Kommunitiçeskaya Partiya (Bolşevikov)*, Rus Komünist (Bolşevikler) Partisi) ve *Sovnarkom* (*Sovet Narodnıh Komissarov*, Halk Komiserlikleri Konseyi), zihinsel ve bedensel eğitimin birleştirilmesini öngören

[41] A.D. Novikov, "Lenin i Fiziçeskya Kultura" ("Lenin ve Beden Terbiyesi"), **Krasnıy Sport Gazetesi**, 21.04.1940, №23 (851), s. 2
[42] Demeter, a.g.e., s.67
[43] Çudinov, a.g.e., s. 40-41
[44] Starovoytova, a.g.e., s.14
[45] Vladimir Ageevets, **Ot Kursov Lesgafta Do Akademii Fizkulturı im. Lesgafta (Lesgaft Kurslarından Lesgaft Beden Terbiyesi Akademisine)**, Olimp-Spb, St.Petersburg, 2004, s. 59
[46] Starovoytova, a.g.e., s.33

Edinaya Trudovaya Şkola Genelgesi'ni kabul ettiler. Genelge Sovyet eğitim sisteminde zihinsel ve bedensel eğitimi tamamen Marksist fikirlere istinaden birleştirdi. Genelge yeni Sovyet eğitim sisteminin içeriğini, ilkelerini ve amaçlarını açıkladı. Bu sistem içinde beden terbiyesine önemli bir yer ayrıldı. Okul yeni tip insanların hem zihinsel, hem bedensel gelişmesini organize edecekti. Jimnastik ve spor oyunları aktif kullanılacak, beden terbiyesi sırf bedensel özellikleri değil, çocuklarda kolektif anlayışı, irade ve maddi üretim hizmetine sevgiyi geliştirmek için kullanılacaktı.[47] Bu dönemin eğitim alanındaki çalışmaların genel amaçlarını özetleyecek kararlar *RKP(B)*'nin VIII. Kurultayında açıklandı. Yeni parti programının halk eğitimine ilişkin kısmında okulun ana hedefi olarak "komünizmi nihai olarak gerçekleşterecek nesli terbiye etmek" ve "tüm yönlü gelişmiş komünist toplum üyelerini" yetiştirmek olduğu vurgulandı. 17 yaşını doldurmamış erkek ve kız çocukların ve gençlerin *Edinya Trudovya Şkola* (zihinsel eğitim ve beden terbiyesini birleştiren politeknik eğitim) prensiplerine dayalı ücretsiz ve zorunlu eğitim görmelerini öngördü. Ayrıca okullarda beden terbiyesine dayalı askeri eğitim derslerinin yapılması gerektiğini kararlaştırdı.[48]

Doktor Radin'in belirttiği gibi bu dönemde açık havada okul eğitimi projesi ortaya çıktı. Derslerin açık havada yapılması öğrencilerin daha sağlıklı yetişmesine katkı sağlayacağı düşünülüyordu. Özellikle bedensel açıdan zayıf öğrenciler 3-6 aylık zamanı bu okullarda geçiriyordu. Okul programına soğuk su prosedürleri, açık havada oyunlar da ilave ediliyordu. Hava, su ve güneşten genç neslin yetiştirilmesinde maksimum düzeyde faydalanılması gerektiği düşünülüyordu.[49]

15 Eylül 1921 tarihli kararıyla *Sovnarkom* Çocuk ve Gençlerin Sağlığını Koruma Genel Şurası'nı ve vilayetlerde yerel şubelerini oluşturdu. Şubelerde *Narkomzdrav* (*Narodnıy Komissariat Zdravohraneniya*, Sağlık Halk Komiserliği) ve *Narkompros* (*Narodnıy Komissariat Prosvesçeniya*, Eğitim Halk Komiserliği) yetkililerinin eşit düzeyde katılımıyla çocuk ve gençlerin sağlığını korumaya yönelik çalışmaları doktor, öğretmen ve yerel yürütme komitesi (YK) vekillerinin katılımıyla kurulan prezidyumlar koordine etti. 1922'e doğru *Narkomzdrav* çocuk ve gençlerin sağlığı sahasında aşağıdaki başarıları elde etti:

---

[47] Demeter, a.g.e, s.68

[48] **KPSS v Rezolutsiyah, Reşeniyah Syezdov, Konferentsiy i Plenumov TK. 1898-1953 (SSCB Komünist Partisi Merkez Komitesi, Kurultay, Konferans ve Geniş Toplantılarının Kararlarında. 1898-1953)**, Politiçeskaya Literatura, Moskova, 1953, s. 417-420

[49] **Gigieniçeskie Osnovı Sovetskoy Fizkulturı (Sovyet Beden Terbiyesinin Hijyenik Esasları)**, 1922, SSCB Spor Komitesi Arşivi, RGASPİ, Fon 7576, Op.2, D.3, s. 66

- Çok sayıda çocuk doktoru yetiştirildi;
- Parti ve sendika çizgisine beden terbiyesinin "burjuva" zevki için bir uğraş olmadığı, devlet çapında işçi gençliğin sağlığını arttıran bir unsur olduğu anlayışı kazandırıldı;
- *Komsomol* vasıtasıyla gençlerde sağlığı koruma çerçevesinde beden terbiyesine ilgi uyandırıldı;
- Birçok doktor ve öğretmen beden terbiyesi bilgilerini içeren çocuk ve gençlerin sağlığını koruma kurslarında eğitim gördü;
- Bu sahadaki slogan: doktor, öğretmen ve işçinin işbirliği, beden terbiyesinin sağlık sahasında doğru kullanımını sağlayacaktı.[50]

1.4 GENEL ASKERİ EĞİTİMİN SOVYET BEDEN TERBİYESİ SİSTEMİN KURULUŞUNDAKİ ROLÜ

1.4.1. Genel Askeri Eğitim Kanunu ve *Vsevobuç*'un Kuruluşu

1918'in başında başlayan iç savaş Sovyet beden terbiyesi sistemine militarist eğilim kazandırdı. Bu dönemde bazı Bolşevik parti mensupları, Rusya'da gerçekleşen sosyalist devrimin devam etmesinin yegane garantisi olarak uluslararası proleter devrimi görüyorlardı.[51] Fakat Lenin'e göre Sovyet rejimi, dünya devrimi gerçekleşmeden yok olabilirdi. Dünya devrimi mutlaka gerçekleşir, fakat ona kadar işçilerin disiplin ve düzen içine girmesi, askerlik işini öğrenmesi lazımdı.[52]

1918'in başında Alman orduları hızla Petrograd'a doğru ilerliyordu. Petrograd büyük tehlike altına girmişti. Lenin, *Sosyalist Vatan Tehlikede* adlı raporu ile herkese ilk sosyalist devrimi silahla müdafaaya çağrıda bulundu. Şubat 1918'de Kızıl Ordu kurulmaya başlandı. Sosyalist vatanı korumak için Kızıl Ordu oluşturma meselesi tüm işçi sınıfının görevi haline geldi. *RKP(B)* VII. Kurultayı 08.03.1918 tarihinde Lenin'in *Sosyalist Vatan Tehlikede* adlı raporuna istinaden Savaş ve Barış Kararı'nı aldı. VII. Kurultay bu kararla kurtuluş savaşının yaklaştığından dolayı emekçilerin

[50] A.g.b., s. 71-72
[51] Vladimir Lenin, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 36, Politiçeskaya Literatura, Leningrad, 1969, s.35
[52] A.e., s.23

disiplinini arttıran her türlü çareye başvurmanın meşru olacağını kararlaştırdı; hem erkek, hem kadın emekçilerin askeri eğitimden geçmesini zorunlu kıldı.[53]

Troçki'nin dediği gibi Rus proletaryası dünya devrimi ile birleşene kadar Sovyet ülkesini sosyalist devrimin kalesi olarak koruyacaktı.[54] Mart 1918'de Moskova'da toplanan IV. Olağanüstü Tüm Sovyetler Kurultayı, parti kararının izinde, tüm gençlerin, kadın ve erkek tüm erişkinlerin, askeri eğitimden geçmesini; ülkenin savunma kapasitesini, askeri kuvvetini sosyalist milis ve genel askeri eğitim bazında canlandırılmasını kabul etti. Diğer ifadeyle Kurultay, Beyaz Ordu'ya, Alman İmparatorluğu ve İtilaf Devletleri kuvvetlerine karşı tüm Rus Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti (RSFSC) vatandaşlarını savaşa hazırlamak amacıyla beden terbiyesinin yoğun kullanıldığı askeri eğitim kararını onayladı.[55]

Kurultayın kararına istinaden 22.04.1918'de RSFSC Merkez Yürütme Komitesi Lenin tarafından geliştirilen Askeri Sanat Eğitimi Zorunluluğu Kanunu'nu (Genel Askeri Eğitim Kanunu olarak da anılır) kabul etti. Bu kanuna göre 16-40 yaş arası tüm işçiler ve başkaların emeğini sömürmeyen köylü emekçiler askeri eğitimden geçmek zorundaydı. Okul yaşındaki gençlerin beden terbiyesi ve askeri eğitim işleri ile *Narkomzdrav* ve *Narkompros* ilgilenecekti. Lenin bu kanuna büyük sosyal ve siyasi önem verdi ve bu eğitimin amacı Kızıl Ordu askeri olmak için salt askeri-teknik eğitim olmadığını; bu eğitimin, aynı zamanda gençlerin beden terbiyesi ile siyasi terbiyenin birleşmesini sağlayacağını; hem bedensel kuvvetlenmesini, hem de komünist ruh ve bilinçle devrim disiplini içinde yetişmelerini sağlayacağına inanıyordu.[56] Yani Lenin'in defalarca altını çizdiği gibi bu kanun kitlelerin bütün yönleriyle ahenkli gelişmesinde bir araç olan beden terbiyesine doğru bir görüşü kanunlaştırdı.[57]

Askeri eğitim görecek RSFSC vatandaşları aşağıdaki yaş gruplarına göre sıralandı:

- okul yaşı: 16 ve altı, alt yaş sınırı *Narkompros* tarafından belirleniyordu;
- askerlik yaşı: 16-18 yaş arasıydı;

---

[53] **Lenin i Vseobsçee Voennoe Obuçenie Trudyasçihsya. Vsevobuç (Lenin ve Emekçilerin Genel Askeri Eğitimi. Vsevobuç)**, Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Op.1, D.35, s.8
[54] Troçki, a.g.e., s. 311
[55] Starovoytova, a.g.e., s.16
[56] A.g.b., s.9
[57] Nikolay Podvoyskiy, "Lenin i Fiziçeskoe Vospitanie" ("Lenin ve Beden Terbiyesi"), **Krasnıy Sport Gazetesi**, 21 Ocak 1940, № 4(831), s. 3

- askere çağrılma yaşı: 18-40 yaş arasıydı.[58]

Böylece çocuk yaşından 40 yaşına kadar tüm vatandaşlar beden terbiyesi ağırlıklı askeri eğitimden geçecek ve aynı zamanda komünizm ideolojisi ilkelerini kavramış sadık Kızıl Ordu askerleri yetiştirilecekti.

Nisan 1918'de Lenin il, ilçe ve vilayetlerde askeri komiserliklerin kurulmasını öngören 08.04.1918 tarihli genelgeye imza attı. Askeri komiserliklere Kızıl Ordu'ya asker sağlama ve diğer askeri konular yanında, spor derneklerini ve özellikle atıcı-nişancı spor kulüplerini kurma görevi verildi. 7 Mayıs 1918 tarihinde Genel Askeri Eğitim Kanunu'na istinaden RSFSC Devrim Konseyi nezdinde *Vsevobuç* (*Upravlenie Vsevobsçego Voennogo Obuçeniya i Formirovaniya Rezervnıh Çastey Krasnoy Armii*, Genel Askeri Eğitim ve Kızıl Ordu Yedek Kuvvetlerini Oluşturma Kurumu) Merkez Dairesi kuruldu. Onun yerel daireleri ve ocakları askeri komiserlikler nezdinde kuruldu.[59] Bu ocaklarda 18-40 yaş arası tüm vatandaşlar askeri eğitimden geçti. Yukarıda da bahsedildiği gibi askeri eğitim, *Vsevobuç*'un ocaklarıyla sınırlanmıyordu. Okullarda da askerliğe hazırlık çalışmalarını beden terbiyesi dersleriyle *Narkompos* yürüttü.[60] *Vsevobuç* Merkez Dairesi yoğun ve başarılı çalışmasıyla daha yüksek statü kazandı ve genel müdürlüğe dönüştürüldü.[61]

1.4.2. *Vsevobuç*'un Askeri Programlarında Beden Terbiyesi ve Sporun Kullanımı

Vsevobuç'un en önemli amacı Kızıl Ordu'yu mümkün olan en kısa zamanda iyi eğitilmiş askerlerle takviye etmekti.[62] Beden terbiyesi ise askeri terbiyenin temeliydi. *Vsevobuç* gençlerden sağlıklı, güçlü, ruhen ve bedenen kuvvetli insanlar yetiştirecekti. Lenin ülkeyi savunmak için en kısa zamanda "çelik sinirli ve demir kaslı" gençliği yetiştirmeye çağrıda bulunmuştu.[63] Podvoyskiy'nin anlatımıyla:

> "Mayıs ve Haziran 1918'de en kuvvetli emperyalist yırtıcı devletler, işçi ve köylü emekçi iktidarını birleşerek boğmaya karar verdiler, Rus karşı devrimcileri bunları destekledi ve

[58] Starovoytova, a.g.e., s.14
[59] A. M. Vasilevskiy, **Delo Vsey Jizni (Tüm Hayatımın İşi)**, Politizdat, Moskova, 1978, s. 32
[60] Demeter, a.g.e., s.36
[61] Starovoytova, a.g.e., s. 15
[62] Vasilevskiy, a.g.e., s.33
[63] İ.D. Zverev, **Kniga Dlya Çtenia Po Fiziologii i Gigiene Çeloveka (İnsan Fizyolojisi ve Hijyeni Hakkında)**, Prosveşçenie, Moskova, 1978, s. 28

> Sovyet ülkesine bizzat saldırmak için büyük bir koalisyon oluştu. İşgalcileri geri püskürtmek ve iç muhalifleri tasfiye etmek için askeri eğitimden geçen büyük sayıda insana gereksinim duyuldu. İç savaşın çok sayıda cepheleri daima takviye talep ediyordu. Daima artan bu takviye ihtiyacı, hızlı askeri eğitimi gerektirdi. Lenin en kısa askeri hazırlık programından geçilmesinin gerektiğini belirtti. Lenin, profesyonel bir Fransız Generaline atıfta bulunarak, iyi bir beden terbiyesi yapıldığında bir askerin eğitimine yalnızca 56 saat yeterli olduğunu iddia etti. Vladimir Lenin talimatlarına istinaden meşhur 96 saatlik *Vsevobuç* programı oluşturuldu. Bu program Kızıl askerin yeterli hazırlanmasını temin ediyordu. İlk 15 saat – nizami askeri hizmet, sonradan 35 saat – atış-nişancılık, 6 saat – el bombası, otomatik tüfek ve siper kazma, 6 saat – sahra jimnastiği ve süngü talimlerine ve kalan zaman genel askeri eğitim konularına ayrılmıştı. Test toplantılarında bu programa ek olarak 28 saat: istihkam işi, taktik, sahra jimnastiği ve nizami hizmet çalışmaları ilave ediliyordu. Hücum, savunma ve sair askeri bilgileri, askerler bizzat Kızıl Ordu'da, cephede ve savaşta öğreniyordu. Bu program tüm Rusya genelinde yürürlüğe konulmadan önce Petrograd'ta test edildi. Genel Jimnastik-Eskrim Okulunda askerlik yaşındaki gençlerle test programlar uygulandı. Denemeler son derece iyi sonuçlar verdi."[64]

Sonrasında *Vsevobuç*'un eğitim programı değiştirildi ve geliştirildi. Haziran 1918'de I. *Vsevobuç* Kurultayı yapıldı. Kurultay 96 saatlik askeri eğitim programını kabul etti. Bu 96 saatten 70 saati atıcılık-nişancılık ve savaş talimlerine ayrılmışken, 26 saati jimnastik, boks, güreş, disk fırlatma, hafif atletizm ve halter, buz pateni koşu ve kayak sporuna ayrılmıştı.[65] Vurgulanması gereken husus, bu eğitim programına ancak iktidara sadık sayılan sınıf mensupları - işçi ve emekçi köylüler - katılmaya hak kazandı. Sadece proletarya sınıfına askeri eğitim veriliyordu.[66]

25 Mayıs 1919 tarihinde *Vsevobuç* kuruluşunun 1. yıldönümü şerefine Kızıl Meydan'da *Vsevobuç* alaylarının ve spor örgütlerinin katıldığı geçit resmi ve spor geçidi yapıldı. Bu Sovyet Rusya'da birinci spor geçidi ve bu sahadaki başarıların gösterisi de oldu.[67] Geçit sırasında *Vsevobuç* tarafından eğitilen kızıl askerleri ve sporcuları selamlayan Lenin, "Bu bayram başarılarımızı sergilemekte ve işçi sınıfının içinde nasıl bir kuvvet yetiştiğini göstermektedir. Bu geçit resmi Sovyet iktidarın tüm ülke proletaryasının desteğini kazandığını ve uluslararası savaş yerine Sovyet cumhuriyetlerin uluslararası birliğini oluşturulacağını göstermektedir," dedi.[68] Lenin

---

[64] A.g.b., s. 10-11
[65] Starovoytova, a.g.e., s.18
[66] Georgiy Demeter, **Otcherki Po İstorii Oteçestvennoy Fiziçeskoy Kulturı i Olimpiyskogo Dvijeniya (Milli Beden Terbiyesi ve Olimpiyat Hareketi Üzerine Denemeler)** , Sovetskiy Sport, Moskova, 2005, s. 198
[67] Georgiy Demeter, "Vsevobuç i Sovetskaya Fiziçeskya Kultura" ("Vsevobuç ve Sovyet Beden Terbiyesi"), **Fiziçeskaya Kultura v Şkole**, №4, 1988, s.34
[68] Vladimir Lenin, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 38, Gospolitizdat, Moskova, 1969, s.383

ve arkadaşları bu tür kitlesel gösterilere çok önem veriyorlar ve onların beden terbiyesi ve sporun en etkili propaganda olduğuna inanıyorlardı. (Bkz. Ek 1)

1.4.3. I. Tüm Rusya Beden Terbiyesi, Spor ve Askeri Hazırlık Kurultayı ve Aldığı Kararlar

Mart 1919'da VIII. *RKP(B)* Kurultayı yapıldı. Parti yeni programın hedefleri arasında bütün proletarya ve yarı-proletaryaya askeri eğitim verilmesini ve askeri eğitim ile beden terbiyesi derslerinin okul ders programına dahil edilmesini belirledi. *Vsevobuç* ve *Narkompros*'un ortak çalışmasıyla okul programında jimnastik, askeri nizam dersleri, askeri ve spor oyunları yer aldı. *RKP(B)* Kurultayı'ndan kısa bir müddet sonra 3-6 Nisan 1919 tarihleri arasında Moskova'da I. Tüm Rusya Beden Terbiyesi, Spor ve Askeri Hazırlık Kurultayı yapıldı.[69]

Kurultaya toplam 116 delege olmak üzere *Vsevobuç*, *Narkompros*, *Narkomzdrav*, Moskova ve Petrograd spor birlikleri, spor örgütü yetkilileri, beden terbiyesi ve spor uzmanları, bilim insanları ve doktorlar katıldı.[70] İlk oturumu açan *Vsevobuç* Baş Müfettişi Ostrovskiy, kurultaya katılmak isteyen, fakat cepheye çağrılan Troçki'nin delegelere yazdığı sunumunu okudu. Kurultaya *Vsevobuç*'un ilk başkanı Lev Maryasin başkanlık etti, ana sunumu da o yaptı. Meşhur gazeteci ve beden terbiyesi tarihçisi Georgiy Dupperon'un görüşleri kurultayın tüm kararlarına yansıdı. Kurultaya Doktor E. Radin ve Doktor V. Peskov gibi meşhur bilim insanları, Doktor Şifman, sporcu Pereselentsev da katıldı. Ancak konuyla ilgili Sovyet literatüründe bu bilgilere rastlanmamaktadır, çünkü bu şahıslar 1930'larda Stalin tasfiyelerinde idam edildi.[71] Kurultay delegeleri *Sovnarkom* Başkanı Lenin, Eğitim Halk Komiseri Lunaçarski ve Sağlık Halk Komiseri Semaşko'ya beden terbiyesi ve spor konularına verdikleri önemden ötürü teşekkür telgraflarını çekti.[72]

---

[69] Y.V. Sısoyev, A.L. Malışev, **O Roli Kollektivov Fizkulturi v Kommunistiçeskom Vospitanii Molodyoji (Gençliğin Komünist Terbiyesinde Beden Terbiyesi Kolektiflerinin Rolü),** FİS, Moskova, 1982, s.37

[70] Georgiy Demeter, "Sobıtiye İstoriçeskogo Znaçeniya"("Tarihi Vakıa"), **Teoriya i Praktika Fiziçeskoy Kulturı**, №4, 1979, s. 8

[71] A.B. Sunik, "Razmışleniya o Fizkulturno-Sportivnom Dvijenii v Postrevolutsionnuyu Epohu" ("Devrim Sonrası Dönemde Beden Terbiyesi ve Spor Hareketi Hakkında Düşünceler"), **Teoriya i Praktika Fiziçeskoy Kulturı**, №5, 2005, s.7

[72] Stolbov, a.g.e., s.103

Kurultayın ilk gününde *Vsevobuç*, *Narkompros*, *Narkomzdrav* ve Moskova Beden Terbiyesi Enstitüsünün raporları dinlendi. 4 spesifik konu tartışıldı: genel beden terbiyesi, askeri spor konuları, orta okul ve ilkokullarda beden terbiyesi ve atıcılık dernekleri. Delegelerin konuşmalarındaki ana fikir – askerlik öncesi hazırlık sistemi beden terbiyesinin yoğun kullanımı üzerine inşa edilmeli, beden terbiyesi ise Sovyet vatandaş, vatansever, her yönden gelişmiş *homo-sovieticus'un* yetiştirilmesinin ayrılmaz bir parçası olmalıydı. Delegeler RSFSC'de beden terbiyesi ve spor durumunu, özellikle çocuk ve gençler arasında yapılan beden terbiyesi çalışmalarını tartıştı, yeni beden terbiyesi enstitülerinin ve beden terbiyesi eğitmeni kurslarının açılması konularını inceledi.[73]

Bunun dışında Kurultay, *Vsevobuç'*un 1 yıllık faaliyetinin neticelerini inceledi, Kızıl Ordu yedek kuvvetlerinin daha iyi oluşturulmasına ilişkin planlar çizildi ve Askeri Eğitim ve Askerlik Öncesi Eğitim Genelgesi ile Spor Kulübü Tüzüğü başlıklı 2 önemli dokümanı onayladı.[74]

Askeri Eğitim ve Askerlik Öncesi Eğitim Genelgesi eğitim süresini yaklaşık 2 yıl olarak belirledi.[75] Bu özel bir program bahsi geçen *Vsevobuç*'un kısa 96 saatlik programının tecrübelerine ve sonuçlarına istinaden kuruldu, ağırlıklı olarak beden terbiyesi ve askeri-teknik antremandan ibaretti.[76] Saat olarak eğitim zamanı şehirlerde – toplam 576 saat ve içinden 480 saat - beden terbiyesi, köylerde – 436 saat ve içinden 340 saat - beden terbiyesi şeklinde belirlendi. Askeri eğitim süresinin çoğu bizzat beden terbiyesine ayrılmıştı.[77]

Genelgeye göre, okul ve ilkokul yaşındaki çocukların 1. ve 2. basamak askerlik öncesi hazırlığı beden terbiyesi üzerine kurulmalı ve genç neslin bedensel ve manevi kuvvetlerinin ahenkli gelişmesi yönünde yapılmalıydı. Aynı genelgede beden terbiyesinin ilmi esaslara göre anatomi, fizyoloji ve hijyen bilimlerine istinaden öğretilmesi gerektiği belirtildi. Kurultayda askerlik öncesi hazırlığın normal bedensel gelişme, genel beden terbiyesi esaslarına göre ve halk kitlelerinin sağlığını arttırma esaslarına göre yapılması gerektiği konuşuldu. *Vsevobuç*, *Narkompros* ve *Narkomzdrav* müşterek çalışma ile beden terbiyesi ve sporu yaymalıdır, denildi. İşçilerin, gençlerin ve öğrencilerin beden terbiyesi konuları çok yoğun tartışıldı.

[73] Demeter, a.g.m., s. 8
[74] İsaev, a.g.e., s.188-189
[75] Starovoytova, a.g.e., s.28-29
[76] A.g.b., s.11
[77] S.G. Arutyunyan, **Komsomol i Sport (Komsomol ve Spor)**, Molodaya Gvardiya, Moskova, 1978, s.10-11

Hatta delegelerden biri savaş döneminde olduklarını anımsatarak, aslında ele alınan sorunların, sanki daha sonraya bırakılması gereken mevzular gibi gözükmesine rağmen, konunun aslında güncel olduğunu ve önemini tekrar vurguladı.[78]

Askeri Eğitim ve Askerlik Öncesi Eğitim Genelgesi ile beden terbiyesi ideolojik bir içerik de kazandı. Genelgedeki diğer hususları şöyle sıralayabiliriz:

"1. Vatandaşlarda sosyalist vatana karşı borç duygusu ve devrim disiplini ve şuuru aşılanmalı, yüksek savaşçı ruh, sert irade, cesaret, kararlılık, sebat ve özgüven geliştirilmeliydi;

2. Askeri sefer, savaş ve nizam hizmeti zorluklarını rahat tahammül etmesi için sağlıklı, güçlü, eli çabuk, yani bedensel açıdan terbiye edilmeliydi;

3. Bedensel gelişme esnasında kazanılan beceriler vücudun günlük alışkanlığı haline getirilmeliydi."[79]

I. Tüm Rusya Beden Terbiyesi, Spor ve Askerlik Öncesi Hazırlık Kurultayı tarafından onaylanan Spor Kulübü Tüzüğü ise spor kulüplerinin oluşmasına kanunen yol açtı. Fabrikalarda, üretim tesislerinde, demir yolu tesislerinde ve Kızıl Ordu birliklerinde spor kulüpleri kuruldu.[80] Ayrıca bu kurultayda ilk defa beden terbiyesi ve spor alanında merkezi bir organ - beden terbiyesi şurasının kurulmasının gerekliliği tartışıldı ve kabul edildi.[81]

1.4.4. *Vsevobuç*'ta ve Sovyet Beden Terbiyesi ve Spor Sahasında İdeolojik Çalışmanın Kuvvetlendirilmesi

Lenin inisiyatifiyle 24 Eylül 1919 tarihinde alınan RSFSC Hizmet ve Savunma Konseyi genel askeri eğitimi iyileştirme kararı aldı, *Vsevobuç* organlarının imkanlarını daha yoğun kullanmaları emredildi. Askeri Devrim Konseyi 17 Aralık 1919 tarihinde askeri eğitimde beden terbiyesinin daha yoğun kullanımına ilişkin

---

[78] **Otçet O Pervom Vserossiyskom Sıezde Po Fiziçeskoy Kulture, Sportu i Doprizıvnoy Podgotovke 3-6 Aprelya 1919 Goda v Moskve (3-6 Nisan 1919 tarihlerinde Moskova'da Birinci Tüm Rusya Beden Terbiyesi, Spor ve Askeri Hazırlık Kurultayı Hakkında Rapor),** Glavnoe Upravlenie Vsevobuça, Moskova, 1919, s.14

[79] A.A. Bratsev, A.S. Bulatov, V.M. Vıdrin, **İstoriya Fiziçeskoy Kulturı i Fiziçeskoy Podgotovki Armiy (Beden Terbiyesi ve Orduların Beden Terbiyesi Eğitimi Tarihi)**, Voenizdat, Leningrad, 1958, s.105

[80] Starovoytova, a.g.e., s.29

[81] Stolbov, a.g.e.,, s.103

2167 no'lu emrini çıkarttı. Emirin ilk 3 maddesi I. Tüm Rusya Beden Terbiyesi, Spor ve Askerlik Öncesi Hazırlık Kurultayı'nda kabul edilen Askeri Eğitim ve Askerlik Öncesi Eğitim Genelgesi'nin maddelerini içeriyordu, onların dışında dördüncü maddede askerlik işi hakkında temel bilgilerin öğretilmesi gerektiğine dair bir talimat mevcuttu.[82]

Sovyet spor tarihçilerden Stolbov'a göre *Vsevobuç*'un:

"Beden terbiyesi ve spor alanındaki görevi sporculara sosyalist vatana karşı derin vatan borcu duygusunu terbiye etmek, fiziki açıdan güçlü, kuvvetli, askeri sefer zorluklarına alışkın Ekim Devrimi koruyucularını terbiye etmekti. Çarlık Rusyası'ndan kalan eski spor örgütleri hem düşman tavırları, hem dağınık olmaları yüzünden bu görevleri başaracak vaziyette değildi. Bütün fizik kültür ve spor sahasını büyük örgütlenme, metodik ve ideolojik yeniden yapılanma çalışması bekliyordu. Fakat eski spor-jimnastik örgütlerini kırarken yeni beden terbiyesi hareketinin oluşturulması için gereken unsurları muhafaza etmek lazımdı".[83]

Bu dönemde *Vsevobuç*'un ocaklarında ve askeri spor kulüplerinde 17.428 eski çarlık ordusu astsubayı hocalık yapıyordu.[84] Bu konuda Lenin hem bir yandan eski mirastan faydalanmak istiyor, hem de diğer yandan daima *Vsevobuç*'ta karşı devrimci unsurların konuşlanmasından kuşku duyuyordu. Lenin, *Vsevobuç* organlarının faaliyetini Sovyet gizli servisi *ÇEKA* (*Çrezvıçaynaya Komissiya*) Başkanı Feliks Dzerjinskiy'nin denetim altına almasını emretti. *ÇEKA* yaptığı yoğun soruşturma sonucunda rapor hazırladı. Lenin'e sunulan raporda *Vsevobuç*'un bünyesine geçen spor kulüplere emekçi genç kitlelerin üyeliğine engel olunduğu, Ekim Devrimine kadar tüm ülkede örgüt ağını kuran "burjuva" jimnastik örgütü *Sokol* üyelerinin devrim karşıtı faaliyetlerinde kullanılmaya çalışıldığı, burjuva-milliyetçi tavır takınan izcilik *Scout*, Sionist eğilimli *Makkabi* ve Gürcü şövenist eğilimli *Şevardeniya* spor örgütlerinde gençlere şovenizm aşılandığı ve örgütlerin devrim karşıtı amaçlar güttüğü tespit edildiği belirtildi. *ÇEKA* raporuna istinaden Lenin derhal Merkez Komite'ye (MK) *Vsevobuç* Başkanı Maryasin'in azledilmesini önerdi.[85] Aralık 1919'da Lenin ve Dzerjinskiy önerisiyle başkanlığa Nikolay Podvoyskiy getirildi. Nikolay Podvoyskiy bu göreve savaş cephesinden transfer edildi. Tayin sırasında cephe gerisine "sürüldüğüne" şikayette bulunan Podvoyskiy'e Lenin, sporcuların Sovyet iktidara karşı harekette bulunma ihtimalinden kuşku

[82] Georgiy Demeter, **Lenin ob Ohrane Zdorovya Trudyasçihsya i Fiziçeskoy Kulture (Lenin Emekçilerin Sağlığının Korunması ve Beden Terbiyesi Hakkında)**, a.g.e., s.40
[83] Stolbov, a.g.e., s. 102
[84] Starovoytova, a.g.e., s.30
[85] A.g.b.,, s.12

duyduğu ve olası devrim karşıtı hareketleri Podvosykiy gibi sadık ve tecrübeli komünistler vasıtasıyla önlemek istediğini yanıtladı.[86]

Podvoyskiy'nin anlattığına göre: "Vladimir Lenin *Vsevobuç*'un başına geçmemi önerdiğinde Dzerjinskiy, özellikle gençliğin üzerinde enerjik bir etki yaratan beden terbiyesinin denetim altında tutulmasında ısrar etti. Dzerjinskiy'e göre gençler spora can atıyor, devrim düşmanları bundan faydalanmakta, burjuva spor ve *Scout* örgütlerini canlandırmaktaydı; bazı bilgilere göre bu örgütlerde karşı devrimci kadrolar hazırlanıyordu. *ÇEKA* Başkanı'na göre gençler onların elinden kurtarılmalı, en kısa zamanda yeni kızıl spor örgütleri kurulmalıydı."[87]

Bütün spor örgütlerinde tekrar ideolojik temizlik yapıldı, çünkü *ÇEKA*'ya göre eski burjuva kulüpler yeni spor derneklerinin tabelaları arkasına saklanmışlardı. Onlar yine siyasi tarafsızlık, beden terbiyesinin sınıf mücadelesinin üstünde olduğu fikirlerini yayıyor ve beden terbiyesinin işçilerin askerlik eğitiminde kullanılmasına karşı çıkıyordu. Birçok spor kulübü yine işçi gençlere kapılarını kapıyor, Sovyet rejimine düşman unsurlara üyelik veriyordu.[88]

Lenin, Podvoyskiy'e verdiği ilk emirleri şöyle ifade etti: "Birincisi – *Vsevobuç* ve sporcu safları düşman, yabancı unsurlardan temizlenmeli; ikincisi – gerçekten tüm emekçilere hitap eden beden terbiyesi ve askeri eğitim gerçekleştirilmeli, bunun için genç işçi ve köylü emekçi kitlelerini beden terbiyesi ve atıcılık-nişancılık eğitimi yoğun olarak verilmeli; üçüncüsü – *Vsevobuç* mensuplarının beden terbiyesi ve askeri eğitim çalışmaları komünist terbiye ile birleştirmeli, yerel Sovyetlerin, *Komsomol'*un ve *VTSPS*'in askeri eğitim işine bizzat katılmaları sağlanmalıdır."[89]

Nikolay Podvoyskiy partinin önemli üyelerindendi, Ekim 1917'de Geçici Hükümet sarayının kuşatılmasını yöneten İhtilal Komitesi üyesi, sadık bir Bolşevikti.[90] Podvoyskiy genel askeri eğitim sisteminde partinin kontrolünü kuvvetlendirmek, *Vsevobuç*'a komünizmin ruhunu, ideolojisini ve ahlakını aşılamak için bu göreve çağrıldı. İdeolojik çalışma ve iç güvenlik için yerel şubelere özel bölgesel birlikler *Terrkadrı* (*Territorialnıye Kadrı*, İdelojik Çalışmadan Sorumlu Yerel Kadrolar) gönderildi. Yine 1919'un sonunda *Vsevobuç* sistemine, aynı zamanda Podvoyskiy'nin komutasında olan *ÇON* (*Çasti Osobogo Naznaçeniya*, Kızıl

[86] Arutyunyan, a.g.e., s.13
[87] A.g.b., s.12
[88] Demeter, a.g.e., s.38
[89] Zlata Starovoytova, **Polpred Zdorovya (Sağlığın Büyükelçisi)**, Moskova, FİS, 1968, s.24-25
[90] Harabuga, a.g.e., s. 103

Ordu'da İdeolojik Çalışmadan ve İç Güvenlikten Sorumlu Özel Amaçlı Birlikler) vekilleri de girdi. *Terrkadrı* ve *ÇON* salt *Komsomol* ve Bolşevik Parti'nin üyelerinden oluşuyordu. Onlar *Vsevobuç* eğitmenlerine ve öğrencilerine ders niteliğinde komünizm ideolojisini anlatan sunumlar yapıyor, burjuva sınıfının beden terbiyesi ve sporu siyaset dışında tutmakla halkı oyaladığını anlatıyor ve gerekli siyasi propagandayı yapıyordu. Aynı zamanda *Vsevobuç* sisteminde "siyasi nabzı" yoklayarak iç güvenlik sorumluluklarını yerine getiriyordu. *Terrkadrı* ve *ÇON* üyelerinin verdikleri siyasi dersler *Vsevobuç*'un yüksek rütbeli komünistleri tarafından teftiş ediliyordu. Böylece Bolşevik Partisi *Terrkadrı* ve *ÇON* vasıtasıyla *Vsevobuç*'u sıkı denetim altına almayı başardı. Askeri eğitim ve beden terbiyesi ile ilgili raporlarını Podvoyskiy bizzat Lenin'e sunuyordu.[91]

Podvoyskiy'nin askeri eğitim ve beden terbiyesine ilişkin şahsi görüşleri de vardı. Kendisine ait 29 Ekim 1918 tarihli belgede çocuklara ilkokul, hatta ana okul yaşından itibaren spor oyunları ve beden terbiyesi alıştırmaları yapılması gerektiğini vurguluyordu. Bunun yanında çocuklar kahramanlık, fedailik öyküleriyle aşılanmalı ve çocuklar da potansiyel olarak kahramanlıklara hazırlanmalıydı. Küçük yaştan militarist komünist propaganda yapılmalıydı. Gençliğe güzel sanatlar vasıtasıyla askeri bayram, askeri şiir, askeri sanat ve askeri heykellerle savaş romantizmi öğretilmeliydi.[92] Bu fikirler Aralık 1919'da kendisi tarafından *Narkompros* oturumunda dile getirildi. *Narkompros*, okulda beden terbiyesinin bu yönde yapılmasına ilişkin karar aldı.[93] Podvoyskiy'e göre iyi beden terbiyesi almış çocuk ve gençler, olgunlar ve askerler için beden terbiyesi gösterileri düzenlemeli, onları beden terbiyesi ve spora çekmeli, teşvik etmeliydi. Kızıl asker sırf askeri eğitim almamalı, eski ezberci emperyalist kışla sistemi terk edilmeliydi. Terbiye, spor ve beden terbiyesi ilkeleri ile yapılmalı, bunların yanında kültür seviyesini yükseltmek için her türlü imkan sağlanmalıydı: kütüphane, yemekhane, okuma odası, komünist propaganda için sunum salonu ve tiyatro kızıl askerin emrinde olmalıydı.[94] Kendi dönemi için fazlasıyla orijinal fikirlerdi.

---

[91] Zlata Starovoytova, **Rol Partii v Organizatsii Fizkulturnogo Dvijeniya v Pervıye Godı Sovetskoy Vlasti (Sovyet İktidarın İlk Yıllarında Partinin Beden Terbiyesi Hareketinin Oluşturulmasındaki Rolü)**, a.g.e., s.16-23

[92] **Zapiska Podvoyskogo o Militaristiçeskom Fiziçeskom Vospitanii Molodyoji (Podvoyskiy'nin Gençliğin Militan Beden Terbiyesine İlişkin Yazısı)**, Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Liste 1, Dosya 35, s.16

[93] Starovoytova, a.g.e., s. 21

[94] A.g.b., s.19

1.4.5. Beden Terbiyesi ve Askeri Eğitim İçin Eğitmen Kadrolarının Yetiştirilmesi

VIII. *RKP(B)* Kurultayı I. Dünya Savaşı'nın taktik ve stratejik tecrübenin kullanılmasını ve eski çarlık ordusu askeri uzmanlarından istifade edilmesini kararlaştırdı.[95] Kızıl Ordu kuruluş aşamasında proleter unsurlardan oluşuyordu. Aralarında savaş tecrübesi kazanan çarlık ordusu erleri de vardı, fakat büyük çoğunluğu komutanlık tecrübesi ve askeri taktik ile strateji eğitiminden yoksundu. RSFSC Merkez Yürütme Komitesi eski subaylara Kızıl Ordu'da görev alma çağrısında bulundu. Aralarında generallerin de bulunduğu birçok eski subay bu öneriyi kabul etti. Askeri uzman diye adlandırılan bu komutanlar düzenli Kızıl Ordu'nun oluşturulmasına büyük katkıda bulundular.[96]

Vsevobuç, Kızıl Ordu'nun ihtiyacı olan devasa işçi kitlelerine beden terbiyesi ve askeri eğitim vermek için eğitmen kadrosundan yoksundu. *Vsevobuç* da Kızıl Ordu gibi eski subayların hizmetinden yararlandı. *Vsevobuç*'un eğitim kurumlarında eğitmenlik yapan hocaların çoğu eski ast subaydı. Haziran 1918'e *Vsevobuç* eğitim kurumlarında toplam 1300 eski subay eğitim veriyordu.[97] Ayrıca *Vsevobuç* organlarında toplam 17.428 eski ast subay çalışıyordu. Cephelerde savaşan Kızıl Ordu birliklerinden *Vsevobuç* organlarına eski tanınmış sporcular da transfer ettirildi. *Vsevobuç* eğitmeni olarak çalışan uzmanlar arasında patenci İppolitov kardeşler, kürekte Avrupa şampiyonu Pereselentsev, kayakçılar Grigoryev ve Serebryakov, hafif atletler Şultz ve Berzin, halterci Bessonov ve Buharov, boksör Harlampiev oldukları bilinmektedir.[98]

Ancak bunlar da yetersizdi. 1918'de Moskova'da Askeri Beden Terbiyesi Eskrim Okulu kuruldu, Askeri Devrim Konseyi *Vsevobuç*'un yüksek eğitmen kurslarını, Moskova'da spor ve askeri eğitim eğitmeni, bölgelerde bölgesel spor eğitmeni kurslarını açtırdı. İlk kurslar Nisan 1918'de Petrograd'ta faaliyete başladı. Benzer kurslar kısa zamanda Moskova, Yaroslavl ve diğer şehirlerde açıldı. 1 Temmuz 1919 itibariyle Petrograd, Moskova, Yaroslavl, Volga bölgelerinde eğitmenlik kurslarında

[95] **KPSS v Rezolutsiyah, Reşeniyah Syezdov, Konferentsiy i Plenumov TK. 1898-1953 (SSCB Komünist Partisi Merkez Komitesi, Kurultay, Konferans ve Geniş Toplantılarının Kararlarında. 1898-1953)**, Politiçeskaya Literatura, Moskova, 1953, s. 418
[96] Troçki, a.g.e., s. 223
[97] Vasilevskiy, a.g.e., s. 33
[98] Starovoytova, a.g.e., s. 29-30

943 kişi eğitim görüyordu.[99] Daima genişletilmekte olan okul ve kurs ağının eğitim süresi 3 aydan birkaç yıla kadar değişiyordu. Kurslara askeri eğitimden başarıyla mezun olmuş en aktif gençler ve askeri staj veya Komünist Parti (KP) üyeliği stajına sahip sadık elemanlar girebiliyordu.[100] Bu kurslardan her 3 ayda bir 150-200 eğitmen mezun oluyordu. 1920'nin sonuna doğru bu kurslardan 4.385 eğitmen, bunun dışında *Vsevobuç*'un Moskova'daki yüksek kurslarından 1.500 eğitmen mezun oldu.[101]

1920 yılının başına doğru RSFSC'de ülkede evvelden mevcut olmayan beden terbiye ve spor eğitimi veren 20 mesleki okul ve bir yüksek öğretim kurumu mevcuttu. Aslında kaliteli bir beden terbiyesi eğitmeni yetiştirmek için Sovyetler Birliği'nde gelecekte daha çok çaba sarf edilecekti, ancak yine de dönemin hiçbir ülkesi bunlara da sahip değildi.[102]

1.4.6. İç Savaş Döneminde *Vsevobuç*'un Beden Terbiyesi ve Spor Çalışmaları

Beden terbiyesinin askeri eğitimin önemli bir parçasını oluşturduğu daha önce vurgulanmıştı. Genel Askeri Eğitim Kanunu Sovyet Rusya'da beden terbiyesi ve sporu askeri eğitim ile birleştirdi. Bu kanunla beden terbiyesi, emekçilerin genel terbiye sistemine, vatan savunması sistemine ve yüksek verimli maddi üretime yönelik ekonomi sistemine dahil edildi.[103] *Vsevobuç* Sovyet Hükümeti tarafından tüm ülke çapında beden terbiyesi çalışmalarını yürütmekle görevlendirilen ilk kurum oldu[104]. *Vsevobuç* nezdinde Beden Terbiyesi ve Spor Dairesi kuruldu. Bu daire hem Kızıl Ordu askerlerinin, hem askeri komiserliklere bağlı gençlerin, hem tüm sivillerin beden terbiyesiyle fiilen ilgilendi. Yukarıda belirtildiği gibi *Vsevobuç*'un askeri

[99] Demeter, a.g.e., s.40
[100] **Doprizıvnaya Podgotovka Molodyoji v RSFSR (RSFSC'de Gençliğin Askerlik Öncesi Hazırlığı),** Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Liste 1, Dosya 35, s.13
[101] Starovoytova, a.g.e., s.31-32
[102] A.g.b., s.2
[103] Nikolay Podvoyskiy, a.g.m., s. 3
[104] Daha önce kurulan Okul-Hijyen Dairesi sadece okullardaki beden terbiyesi çalışmalarını yürütüyordu

hazırlık programlarına jimnastik, hafif atletizm, spor oyunları, yüzme, atıcılık-nişancılık, kürek, yelken, kayak ve paten sporları dahildi.[105]

İlk dönemde *Vsevobuç*, *Narkomzdrav* ve *Narkompros*'un müşterek yürüttükleri beden terbiyesi çalışması RSFSC'nin orta bölgelerini, nüfusun yaklaşık %40'ını kapsadı.[106] Tüm eski spor örgütleri *Vsevobuç*'un Beden Terbiyesi ve Spor Dairesi'ne teslim edildi. Onları sıkı kontrol altında tutmak isteyen Spor Dairesi, örgütlerin başına iktidara sadık insanları getirmeye çalıştı. Eski örgütlerde çoğunlukla siyasete karışmama eğilimleri hakimdi, birçok spor kulübünde *Vsevobuç*'un gözünde "burjuva" elemanlar ve Sovyet iktidarına sadık olmayan unsurlar mevcuttu. Bu elemanlar emekçileri beden terbiyesine teşvik etmeye çok da hevesli değildi. *Komsomol* ile birlikte bu kulüplerde politik tarafsızlık eğilimlerine karşı mücadele verildi, spor örgütlerinde "sınıf düşmanlarına ve tarafsızlara" karşı temizlik hareketi yapıldı.[107] *Vsevobuç*'un açtığı yeni askeri spor kulüpleri de beden terbiyesi hususunda yanlış bir çalışma yapıyorlardı. Bu kulüpler dağınık, ülke çapında ortak bir devlet ideolojisi çatısı altında birleştirilmiş değildi. Beden terbiyesi ve spor sahasında kitlesel çalışmalar yapacak kadar ortak programdan, teknik ekipmandan ve yayın organlarından yoksundu. Bu kulüpler çoğunlukla yine eski sporcular tarafından kuruldu. Üyelerin çoğu eski küçük burjuvalardı. Kulüplerde bireyci, hatta anarşik hava hakimdi, çalışmalar genel devlet hedefleri için değil, bireyin, bazen grupların sağlığını arttırma amaçlı yapılmaktaydı. Bu tip bireyci görüşler ortak bir programın oluşturulmasını engelliyordu. Yeni Sovyet beden terbiyesi için eğitmen kadrosunu yetiştirmek için gerekli çaba sarf edilmedi. Açılan kurslar bazen yerel, bazen şahsi inisiyatifle açıldı. Devlet çapında örgütler değildi, bazen farklı programlara göre eğitim veren, yeterli finansmandan, eğitmen kadrosundan ve en önemlisi ortak ideolojik programdan yoksun müesseselerdi.[108]

Bolşeviklere tamamen sadık olan elemanları yetiştirecek askeri-spor kulüpleri diye adlandırılan yeni tip beden terbiyesi ve spor örgütlerini kurmaya başlandı. Ülke çapında *Komsomol*'un desteğiyle askeri-spor kulüpleri ve *VTSPS* desteği ile fabrika ile sanayi tesislerinde beden terbiyesi dernekleri kuruldu. Böylece beden terbiyesi

---

[105] Georgiy Demeter, **Otcherki Po İstorii Oteçestvennoy Fiziçeskoy Kulturı i Olimpiyskogo Dvijeniya (Milli Beden Terbiyesi ve Olimpiyat Hareketi Üzerine Denemeler)**, a.g.e., s. 202
[106] Starovoytova, a.g.e., s. 14
[107] Stolbov, a.g.e., s.102
[108] **Polojenie Fiziçeskoy Kulturı i Fizkulturnıh Organizatsiy v Voennıye Godu (Beden Terbiyesi ve Kurumlarının Devrimin Askeri Dönemindeki Durumu)**, 1918-1922, Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Liste 1, Dosya 35, s. 333-334

örgütlerine genç emekçilerin daha geniş katılımı yol açıldı. İlk yeni tip askeri-spor kulübü 1918 sonbaharında Petrograd'ta kuruldu, ardından Moskova, Kursk, Harkov ve diğer şehirlerde geniş kulüp ve dernek zinciri oluşturuldu.[109]

Bu çalışmayı takdir eden Lenin, genç *Komsomol*'un beden terbiyesi konuları ile ilgilenmesini teşvik etti. *RKP(B)* tarafından *Komsomol*'a komünist iktidara sadık yeni nesli yetiştirmekte kilit rol verildi. 6 Kasım 1918'de Kremlin'de I.*Komsomol* Kurultay'ının delegelerini kabul eden Lenin, Sovyet gençliğin kendini aktif toplumsal hayat alanında, kendilerini sınıf mücadelesi, eğitim ve spor sahalarında göstermesi gerektiğini vurguladı.[110] Lenin delegelere sporla ilgilenip ilgilenmediklerini özellikle atıcılık-nişancılık yapıp yapmadıklarını sordu.[111]

Vsevobuç ve *Komsomol,* aktif uygulanan askeri hazırlık programı sayesinde gençlerde atıcılık-nişancılığa, jimnastiğe, eskrime, hafif atletizme, yüzmeye, kürek ve yelken sporuna derin bir ilgi uyandırmayı başardı.[112] 1918 yılı içerisinde 31 vilayette 352 yeni spor örgütü kuruldu. 1918'de Mihail Frunze tarafından Kostroma şehrinde kurulan *Spartak* ve İvano-Voznesensk kentinde kurulan *Sport* spor dernekleri faaliyetlerini genişlettiler. Beden terbiyesi ve spor Ekim Devrimine kadar hiç tanınmamış bölgelere, köye, taşraya girdi.[113]

İç Savaşa rağmen *Vsevobuç* spor yarışmaları da düzenledi. Halter turnuvaları 1918 yıldan beri yapılıyordu. 1918-1920 yıllarında Moskova'da 10 kulübün katılımıyla 25 hafif atletizm turnuvası yapıldı, Petrograd'ta da 15 hafif atletizm kulübü her yıl turnuvalar düzenliyordu.[114]

20 Mayıs 1920 tarihi *Vsevobuç*'un kuruluş yıl dönümü anısına Spor Günü ilan edildi. Kızıl Meydanda spor geçidi yapıldı. Şehirlerin alanlarında ve parklarında 10.000 kişinin katılımıyla kitlesel gösteri ve yarışlar vasıtasıyla beden terbiyesi ve spor propagandası yapıldı. Petrograd, Harkov, Vladimir, Ryazan, Kostroma'da spor geçitleri yapıldı.[115]

---

[109] Stolbov, a.g.e., s.102
[110] Arutyunyan, a.g.e., s.6
[111] Genrih Lipin, **Vladimir Lenin o Fiziçeskom Vospitanii (Vladimir Lenin Beden Terbiyesi Hakkında)**, İzd. Saratov Universitesi, Saratov, 1975, s. 20
[112] **Lenin i Vseobsçee Voennoe Obuçenie Trudyasçihsya. Vsevobuç (Lenin ve Emekçilerin Genel Askeri Eğitimi. Vsevobuç)**, a.g.b., s.11
[113] Georgiy Demeter, **Lenin Ob Ohrane Zdorovya Trudyasçihsya i Fiziçeskoy Kulture (Lenin Emekçilerin Sağlığının Korunması ve Beden Terbiyesi Hakkında)**, a.g.e., s.39
[114] Starovoytova, a.g.e., s.19-20
[115] Arutyunyan, a.g.e., s.15

I. Tüm Rusya Beden Terbiyesi, Spor ve Askeri Hazırlık Kurultayının kurulmasını öngördüğü kurum Ağustos 1920'de *Vsevobuç*'un yan kuruluşu olarak *VSFK* (*Vısşıy Sovet Fiziçeskiy Kulturı*, Beden Terbiyesi Yüksek Şurası) kuruldu.[116] *Narkompros* ve *Narkomzdrav* ile *Vsevobuç* katılımıyla ortak bir komisyon şeklinde faaliyeti yürüten *VSFK*'da en yüksek otorite *Vsevobuç*'tu.[117] *VSFK* Başkanı olarak Nikolay Podvoskiy tayin edildi. Bütün spor yarışları, programları, tüzüklerinin düzenlenmesi, spor turnuvalarının organizasyonu ve sair güncel beden terbiye ve spor çalışmaları *VSFK*'ya verildi.[118]

1.4.7. Sporun Askeri Eğitime Dönüşmesinde Kronstadt Örneği

1919'da *Vsevobuç*'a düşen diğer önemli görev, özel kayakçı birliklerin oluşturulmasıydı. RSFSC Savunma ve Hizmet Konseyi oturumunda kış mevsiminde operasyon yapacak Kızıl Ordu'nun hızlı, manevra kabiliyeti yüksek kayakçı birliklerinin kurulmasını konuşuldu. 2 Temmuz 1919 tarihinde Lenin'in imzasıyla Savunma ve Hizmet Konseyi'nin Kayakçı Birliklerin Kurulmasına İlişkin Kararı çıktı; Askeri Devrim Konseyi'ne 17-18 yaşındaki gençlerden kayakçı birliklerin hazırlığı yazın başlanıp en yakın kış mevsimine doğru hazır edilmesi görevi verildi.[119] Hem nizami kayakçı birlikleri, hem *Vsevobuç* sporcularından kayakçı istihbarat ekipleri kuruldu. Askeri Devrim Konseyi 22 Kasım 1919 tarihli 1887 no'lu emriyle *Vsevobuç*'a Kızıl Ordu için yılın sonuna kadar çok sayıda kayakçı birliğin yetiştirilmesini emretti. 1919'un sonuna kadar olan kısa dönemde iç savaş cephelerine 72 kayakçı bölüğü gönderildi. Bu birlikler İç Savaşta hem doğu, hem güney cephelerinde Beyaz Ordu'ya, hem kuzey cephede Fin Ordusuna karşı zafere ulaşılmasında özellikle kışın yapılan askeri operasyonlarda ve istihbarat bilgilerinin toplanmasında kritik rol oynadı.[120] *Vsevobuç* Moskova, Petrograd, Yarsolavl ve Volga bölgelerinde hem kayakçı askerleri hazırladı, hem kitlesel kayak imalatını başlattı, hem eski kayak sporu eğitmenlerini göreve çağırdı. *Vsevobuç*'un Moskova

[116] M.N. Aleksandrov, Y.A. Panov, **Fizkultura i Sport v SSSR. 1917-1957 (SSCB'de Beden Terbiyesi ve Spor. 1917-1957)**, FİS, Moskova, 1957, s. 137
[117] Starovoytova, a.g.e., s. 24
[118] Stolbov, a.g.e., s.103
[119] Georgiy Demeter, "Vsevobuç i Sovetskaya Fiziçeskya Kultura" ("Vsevobuç ve Sovyet Beden Terbiyesi"), a.g.m., s.32
[120] Starovoytova, a.g.e., s.17

ve Petrograd eğitmen kurslarında kayak sporu eğitmenlerini yetiştirme bölümleri açıldı.[121]

Bütün Sovyet beden terbiyesi tarihini anlatan eserlerde bu kayakçı birliklerinden büyük övgü ile bahsediliyor, başka hiçbir spor dalı, atıcılık-nişancılık bile böyle ilgiye layık olmadı. Bunun başlıca 2 sebebi vardır:

1. Kayakçıların hazırlanması, ilk kitlesel kayak sporu çalışması oldu;
2. *Vsevobuç* kayakçı birlikleri Kronstadt isyanının bastırılmasında önemli rol oynadı.

Vsevobuç Sovyet kayak spor dalında yeni kayakçılık ekolünü oluşturdu ve bu spor dalına kitlesel özellik kazandırdı. Çok sayıda hazırlanan kayakçı birliği bu spor dalının popüler olmasını sağladı. 1920 yılın kış mevsiminde Moskova'da *Vsevobuç* tarafından ilk kayak yarışları şampiyonası organize edildi. Turnuvaya Moskova, Kaluga, Kostroma, Yaroslavl, Vladimir, Nijniy Novgorod, Rjev ve Podolsk'den askeri eğitim katılımcıları ve Kızıl Ordu askerleri katıldı.[122]

Mart 1921'de Petrograd yanındaki Kronstadt kalesi Sovyet yönetiminin yürüttüğü savaş komünizmi politikasına karşı isyan etti. İsyana komünist olan denizci, asker ve işçiler de katıldı. İsyancılar, partinin yürüttüğü "savaş komünizmi" politikasının sona erdirilmesi, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü, siyasi kontrolün kaldırılması ve benzer siyasi ve ekonomik taleplerde bulundu. Bu yüzden isyanın bir an önce bastırılması Bolşevik partisinin birinci derecedeki hedefi haline geldi.[123] Mart ayında kalenin bulunduğu Fin Körfezi'nin ince buzu normal askeri birliklerin geçmesine olanak vermiyordu. Sadece kayakçı bölüklerin gayretleriyle isyancı kale çembere alındı ve isyancılar kısa zamanda teslim oldu.[124] Kronstadt kuşatmasına katılan 10 kayakçı askere dönemin en yüksek nişanı olan Kızıl Bayrak Nişanı verildi.[125]

Kronstadt isyanı sırasında yapılan *RKP(B)* X. Kurultayın ana konusu "savaş komünizmi" devrinin sona ermesi ve *NEP* politikasına geçilmesiydi. Kronstadt isyanından sonra *RKP(B)* kurultayı tüm muhalif grupların feshedilmesini, parti disiplinin son derecede önemli bir mesele olduğunu, parti içinde muhalefet grupları

[121] Demeter, a.g.e., s.42
[122] Starovoytova, a.g.e., s.17
[123] Ida Mett, **Kronstadt 1921**, Çev. Ümit Altuğ, Sokak Yayınları, İstanbul, 1985, s. 43-46
[124] Demeter, a.g.m., s.32
[125] Arutyunyan, a.g.e., s.13

oluşturmanın yasak olduğunu ve yasağı çiğneyen parti mensuplarının partiden atılacağını kararlaştırdı.[126]

Böylece savaş dönemi sona erdi ve sosyalizm inşası programına geçildi. *Vsevobuç* da bu yeni bir döneme ayak uydurdu. Podvoyskiy'nin belirttiği gibi iç savaş döneminde sakatlar ve özürlüler hariç, askeri eğitimden geçmeyen emekçi kalmamıştı. Genel askeri eğitim Kızıl Ordu için 8.5 milyona yakın Kızıl asker yetiştirdi. Podvoyskiy'e göre bir yandan iç ekonomik çöküntü ile mücadele başlarken, diğer yandan dünyanın yegane İşçi-Köylü Sovyet Cumhuriyeti'nin düşmanlarla çevrili olduğunu unutmamak lazımdı. Hem askeri eğitim, hem de ülkenin ekonomi inşaatı için kadın ve erkekleri eğitecek yeni programa gereksinim duyuldu. *Vsevobuç* nezdinde kurulan *VSFK*'nın programında ağırlık gençlere verildi. Askeri eğitim genel bir vatandaş eğitim ve terbiye sistemine dönüştü. Gençlere aşağıdaki yeni eğitimin ilkeleri uygulandı:

1. Bedensel sağlamlaşmayı, irade ve manevi kuvveti sağlayan beden terbiye;
2. Kültürel-siyasi terbiye, yani komünist ideoloji eğitimi vasıtasıyla kültürel seviyeyi arttırma;
3. Siyasi terbiye almış ve artık güvenilir sayılan gençlere özel askeri eğitim verme;
4. Bütün bu uygulamaların gençlerin fabrikalardaki, üretim tesislerindeki, kurum ve okullardaki, tarım ekonomisindeki güncel çalışmalardan ayırtmadan yürütülmesi.[127]

Kronstadt isyanının bastırılımasında yeni kurulmuş Sovyet askeri eğitim programı mezunları önemli rol oynadı. Kronstadt örneğinde beden terbiyesinin askeri eğitime dönüşmesinin başarılı örneği Sovyet sporun militarist bir yön kazanmasına büyük katkı sağladı.

---

[126] "Kommunistiçeskaya Partiya Sovetskogo Soyuza" ("Sovyetler Birliği Komünist Partisi"), Cilt 7, **Sovetskaya İstoriçeskaya Entsiklopediya (Sovyet Tarih Ansiklopedisi)**, Gos. Nauç. İzdat. Sovetskaya Entsiklopediya, Moskova, 1965, s. 679

[127] **Doprizıvnaya Podgotovka Molodyoji v RSFSR (RSFSC'de Gençliğin Askerlik Öncesi Hazırlığı)**, a.g.b., s. 1

1.5. YENİ BEDEN TERBİYESİ SİSTEMİNDE SOVYET KADININ YERİ

Sovyet iktidar ilk günlerinden beri kadınların toplumsal hayatta daha aktif rol üstlenmesi gerektiğini vurguladı. Sosyalist beden terbiyesi inşasının tüm yönleri Sovyet kadına da hitap ediyordu: sağlık, maddi üretkenlik, askeri hazırlık ve topluma entegrasyon. Kasım 1918'de parti tarafından teşvik edilen I. Kadın İşçileri Kurultayı yapıldı, *RKP(B)* MK nezdinde Merkez Kadın Dairesi, bölgelerde ise yerel kadın daireleri oluşturuldu. Her işçi kadının cephe gerisinde ajitasyon ve propaganda çalışmalarına, cephede ise askeri devrimci mücadeleye katılması gerektiği saptandı; toplumsal, siyasi hayatta ve çalışma hayatında kadın-erkek eşitliği talep edildi.[128]

Böylece Sovyet iktidarı ilk günlerinden itibaren Marksist kurama dayanarak kadın-erkek eşitlik sorununu çözmeye başladı. Toplumun her sahasına yansıyan bu mücadele beden terbiyesinin yoğun kullanıldığı askeri eğitim alanında da belirdi.

İç Savaş'ın getirdiği gereksinimlerden dolayı kadınlar ilk safhada askeri eğilimli beden terbiyesi ve spor çalışmalarında bulundu. Genel Askeri Eğitim Kanunu hem erkeklerin, hem kadınların zorunlu askeri eğitimini öngörüyordu.[129] Bu kanun askeri eğitim sisteminde kadının yerini belirledi ve Sovyet hükümetin yayınladığı proleter beden terbiyesi örgütlerine kadınların katılımını sağlayan ilk resmi belge oldu.

Kadınların askeri-beden terbiyesi hazırlığına ve onun vasıtasıyla spora katılmasını sağlamak için 16-18 Yaş Grubu İçin Askeri Eğitim Programı'nın 6. maddesi kadınların bu çalışmalara katılımını düzenliyordu. 6. maddeye göre askeri eğitimden, doktorun kadın için yasakladığı beden terbiyesi alıştırmaları hariç, her isteyen kadın geçebilir. Kadınlar için beden terbiyesi alıştırmaları olarak:

1. Nizami askeri hizmet;
2. Jimnastik;
3. Spor oyunları;
4. Hafif atletizm;
5. Eskrim;
6. Kürek çekme;
7. Yatçılık sporu;

---

[128] N. N. Kozlova, "Jenskiy Vopros v Pervıye Godı Sovetskoy Vlasti" ("Sovyet İktidarın İlk Yıllarında Kadın Sorunu"), **Jensçinı. İstoriya. Obsçestvo**, Haz. Valentina Rogova, TGU, Tver, 1999, s. 71-72

[129] Vladimir Lenin, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 36, Politiçeskaya Literatura, Leningrad, 1969, s.123

8. Paten koşma;
9. Kayak sporu;
10. Yüzme;
11. Teori kursu

öngörülmüştü. Kadınların aldığı beden terbiyesi eğitimi erkeklerden çok farklı değildi. Beden terbiyesi ve *Vsevobuç* askeri eğitiminden geçen birçok kadın İç Savaş cephelerinde Kızıl Ordu'da savaştı.[130]

Tüm gayretlere rağmen ilk safhada kadınların beden terbiyesi ve spor hareketine katılımı henüz çok düşüktü. *Vsevobuç* Genel Müdürlüğü verilerine göre 1918 yılında beden terbiyesi hareketine katılan 38.167 kişinin içinden yalnızca %1,5 kadındı. Şahsen Lenin bu işe çok önem verirdi. Ona göre kadınların beden terbiyesi ve spor uygulamalarında yer alması onlar ile erkekler arasındaki Çarlık döneminde olan eşitsizliği kaldıracaktı, kadınların yeni toplumdaki yeni yerini anlamasında önemli bir katkıda bulunacaktı.[131] *Vsevobuç*'un istatistiğine göre 1920 yılın sonuna doğru beden terbiyesi çalışmalarına katılan 143.000'e yakın sivil arasında 5.000 kişi kadındı. Bu yılı takip eden 4 yıl içinde kadın sporcu sayısı 84.000'i buldu.[132] 1918-1923 döneminde 153.318 *Komsomol* üyesi askeri eğitim programına katıldı, onların arasından 17.547 kişi kadındı.[133] 1917 Ekim Devrimi öncesindeki durum göz önüne alınırsa beden terbiyesi alanında yeni bir sayfa açıldığı söylenebilir.

Kadınları beden terbiyesi ve spor sürecine alıştırmak yalnızca askeri eğitim vasıtasıyla değil de, *Vsevobuç*'un askeri-spor kulüpleri üzerinden de yapılması gerektiği vurgulandı. I. Tüm Rusya Beden Terbiyesi, Spor ve Askerlik Öncesi Hazırlık Kurultayı'ndan sonra *RKP(B)* MK Kadın Dairesi, İşçi ve Köylü Kadınları Askeri Eğitim ve Spora *Vsevobuç* Organları Vasıtasıyla Çekmeye Yönelik Yönetmeliği'ni çıkardı. Yönetmeliğin 1. maddesine göre 16-18 yaş arası tüm kadın ve kızların askerlik öncesi hazırlıktan geçmeleri zorunluydu, 16 yaşından küçük olan genç kızlar isteklerine bağlı olarak, bedensel gelişme seviyelerine göre *Vsevobuç*

---

[130] O. N. Şaronova, "Rol Vsevobuça v Privleçenii Jensçin k Sportivnomu Dvijeniyu v Pervıye Godı Sovetskoy Vlasti. 1917-1920" ("Kadınların Sovyet İktidarın İlk Yıllarında Spor Hareketine Katılmasında Vsevobuç'un Rolü. 1917-1920"), **Teoriya i Praktika Fiziçeskoy Kulturi**, №3, 1973, s. 13

[131] Şaronova, a.g.m., s. 14

[132] Alison Rowley, "Sport in the Service of the State: İmages of Physical Culture and Soviet Women. 1917-1941", **The İnternational Journal of The History of Sport**, Vol.26, No.8, December 2006, s. 1317

[133] N.İ. Toropov, **Oçerki Po İstorii Fiziçeskoy Kulturı (Beden Terbiyesi Tarihi Üzerine Denemeler)**, FİS, Moskova, 1948, s. 34,38

ocaklarına veya *Vsevobuç* çocuk spor kulüplerine üye olabilirlerdi. Yönetmelik bu çalışmanın köylü kadınlar arasında da yapılması gerektiğinin altını çizdi. *Vsevobuç*'a göre spor yalnızca vücudu geliştirmekle sınırlı değildi, kitlelerin kültürel seviyesini de yükselten, bilinçli disiplini de terbiye eden bir araçtı. Köylü kadınlar arasında yapılacak çalışma şehirlerdeki tecrübeye istinaden yapılacak ve yerel Kadın Daireleri kitlesel propaganda yaparak bu çalışmayı destekleyecekti. Köylü kızların askeri eğitimi sadece kızların sadece şehirlerde ve fabrika bölgelerinde toplumsal tecrübe kazandıktan sonra yapılacaktı. Çalışma öncesinden köyde yoğun propaganda yapılacaktı, bunun için askeri komiserlikler kadın daireleri ile birlikte çalışmalıydı. Kadınlar arasında *Vsevobuç* eğitmeni yetiştirme çalışmaları da yapıldı. *Vsevobuç*'un eğitmen kurslarında ve askeri alt komutan kurslarında kadınlara askeri staj istenmeksizin %15-20 kontenjan ayrıldı. Volga, Batı Sibirya, Harkov, Yaroslavl ve İvano-Voznesensk bölgelerinin *ÇON* alaylarında 886 kadın da görevde bulundu.[134]

Bu kadar kısa zaman içinde devletin yürüttüğü politika içinde Sovyet kadınların imajı ve toplumdaki yeri değişti. Sovyet kadın beden terbiyesi ve spor sahasında da pasif izleyici rolünü bırakıp aktif katılımcı rolünü üstlendi. Sovyet spor yetkilileri doğrudan kadınlara yönelik beden terbiyesi ve spora katılmasını teşvik eden kampanyalar yürüttü. Eski tabuları yıkmak için Ekim Devrimine kadar yaygın olmayan ve sakatlanma riski düşük olan voleybol, basketbol, tenis gibi sporlara kadınların katılımını teşvik edildi. Sovyet spor kurumları yaptığı yoğun çalışma sonucu 1934'te SSCB genelinde kadın sporcu sayısı 1.700.000'e ulaşmıştı.[135]

1920'lerde uygulanan Sovyet kadın beden terbiyesi programında ancak aşağıdaki sonuçlara götürecek alıştırmaların yer alması gerektiği belirtilmişti:

1. Hijyenik sonuç: vücudun sağlamlaşması, iç organların düzenli çalışması;
2. Estetik sonuç: vücudun estetik açıdan doğru ve güzel gelişmesi;
3. Pratik sonuç: vücudun kıvraklık kazanması ve maddi üretim çalışmalarına hazır hale gelmesi;
4. Sosyal sonuç: toplum içinde kendine layık yeri belirleme, bireyselciliğin kolektif menfaatleri için feda edilmesini öğrenme, dayanışma ve yardımlaşma prensiplerini kavrama, aktif toplumsal hayata hazırlanma.[136]

---

[134] Şaronova, a.g.m., s. 14
[135] Rowley, a.g.m., s.1317-1320
[136] Nikolay Podvoyskiy, **Fizkultura Proletariata v SSSR (SSCB'de Proletaryanın Beden Terbiyesi)**, a.g.e., s. 220

Beden terbiyesi özellikle Orta Aysa ve Kafkasya Cumhuriyetlerinde Rus olmayan milletlerde entegrasyon politikalarının bir parçası olarak spor, dini tabuların eski zihniyetin ve geleneksel yapıların yıkılmasına katkı sağlayıp kadının özgürleştirilmesi kampanyasında önemli rol oynadı. (Bkz. Ek 2) Bu kampanya çerçevesinde Orta Asya'da Özbekistan ve Tacikistan'da kadın beden terbiyesi eğitmeni kursları açılıyor. Kafkasya'da 1935'te Gürcistan'da açılan eğitmen kursları 1935-1937 döneminde kadın sporcu sayısını 12.591'den 22.000 kadar yükseltti. Sovyet endüstrinin makina ve teçhizat bakımından eksik olması bakımından daha verimli çalışan çok sayıda işçiye ihtiyaç vardı. Bu hızlı sanayileşme sürecinde beden terbiyesi çalışmalarıyla kuvvetlendirilmiş, hem erkek, hem çok sayıda kadın işçi maddi üretimde yer aldı. Bu gereksinimlerin yerine getirilmesi için kadınlara yönelik dini tabuların da yıkılmasında beden terbiyesi ve spor çalışmaları büyük rol oynadı.[137]

Kadınlara, sporun yalnızca boş zamanı faydalı geçirme aracı değil, savaşa hazırlık aracı olduğu da hatırlatılıyordu. Olası bir kitlesel savaş ülkenin kadınlar dahil tüm nüfusunu bu savaşa sürükleyecekti. Askeri yönelimli spor dalları arasında kadınların özellikle atıcılık-nişancılığa geniş katılımı sağlandı. 1920'lerin sonunda atıcık-nişancılıkla uğraşmaya başlayan Sovyet kadını sayısı 1930'da 55.000'i buldu. (Bkz. Ek 3) Sovyet toplumda giderek popülerleşen spor geçitlerine de kadınların geniş katılımı sağlandı. Bu geçitlerde erkek ve kadınların beraber ve aynı sayıda katılması hem Sovyet kadınların spordaki başarılarını, hem SSCB'de iki cinsin de eşitliğini simgeliyordu. Spor geçitlerinin Kızıl Meydan'da Stalin ve diğer *Politbüro* (*Politiçeskoe Byuro*) üyelerinin gözleri önünde yapılması Sovyet yönetimin beden terbiyesi ve spor hareketinde bu politikayı onayladığını simgeliyordu.[138]

1917'den 1941 yılına kadar Sovyet kadın beden terbiyesi politikasında aşağıdaki unsurlar ön plana çıktı:

- Maddi üretkenliği arttırma politikasında SSCB'nin hızlı endüstrileşme programı çerçevesinde hem sağlıklı erkeğe, hem sağlıklı kadına ihtiyaç vardı;
- Askeri alanda beden terbiyesi çalışmaları kitlesel bir savaşa hazırlık çerçevesinde sağlıklı ve üretken hem erkek, hem kadın işçileri aynı zamanda

[137] Rowley, a.g.m., s. 1317, s. 1331
[138] Rowley, a.g.m., s. 1323-1326

Kızıl Ordu'nun eğitimli, güçlü ve kıvrak yedek kuvvetleri olarak yetiştirilmesi yönünde yürütüldü;

- Toplumsal entegrasyon çalışmaları kadını eski tabulardan kurtarma çerçevesinde yürütüldü; kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, ülkenin toplumsal hayatında aktif bir birey ve devlet sanayisi için üretim alanında yeni emek gücünü kazandırdı;
- Kadın beden terbiyesi çalışmaları SSCB'de bilinçli olarak tüm ülke genelinde yürütülen devlet spor politikasının önemli bir parçasıydı ve bütün kadın beden terbiyesi ve spor çalışmaları devletin sıkı kontrolü altında yapıldı.

2. SOVYET SPOR POLİTİKASININ UYGULANMASINDA ÖNEMLİ DÖNÜM NOKTALARI

2.1. 1920-1923 DÖNEMİNDE *VSFK* ÜZERİNDEN *KOMSOMOL* KATILIMI VE DENETİMİYLE YÜRÜTÜLEN BEDEN TERBİYESİ ÇALIŞMALARI

Yukarıda belirtildiği gibi Lenin başta olmak üzere Bolşevik Partisi *Komsomol*'un beden terbiyesi ve spor alanında aktif bir rol üstlenmesini talep ediyordu. Ekim 1919'da yapılan II. Kurultay'ında gençlerin beden terbiyesi ve izcilik örgütleri konularını tartışan *Komsomol,* bu sahadaki politikasını belirtmeye başladı, bünyesindeki tüm örgütlerinin *Vsevobuç*'un faaliyetinde her türlü desteği vermesi ve yeni proleter spor örgütlerinin kurulmasında aktif bir rol alması gerektiğini kararlaştırdı.[139] II. Kurultay *Komsomol* yerel şubelerinden *Vsevobuç* ocaklarına ideolojik dersler için, spor bayramları ve turnuva organizasyonları için siyasi komiserlerin gönderilmesini talep etti.[140] Kurultayda açıklanan *Beden Terbiyesi ve İzcilik* adlı raporda *Komsomol*'un hedefleri arasında belirtilen hususlar:

- Beden terbiyesi fikirlerini yaymak;
- Beden terbiye evlerini kurmak;
- Beden terbiyesi eğitmen kadrolarını oluşturmak.

[139] Stolbov, a.g.e., s.104
[140] İsaev, a.g.e., s.189

İzcilik örgütlerine olumsuz bakış ortaya koyuldu. Ayrıca *YUKİ* (*Yunnıye Komunistı*, Delikanlı Komünistler İzcilik Örgütü) tabelası altında eski izcilik örgütlerinin gizlendiği belirtildi, *Komsomol*'un gençlerin beden terbiyesi eğitimini tek başına yürütmesi gerektiği görüşü de ortaya koyuldu.[141] *Komsomol* üyeleri, kendine rakip *Scout* izcilik örgütünün lağvedilmesi gerektiğini ilk defa dile getirdi. Oysa *Vsevobuç* iç savaş sırasında izcilik örgütlerini askeri eğitim için kullanmıştı.[142] Beden terbiyesi sahasında nüfuzunu artırmak için *Komsomol* MK Prezidyumu 22 Nisan 1920'de askeri eğitimin ilk önemli hedefi *Komsomol*'un beden terbiyesine katılımı ilkesini kabul etti. Her yerel *Komsomol* şubesi nezdinde askeri-spor dairesinin kurulmasını kararlaştırdı.[143]

Böylece *Komsomol*'un desteğini sağlayan *Vsevobuç* ve *VSFK* başındaki Nikolay Podvoyskiy beden terbiyesi sahasında tüm RSFSC çapında bir devlet politikası yürütmeye çalıştı.[144] Yeni politika için ilk önce altyapı gerekliydi. 1920 yaz dönemi içinde 2000'den fazla yeni spor alanı yapıldı. Lenin bu alanları Sovyet kültür cephesinde bir başarı olarak değerlendiriyordu. Onların gençlik için beden terbiyesi ve ilköğretimi birleştiren ocaklar haline gelmesini diliyordu.[145] *Sovnarkom* Başkanı Lenin'in 04.10.1920 tarihli talimatına istinaden Podvoyskiy'nin 283/c no'lu 31.10.1920 tarihli emriyle 1921 ilkbaharından itibaren spor ve jimnastik alanları tüm şehir, fabrika ve köy alanlarında çocuk, erkek ve kadın gençlerin dikkatini çekecek en güzel yerlerde kuruluyordu.[146]

Podvoyskiy'nin 1918'de düşündüğü gibi *Vsevobuç*'un genç öğrencilerinden örnek bir alay kurdu. Bu alay *Vsevobuç*'ta, Kızıl Orduda, şehir ve ilçe kulüplerinde, spor alanlarında beden terbiyesi gösterileri yaptı. Amaç işçi ve emekçi köylülere spor ve beden terbiyesinin sadece burjuva sınıfına ait olmadığı kanıtlamaktı. Podvoyskiy beden terbiyesi ve sporun Sovyet devletinin elinde iyi terbiye, disiplin, kültür aşılama aracı olduğunu, askeri ve ekonomi amaçlı kullanılabileceğini sergilemek istedi. Podvoyskiy'e göre sağlıksız, zayıf, güçsüz birinin nasıl eli çabuk, kuvvetli, bedensel

---

[141] Arutyunyan, a.g.e., s.14-15
[142] Anatoliy Slezin, **Molodyoj i Vlast (Gençlik ve İktidar)**, İzdatelstvo TGTU, Tambov, 2002, s. 53
[143] **Zasedanie Prezidiuma (Komsomol Merkez Komitesi Prezidyumu Oturumu)**, 22 Nisan 1920, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar, s.1
[144] **Polojenie Fiziçeskoy Kulturı i Fizkulturnıh Organizatsiy v Voennıye Godu (Beden Terbiyesi ve Kurumlarının Devrimin Askeri Dönemindeki Durumu),** a.g.b., s. 335
[145] Starovoytova, a.g.e., s. 23
[146] Nikolay Podvoyskiy, "Prikaz Podvoskogo № 283/s ot 31.10.1920" ("Podvoyskiy'nin 283/s no'lu 31.10.1920 Tarihli Emri"), **K Novoy Armii**, № 17, 1920, s.28

ve manevi açıdan yenilenmiş bir şahsiyet haline dönüştüğü beden terbiyesine yeni bakış açısı getirdi, kitlelere de onun ekonomik ve sosyal-siyasi yönünü gösterdi.[147]

Ekim 1919'da yapılan II. Kurultayında *Komsomol*'un izcilik örgütleri konusundaki olumsuz tavırlarına rağmen *Vsevobuç* izcilik örgütlerinden faydalanmaya devam etti. *Komsomol*, beden terbiyesi çalışmalarına büyük önem verdiğinden dolayı planladığı Gençlik Günü organizasyonundan vazgeçip *Vsevobuç*'un 20 Mayıs Spor Günü organizasyonuna katılma kararını aldı.[148] *Komsomol* desteğinden yoğun şekilde yararlanan *Vsevobuç*, aynı 20 Mayıs 1920 hizmetinden yaralanmaya devam ettiği *Scout* örgütünün yeni tüzüğünü kabul ediyordu. Spor gününde Moskova eyaletinde hafif atletizm yarışları da yapıldı.[149]

Ekim 1920'de *Komsomol* II. Kongresinde konuşma yapan Lenin, komünist eğitimin tüm yönden gelişmiş insanın ve komünist toplum vatandaşının yaratılmasına yönelik olduğunu ve beden terbiyesinin gençlerin komünist eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçası olduğunu açıkladı. Kurultay beden terbiyesinin 2 pratik kullanım alanı olduğunu belirtti:

1. Maddi üretim faaliyetine hazırlık;
2. Sosyalist vatanı savunmaya hazırlık.

Ayrıca III. *Komsomol* Kurultayı, *Scout* örgütlerinin feshedilmesini talep etti ve izcilik örgütlerinin sistemini kullanarak kendi kontrolünde *Pioner* örgütünün kurulmasını kararlaştırdı.[150]

1921-1922 dönemi içinde *Komsomol* üyeleri okullarda, Kızıl Ordu birliklerinde, sendikalarda, endüstriyel tesislerde beden terbiyesi derneklerinin kurulmasında önemli rol alıyordu. 1922-1923 yıllarında her *Komsomol* örgütüne en az bir beden terbiyesi derneği kurma talimatı verildi.[151]

Podvoyskiy, *Vsevobuç*'un askeri eğitim ve beden terbiyesi çalışmalarında *Komsomol*'un tüm örgütlerinin yer aldığını memnuniyetle belirtiyordu. *Vsevobuç*'un beden terbiyesi şuraları bölgelerde ve ilçelerde yerel düzeyde kurulmaya başladı. *Narkomzdrav*, *Narkompros*, *Komsomol* dışında beden terbiyesi çalışmalarına

---

[147] Nikolay Podvoyskiy, **Mejdunarodnoe Krasnoe Sportivnoe Dvijenie i Ego Oçerednıye Zadaçi, (Uluslararası Kızıl Spor Hareketi ve Sıradaki Hedefleri)**, a.g.e., s. 4

[148] **Zasedanie Preziduma (Komsomol Merkez Komite Prezidyumu Oturumu)**, 29 Nisan 1920, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar, s. 1

[149] B.R. Golosçapov, **İstoriya Fiziçeskoy Kulturı i Sporta, (Beden Terbiyesi ve Spor Tarihi)**, Akademia, Moskova, 2001, s. 150-151

[150] Slezin, a.g.e., s. 54

[151] Arutyunyan, a.g.e., s. 16-18

VTSPS'in da katılımı sağlandı. Endüstriyel tesislerde çalışanlar için spor ve jimnastik eğitimi amacıyla *VTOPAS* (*Vserossiyskoe Tovarisçestvo Obrazovatelno Proizvodstvennıh Assotsiatsiy*, Tüm Rusya Endüstriyel-Eğitim Birlikleri Federasyonu) kuruldu. Bu kurum beden terbiyesi vasıtasıyla genç üretim gücü rezervlerini hazırlamaktaydı.[152]

Podvoyskiy, Askeri Devrim Konseyi, *RKP(B)* Merkez Komitesi ve *Komsomol* Merkez Komitesi'ne gönderdiği raporda fabrika ve üretim tesislerinde kurulan spor dernekleri dahil SSCB topraklarındaki tüm spor örgütlerini bünyesine alacak *RSKOFK*'u (*Rossiskiy Soyuz Krasnıh Organizatsiy Fizkulturı*, Rus Kızıl Beden Terbiyesi Örgütleri Birliği) kurmayı teklif etti. Podvoyskiy'e göre *RSKOFK* örgütleri sadece proleter elemanlara hizmet edecekti ve gençlere ağırlık verecekti.[153]

Komsomol arşivinde bulunan belgelere göre 17 Ağustos 1922 tarihinde *Komsomol* MK, *Vsevobuç* ve özel spor örgütleri (özel spor kulüpleri, *VTOPAS*, *RSKOFK*) hakkında geniş bir rapor hazırlanmasını talep etmişti.[154] 14 Eylül 1922'de *Komsomol VTOPAS*'a karşı olduğunu açıkladı.[155] *Komsomol*'a göre *VTOPAS, Komsomol*'un yaptığı kitlelesel gençlik çalışmasına paralel olarak *Komsomol* çalışmasını tekrarlayan gereksiz ve zararlı çalışma yapmaktaydı.[156] *Komsomol* arşivinde bulunan belgelere göre Eylül ve Ekim aylarındaki *Komsomol* MK Bürosu oturumlarında *Komsomol*'un *RSKOFK*'un kurulmasına olumlu baktığı ve *RSKOFK* ile beden terbiyesi ve spor sahasında nasıl bir pratik işbirliği içinde bulunabileceği tartışılırken V. *Komsomol* Kongresine doğru bu tartışılmaların kesildiği görülmektedir. Bu dönemde *Komsomol RSKOFK*'un kurulmasına karşı farklı nedenler ortaya atmaktaydı. Mesela, *Komsomol* yetkililerinin *RSKOFK*'un "bir turp gibi" olduğunu, "dışı kızıl içi beyaz" olduğunu iddia etmekte, yani dışarıdan komünist gözüken *RSKOFK*'un iç yapısının (Beyaz Ordu'nun adından dolayı) "beyaz" yani devrim karşıtı olduğu gibi suçlamalarda bulunduğu bilinmektedir.[157] V.

---

[152] **Doprizıvnaya Podgotovka Molodyoji v RSFSR (RSFSC'de Gençliğin Askeri Eğitimi)**, a.g.b., s. 2-4

[153] **Dokladnaya Zapiska (Rapor)**, 1920-1922, Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, F.146, Liste 1, D.80, s.5

[154] **O Vsevobuçe i Çastnıh Sportivnıh Organizatsiyah (Vsevobuç ve Özel Spor Örgütleri Hakkında)**, 17 Eylül 1922, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar, s.10

[155] **O VTOPAS (VTOPAS Hakkında)**, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar, s.15

[156] **Tsirkulyarnoe Pismo. Vtopas (VTOPAS Hakkında Komsomol'un Görüşünü Açıklayan Mektup)**, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar, s.19

[157] Slezin, a.g.e., s. 61

Komsomol Kongresi *RSKOFK*'a karşı olduğunu açıklıyor ve *Komsomol* örgütlenmesi içinde kendi beden terbiyesi ve spor çalışmalarının genişletilmesini kararlaştırıyor.[158] *Komsomol* MK Bürosu beden terbiyesi ve spor sahasında temel çalışmaların *Komsomol* kulüpleri nezdinde derneklerde yürütülmesi gerektiğini kararlaştırıyor ve bu dernekler için ayrıntılı bir genelge çıkartıyor.[159] Ayrıca *Komsomol* arşivinde bulunan belgeye göre 24 Kasım 1922 tarihli *Komsomol* MK Bürosunun oturum protokolünde yaz 1923'te RSFSC Merkez Yürütme Komitesi nezdinde kurulacak *VSFK* (*Vserossiyskiy Sovet Fiziçeskoy Kulturı*, Beden Terbiyesi Yüksek Konseyi) yapısı hakkında rapor sunulmuş ve tüzük taslağı konuşulmuş. Bu rapora göre devlet, beden terbiyesi ve spor sahasındaki çalışmaları *VSFK* vasıtasıyla kendi tekeli altına almaya hazırlanıyordu. Spor sahasında *VSFK* dışındaki örgütler kanun dışı ilan edilecekti. *VSFK*'nın konseyine *Narkomzdrav*, *Narkompros*, *Voenved* (*Voennoe Vedomstvo*, *Vsevobuç* Feshedildikten Sonra Onun Fonksyonlarını Üstlenen Askeri Kurum), *RKP(B)* MK, *Komsomol* MK, *VTSPS*, *RKP(B)* MK nezdindeki Kadın Dairesi yetkilileri ve danışman statüsü ile bilim adamları ve sporcular girecekti. *VSFK*'nın başında SSCB Merkez Yürütme Komitesi tarafından onaylanan prezidyum, vilayetlerde yerel beden terbiyesi konseylerinin başında vilayet yürütme komitesi tarafından onaylanan prezidyumlar bulunmaktaydı. *VSFK*'nın tüm finansmanı devlet tarafından karşılanacaktı. *Komsomol*'un hazırladığı taslağa göre *VSFK* ağırlıklı olarak proleter sınıfın sağlık sorunlarıyla ilgilenecekti.[160]

2.2. PARTİNİN MERKEZİYETÇİ POLİTİKASI İZİNDE RSFSC MERKEZ YÜRÜTME KOMİTESİ NEZDİNDE BEDEN TERBİYESİ YÜKSEK KONSEYİ'NİN KURULUŞU

27 Haziran 1923 tarihinde RSFSC Merkez Yürütme Komitesi Nezdinde Beden Terbiyesi Yüksek Konseyi'nin ve Yerel Beden Terbiyesi Konseylerinin Kurulmasına İlişkin Kararname açıklandı. Bu kararla tüm eski spor örgütleri feshedildi ve tüm mal

[158] **Vıpiska iz Protokola №8 Byuro TK (Komsomol Merkez Komite Bürosu 8 No'lu Protokolünden), 1 Aralık 1922**, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar, s.36

[159] **Punktı iz Protokola №7 TsK Komsomola o Sportivnoy Organizatsii (Komsomol Merkez Komitesi Bürosu 7 No'lu Protokolünden Spor Örgütlenmesi Hakkında Maddeler),** 24 Kasım 1922, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar, s.31

[160] A.g.b., s.33-36

varlıkları ve spor tesisleri *VSFK*'ya devredildi.[161] Dönemin *Voenved* Başkanı Mehonoşin'e göre ilk defa beden terbiyesi çalışmaları ile ilgilenen tüm kurumlar ve örgütler tek bir çatı altında toplandı. Beden terbiyesi tüm yönden gelişmiş insanın yetiştirilmesinde yalnızca bir araçtı, tek başına bir hedef değildi; bu yüzden müstakil beden terbiyesi örgütlerinde ihtiyaç olmadığı gibi, müstakil örgütler genel politikaya zarar da verebilirdi. Birçok Sovyet devlet kurumunun beden terbiyesi sahasındaki çalışmaları bir merkez ile koordine edilecekti. *Narkomzdrav*'ın sosyalist inşaat için sağlıklı insanları yetiştirmeye ve beden terbiyesi ile hastalık önleyici tedbirler almaktaydı. *VTSPS* profesyonel çalışmanın sağlığa getirdiği zararları düzeltme ve böylece maddi üretkenliği arttırma ile ilgilenmekteydi. *Narkompros* okulda zihinsel eğitim ile beden terbiyesinin birleşmesiyle daha verimli eğitim veriyordu. Kızıl Ordu için bedensel açıdan gelişmiş militan devrimci kadrolar hazırlanıyordu. *RKP(B)* ve *Komsomol* beden terbiyesi sahasında doğru bir ideolojik eğilim alınacağından emindi. Böylece devlet çapında ve devlet tekelinde bir Sovyet beden terbiyesinin sistemi kurulmuştu.[162]

VSFK'ya karar verici statü ile Sovyet gizli servisi *GPU* (*Glavnoe Politiçeskoe Upravlenie*) de dahil edildi, *VSFK* oturumlarına bizzat *GPU* Başkanı Yagoda katılıyordu. Prezidyuma Başkan olarak Sağlık Halk Komiseri Semaşko, üye olarak *Voenved* Başkanı Mehonoşin, *RKP(B)* MK vekili Boris Bajanov, *Komsomol* MK vekili Doktor İttin ve *VTSPS* vekili olarak Senyuşkin tayin edildi.[163]

1925'e kadar geçen dönemde beden terbiyesi sahasında ağırlıklı olarak Sağlık Halk Komiseri Semaşko ve Moskova Beden Terbiyesi Enstitüsü Rektörü Zikmund'un görüşleri hakimdi. Onların inisiyatifiyle beden terbiyesi sahasında hastalık önleyici alıştırmalara ve çalışma esnasında vücuda verilen zararları düzeltme çalışmaları arttırıldı.[164] Spor yarışlarına henüz önem verilmiyor, spor yarışlarının bireyselciliğe eğilim kazandırıp kolektif unsura zarar vereceği, bazı sporların sağlığa zararlı olduğu iddia ediliyordu.[165]

---

[161] İsaev, a.g.e., s. 191

[162] **Polojenie Fiziçeskoy Kulturı v Soyuze Sovetskih Respublik (SSCB'de Beden Terbiyesinin Durumu)**, 1923, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.3, s. 59-61

[163] Boris Bajanov, **Vospominaniya Bıvşego Sekretarya Stalina (Stalin'in Eski Sekreterinin Hatıraları)**, İzd. Sofinta, Moskova, 1990, s. 101

[164] **O Fizkulturnom Dvijenii v SSSR (SSCB'de Beden Terbiyesi Hareketi Hakkında)**, 1925, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D. 648, s. 21

[165] Bajanov, a.g.e., s. 103

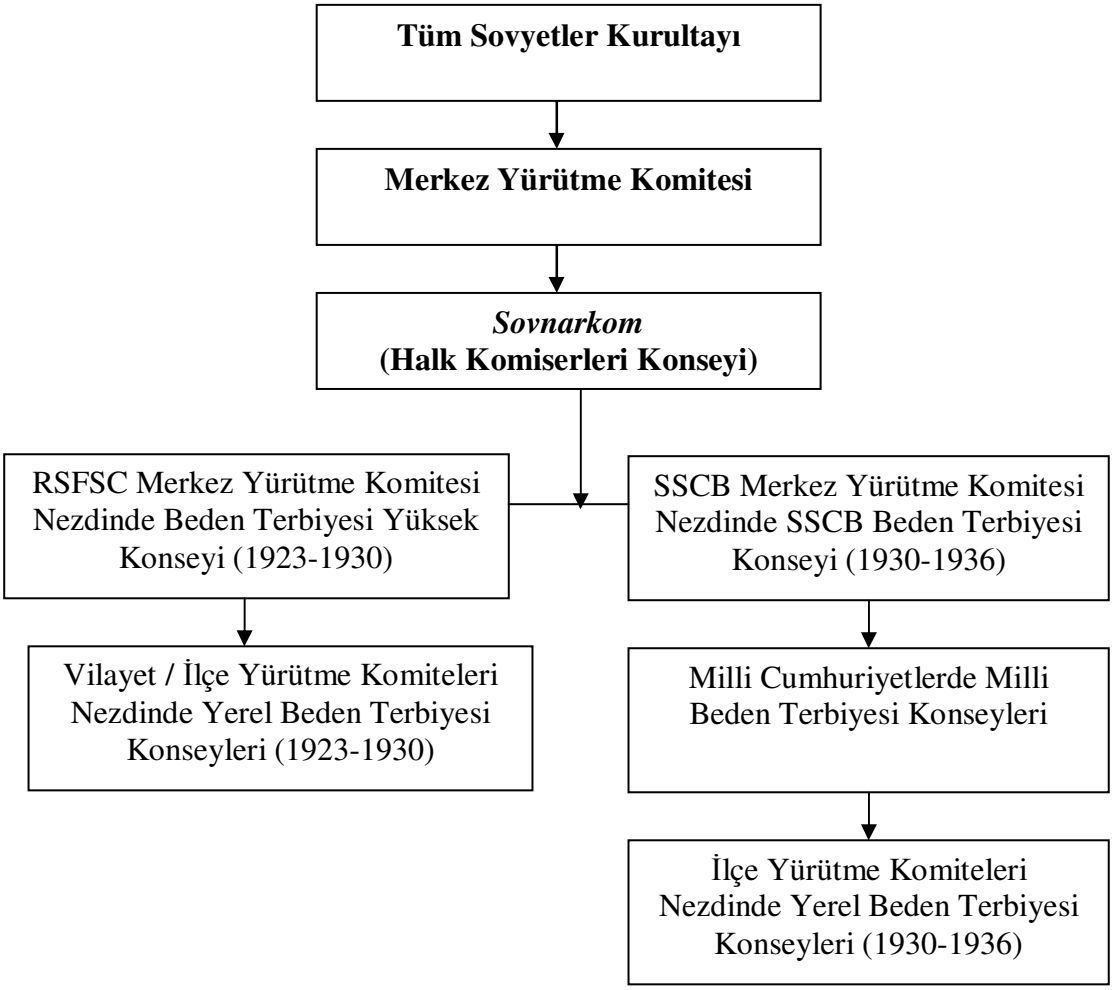

Şema I

(SSCB'nin Beden Terbiyesi Yönetim Organları 1923-1936) [166]

2.3. 1925-1929 DÖNEMİNDE PARTİNİN BEDEN TERBİYESİ VE SPOR SAHASINA MÜDAHALELERİ

1923'te *VSFK*'nın kurulmasıyla beden terbiyesi sahasındaki çalışmaların merkezileştirilmesi eğilimi belirdi. Yönetim açısından merkezileştirme yapılmasına rağmen pratik uygulama sahasında tek bir beden terbiyesi sistemi mevcut değildi, birçok jimnastik uygulamaları kullanılıyordu (Alman, İsveç, Fransız jimnastik

[166] V.N. Zuev, "Evolutsiya Organov Gosudarstvennoy Vlasti v Sfere Upravleniya Fizkulturoy i Sportom v Naçale XX veka i v Sovetskiy Period" ("XX. Asrın Başında ve Sovyet Dönemde Beden Terbiyesi ve Spor Sahasında Devlet Yönetim Organlarının Evrimi"), **Teoriya i Praktika Fiziçeskoy Kulturı**, №3, 2004, s.5

sistemleri, hatta *Sokol*'un sistemi vs).[167] Ülkedeki beden terbiyesi çalışmaları pratik alanda da tek bir modele uydurulmalıydı.

1923 ile 1925 yılları arasında SSCB'de sporcu sayısı yaklaşık 6 kat arttı, fakat beden terbiyesi sahasında olumsuz eğilimler de belirdi:

1. "Aşırı rasyonel" diye adlandırılan hijyene ve sağlığa aşırı önem veren yaklaşıma göre çarlık döneminde anne babaların sağlığına ağır çalışma şartlarından dolayı zarar verilmişti ve doğan çocuklarının da sağlığı zayıftı. Hijyenci ve sağlıkçılara göre çelimsiz çocukların sağlıklarına zarar verebilecek ağır tip sporlardan ve yarışma sporlarından uzak tutulması gerekiyordu. Çocuklara uğraşılması yasaklanan sporlar arasında futbol, boks, halter, maraton koşuları gibi sporlar yer aldı. Aşırı rasyonel yaklaşıma göre çocuklar ve gençler sırf jimnastik, hafif atletizm hareketleri, kayak gezileri yapmalıydı. Bu yaklaşımın uygulanması gençlerde spor yarışmalarına ilgilerinin bastırılmasına götürüyordu;
2. Bazı proleter teorisyenlerine göre spor "burjuva" topluma has bir olaydı. "Burjuva" mirastan vazgeçilip yeni "proleter beden terbiyesi sistemi" oluşturulmalıydı. Bu sistem, proleter beden terbiyesinin çalışma hareketlerini çağırıştıran alıştırmalardan oluşmasını öngörüyordu.[168]

Sovyet beden terbiyesi ve spor hareketinin büyük ölçüde kitlesel özellik kazanması partinin dikkatini bu sahaya odaklanmasına neden oldu. *RKP(B)* Merkez Komitesi'nin 13.07.1925 tarihinde aldığı Beden Terbiyesi Sahasında Partinin Görevleri Hakkında Kararı, partinin beden terbiyesi hareketi üzerinde kontrolün kuvvetlendirilmesi gerektiğini ve sosyalist beden terbiyesi sisteminin amaçlarını, toplumdaki yerini ve önemini belirtiyordu. Karar, beden terbiyesinin hijyenik, kültürel, askeri ve siyasi önemi üzerinde durmaktadır. Partiye göre, SSCB'de beden terbiyesi ilk önce aşağıdaki fonksiyonlar açısından değerlendirilmeliydi:

- Beden terbiyesi ile halkın sağlığını arttırma;
- Gençliği maddi üretime hazırlama ve üretkenliği arttırma;
- Gençliği beden terbiyesi ile askeri eğitime hazırlama;
- Beden terbiyesi ile proleter kitlelerin manevi terbiyesini sağlama (irade, ısrarcılık, kolektif anlayış, soğukkanlık ve benzer özellikleri geliştirme);

[167] Golosçapov, a.g.e., s. 153
[168] Harabuga, a.g.e., s. 122

- İşçi ve köylüleri Bolşevik Partisi, Sovyet kurumları ve sendika örgütleri etrafında toplama.[169]

Karara göre beden terbiyesi kitlelerin genel siyasi-kültürel eğitiminin ve sağlık düzeyinin arttırmasının ayrılmaz bir parçası haline getirilip ilgili kamu kurumlarının ve kuruluşlarının (sendikalar, *Komsomol*, Kızıl Ordu, okullar, sağlık kurumları vs.) çalışma planlarına dahil edilmeliydi. Fakat büyük sayıda sporcuların müstakil spor kuruluşlarına örgütlenmemsine dikkat edilmeliydi. Beden terbiyesi çalışmaları *VSFK*'nın kontrolünde endüstriyel tesislerde *VTSPS*, Kızıl Ordu'da *Voenved*, okullarda *Narkompros*, sağlık sektöründe *Narkomzdrav* üzerinden yürütülmeliydi. Parti, kitlesel beden terbiyesinin ülke genelinde yaygınlaştırılması için sendikaları ve *Komsomol*'u görevlendirdi. Beden terbiyesi dernekleri ve kulüpleri sendikaların yönetiminde, fakat *Komsomol*'un spor örgütlerinin içinde kurduğu hücreler tarafından destekleniyor ve denetleniyordu. *Komsomol* özellikle sendikal örgütlerin bulunmadığı köylerde ve *Pioner* örgütü üyeleri arasında beden terbiyesinin gelişmesinden sorumlu tutuldu.

Parti aldığı kararla spor yarışmaları hakkındaki tartışmaları da sona erdirdi. Karara göre spor yarışlarının kitleleri beden terbiyesine çekmek için ve sporda bireysel ve özellikle kolektif başarıları geliştirmek için bir araçtır. Fakat spor yarışları, sporcuların sağlığına zarar vermemesi için bilimsel kontrolün müsaade ettiği spor dallarında yapılacaktı.[170]

Parti bu kararıyla aşağıdaki hedefleri saptadı:

a) Beden terbiyesi hareketinin kitlesel siyasi ve sendikal kuruluşlardan kopmasını önleyerek onun siyasi denetimini sağlamak;
b) Hem genç, hem de erişkin işçi ve köylüleri beden terbiyesine çekmek; beden terbiyesi çalışmalarının özellikle *Pioner* örgütü üyeleri ve milli cumhuriyetlerin halkları arasında gelişmesine özen göstermek;
c) *VSFK* beden terbiyesi sahasında bilimsel yöntem kontrolünü kuvvetlendirmek;

[169] Kararın metni için bkz.: **Zadaçi Partii v Oblasti Fiziçeskoy Kulturı (Beden Terbiyesi Sahasında Partinin Görevleri Hakkında Kararı)**, 1925, Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op. 3, D. 177, s. 79

[170] Nikolay Semaşko, **Puti Sovetskoy Fizkulturı (Sovyet Beden Terbiyesinin Yolları)**, İzd. VSFK, Moskova, 1926, s. 69-70

d) Yerel beden terbiyesi konseylerine ilgili kurumların (ordu, sendika, *Narkompros, Narkomzdrav* vs.) sorumlu vekillerini tayin etmek, onların yerine teknik uzmanların tayin edilmemesine dikkat etmek.[171]

Yukarıdan anlaşıldığı gibi parti, beden terbiyesi hareketini *VTSPS* ve *Komsomol* vasıtasıyla sıkı bir denetim ve *VSFK*'lar vasıtasıyla parti çizgisinde yönetim altına almak istiyordu. Yerel beden terbiyesi konseylerinde aralarında proleter olmayan unsurların çok olduğu spor uzmanlarının yönetimde bulunmamasına ve spor hareketinin özellikle devlet kontrolü dışında müstakil örgütlenmeden sakınıyordu. Parti, ileride *homo-sovieticus* olarak toplumu oluşturacak küçük yaştaki fertlerin sağlıklı ve sosyalist bilinç içinde yetiştirilmesini talep ediyordu. Ayrıca, Rus olmayan milletler arasında beden terbiyesi çalışmalarının bir entegrasyon aracı olarak kullanılmasını öngörüyordu. Parti, *VSFK*'nın tüm beden terbiyesi alanı üzerinde bilimsel kontrolü almasını istiyordu, böylece sadece Sovyet biliminin müsaade ettiği ve doğru bulduğu spor eğilimlerine müsaade edilecekti, sosyalist sistem için zararlı sayılan spor dalları proletaryanın sağlığına zararlı diye ilan edilebilirdi.

İç spor politikası hedefleri yanında parti, Sovyet beden terbiyesinin gelişmesi uluslararası işçi spor hareketi için de çok önemli olduğunu vurguluyordu. Yabancı işçilerle yapılan spor yarışmalarının uluslararası birleşik proleter cepheyi kuvvetlendirdiğinin altını çiziyordu.[172]

Kasım 1926'da *RKP(B)* XV. Konferansında parti tekrar beden terbiyesi alanında yoğunlaştı. Konferans özellikle sendikal alanda beden terbiyesi çalışmasında durdu. Konferans sendikal yöneticileri "aşırı rasyonel" bakıştan vazgeçmedikleri ve spor yarışmalarını ihmal ettikleri için eleştirildi. Konferans kararlarına göre spor yarışlarının yaygınlaşması, rekor kırma çalışmalarının yapılması ve bunun için tüm spor dallarıyla ilgilenen dernek sisteminden vazgeçilip, farklı spor dallarına (spor seksiyonlarına) göre dernekler ve kulüpler kurulmalıydı.[173] Spor seksiyonlarına göre yapılan örgütlenme ülkedeki beden terbiyesi örgütlerinin sayısının yükselmesine sebep olmuştur.

---

[171] A.g.b., s. 81
[172] A.g.b., s.79
[173] **Entsiklopediya Znaçkista GTO (GTO'cu Ansiklopedisi)**, Haz. A. Gorbunov, FİS, Moskova, 1978, s. 34

	1925	1926	1927
Beden Terbiyesi külüplerinin sayısı	4687	7649	9552
Kulüplere üye olan kişi sayısı	468417	613158	638910

TABLO I

(1925-1927 Yılları Arasında RSFSC'de Spor Örgütleri ve Sporcu Sayısı)[174]

Fakat tablodan da görüldüğü gibi spor örgütü sayısının artması, sporcu sayısında aynı oranda artışı sağlayamadı. Ayrıca, 1925'ten 1926'ya doğru artan üye sayısı 150.000 kişi civarındayken, 1926'dan 1927'ye doğru yalnızca 27.000 civarında olduğu göze çarpmaktadır. Bunun nedeni 1928'de düzenlenecek olan Moskova Dünya *Spartakiadası'na* yapılan hazırlık çalışmalarıydı. Bu çalışmalar *massovost*'i (kitleselciliği) geri plana itti ve rekorculuk eğiliminin artışına neden oldu.

2.4. 1929-1936 DÖNEMİNDE SOSYALİZMİN İNŞASINDA VE SAVUNMASINDA BİR ARAÇ OLARAK SOVYET BEDEN TERBİYESI VE SPOR

1929 yılı Stalin'in "tek ülkede sosyalizm" anlayışını uygulamaya koyduğu yıldır.[175] Stalin ilk önce her sahada devletin kontrolünü kuvvetlendirmeye başladı. Elbette sosyalizm inşaatının önemli bir aracı olan beden terbiyesi ve spor sahası da daha sıkı bir denetim altına alındı.

Parti, *VSFK*'nın stratejik yönetimini yetersiz buluyordu, çünkü *Narkompros, Narkomzdrav, VTSPS, Komsomol* ve diğer kurumlar beden terbiyesi ve spor sahasındaki çalışmalarda farklılık gösteriyordu. Ayrıca SSCB içinde RSFSC *VSFK*'sı lider konumunda olmasına rağmen milli ve muhtar cumhuriyetlerdeki çalışmaları yürütmek için Kafkasya, Orta Asya, Tataristan Muhtar Cumhuriyeti beden terbiyesi yüksek konseyleri kurulmuştu, Beyaz Rusya ve Ukrayna'nın kendi *VSFK*'ları

[174] L.A. Finogenova, "Razvitiye Sovetskoy Fiziçeskoy Kulturı i Sporta v Period Postroeniya Fundamenta Sotsializma v SSSR. 1926-1932" ("SSCB'de Sosyalizm Temellerinin İnşası Döneminde Sovyet Beden Terbiyesi ve Sporun Gelişmesi. 1926-1932"), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Devlet Merkezi Beden Terbiyesi Enstitüsü, Frunze Şehri, 1966, s. 125

[175] Stalin, a.g.e., s. 219

mevcuttu. Böylece SSCB çapında tam merkeziyetçi beden terbiyesi ve spor sahasında yönetici devlet organı yoktu.[176]

23 Eylül 1929 tarihinde *RKP(B)* Merkez Komitesi, Beden Terbiyesi Hareketi Hakkında Kararı'nı aldı. Parti, rekorculuk eğilimi yüzünden *massovost*'ten ödün verildiğinden, *VTSPS* ve *Komsomol* arasında beden terbiyesi faaliyetlerinde gereksiz paralellik ve uyumsuzluktan dolayı beden terbiyesi sahasında yapılan çalışmalarının tatmin edici olmadığına karar verdi. Söz konusu paralellik ve uyumsuzlukları gidermek üzere beden terbiyesi üzerindeki devlet yönetimini kuvvetlendirmeyi önerdi. SSCB Merkez Yürütme Komitesi nezdinde beden terbiyesi sahasında bir devlet kurumu olarak SSCB Beden Terbiyesi Konseyi'nin kurulmasının zorunluluğu kararlaştırıldı.[177]

Parti, merkezi bir beden terbiyesi devlet kurumunun kuruluşu yanında *massovost*'e dönüşü kararlaştırdı. Bunun için iki önemli neden vardı. Birincisi, SSCB'nin hızlı bir endüstrileşmeye ihtiyacı vardı, bunun için sağlıklı, kuvvetli ve üretkenliği yüksek olan emek gücüne ihtiyacı vardı. İkincisi, SSCB bu dönemde kapitalist dünya devletleri ile gergin siyasi ilişkilere sahipti, kapitalist ülkelerle kitlesel bir savaş olasılığının çok yüksek olduğu düşünülen bir dönemdi. Sovyetler Birliği işçilerin kitlesel boyutta askeri eğitim sistemine gereksinim duyuyordu.

Parti kararına uyarak SSCB Merkez Yürütme Komitesi Prezidyumu'nun 3 Nisan 1930 tarihli kararıyla SSCB Merkez Yürütme Komitesi nezdinde *VSFK* (*Vsesoyuznıy Sovet Fiziçeskoy Kulturı*, SSCB Beden Terbiyesi Konseyi) kuruldu. Bu kurum artık kurumlararası komisyon değildi, doğrudan beden terbiyesi ve spor sahasını denetleyen ve kontrol eden bir devlet kurumuydu.[178]

5 Şubat 1931'de Çalışma Halk Komiserliği fabrikalar ve sanayi tesislerinde işçilerin sağlığını kuvvetlendirmek, maddi üretkenliği arttırmak amacıyla *Trudovaya Gimnastika* (Emek Jimnastiği) adlı beden terbiyesi uygulamalarının yapılmasını kararlaştırdı. Bu uygulamalar deneme amaçlı ilk önce 17 fabrikada test edilecekti. SSCB *VSFK*'sı nezdinde üretimde beden terbiyesi çalışmalarını yürütecek özel bir

[176] Finogenova, a.g.e., s. 120-122
[177] İsayev, a.g.e., s. 201
[178] O. A. Milşteyn, "Fiziçeskaya Kultura i Sport na Slujbe Ohranı i Ukrepleniya Zdorovya Sovetskogo Naroda v Period Stroitelstva i Pobedı Sotsializma.1917-1937" ("Sosyalizm İnşası ve Zaferi Döneminde Beden Terbiyesi Sovyet Halkının Sağlığını Koruma ve Arttırma Hizmetinde. 1917-1937"), **Oçerki Po İstorii Fiziçeskoy Kulturı (Beden Terbiyesi Hareketi Tarihi Üzerine Denemeler)**, Haz.Vitaliy Stolbov, FİS, Moskova, 1967, s.30

komisyon kuruldu. 1932'de emek jimnastiği ile çok olumlu sonuçlar elde edildiği tespit edildi.[179] (Bkz. Ek 4)

Bunun yanında beden terbiyesinin kitlesel boyutunu arttırmak için sendikalar yeni örgütlenme çalışmasında bulundu. 1930'ların başında *VTSPS* Konferansı partinin kararlarına uyarak, eskiden bölgesel prensibe göre kurulan beden terbiyesi derneklerini üretim prensibine göre yeniden düzenlenmesini kararlaştırdı. Yani eskiden beden terbiyesi derneği semt, mahalle gibi coğrafik prensibe göre kuruluyordu. *VTSPS* ise *Kollektivı Fiziçeskoy Kulturı* (Beden Terbiyesi Kolektifleri) adlı yeni sistemin fabrika ve endüstriyel tesis ile eğitim-öğretim kurumlarının nezdinde yeniden kurulmasını örgütledi.[180] Böylece beden terbiyesi örgütleri çalışma veya eğitim yerine daha yakın olacaktı; işçilerin beden terbiyesi çalışmaları sayesinde sağlığı ile maddi üretkenliği, öğrencilerin ise bilimi kavrama düzeyi artacaktı. Bu çalışmaları yürütmek için *VTSPS*'in Kitlesel Kültür Dairesi nezdinde Merkez Beden Terbiyesi Bürosu kuruldu. Böylece ülkenin endüstrileşme hedefleri beden terbiyesi hareketine doğrudan bağlanmış oldu.[181] İşçilerin beden terbiyesine ilgisini arttırmak için yeni spor yarışması şekli endüstriyel *spartakiadalar* benimsendi. Bu tür spor yarışmaları endüstriyel tesislerin beden terbiyesi kolektifleri arasında düzenleniyordu. Bir endüstriyel tesis içinde düzenlenen s*partakiada* 3-4 ay sürüyordu, endüstriyel tesisler arasında da yapılan yarışmalar göz önüne alındığında devamlı süren endüstriyel *spartakiadalar* söz konusuydu.[182]

Uluslararası alanda gerginlik SSCB'nin savunma amaçlı yeni askeri eğitim düzenlemesini gerektirdi. Batılı ülkelerin basınında şiddetli Sovyet karşıtı propaganda yapılıyordu. İngiltere, SSCB'nin Çin'de İngiltere'nin menfaatlerine karşı uyguladığı politikadan dolayı son derece rahatsızdı ve 1926-1927 döneminde İngiliz işçilerin yaptığı grevde de Sovyet sendikaların onlara doğrudan bir yardımda bulunma teşebbüsü kendi iç işlerine müdahale olarak değerlendirdi. 27 Mayıs 1927 tarihinde Chamberlain, SSCB ile diplomatik ilişkilerinin kesildiği açıkladı. Temmuz-Ağustos 1927'de düzenlenen *RKP(B)* Merkez Komitesi ve Merkez Teftiş Komisyonu oturumunda SSCB'nin dış politika durumu değerlendirildi. SSCB ile kapitalist ülkeler arasındaki ilişkilerin gerginleşmesi ve SSCB'ye karşı

[179] Milşteyn, a.g.m., s. 33-34
[180] İsayev, a.g.e., 201
[181] Milşteyn, a.g.m., s. 30
[182] Finogenova, a.g.e., s. 169

düzenlenebilecek savaş olasılığının yüksek olması dönemin en önemli sorunu olarak nitelendirildi.[183]

Partinin bu görüşü ve vatanı savunma çağrısı basın vasıtasıyla tüm ülke vatandaşlarına duyuruldu. *Komsomol*, partinin bu çağrısına uyarak tüm *Komsomol* üyelerinin ve birçok vatandaşın katılımıyla ülke çapında askeri amaçlı beden terbiyesi çalışmalarını başlattı. Atıcı-nişancı derneklerinin ve bu dernekler arasnıda yarışmalarının sayısı arttırıldı. Yine askeri amaçlı koşu, engelli koşu, bomba fırlatma ve benzeri hafif atletizm çalışmaları yaygınlaştırıldı. Askeri eğilimli spor çalışmalarının sonuçları *Savunma Haftaları* adlı yarışmalarda gözden geçiriliyordu.[184]

Komsomol'un inisiyatifiyle başlatılan yeni askeri eğitim düzenlemesi *VSFK*'nın 11 Mart 1930 tarihli *GTO* Normlarının Genelgesi ile geliştirildi. *GTO* programı Sovyet beden terbiyesi ve askeri sanatının temel teorik ilkelerinin ve ilk yardımın öğrenilmesini; farklı spor dalında 15 beden alıştırmasında bir takım normların yerine getirilmesini öngörüyordu. Mesela, düşük kalibre tüfekten atış, bombanın fırlatılması, 200 metre yüzme, 1000 metre engelli koşu, 10 kilometrelik kayak koşusu. 1932'de *GTO*'nun daha zorlaştırılmış ikinci basamağı kabul edildi. 1934'te orta okul öğrencileri için teori bilgisi ve 13 beden terbiyesi alıştırmasına dayalı *BGTO* (*Bud Gotov k Trudu i Oborone*, Çocuklar İçin Hizmete ve Savunmaya Hazırlık) programı devreye giriyordu. [185]

1931-1937 yıllarında 6 milyona yakın SSCB vatandaşı *GTO* normlarını yerine getirmişti.

Yıl	*BGTO*	*GTO* I.seviye	*GTO* II. seviye	Toplam
1931	-	24,0	-	24,0
1932	-	465,0	-	465,0
1933	-	835,0	-	835,0
1934	10,0	1280,0	0,1	1290,0
1935	197,3	1126,0	4,8	1328,1
1936	245,0	655,0	15,5	915,5
1937	307,5	552,0	16,2	875,7

TABLO II

1931-1937 Yılları Arasında *GTO* Normlarını Yerine Getiren Kişi Sayısı (bin kişi)[186]

[183] A.A. Gromıko, B.N. Ponomareva, **İstoriya Vneşney Politiki SSSR. 1917-1980 (SSCB Dış Politikasının Tarihi. 1917-1980)**, Cilt 1, Nauka, Moskova, 1980, s.234-244

[184] Finogenova, a.g.e., s.135-136

[185] L.V. Ivanov, V.V.Kudryavtsev, **6 Stupeney Zdorovya (Sağlığın 6 Basamağı)**, Znanie, Moskova, 1981, s. 9-11

[186] Milşteyn, a.g.m., s.31

GTO'nun SSCB'nin bu dönemi için en önemli özelliği işçiler endüstrileşme sürecinin dışında bırakılmadan askeri eğitimin ilkelerini öğrenmiş oluyordu. Sosyalist endüstri daha sağlıklı ve üretken işçiler, aynı zamanda Kızıl Ordu beden terbiyesi çalışmalarıyla kuvvetlendirilmiş asker yedeği elde etmiş oluyordı.

2.5. 1936-1940 DÖNEMİNDE SOVYET SPOR SİSTEMİNDE REKABETÇİLİĞE DÖNÜŞ

1936 yılında sosyalizmin zaferini simgeleyen yeni anayasa kabul edildi. Tüm devlet kurumları yeniden düzenlemeye tabi tutuldu. *VSFK* ve yerel şubeleri feshedildi, yerine *Sovnarkom* nezdinde SSCB Beden Terbiyesi ve Spor Komitesi ve cumhuriyet ile vilayetlerde doğrudan ona bağlı olarak yerel beden terbiyesi ve spor komiteleri kuruldu. Bu yapılanma Sovyet spor sistemine dikey bir otorite sistemini kuvvetlendirdi.[187]

1930'ların ikinci yarısına has Sovyet sporundaki rekorculuk eğilimi Stakhanov'un başlattığı endüstriyel rekorculuk hareketi ile tam bir paralellik içindeydi. Sovyet beden terbiyesinin amacı SSCB'yi savunacak ve "burjuva" rekorlarını kıracak genç nesil yetiştirmekti. Üretim öncülerini spor yarışmalarına, meşhur sporcuları ise fabrika ve endüstriyel tesislerde spor yarışmalarını düzenlemek için yolluyorlardı. Böylece üretkenlik ile spor başarıları arasında sıkı bir bağ oluşturuluyordu.[188]

1930'ların sonuna doğru Stalin'in tasfiyeci hareketine devam etmesi Sovyet spor sektörünü de total siyasi kontrol altına alma çalışması, spor örgülerine siyasi komiserlerin yerleştirilmesiyle sonuçlandı. Kosarev'e göre sporda disiplinin ve ideolojik eğitimin kuvvetlendirilmesi lazımdı. Ona göre sporcu ileride asker olacaktı, bu yüzden iyi siyasi eğitim görmeliydi. Beden terbiyesi siyasetten kopmamalıydı.[189]

1936'da SSCB hızlı endüstrileşmeyi gerçekleştirmiş bulunuyordu. Artık batılı kapitalist ülkelerle hem endüstri alanında, hem spor alanında eşit düzeyde yarışmaya hazırdı. 1930'ların ortasında Sovyet sporcuların burjuva spor örgütleriyle yapılan

[187] İsaev, a.g.e., s.201
[188] Sergey Butov, "Razvitie Sovetskogo Futbola. 1921-1941" ("Sovyet Futbolunun Gelişmesi (1921-1941)"), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sibirya Federal Üniversitesi, Krasnoyarsk, 2007, s.68
[189] A.e., s. 70-71

yarışma sayısı artmıştı. Bundan dolayı kitlesel beden terbiyesi askeri eğitim ve sanayileşme için önemini korumakla birlikte kapitalist rekorları kırmak için SSCB'nin artık özel yetiştirilmiş elit bir sporcu kesimine ihtiyacı vardı.

3. SOSYAL-DEMOKRASİ İLE HEGEMONYA MÜCADELESİNDE SPOR

1921 yılından itibaren sosyal-demokratlar ve komünist partiler arasında dünya işçi sınıfı üzerinde hakimiyet kurma mücadelesi başlamıştı. Sovyet komünistler bu mücadelede de sporu bir araç olarak kullanmışlardı.

"Burjuva" olimpiyatlara katılmayı reddeden SSCB, dünya proletaryası ile spor ilişkilerini yürütmek için *Komintern*'e bağlı KSE örgütünü kurdu. Bu dönem proletarya enternasyonalizmine ağırlık verilen dönemdi ve bu durum spor üzerinden kurulan ilişkilere de yansıdı.[190] *Komintern*'in sosyal-demokratlara karşı geliştirdiği "birleşik cephe" ve "sınıfa karşı sınıf" gibi siyasi taktikler, spor alanında KSE örgütleri üzerinden yürütülüyordü.[191]

3.1. 1920-1921 Döneminde Kızıl Spor Enternasyonali'nin Kuruluşu

3.1.1. *Komintern*'in Politikasına Tepki Olarak Sosyal-Demokrat Luzern Spor Enternasyonali'nin Kuruluşu

23 Temmuz – 17 Ağustos 1920 tarihleri arasında Moskova'da *Komintern*'in II. Kongresi yapıldı. Lenin uluslararası durum üzerine hazırladığı raporla bir sunum yaptı. Lenin bir yandan kapitalist sistemin kriz içinde olduğuna dikkat çekti, diğer

[190] James Riordan, "The Sports Policy of the Soviet Union, 1917–1941", **Sport and International Politics**, Ed. by P.Arnaud and J.Riordan, London and New York E & FN SPON, 1998, s.67

[191] Edward Hallet Carr, **Russkaya Revolutsiya ot Lenina do Stalina (1917-1929) (The Russian Revolution From Lenin To Stalin (1917-1929))**, İngilizce'den Çev. L. Çernyahoskiy, Ortak Baskı Niger-Verso, Moskova, 1990, s. 100

yandan bu krizle kapitalizmin kendi kendine ortadan kalkmayacağı konusunda uyardı, devrimler yapılması gerektiğini vurguladı.[192]

II. Kongre *Komintern*'e üyelik için 21 şartı kabul etti. Bunların arasından en önemlileri: proletarya diktatörlüğünün devrimci mücadelenin ve Marksizm teorisinin ana ilkesi olarak kabul edilmesi; reformistlerle ilişkilerin kesilmesi ve onların partilerden atılması; legal ve illegal mücadele yöntemlerinin kullanılması; üye partilerin adlarını değiştirip Komünist adını almaları; bünyesindeki küçük burjuva elemanlarından kurtulmaları; demokratik merkeziyetçiliği benimsemeleri; gizlice girecekleri orduda ve köylüler arasında komünist propagandayı sürdürmeleri; *Komintern*'in zorlayıcı kararlarına boyun eğmeleri; Sovyet Rusya'dan hiçbir yardım ve desteği esirgememeleri; sömürgelerdeki kurtuluş hareketlerine destekte bulunmalarıydı.[193] Kongre süreci sırasında Kızıl Ordu Varşova'ya doğru ilerliyordu. Bu yüzden kongre delegelerinin çoğu devrim dalgasının Avrupa'da devam edeceğini umuyordu. Bu fikir çerçevesinde *Vsevobuç* Başkanı Podvoyskiy uluslararası işçi jimnastik ve spor örgütünün kurulmasını dile getirdi. Ona göre bu örgüt Rus proletaryanın tecrübesini tüm dünyaya taşıyacak ve kapitalizmle çatışmalarında yer alacak devrim askerlerini yetiştirecekti, yani söz konusu olan *Vsevobuç* modelinin ihracıydı.[194]

Podvoyskiy kongre sırasında dünya devrimi için askerleri eğitecek uluslararası Komünist beden terbiyesi ve spor örgütünün kurulması için zemin hazırlamaya başladı. Kongre delegelerini etkilemek için 18.000 kişinin katılımıyla devasa bir spor geçidi düzenledi. Podvoyskiy de Lenin gibi kitlesel gösterilere büyük önem vermekte, onlara "kitlelerin beden terbiyesi hareketine katılması için en ikna edici yöntem" demekteydi.[195] Bu gösteriye tüm *Vsevobuç* örgütleri katıldı[196].

Podvoyskiy bu gösteriyi sonradan şöyle değerlendirdi: "II. kongre delegeleri Moskova Hipodromunda (o dönem henüz bir stadyum yoktu) bizim spor-jimnastik hareketlerimizi; *Komsomol* önderliğinde gençlerimizi; açlık ve zor ekonomik şartlar

---

[192] "Kommunistiçeskiy İnternatsional" ("Komünist Enternasyonal"), **Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya (Büyük Sovyet Ansiklopedisi)**, a.g.m., s. 570

[193] Hermann Weber, **III. Enternasyonal. Belgeler 1919-1943**, Çev. Ümit Kıvanç, Belge Yayınları, İstanbul, 1979, s. 28-33

[194] Gounot, a.g.m., s. 185

[195] Starovoytova, a.g.e., s.28

[196] V.P. Kozmina, "Mejdunarodnoe Sportivnoe Dvijenie Posle Velikoy Oktyabrskoy Sotsialistiçeskoy Revolutsii (1917-1928)" ("Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nden Sonra Uluslararası İşçi Spor Hareketi (1917-1928)"), **Oçerki Po İstorii Fiziçeskoy Kulturı (Beden Terbiyesi Hareketi Tarihi Üzerine Denemeler)**, Haz.Vitaliy Stolbov, FİS, Moskova, 1967, s.170

içinde örgütlenen insanları: atıcı, koşucu, boksör, eskrimci ve güreşçi kollarına bir dalga hareketi ile dizilen 18.000 kişilik kitleyi görüp, [Rusya'nın] işçi militan çekirdeğinin vatanı korumak için, tüm [eski] hayatı alt-üst ederek RSFSC'in ekonomi hayatı ve kültürünün inşaatı için, güçlü, sert ve sağlam kadrolara dönüşebileceğini görünce – onlar [delegeler] bu sahadaki başarımıza hayran kaldı. O zaman akıllarına bizi örnek almak düşüncesi geldi, yani spor ve jimnastiğin diğer ülkelerdeki gibi burjuva amaç ve menfaatlere hizmet etmesini kesip, uluslararası proletarya-köylü emekçi devrimi işi için çalışmasını sağlama fikri."[197]

Beden terbiyesi sayesinde Sovyet gençlerinin uluslararası sınıf mücadelesinde militan bir kuvvet haline geldiğini, spor ve beden terbiyesinin sınıf mücadelesinin keskin bir silahına dönüştüğünü ve sporun insanları yeni devrimci ruhla doldurduğunu sergilemeyi başaran Podvoyskiy, gösteriden etkilenen bazı delegeleri uluslararası spor birliğini kurmaya ikna etti. Birliğin amacı diğer spor birliklerine birleşmiş bir Kızıl işçi hareketini, sınıf mücadelesinden yana sporcuların birliğini göstermekti. Kurulacak uluslararası kızıl spor birliğinin işçileri mücadele cephesine götüren bir örgüt olacağı ve bu mücadele bütün ülkelerin bütün proletarya örgütlerinin davası olacağı kararlaştırıldı. Uluslararası Kızıl Spor Jimnastik Örgütünün (Kızıl Spor Enternasyonali (KSE) olarak da anılır) kurulmasına ilişkin sözlü anlaşma Ağustos 1920'de yapıldı.[198]

Fakat bu proje *Komintern*'in II. Kongre oturumlarında tartışılmamakla birlikte, Podvoyskiy'nin 1920'deki teşebbüsü kongreye katılan Alman komünist Kurt Leinhardt'ın Podvoyskiy'e yazdığı iki mektupta yansıyor. Ancak militarist yönü ağır basan spor örgütü projesi Avrupa'daki işçi spor hareketi çoğunluğunun reformist doğasına ve pasifist geleneklerine aykırı olduğu için pek kabul görmedi denilebilir.[199]

II. Kongreden sonra komünist partilerin dışına ihraç edilen reformist gruplar yeni bir örgütlenme arayışına girdi ve Şubat 1921'de Viyana'da II buçukuncu Enternasyonal kurdu. Bu Enternasyonal sonrasında 1923'te II. Enternasyonal ile birleşti ve Sosyalist İşçi Enternasyonalini kurdu. Reformist sendikaların kendi uluslararası sendika örgütlenmesi de mevcuttu.[200] Spor alanındaki örgütlenme ise II.

---

[197] Podvoysky a.g.e., s. 5
[198] Podvoyskiy, a.g.e., s. 6
[199] Gounot, a.g.m., p. 185
[200] Temmuz 1919'da Amsterdam konferansında reformist sendikalar Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonunu adlı kendi sendika birliğini kurdu. (Amsterdam Enternasyonali olarak da anılır), Bkz.: "Kommunistiçeskiy İnternatsional" ("Komünist Enternasyonal"), **Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya (Büyük Sovyet Ansiklopedisi)**, a.g.m., s. 570

Komintern Kongresi'nden 25 gün sonra 12-13 Eylül 1920 tarihlerinde Sovyet Rusya'nın militarist spor anlayışını kabul etmeyen reformist partilerin kontrolünde olan işçi örgütleri İsviçre'nin Luzern kentinde kendi spor enternasyonalini kurmakla sonuçlandı.[201]

Sosyal-demokrat spor örgütlenmesi (sosyal-demokrat sendikal örgütlenmesi gibi) I. Dünya savaşından önce de mevcuttu. I. Dünya Savaşı'ndan önce 1913'te Ghent kentinde Sosyalist Spor Enternasyonali kurulmuştu. Kurucular sosyal demokrasi platformunda tarafsızlık teorisinden yanaydı, yani işçi spor örgütlerinin salt spor ile ilgilenmesi gerektiğini, işçilerin spor alanında siyasi mücadeleden vazgeçmesi gerektiğini düşünüyordu. I. Dünya Savaşı sırasında bu Enternasyonal dağıldı. I. Dünya Savaşı'ndan sonra tüm kapitalist ülkelerde işçi spor örgütleri sayısı arttı. 1920'ye doğru uluslararası işçi spor hareketinin saflarında 1 milyona yakın insan vardı. Almanya'da spor örgütlerinin sayısı savaş sonrası döneme doğru 15 kat arttı.[202] 12-13 Eylül 1920'de Luzern kentinde Alman, Fransız ve Belçika sosyal demokratları tarafından İngiliz, Belçika, Almanya, Çekoslovakya, İsviçre, Finlandiya ve Fransa işçi spor örgütlerinin katılımıyla Uluslararası İşçi Spor Enternasyonali (Luzern Spor Enternasyonali (LSE) olarak ta anılır) kuruldu. Kuruluş esnasında LSE kısmen devrimci sloganlara da başvurdu. LSE tüzüğünde işçi spor hareketinin, sendikacılık hareketi ve siyasi hareket kadar önemli olduğu; beden terbiyesi ve spor sahasında her ülkede kapitalizm, şovenizm ve militarizme karşı mücadele edilmesi gerektiği belirtildi.[203] Fakat Ghent'te kurulan Sosyalist Spor Enternasyonali'nin de siyasi görüşleri LSE yöneticilerinin ağırlıklı olarak parti tarafsızlığı teorisine aktarıldı. Yani işçi sporcular siyasi mücadeleye katılmamalı, beden terbiyesi ve spor ise kapitalizmin vücuda verdiği zararı asgariye indirmesine yardımcı olmak, işçiler spor vasıtasıyla manevi ve bedensel sağlığa kavuşmak ilkeleri benimsendi.[204]

LSE yönetimi Sovyet spor hareketine karşına düşmanca tavır aldı. Sovyet Rusya'nın reformist görüşlere aykırı olan (*Vsevobuç* tarafından yürütülen) devrimci ve militarist bir spor politikası yürüttüğü kanısındaydı.[205] LSE işçi spor hareketindeki siyasi ve ideolojik akımlara karşı tamamen tarafsız bir tutum izlemeyi kararlaştırdı. Luzern kongresinde Ekim Devrimi'nin zaferi, I. Dünya Savaşı sonrası Avrupa'daki

[201] Gounot, a.g. m., p. 186
[202] Kozmina, a.g. m., s. 165-166
[203] Golosçapov, a.g.e., s. 287
[204] Kozmina, a.g. m., s. 167
[205] Golosçapov, a.g. e., s. 287

devrimci hareketler, Sovyet Rusya'daki siyasi gelişmeler ve Sovyet sporun LSE'ye üyelik konuları dile getirilmedi. Zaten reformistlerin bu tür gelişmelerin ve uluslararası işçi hareketinin bir buhran içinde bulunmasını görmezden gelmeleri 1919'da *Komintern*'in oluşmasına neden olmuştu, fakat reformistlerin bu politikası spor alanında da devam ediyordu.[206]

Bu dönemde, "burjuva" Uluslararası Olimpiyat Komitesi (UOK) de Sovyet Rusya'yı dışladı. RSFSC'de 375.000 sporcu bulunmasına rağmen Sovyet Rusya'yı 1920 Antverpen Olimpiyatı'na davet etmedi.[207] SSCB takımı iki dünya savaşı arasında düzenlenen hiçbir UOK olimpiyatına katılmadı.[208]

Böylece hem burjuva, hem reformist güçler tarafından dışlanan Sovyet sporu, SSCB tarihçileri tarafından "spor ablukası" olarak nitelendirdiği duruma bir çare arayışına girdi.

3.1.2. *Komintern* Politikasının İzinde Kızıl Spor Enternasyonali'nin Kuruluşu

22 Haziran – 12 Temmuz 1921 tarihleri arasında III. *Komintern* Kongresine 52 ülkeden 103 parti ve örgütten 605 delege katıldı (buna 48 komünist parti dahil). Kongre'de Lenin'in yeni taktik tezleri tartışıldı ve benimsendi. Avrupa'daki devrimlerin başarısız olduktan sonra III. Kongre savaş sonrası periyodun başladığını kabul etti ve uzun vadeli programa başvurdu. "kitlelere [gidin]!" sloganını ortaya atan *Komintern* artık dünya devrimi için değil, ama "daha fazla ekmek ve barış için birleşik proletarya cephesi" için çağrıda bulundu, devrim ise uzun vadeli sürece alındı. Lenin, 1921'in ortasına doğru yeni oluşan durumu analiz etmek, siyasi taktiği değiştirmek gerektiğini savundu. Oluşan şartlarda "burjuvaziye karşı saldırıya devam etme macerası Komünist Parti'nin sonunu getireceğini, parti kitlesiz bir lider, ordusuz bir kurmay haline" düşeceğini iddia etti. Lenin partinin "sol komünizm" ile mücadele etmesi ve işçi kitlelerin öncü grubu olduğunu kanıtlaması; işçi sınıfının çoğunluğunu kazanması; bunun için kitleleri kazanması, işçi sınıfında birleşik cephe kurması; gerektiğinde diğer siyasi akımlarla uzlaşması da gerektiğini kongreye kabul

[206] Gounot, a.g.m., s. 186
[207] 1923'te UOK 1924 Roma Olimpiyatına Sovyet takımına davetiye yollama teşebbüsünde bulundu, fakat aynı zamanda mültecilerin (eski Rus karşı devrimcilerin) oluşturduğu Prens Urusov başkanlığındaki Rus milli takımına da davetiye yollanacağı söz konusu olunca SSCB basında sert bir itirazını bildirdi ve UOK teşebbüsünden vazgeçti
[208] Karel Prohazka, **Sport i Mir (Spor ve Barış)**, FİS, Moskova, 1986, s.36

ettirdi.[209] Lenin'e göre "III. Kongre kararlarında ana ilke yeni savaşlara hem hücum, hem savunma taktikleri açısından, itina ile daha sağlam hazırlık yapmaktır."[210]

III. Kongre kararları gençlik kolları ve işçi sendikalarının yanı sıra spor alanına da yansıdı.

Kasım 1919'da Berlin'de kurulan *Komsomol Enternasyonali* (*İnternatsional Kommunistiçeskoy Molodyoji*, Komünist Gençlik Kolları Enternasyonali) kuruluş kongresi III. *Komintern* Kongresi'ne paralel olarak Haziran-Temmuz 1921'de yapılmış ve *Komsomol Enternasyonali*'nin genel politikası saptanmıştır.[211]

Temmuz 1921'de *Komintern* kongresi ile aynı tarihte yapılan uluslararası işçi sendikaları kongresinde *Profintern* (Kızıl İşçi Sendikaları Enternasyonali) kuruldu ve *Komintern*'e bağlı olarak faaliyete başladı. Örgütün kuruluşu sırasında *Komintern, Profintern*'in reformist Amsterdam Enternasyonali'ne karşı kurulduğu belirtti.[212]

Sıra uluslararası spor alanına da geldi. Hemen *Komintern* kongresinden sonra 18 Temmuz 1921 tarihinde yine Moskova'da I. Uluslararası Işçi Spor Örgütleri Kongresi toplandı. Rusya, İtalya, Almanya, Fransa, Çekoslovakya, Finlandiya, İskandinavya ülkeleri ve Hollanda işçi spor heyetleri tarafından KSE kuruldu. Podvoyskiy'nin dediği gibi "gençlerin burjuvazi ve sosyal demokratların etkisinden kurtarılıp kızıl bayrak altında toplanması gerekiyordu".[213] Böylece Amsterdam Enternasyonali'ne karşı *Profintern* ve LSE'ye karşı KSE örgütlendi. Bu örgütler eski sendika ve spor örgütlerinin yıkılması için değil onların kazanılması, gerektiğinde uzlaşmacı bir politikayla, itina ile işçi kitlelerin kazanılması, birleşik cephe oluşturmaları için görevlendirildi.

KSE'nin kuruluşunda *Komintern*'den ziyade Podvoyskiy'nin teşebbüsleri kilit rol oynadı. 8 ülkeden toplam 13 vekilin katıldığı I. Uluslararası Işçi Spor Örgütleri Kongresi Podvoyskiy'nin uzun ciddi yazışmaları ve görüşmeleri sayesinde gerçekleşti. Bu delegeler aslında Moskova'da düzenlenen diğer kongrelere katılmak için gelmişlerdi, bu yüzden çoğu kendi ülkelerinin spor hareketinin vekilleri değildi. (Zaten KSE'nin tüzüğüne bakılırsa, bu o kadar da önemli değildi. Kuruluş amacı

---

[209] "Kommunistiçeskiy İnternatsional" ("Komünist Enternasyonal"), **Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya (Büyük Sovyet Ansiklopedisi)**, a.g.m., s. 571

[210] Vladimir Lenin, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 44, Politiçeskaya Literatura, Leningrad, 1970, s. 98

[211] "Vsesoyuznıy Kommunistiçeskiy Soyuz Molodyoji" ("Tüm SSCB Komünist Gençlik Kolları Birliği"), Cilt 3, **Sovetskaya İstoriçeskaya Entsiklopediya (Sovyet Tarih Ansiklopedisi)**, Gos. Nauç. İzdat. Sovetskaya Entsiklopediya, 1963, s. 831

[212] Alparslan Işıklı, **Sendikacılık ve Siyaset,** İmge Kitabevi, Ankara, 2005, s. 442

[213] Golosçapov, a.g.e., s. 287

spor yapmak değildi, uzun vadede devrim yapmaktı). *Komintern* KSE'nin oluşturulmasında ilk etapta hiçbir rol üstlenmedi.[214] *Komintern*'in KSE'yi resmen tanıması bile 4 ay sürdü. 11 Kasım 1921 tarihindeki Sekreterlik toplantısında *Komintern* KSE'nin önemini kabul etti, KSE Yürütme Komitesi'nin şeklini belirledi ve *Komintern* basınında yer ayırttı:

"KOMİNTERN SEKRETERLİĞİ
KIZIL SPOR VE JİMNASTİK KONULARI ÜZERİNE

11 Kasım 1921

PROTOKOL

KATILANLAR:	yoldaşlar: Rakoşi, Safarov, Moiseev, Şiller, Drujinina, Melnikov, Yaskeviç
GÜNDEM:	Uluslararası kızıl spor ve jimnastik konuları
DİNLENEN KONU:	Kızıl Spor Enternasyonali
KARAR:	I) Dünya devrimi menfaatleri adına I. Uluslararası Kızıl spor ve jimnastik konferansında kurulan örgütü Kızıl Spor-Jimnastik Örgütlerin Uluslararası Birliği olarak kabul etmek. II) Kızıl Spor Enternasyonali Yürütme Komitesi'ne aşağıdaki vekilleri: *Komintern* Prezidyumu'ndan yoldaş Valenius'u, *Komsomol Enternasyonali*'nden yoldaş Şiller'i, *Komintern* Kadın Dairesi'nden ve *Profintern'*den onların kendi tayin ettikleri vekilleri tayin etmek, böylece *Komintern* Prezidyumu nezdinde Kızıl Spor-Jimnastik Örgütlerin Uluslararası Birliği Bürosu'nu oluşturmak. III) *Komintern* adına tüm komünist partilerin merkez komitelerine ilgili mektupla müracaat etmek. IV) *Komintern* Yürütme Komitesi tarafından Kızıl Spor-Jimnastik Örgütlerin Uluslararası Birliği Bürosu'na finansman ve teknik destek sağlamak. V) *Komintern* basınında Kızıl Spor-Jimnastik Örgütlerin Uluslararası Birliği'nin fikir ve hedeflerini popülerize etmek için yer ayırtmak. VI) Büro ihtiyaçları için teknik sekreter ve personel vermek. İmzalar: Safarov, Rakoşi, Melnikov, Yaskeviç

Vsevobuç'un destek olacağı resmi nedenlerden dolayı
zabıta dahil edilmedi, ilgili müracaattan sonra *Vsevobuç*

[214] Gounot, a.g.m., p. 186

gerekli destekte bulunacaktır.

Yaskeviç"[215]

KSE Yürütme Komitesi'nin 1921 yılın sonuna doğru farklı ülkelerin komünist partilerin merkez komitelerine yazdığı mektuplarda KSE'nin amacı sağlıklı yetiştirilecek işçilerin devrim askeri olarak mücadele için hazır olması gerektiğini belirtti. Toplam 47 ülkenin komünist partisine yazılan mektupta ülkelerindeki işçi spor örgütleri hakkında bilgiler istendi. Partilerden işçi sporcular arasında ideolojik çalışmaların yapılması için işçi spor örgütlerinde gizli komünist hücrelerin kurulması talep edildi.[216]

Podvoyskiy KSE'nin genel amaçları yanında III. Kongrede kurulan yeni örgütlerle KSE'nin işbirliği içinde çalışacağını kuruluş tüzüğüne Temmuz 1921'de yansıttı:

"1. Genel konular.

1. Dünya devrimci proletarya spor hareketinin birleşmesi ve kapitalizm boyunduruğundan, her türlü baskıdan, önyargıdan kurtarılması için ve bütün bedensel ve manevi kuvvetlerin geliştirilmesi için – Ulsulararası Kızıl Spor ve Jimnastik Birliği - Kızıl Spor Enternasyonali kurulmaktadır.

2. Kızıl Spor Enternasyonali'ne Komünist Enternasyonal platformunda bulunan tüm dünya devrimci proletarya spor örgütleri dahil edilmektedir.

3. Kızıl Spor Enternasyonali, Komünist Enternasyonal, Uluslararası Komünist Gençlik Kolları Enternasyonali ve Uluslararası Kızıl Sendikalar Federasyonu ile en sıkı ilişki içindedir."[217]

Tüzükte belirlendiği gibi KSE'nin yasama organı uluslararası kurultay ve konferanslarıdır, bu toplantılar arasındaki dönemde üst yasama ve yürütme organı olarak KSE Yürütme Komitesi faaliyette bulunmaktadır. Yürütme Komitesi uluslararası devrimci spor hareketinin liderlik, birleştirici ve ideolojik görevlerini üstlendi. Ana görevi ise KSE ideolojisini tüm dünyaya yaymak ve her ülkede komünizm yolunda mücadele etmek için direniş odaklarını kurmaktır.[218]

---

[215] **Protokol Zasedaniya Sekretraiata Kominterna Po Voprosam Krasnogo Sporta i Gimnastiki, (Komintern Sekreterliği Kızıl Spor ve Jimnastik Konusundaki Oturum Protokolü)**, 11.11.1921, Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Op.1, D.30, s.4

[216] Kozmina, a.g. m., s.172

[217] **Statut Krasnogo İnternatsionala Sporta i Gimnastiki, (Kızıl Spor ve Jimnastik Enternasyonali Tüzüğü)**, 1921, Podvoskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Op.1, D.30, s.5

[218] A.g.b., s.5

Kızıl Spor Enternasyonali'nin başkanlığına Nikolay Podvoyskiy getirildi.[219] Podvoyskiy, hem Sovyet spor hareketinin, hem KSE'nin temelinde genel askeri eğitim kanunun yattığının altını çiziyordu.[220] KSE'nin militan bir örgüt olduğu, bu açıdan *Vsevobuç'*un takipçisi ve bu tür hedeflerinin tüzüğünde belirtilmiş olduğunu vurguluyordu.[221]

3.2. 1922-1924 Döneminde SSCB'nin Batı İle Siyasi İlişkilerini Normalleştirme Politikasının KSE Üzerinden Yürütülmesi

Kızıl Spor Enternasyonali, *Komintern* farklı siyasi platformdaki güçleri "birleşik cephe" politikası altında emperyalizme karşı birleştirmeye çalışırken kuruldu.[222] Bu dönemin Sovyet dış politikası, batı tarafından RSFSC'ye karşı Avrupa'da oluşturulan ablukayı delmeye yönelik çalışmalarını yapıyordu. *NEP*'in devreye girmesiyle batı ile ilişkiler normalleşme yoluna giriyordu. Her ne kadar İngiltere ile gergin ilişkiler yaşansa da Mart 1921'de ilk Sovyet-İngiliz Ticari Anlaşması imzalandı. Büyük Avrupa devletlerinden RSFSC'yi tam anlamıyla *de jure* tanıyan ilk devlet Almanya oldu.[223] Alman-Sovyet diplomatik ilişkilerin kurulması 16 Nisan 1922 tarihli Rappalo anlaşmasıyla gerçekleşti. Yine Nisan 1922'de Cenova'da toplanan kapitalist ülkeler tarafından düzenlenen uluslararası ekonomi konferansına RSFSC de davet edildi. Konferans sırasında İngiltere ve Fransa RSFSC'ye karşı bir koalisyon oluşturma girişiminde bulundu. Rappalo anlaşması bu koalisyon girişimine ciddi bir darbe indirmiş oluyordu. Almanya ile RSFSC'nin yakınlaşması iki ülke için de hayati bir önem taşımaktaydı. Versaille anlaşmasından sonra Almanya da siyasi açıdan çok zayıf pozisyona sahip ve RSFSC gibi izolasyon içindeydi. Rappalo'ya göre RSFSC ile Almanya birbirini *de jure* tanıyor ve resmi diplomatik ilişkileri kuruyordu. Rappalo iki devleti de uluslararası siyaset alanında kuvvetlendirdi ve

[219] **Entsiklopediçeskiy Slovar Po Fiziçeskoy Kulture i Sportu (Beden Terbiyesi ve Spor Ansiklopedi Sözlüğü)**, Cilt 2, Haz. G.İ. Kukuşkin, FİS, Moskova, 1961, s.42
[220] **Zapiska Podvoyskogo o KSİ, Napisannya Sobsvennoruçno (Podvoyskiy'nin KSE Hakkında Kendi Eliyle Yazdığı Not)**, 1924-1926, Podvoskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Op.1, D.70, s.30
[221] **Doklad V Tsk VKP (B) o Tselyah i Zadaçah Raboçe-Krestyanskogo Spotivnogo Dvijeniya**, **(RKP(B) Merkez Teftiş Komisyonu'na İşçi-Köylü Spor-Jimnastik Hareketininin Amaçları ve Hedefleri Hakkında Rapor**), 1924-1926, Podvoskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Op.1, D.70, s.33
[222] Carr, a.g.e., s. 101
[223] Carr, a.g.e., s. 94

ekonomik bağlantıların hızlı gelişmesini sağladı. Rappalo 1922'den sonra imzalanan tüm Alman-Sovyet anlaşmaların temelini oluşturdu.[224]

Komintern'in 1922'deki IV. Kongresi "birleşik cephe" politikasına Avrupa'daki olumlu gelişmeler karşısında yeni bir açıklık getirdi. Kongre sosyal demokratlarla hükümet kurulmasını ve sömürge ülkeler için köylüler ve ulusal burjuvaziyle birlikte "emperyalizme karşı birleşik cephe" oluşturulmasını önererek "birleşik cephe" politikasını benimsedi. Macaristan ve İtalya'da faşist diktatörlüklerinin oluşmasına dikkat çeken kongre faşizm tehlikesiyle mücadelede en önemli araç "birleşik cephe" politikasının olduğunu vurguladı.[225]

KSE başkanı Podvoyskiy *Komintern* tarafından ortaya atılan "kitlelere!" sloganını "beden terbiyesi kitlelere!" şekline dönüştürdü.[226] Podvoyskiy 1922-1923 döneminin merkez ve yerel düzeyde KSE'nin yönetici çekirdeklerinin oluşturulmasına harcandığının kanısındaydı. 1922'de toplanan II. KSE Kongresinde organizasyonun gelişmesine ilişkin sadece cari talimatlar verildi.[227] Berlin'de yapılan bu kongreye *Komsomol Enternasyonali* de katılmıştı, 1922'de *Komsomol Enternasyonali* kongresi KSE'nin siyasi önemini kabul ediyor ve *Komsomol* örgütlerinin KSE'de aktif rol almasını talep ediyordu.[228] 1923'te yapılması düşünülen Kongre toplanmadı, 7-12 Şubat 1923'te KSE Yürütme Kurulu toplantısı hedeflerin doğru, güncel olduğunu ve hayati önem taşıdığını belirtmekle yetiniyordu.[229]

KSE'nin bu dönemdeki faaliyetine bakıldığında iki yönlü çalışma göze çarpıyordu. Birincisi, KSE, LSE'ye karşı kuruluş amacını yerine getirmeye başlıyor, Avrupa işçi hareketi içinde kızıl şubelerini oluşturuyordu. İkincisi, LSE örgütleri, hatta "burjuva" takımlar ile "birleşik cephe" kampanyası dahilinde görüşmeler yapıyor, Komünist olmayan işçi sporcuları batılı emperyalist güçlere karşı

---

[224] Naumov M., "O Sovetsko-Germanskih Otnoşeniyah" ("Sovyet-Alman İlişkileri Hakkında), **Propagandist i Agitator RKKA**, №19, Ekim 1939, s. 32

[225] "Kommunistiçeskiy İnternatsional" ("Komünist Enternasyonal"), **Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya (Büyük Sovyet Ansiklopedisi)**, a.g.m., s. 571

[226] Georgiy Demeter, **Otcherki Po İstorii Oteçestvennoy Fiziçeskoy Kulturı i Olimpiyskogo Dvijeniya (Milli Beden Terbiyesi ve Olimpiyat Hareketi Üzerine Denemeler)**, a.g.e., s. 199

[227] Podvoyskiy, a.g.e., s. 6-7

[228] **Postanovleniya Kominterna, Profinterna, KİMa Po Voprosam Krasnogo Sportinterna (Komintern, Profintern, Komsomol Enternasyonali Örgütlerinin Kızıl Spor Enternasyonali'ne İlişkin Kararları)**, RKP(B) Merkez Komitesi Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, op.3, D.177, s.87

[229] Podvoyskiy, a.g.e., s. 6-7

propaganda yolu ile SSCB'ye ve komünizme karşı sempati duymasını ve destek vermesini sağlamaya çalışıyordu.

1921'de KSE ile aynı zamanda kurulan *Profintern* Fransa ve Çekoslovakya'daki komünist partilerin gayretleriyle bu ülkelerdeki sendika hareketlerini parçalamayı başarıyordu. Sendikaların bir kısmı *Profintern*'e katıldı, diğerleri Amsterdam Enternasyonalinde kalıyordu. Almanya'da güçlü bir Alman KP olmasına rağmen böyle bir parçalanma yaşanmadı.[230] KSE'nin faaliyeti sendika hareketindeki olaylara tam bir paralellik gösteriyordu. 1923'e kadar KSE, Çekoslovak ve Fransız işçi hareketini parçalamayı ve bu iki ülkede şubelerini oluşturmayı başarıyordu. Almanya'da ise yine bir parçalanma hareketi görülmüyordu.

1921-1923	1924	1929-1933
RSFSC	Norveç	İsveç
Çekoslovakya	Uruguay	İspanya
Fransa	Arjantin	ABD
	Kanada	Yunanistan
		İzlanda
		Almanya
		İngiltere
		İsviçre
		Hollanda
		Avusturya
		Çekoslovakya'da Alman Sudeten Bölgesi
		Alsace-Lorraine Bölgesi

(İspanyol şubesi resmi olarak 1934'te fiilen ise 1931'de KSE'ye üye olmuştu)

TABLO III

(KSE seksiyonları ve onların kuruluş dönemleri) [231]

1923'te Fransa'nın Alman Ruhr bölgesini işgal etmesiyle Alman ekonomisi çöktü ve hükümet halkın güvenini kaybetmeye başladı. Moskova 1921'in başarısızlıklarını düzeltebileceği umuduna kapıldı. Ağustos 1923'te Moskova Alman

[230] Carr, a.g.e., 101

[231] André Gounot, "Sport or Political Organization? Structures and Characteristics of the Red Sport International, 1921-1937", **The International Journal of the History of Sport**, Vol. 28, No. 1, s. 25

KP liderleriyle Ekim 1923'te Almanya'da darbe yapma planlarını tartıştı. Taktik konulardaki anlaşmazlık 23 Ekim Hamburg'da yapılan darbe girişiminin iktidar tarafından kolayca bastırılmasına neden oldu. Yine 1923 yılının Mayıs ayında İngiltere Curzon Ültimatomu ile SSCB'yi 1921 İngiliz-Sovyet ticari anlaşmasını ihlaliyle ve Komünist propaganda ile suçladı. Sovyet tarafı propaganda konusunda geri çekilip olayı yatıştırdı. Fakat genel olarak *NEP* ile başlayan Batılı devletlerle normalleşme süreci yavaşladı.[232]

Almanya'da hükümeti başına getirilen Ştrezeman kararlı bir şekilde ekonomik ve siyasi sorunları çözmeye girişiyordu. İlginç olan nokta ise darbe girişimi Alman-Sovyet ilişkilerini ciddi bir şekilde etkilemedi, çünkü Almanya, Batılı devletler Versaille anlaşması vasıtasıyla Alman askeri potansiyelisini kısıtladığı için, Moskova ile olan askeri alandaki gizli işbirliğini her şeyden üstün tuttu. İleride de belirtileceği gibi Sovyet sporcuların Alman sporcuları ile görüşmek için vize almakta dahi hiçbir zaman sıkıntı çekmeyecek, yurt dışında KSE üzerinden yürütülen görüşmelerin çoğunu Almanya'da yapacaklardı. Ayrıca Sovyetlerin başarısız darbe olayından sonra hükümet Alman Komünistleri konusunda serbestlik elde ettiğini anladı. Bundan sonra SSCB, Almanya'da (Türkiye'deki gibi) komünistlere yoğun bir destekte bulunamazdı, çünkü bu ülkeleri uluslararası diplomasi oyununda müttefik ve partner olarak gözden çıkaramıyordu.[233]

Bu siyasi gelişmeler KSE'nin Avrupa'nın büyük ülkelerde genişleme sürecini frenliyordu. Ekim 1922'de Çekoslovak komünist spor federasyonunun, 1923'te bazı Fransız işçi spor örgütlerinin KSE'ye katılımından sonra 1924'te sadece Avrupa'nın lider konumunda olmayan Norveç'te, Amerika'da Uruguay, Arjantin ve Kanada'da KSE'nin ufak şubeleri oluşturuluyordu.[234] (Bkz. TABLO III) Podvoyskiy, Ocak 1925'te Stalin'e gönderdiği mektupta Bulgaristan'da 18.000 kişilik KSE örgütünün oluşturulduğunu, fakat muhafazakar hükümet tarafından dağıtıldığından bahsediyordu.[235]

KSE, şubelerinin az sayısına rağmen 1922 senesi içinde LSE örgütleri içinde Almanya ve Finlandiya'da sempatizan gruplar oluşturmayı başarıyor ve LSE ile KSE

---

[232] Carr, a.g.e., s. 94
[233] Carr, a.g.e., s. 95
[234] André Gounot, "Between Revolutionary Demands and Diplomatic Necessity. The Uneasy Relationship Between Soviet Sport and Worker and Bourgeois Sport in Europe From 1920 to 1937", a.g.m., s. 187
[235] **V TsK RKP(B) Tov. Stalinu, №15 (RKP(B) Merkez Komitesine Yoldaş Stalin'e Yazılan Mektup, No:15)**, Ocak 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, O.1, D. 105, S.2

seksiyonları arasında ilk spor görüşmelerini düzenleniyordu.[236] "Birleşik cephe" taktiği çerçevesinde yürütülen bu görüşmeler uzun vadede LSE ile birleşmeyi hedefliyordu.

İlk spor görüşmesi 20 Eylül 1922'de yapıldı. *TUL* (Fin İşçi Spor Federasyonu) tarafından gönderilen Fin işçi futbol takımı *Zamoskvoretsk* spor kulübünün daveti ile Moskova'ya geldi. Maçı *Zamoskvoretsk* futbol takımı 7:1 kazandı. Bu maçı o zaman için rekor olan 8.000 futbol taraftarı seyretti. 1923'te Sovyet hafif atletizm, kayak ve paten sporcuları 27 defa yabancı işçi spor örgütleriyle yarıştı. 1923'ün başında Sovyet patenciler İsveç'te dünya şampiyonasına ve Norveç'te Avrupa şampiyonasına katıldı, Sovyet futbol takımı Finlandiya'ya iade-i ziyarette bulundu.[237]

RSFSC milli futbol takımı Ağustos 1923'te İsveç ve Norveç'e turne yaptı. Turne sırasında Sovyet futbolcular hem işçi, hem "burjuva" takımlarla yaptığı maçların çoğunu kazandı, diğerlerinde berabere kaldı. İsveç *Politician* gazetesi Moskova'dan gelen futbolculara "kızıl propagandacı" lakabını taktı.[238] İsveç İşçi Federasyonu ilk maçı 2 Ağustos 1923'te Stocholm işçi takımıyla Stocholm Kral Stadı'nda düzenledi, maç skoru 5:5. Göteborg takımı ile yapılan maçı kazanan RSFSC Milli Takımı, onlarla oynamak isteyen diğer şehirlerin takımlarıyla 7 maç daha yaptı. 21 Ağustos 1923'te yine Kral Stadında güçlü Stocholm şehri takımıyla oynanan maçı 2:1 kazandı. Sovyet futbolcuların bu zaferi RSFSC basınında siyasi propaganda için yoğun olarak kullanıldı. Basının Stocholm'da oynanan son maçta Sovyet milli takımın İsveç milli takımını yendiğini iddia etmesi ise skandala neden oldu.[239]

Norveç'te kulüp takımlarıyla yapılan maçlarda üç zaferden sonra 30 Ağustos 1923'te Oslo'da Norveç takımı ile maç yaptı ve 3:2 kazandı. 1908'de FİFA'ya üye olan Norveç SSCB maçına şehir takımını çıkardı, Sovyet basın bu maçta yine Sovyet takımın Norveç Milli Takımını yendiğini iddia etti. Dönüşte Almanya seyahatinden sonra 18 Eylül 1923'te Rus takım Tallin'de Estonya takımını 4:2 mağlup etti.[240]

İsveç, Norveç, Almanya ve Estonya'da toplam 18 maç oynandı. Bu başarılı turne SSCB tarafından Sovyet basınında yeni tip insanın zaferi ve komünizm propagandası için kullanıldı. KSE Yürütme Komitesi, İskandinav ülkelerine yapılan turnenin

---

[236] Kozmina, a.g.m., s.172
[237] Demeter, a.g.e., s. 221
[238] Arutyunyan, a.g.e., s.22
[239] Vladimir Malov, **Taynı Sovetskogo Futbola (Sovyet Futbolunun Sırları)**, Veçe, Moskova, 2008, s. 78-79
[240] Malov, a.g.e., s. 80

1924'te Norveç'te müstakil işçi spor hareketinin oluşmasına önemli bir etken olduğunu açıkladı.[241]

Bu seyahatin en önemli hedefi komünist propaganda idi, Avrupa proletaryasını SSCB'ye ve komünizme yakınlaşmaya teşvik edecek siyasi propaganda. Eylül 1923 yılında Almanya seyahati ayrı şekilde ele alındı. SSCB diplomasi stratejisi içinde Almanya nasıl bir yer ayrıldıysa, KSE'nin stratejisinde Alman LSE örgütlerine en az o kadar yer verilmiştir. LSE'nin dünyadaki en büyük örgütü *ATSB* (*Arbeiter Turn und Sportbund*, Alman İşçi Jimnastik ve Spor Birliği) idi. Aynı zamanda *ATSB*, LSE'nin en nüfuzlu ve en zengin seksiyonuydu. Jimnastik, hafif atletizm, yüzme, futbol gibi birçok spor çeşidi örgüt ağına sahip *ATSB* merkeziyetçi yapıya sahipti.[242]

Alman KP de muzaffer Rus devrimci işçi futbol takımının, reformist *ATSB* takımlarıyla ile kaşılaşmalarda bulunmasının olumlu bir etki yapabileceğini düşündü. Elbette KSE de *Komintern* kararları doğrultusunda işçi sporcular arasındaki maçların "birleşik cephe"ye götürecek çalışmalardan yanaydı ve maçların skoru KSE yöneticileri için geri plandaydı. Fakat *VSFK*'nın spor yetkilileri takımı yalnızca sportif kriterlere göre seçti. Yani takım işçilerden değil, yarı-profesyonel futbolculardan, çoğunlukla öğrencilerden ve memurlardan seçildi. Onlara göre devrimci propaganda için yüksek standartlı futbolu sergilemek yeterliydi.[243] Her maçın kazanılması lazımdı. Çünkü bir spor başarısını siyasi başarıya çevirmek kolaydı.[244] Ayrıca, *homo-sovieticus*'a her türlü spor olanağının sağlandığını ve sağlıklı geliştiğini de sergilemek lazımdı, böylece SSCB'deki ekonomik sıkıntılara ve yoksulluk sorunlarına yoğunlaşmış anti-komünist propagandaya karşılık verilmiş olacaktı. Fakat Sovyet takımın tam proleter olmayan kadrosu *ATSB* içinde muhalif bir grup oluşturan Alman Komünistlerin bekledikleri siyasi ve proleter anlayıştan yoksun çıktı.[245] Memur ve öğrencilerden oluşan takım Alman işçilerle gereken dayanışmayı gösteremedi.

---

[241] Kozmina, a.g.m., s. 175

[242] **Nakanune Kongressa Raboçego Sportivnogo Kongressa Raboçego Sportivno-Gimnastşiçeskogo Soyuza Germanii 25-26-27 İyulya v Gamburge. Fritz Reussner (25-26-27 Temmuz Hamburg Alman İşçi Spor-Jimnastik Birliği Kongresi Eşiğinde. Fritz Reussner),** Temmuz 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s.146-148

[243] Gounot, a.g.m., s. 190

[244] Butov, a.g.e., s.95

[245] Gounot, a.g.m., s. 190

Berlin ve Schtetin işçileriyle toplam üç maç oynandı.[246] Sovyet futbolcular üç zaferi toplam skor 26-1 ile kazandı.[247] *ATSB* içindeki Alman Komünistler bile hem maçların bu kadar büyük farkla kazanılmasından, hem işçi olmayan futbolcuların yeterli siyasi hazırlık almadan geldiklerinden zor durumda kaldı. Alman KP'den durumu öğrenen KSE, *VSFK*'ye protestosunu bildirdi. 17 Ekim 1923 tarihli mektubunda *Komintern*'den Sovyet futbolcuların Almanya seyahati sırasında yaşanan olaylar hakkında araştırma yapılmasını talep etti. Kötü davranış sergileyen ve proletaryanın devrim amaçlarına uymayan Sovyet sporcular nasıl şöhret kazanırdı? KSE yetkilileri yurt dışına gidecek adayların yeterli bir siyasi eğitim almadan gönderilmemesi gerektiğini anladı.[248]

1924'te *VSFK* Almanya'ya bir futbol turnesi hazırlığı içindeyken KSE, *VSFK*'ya bir protesto mektubu daha göndererek olayları tekrar hatırlattı ve seyahate gideceklerin özenle seçilip hazırlanması gerektiğini hatırlattı. KSE arşivinde bulunan mektup KSE'nin genel ilkelerini de yansıtıyor:

''11 Kasım 1924

RSFSC *VSFK* dikkatine

Bildiğiniz gibi KSE III. Kongresinin belirttiği gibi düzenli yapılan uluslararası dost spor yarışmaları siyaset, propaganda, terbiye ve örgütlenme açısından son derece büyük önem taşımaktadır.

VSFK'nın yurt dışına gönderdiği Rus spor grupları yurt dışı proletaryanın, özellikle devrimci Rus vekillerinden beklediği siyasi seviyenin altındadır.

Takımların kadrosu proleter unsurlardan ibaret değil, onların tek amacı – teknik zaferi elde etmek. Takımların başında yeterli siyasi bilince ve otoriteye sahip SSCB yetkilileri de bulunmamakta. Bu sorunlar yurt dışı spor örgütlerinin protestolarına neden oluyor.

Yukarıdaki nedenlerden ve Rus takımların seyahatlerinin [*VSFK*'nin yetersiz ilgisinden kaynaklanan] kötü organizasyonundan dolayı KSE'ye, Sovyet spor hareketine ve SSCB'ye siyasi fayda yerine zarar vermiştir. Mesela, geçen sene yapılan futbol takımı turnesi, Alman ve diğer proleter spor cemiyetlerinden ağır bir eleştiri dalgasına neden oldu.

Şu dönemde Rus futbol takımı Almanya, Fransa ve diğer ülkelere seyahat etmeye hazırlanmaktadır.

KSE Prezidyumu *VSFK*'nin takım kadrosunu yine proleter prensiplere göre oluşturmadığını tespit etmiştir. Takım işçi takımı değildir, yarı-profesyonel sporcu olan Sovyet memur ve öğrencilerden oluşmaktadır.

---

[246] **Germanskoe i Sovetskoe Sportivnoe Dvijenie (Alman ve Sovyet Spor Hareketleri)**, 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s.55

[247] Butov, a.g.e, s.95

[248] Gounot, a.g.m., s. 190, 206

Prezidyum'a göre spor takımlarının teatisinin amacı yalnızca devrimci hareketini geliştirmek, sağlayacak siyasi amaçları gütmek ve propaganda yapmaktır. KSE hiçbir zaman bir ülkenin işçi takımının diğerine karşı maddi amaçları beslememiş ve teknik zaferi gütmemiştir.

Kanımızca SSCB spor ekibinin yurt dışı seyahatlerindeki temel hedefleri şunlardır:

- Burjuva ülkelerinin spor-jimnastik hareketine katılan işçiler ve SSCB işçi sporcuları arasında siyasi dostça bağlar ve dayanışma oluşturulmalı;
- Spor-jimnastik hareketinin proletaryanın devrimci ve askeri hedeflerine hizmet etmesi gerektiği anlayışı yurt dışına taşınmalı;
- Ekim sonrası Rus işçi spor hareketinin kapitalist ülkelerde sergilenmesi Ekim için dolaylı propaganda aracı olmalıdır.

Yukarıdakilere istinaden KSE Merkez Komitesi Prezidyumu futbol takımının *VSFK* tarafından tayin edilen kadroya, yukarıdaki ilkelere uymadığından, yurt dışı seyahatine 'olurunu' vermemektedir.

Aynı zamanda KSE Merkez Komitesi Prezidyumu taleplere uyan işçi takımının yeni kadrosunu Sekreterliğe bildirmenizi rica etmektedir.

KSE Sekreterliği''[249]

KSE'nin sert tavrı Almanya ve Fransa seyahatlerinin iptal olmasına neden oldu. Bu ve diğer olaylar *VSFK* ve KSE arasında uluslararası spor görüşmelerine ilişkin görüşlerde ciddi bir çekişme olduğunu göstermekteydi.[250]

Yukarıda anlatılan olaylardan ve genel olarak Sovyet beden terbiyesi ve spor faaliyetlerinden memnun olmayan Podvoyskiy, *VSFK* uzmanlarını teknikte çok fazla ileri gitmekle suçluyordu. Tekniğe, spor yarışlarına, salt sportmenliğe fazla önem verildiğini iddia ediyordu. Ona göre KSE seksiyonu olan *VSFK*, işçi spor hareketinin değerinin sosyal ve siyasi unsurlarda olduğunu unutmuş, başta belirlenen hedeflerden sapmıştı. "İşin ekonomik, sosyal ve siyasi yanları öne çıkmalı; 1923-1924 yıllarında açlık içinde yaşayan Alman işçisini spor alanlarına 'haydi sağlığını arttır' diye çağıramazsın; her bilinçli işçi ve *Komsomol* üyesi der ki, önceden burjuvaziyi yıkmam ve sosyalist iktidara kavuşmam lazım, sonradan sağlığımla ilgilenirim" diyordu Podvoyskiy.[251]

RKP(B) Merkez Komitesi'ne KSE hakkında hazırladığı raporda Podvoskiy burjuvazinin uzun zaman önce sporun örgütleme faydalarını kavramasına rağmen devrimci proletarya örgütlerinin bunu henüz kavrayamadığını eleştiriyordu. Birinci olarak *Komintern*'in ağırlıklı *Profintern* ve *Komsomol Enternasyonali* ile meşgul olduğunu ve KSE'nin aktüel olmayan bir örgüt görünümüne düşürüldüğünü dile

[249] Aktaran Aksel Vartanyan, "Pod Znamenem Sportinterna" ("Kızıl Spor Enternasyonali'nin Bayrağı Altında"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 212 (2705), 01.10.2001, s.8
[250] Vartanyan, a.g.m., s.8
[251] Podvoyskiy, a.g.e., s. 7

getiriyor. İkinci olarak SSCB'de spor yönetiminin *Vsevobuç'*un elinden alınıp *Narkomzdrav*'a verilmesiyle askeri ve devrimci yönün zayıfladığını belirtiyordu.[252]

Podvoyskiy'e göre her uluslararası spor örgütünün belli görevleri vardır. "burjuva" spor örgütleri kapitalizmi ve burjuvaları korumakla görevlendirildi. Sosyal Demokrat Enternasyonal LSE'yi proletarya ile burjuva arasında uzlaşmakla ve burjuvazinin ideolojik etkisi altına girmekle görevlendirdi. KSE ise devrimci örgüt, görevi – dünya proletaryasını ve proletarya üzerinden köylülüğü uluslararası sınıf mücadelesine katmaktır. Proletaryanın doğasında askeri mücadele unsuru yatmaktadır. KSE'nin vazifesi ve görevi sınıf mücadelesinin militan unsurunu oluşturacak yeni bir spor sistemini kurmaktır.[253]

Böylece Podvoyskiy KSE'nin militan yönlü müstakil politikasını oluşturmaya çalışıyor ve bu aşırı devrimci görüşleri dönemin Sovyet dış politikasıyla pek uyuşmuyordu.

Ocak 1924'te *Komintern* YK Bürosu partilerden sosyalist yöneticileri dışlayıp "birleşik cephenin" tabanda kurulması gerektiğini belirterek cephe anlayışına yeni anlam kazandırıyordu. Fakat Ocak 1924'te Lenin'in ölümü ile partinin içinde çok uzun vadeli "birleşik cephe" programından dünya devrimi konusunda hücuma geçilmesini talep eden Troçki ve arkadaşlarının muhalefeti belirmeye başlıyordu.[254]

Podvoyskiy'nin daima KSE'nin asıl kuruluş amacının spor alanındaki iddialar değil, fakat SSCB'nin siyasi ve ideolojik menfaatleri için kurulduğu hatırlatmaya çalışıyordu. Bu menfaatler kısa veya uzun vadede devrim yoluyla sosyalist devletlerin kurulmasını öngörüyordu. Bu süreç SSCB'nin ayakta kalmasının tek garantisi olarak görüldü, çünkü müttefik sosyalist devletlerin desteği olmadan kapitalist dünyaya karşı tek başına dayanamayacağı düşünülüyordu. Bu ilkeye göre Sovyet spor yetkilileri yalnızca Komünist spor örgütleriyle işbirliği yapma, "burjuva" ve özellikle reformist spor örgütlerinin üstleriyle karşı amansız devrimci sınıf mücadelesi yürütme kararı almıştı. KSE III. Kongre (1924) delegelerini "her işçi sporcu dünya devriminin askeri olmalı" sloganıyla karşılamıştı. Spor aktivitelerini yalnız devrim amaçları için kullanma ilkesi yukarıda belirtildiği gibi

---

[252] **Doklad v Tsk VKP (B) o Tselyah i Zadaçah Raboçe-Krestyanskogo Spotivnogo Dvijeniya, (RKP(B) Merkez Komitesi'ne İşçi-Köylü Spor-Jimnastik Hareketinin Amaçları ve Hedefleri Hakkında Rapor)**, a.g.b., s. 49-51

[253] **Zapiska Podvoyskogo o Mejdunarodnom Sportivnom Dvijenii (Podvoyskiy'nin Uluslararası Spor Hareketine İlişkin Yazısı)**, 1925, RGASPİ, Podvoskiy Arşivi, Fon 146, Op.1, D.70, s. 2-3

[254] **Kommunistiçeskiy İnternatsional i İdeya Mirovoy Revolutsii (Komünist Enternasyonal ve Dünya Devrimi Fikri)**, Haz. Dryabkin, Nauka, Moskova, 1998, s. 34

UOK ile ilişkilerin kesin kesilmesine yol açtı. Ocak 1924'te basın yolu ile SSCB'nin hiçbir "burjuva" spor örgütü ve UOK ile ilişkiler içinde olmadığı ve SSCB'nin uluslararası spor alanında yer aldığı tek örgütün Moskova'da merkezi bulunan KSE olduğu beyan edildi. Bu açıklamanın amaçlarından biri 1923'te İskandinav ve Baltık ülkelerinde "burjuva" sporcular ile yapılan görüşmeler hakkında LSE tarafından yapılan spekülasyonlara son vermekti.[255]

3.3. 1924 – 1928 *Komintern*'in "Birleşik Cephe" Politikasının KSE Üzerinden Yürütülmesi

3.3.1. "Birleşik Cephe" Politikasının Başlangıç Safhasında Sovyet Spor Örgütleri Üzerinden Yürütülmesi

1925'te LSE tarafından düzenlenen I. İşçi Olimpiyatı futbol şampiyonu *1910 Yılı* adlı Alman işçi spor kulübü, Sovyet Harkov şehri futbol takımını Drezden'e davet ediyordu. Takım 3 hafta içinde toplam 8 maç yaptı. Maçların toplam gol skoru 47:4 idi. KSE Yürütme Komitesi LSE ablukasına karşı kazanılan bu zaferi çok önemsedi, Harkov takımına *Kızıl Spor Enternasyonali'nin Birinci Proletarya Takımı* unvanı verildi.[256]

RKP(B) MK, *Komsomol* MK, *Profintern*, *VTSPS*, *Narkomindel* (*Narodnıy Kommisariat İnostrannıh Del*, Dış İşleri Halk Komiserliği), tüm *VSFK*'lara 3 Eylül 1925'te bu seyahatle ilgili KSE'nin "gizli" ibareli mektubu gönderildi:

"Kızıl Spor Enternasyonali — Gizli
Yürütme Komitesi Sekreterliği

3 Eylül 1925

Sayın yoldaşlar,

[255] Gounot, a.g.m., s. 188
[256] Kozmina, a.g.m., s.185

İlişikteki *Rote Fahne* gazetesinden anlaşıldığı gibi basit bir SSCB spor takımının seyahati SCCB ve kapitalist ülkeleri proletaryası arasında, aşağıdaki zorunlu şartlar yerine getirildiğinde, nasıl bir siyasi dayanışma sağlayabileceğini görüyorsunuz:

1. Takımın gerçekten yüksek bilinçli proleter kadro ile donatılması;
2. Uluslararası durumu ve KSE'nin uluslararası hedeflerini iyi kavrayan doğru bir heyet başkanı seçimi;
3. Takıma ve başkanına programlı siyasi talimatların ve kesin direktiflerin verilmesi;
4. Sovyet takımın ziyaret ettiği ülkenin komünist partisi ve *Komsomol* örgütlerinin bu ziyarete ilgi göstermeleri;
5. Gönderen kurumun programlı siyasi aktivitesi (Ukrayna *VSFK*'sı).

Harkov takımının Almanya seyahati sırasında ilk defa tüm şartlar yerine getirildi, bundan dolayı bu seyahat bu kadar büyük siyasi başarıya ulaştı.

Sovyet örgütlerin bu tecrübeyi kavraması ve tüm Sovyet spor takımlarının yurt dışı seyahatleri bu şekilde hazırlanmalı. Ukrayna futbolcuların Almanya seyahatine ilişkin bilgileri size göndermeye devam edeceğiz.

Komünist selamıyla,

KSE Sekreteri

G. Lemberg"[257]

LSE yönetimi Harkov takımı ile yapılan görüşmelere olumsuz tepki verdi. Sovyet futbolcularla yarışan dernek ve kulüpler 6 aylığına *ATSB*'den diskalifiye edildi, finansmanları kesildi. Ukraynalı spor örgütleri aralarında para toplayarak Dresden işçi sporcularına maddi yardımda bulundu. Sovyet basın bu konuda büyük kampanya yürüttü. LSE yapılan baskı sonucunda diskalifiyeyi 3 aya indirdi ve sonunda bu uygulamadan da vazgeçti.[258]

1924'te Sovyet sporcular 39 uluslararası görüşme yaptı. 1925'te Moskova ve Harkov'da Fin ve Alman işçi hafif atletlerinin katılımıyla uluslararası turnuvalar düzenlendi.[259]

Böylece KSE, *Komintern* direktifleri doğrultusunda "birleşik cephe" kampanyasını başarılı şekilde başlattı. *Komintern* IV. Kongresi Komünist partilerin sosyal demokratlarla koalisyon kurma ilkesini kabul ettiği sürecin izinde, KSE, LSE ile birleşme politikasına zarar verecek "burjuva" sporcularla yapılan görüşmeleri elinden geldiği kadarıyla engellemeye çalıştı.

---

[257] **Sekretariat İspolkoma Krasnogo Sportinterna v RKP(B) MK, Komsomol MK, Profintern, VTSPS, Narkomindel i VSFK, Sekretno (Kızıl Spor Enternasyonali Yürütme Komitesi'nden RKP(B) MK, Komsomol MK, Profintern, VTSPS, Narkomindel ve VSFK'ya, Gizli)**, 03 Eylül 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105, s. 57

[258] **Grandioznıy Akt Solidarnosti Raboçih Sportsmenov Ukrainı v Polzu Germanskih Raboçih Sportsmenov (Ukrayna İşçi Sporcularının Alman İşçi Sporcularına Büyük Dayanışma Eylemi)**, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s.252-253

[259] Arutyunyan, a.g.e., s.22-23

3.3.2. "Bolşevikleştirme" Kararının Spor Örgütlerine Yansıması

17 Haziran – 8 Temmuz 1924 tarihleri arasında yapılan *Komintern* V. Kongresinde komünist partileri "bolşevikleştirme" ilkesi öne çıkarıldı. III. Kongrenin "kitlelere!" sloganı ile partilerin kitlesel boyut kazanmaya devam etmekle birlikte, daha yüksek manevra kabiliyeti sağlanması, mücadelede her türlü yöntemden çekinilmemesi, dogmatizmden arımaları, partilerin kendi içinde bütünleşmeleri "tek bir vücut haline" gelmeleri talep edildi. "Birleşik cephe" politikasına devam edilmekle birlikte, tabandan yapılan bir eylem taktiği benimsendi. Bu yöntem komünist partilerin inisiyatifini kısıtladı ve birleşik işçi cephesi taktiğinin pratik eylem kabiliyetinden yoksun bırakıp, onu basit bir propaganda aracına çevirdi.[260]

Böylece V. Kongrenin gündemi komünist partilerin *Komintern* merkezi organlarıyla ilişkileri oldu. Almanya'da ve diğer ülkelerde başarısız darbe girişiminde bulunan komünist liderler sağcı oportunist olmakla suçlandı, partiler Troçki yandaşlarından temizlenmeye başlandı. Yeni liderlerden Moskova'dan verilen emirlere kayıtsız şartsız itaat talep edildi. *Komintern* Başkanı Zinoviev "komünist partilerin bolşevikleştirilmesi" sloganını ortaya attı. "Bolşevikleştirmenin" komünist partilere *RKP(B)*'nin tecrübelerine (parti içinde muhalefet olmaması, sosyal demokratların partinden atılması, sıkı disiplin ve diğer konularda) uyması anlamına geldiği açıklandı. Elbette bu slogan kabul gördü. Tüm bunlar diğer ülkelerde devrim sürecinin duraklaması sonucunda oldu. "Tek ülkede sosyalizm" doktrini bu sloganı ancak kuvvetlendirdi, çünkü SSCB sosyalist devrimin yegane başarılı örneği haline geliyordu. *Komintern* çalışmalarına genellikle katılmayan Stalin, V. Kongreye katıldı, gölgede kalmayı seçti, fakat yabancı delegelerin kendisini tanıması için elinden geleni yaptı.[261]

Genel olarak tüm komünist partiler Bolşevik Parti'nin disiplinli, muhalif unsurları hazmetmeyen, üyeleri partinin direktifleri dışına çıkmayan bir model şekline dönüşecekti. Tüm partiler *Komintern* Merkez Komitesi'nin otoritesini kabul edecek ve talimatlarına uyacaktı. Yeni direktifler, diğer uluslararası kitlesel örgütleri

---

[260] K. Macdermott, J. Agnue, **İstoriya Mejdunarodnogo Kommunizma ot Lenina do Stalina (Lenin'den Stalin'e Kadar Uluslararası Komünizmin Tarihi)**, İnglizce'den Çev. İ.S. Davidyan, Airo-XX, Moskova, 2000, s.59-63

[261] Carr, a.g.e., s.99

gibi KSE'yi de etkiledi. Aslında bu süreç KSE'de demokratik karar verme mekanizmasını zedeleyerek, 1923'te KSE'nin *Komsomol Enternasyonali'*ne bağlanmasıyla başlandı. 1922'de yapılan *Komsomol* ve *Komsomol Enternasyonali* kurultayları, Komünist Gençlik Kolları için yurt içinde olduğu gibi, yurt dışı Sovyet spor politikasında da kilit pozisyon talep etti. Şubat 1923'te *Komintern, RKP(B)* baskısıyla gizli genelgesinde KSE'nin Komünist olmayan elemanları devrim amaçlarına yönlendirmekle yükümlü resmiyette bağımsız bir kuruluş olduğunu, ama KSE Yürütme Komitesi faaliyetini tamamen *Komintern*'in siyasi direktiflerine uyarak yürüteceğini ve *Komsomol Enternasyonali* genç işçilerin kitlesel spor çalışmasını etkilemek amacıyla KSE'nin faaliyetinde aktif bir rol alacağını belirtmişti. *Komintern,* KSE sorumluluğunu *Komsomol Enternasyonali'*ne devrediyor, ama son söz hakkını kendine bırakıyordu. Bu süreç "bolşevikleştirme" programıyla tamamlanıyordu. Aralık 1924'te KSE Sekreteri Fritz Reussner'e basında yayınlanacak tüm yazıları yayından evvel *Komintern* Sekreterliği tarafından denetlenmesi gerektiği talimatı ile KSE'nin *Komintern*'in bir nevi spor komitesine dönüşme sürecine son nokta koyuldu.[262] Podvoyskiy'nin 1925'in başında Stalin'e yazdığı mektuptan KSE'nin kendi bütçesi olmadığı, finansmanı *Komintern*, *Komsomol Enternasyonali ve Profintern*'in bütçelerinden ayrılan düzensiz maddi yardımlarla yapıldığı anlaşılmaktadır.[263]

13-21 Ekim 1924 tarihlerinde Moskova'da yapılan KSE III. Kongresi, V. *Komintern* Kongresi'nin direktiflerine uyarak tek bir vücut halinde tabanda yapılan bir çalışma ile üstlerle gerektiğinde görüşmeler ve manevra yaparak birleşik cephe politikasını da kabul etti[264]. Bundan böyle KSE işçi spor hareketini parçalamadan, onun bütünlüğünü muhafaza ederek birleşik cephe oluşturmaya devam edecekti.[265]

Komintern'in yeni direktifleri KSE'nin genişlemesini ve "bolşevikleştirme" KSE'nin müstakiliyetini kısıtlıyordu. 1921-1923 arasında Rusya, Çekoslovakya ve Fransa'da 3 KSE şubesi varken, 1924'te Norveç, Uruguay, Arjantin ve Kanada ile toplam 7 şubeye çıkıyordu. 1924'ten 1929'a kadar "bolşevikleştirme" ve "birleşik cephe" politikasının uygulandığı dönemde hiçbir yeni üye yoktu (Bkz. TABLO III).

---

[262] André Gounot, "Sport or Political Organization? Structures and Characteristics of the Red Sport International, 1921-1937", a.g.m., s.27

[263] **V TsK RKP(B) Tov. Stalinu, №15 (RKP(B) Merkez Komitesine Stalin'e KSE Yürütme Komitesi Başkanı Tarafından Yazılan Mektup №15)**, a.g.b., s.2

[264] **Krasnıy Sportintern Pod Obstrelom, R. Mering (Kızıl Spor Enternasyonali Ateş Altında, R. Mering)**, 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7556, Op.2, D.29, s.68

[265] A.g.b., s.67

Fakat tabandan yapılan bir eylem taktiği ile 1924'ün sonuna doğru LSE örgütleri içinde proleter devrim yanlısı gruplar oluşturuldu. Bu grupların üyesi sayısı Almanya'da 250.000'e, Finlandiya'da 23.000'e, İtalya'da 3.000 kişiye ulaşmıştı.[266]

3.3.3. "Bolşevikleştirme" Politikasına Karşı Spor Sahasında Muhalefet

1925 yılında KSE içinde hem merkeziyetçilik, hem birleşik cephe kampanyasının farklı yorumları açısından Bolşevikleştirme politikasına karşı muhalefet oluştu. KSE Yürütme Komitesi üyesi ve Batı Büro Başkanı Bruno Lieske, LSE'ye karşı cephe oluşturmak yerine, onunla birleşik cephe kurulmasını eleştirdi. Bruno'ya uyan Alman işçi spor hareketi içindeki komünist muhalefet "Sovyet sporun giderek burjuvalaşma trendine karşı kararını" açıkladı. Bruno *Komintern*'in devrimci politikayı bırakıp reformist bir çalışma yaptığını vurguluyordu. Buna benzer eleştiriler Podvoyskiy tarafından da dile getirildi.[267]

Bruno Lieske reformist örgütlerle yakınlaşmayı eleştirirken Lev Troçki'nin *Rus İhtilal'in 5 Yılı* adlı raporuna atıfta bulunuyordu. Raporda "sosyalist dahil demokratik partiler daima feodal devrim karşıtı unsurların yardakçısı olmuş" sözlerinin altını çiziyordu. Bruno'ya göre, özellikle Almanya'da, reformist örgütlerle mücadele etmek için bu örgütlerden tüm devrimci yoldaşları çıkarmak ve kızıl spor örgütlerinde toplamak lazımdı. (1928'de KSE bunu yapacaktı). Ona göre KSE'nin LSE ile birleşme çabaları Menşevizm önünde boyun eğmekti. *Rus KSE Seksiyonunda Burjuva İdeolojisi* adlı yazısında SSCB spor örgütlerinde burjuva eğitmenlerin çalışmasını ve bu örgütlerin "burjuva" sporcularla görüşmesini eleştiriyordu. Kızıl uluslararası spor faaliyetinin inisiyatiften yoksun merkeziyetçi bir yapı kazanmasını da şiddetle eleştiren Lieske, Ağustos 1925'te Alman taraftarlarıyla KSE'den ayrıldı.[268]

Ocak 1925'te Podvoyskiy Stalin'e bir mektup yazarak başarısız bir şekilde KSE'nin müstakil bütçesini tayin ettirmeye çalışıyordu. Podvoyskiy KSE'nin

---

[266] **V TsK RKP(B) Tov. Stalinu, №15 (RKP(B) Merkez Komitesine Stalin'e KSE Yürütme Komitesi Başkanı Tarafından Yazılan Mektup №15)**, a.g.b., s.2

[267] André Gounot, "Between Revolutionary Demands And Diplomatic Necessity. The Uneasy Relationship Between Soviet Sport And Worker And Bourgeois Sport In Europe From 1920 To 1937", a.g.m., s.191

[268] **Krasnıy Sportintern Pod Obstrelom, R. Mering (Kızıl Spor Enternasyonali Ateş Altında, R. Mering)**, a.g.b., s.67-71

finansman durumunun son derece kötü olduğu belirtiliyordu. Mektupta 1924'te KSE bütçesine müstakil bütçe izni verilmediği, *RKP(B)* Merkez Komitesi KSE'nin *Komintern*'e bağlı bir örgüt olduğu için *Komintern* bütçesinden finanse edilmesi gerektiğini kararlaştırdığı belirtiliyordu.[269] Oysa finanse edilmesi gereken KSE'nin SSCB Seksiyonu Yürütme Sekreterliği'nde yalnızca 3 personel ve KSE'nin Berlin Bürosu'nda yalnızca 4 personel çalışıyordu.[270] Küçük bir bütçe harcamalarına rağmen parti resmen KSE'nin finansman bakımından da *Komintern*'e bağlı kalmasını kararlaştırdı.

Rus KSE seksiyonu sekreteri Lemberg daima *VSFK'*nin "burjuva" sporcularla ayarladığı görüşmeleri engellemeye çalışıyordu. Çekişme 1925 yılı boyunca devam ediyor, 1925'in sonunda Sovyet patencilerin Norveç'e "burjuva" sporcularla görüşme davetiyesi gelince *VSFK*-KSE çekişmesi partinin en yüksek makamlarına kadar çıkıyordu.

Aslında bu süreç Aralık 1924'te başlıyordu. KSE, *VSFK*'yı 1923 Alman futbol turnuvası yüzünden partinin yüksek makamlarına eleştirdiği için *VSFK* şiddetle kendini savunuyor ve kendisi KSE'ye karşı bir dizi suçlama ortaya koyuyordu. 28.11.1924'te *Komsomol Enternasyonali VSFK'*nin KSE'ne karşı tutumunu kınıyordu. Olayı *Komsomol* MK'ne kadar çıkarıyordu.[271] 31.12.1924'te KSE YK Prezidyumu "*VSFK* ile KSE'nin siyasi görüşlerinin uyuşmadığı" açıklamasını yapıyordu. Mart 1925'te *VSFK* Prezidyumu (Mehonoşin, Bajanov, İttin, Kalpus ve Seredkin) *RKP(B) Orgbürosu* (*Organizatsionnoe Byuro*) vasıtasıyla Lemberg'i görevinden almaya çalıştı.[272] Podvosykiy 21 Mart 1925 tarihinde *RKP(B)* MK'ne Stalin, Zinoviev, Kaganoviç, Molotov, Andreev, Uglanov, Çaplin'e yazı yazarak Lemberg'in görevden alınmasını engelledi.[273]

---

[269] **V TsK RKP(B) Tov. Stalinu, №15 (RKP(B) Merkez Komitesine Stalin'e KSE Yürütme Komitesi Başkanı Tarafından Yazılan Mektup №15),** a.g.b., s.2-3

[270] **Ştat (Vremennıy) Sekretariata İspolkoma Krasnogo Sportinterna (Kızıl Spor Enternasyonali Yürütme Komitesi Sekreterliği'nin (Geçici) Personel Sayısı),** 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105, s.10 ve **Ştat Byuro Krasnogo Sportinterna v Berline (Kızıl Spor Enternasyonali Berlin Bürosu Personel Sayısı),** 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105, s.11

[271] **Protokol №20 Zasedaniya Mejdunarodnogo İnternatsionala Molodyoji (Komsomol Enternasyonali Oturumu, Protokol №20), 28.11.1924**, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105, s.83

[272] **Çlenu TsKK RKP(B) t. Larinu, Dokladnaya Zapiska Orgsekretarya K.S.İ. Lemberg G.G. (RKP(B) Merkez Teftiş Komisyonu Üyesi Yoldaş Larin'e KSE Sekreteri G.G. Lemberg'in Notu)**, 4 Aralık 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105, s.64-66

[273] **V TsK RKP(B), Orgbyuro t. Stalinu, t. Zinovievu, t. Kaganoviçu, t. Molotovu, t. Andreevu, t.Uglanovu, t. Çaplinu, (RKP(B) Merkez Komitesi'ne, Orgbüro'ya Yoldaşlar Stalin, Zinoviev,**

1925'in sonunda *VSFK*'ya Norveç'ten dünya hızlı paten şampiyonasına davetiye geldi. *VSFK* Sovyet spor delegesini *Politbüro* Sekreteri Bajanov başkanlığında bu şampiyonaya yollamaya karar verdi. Oslo'ya varan SSCB takımı Trondheim'e giden trene geç kaldı ve "burjuva" dünya şampiyonasına yetişemedi, fakat yerli işçi takımı ile yarıştı. Sovyet patencilerin bu yarışmada gösterdiği başarılar dünya şampiyonası rekorlarını geçiyordu. Yerli basında manevi olarak şampiyonayı kimin, Sovyet sporcuların mı, yoksa şampiyonaya katılan "burjuva" sporcuların mı kazandığı üzerine tartışmalar başladı. Bajanov, Norveç SSCB Büyükelçisi Kollontay'a Norveç KP vekili Furuboten'i çağırttırarak partinin KSE politikasında bir dönüş kararı aldığını açıklıyordu. Kollontay, Bajanov'un *Politbüro* sekreteri olduğunu izah edince Norveç KP olası itirazları ortadan kaldırdı.[274]

Podvoyskiy hemen "burjuva" patencilerle görüşme yapılmasına karşı çıktı, KSE'nin siyasi çizgisinin aksayacağını iddia etti.[275] KSE 1925'in ortasında Moskova'da "burjuva" sporcuların katılımıyla yapılan uluslararası satranç turnuvasını ve bu konudaki Alman KP *Politbürosu*'nun, Alman işçi satranç ve diğer spor örgütlerinin protestolarını da hatırlattı, bu tür çalışmaların "birleşik cephe" taktiğine zarar verdiğini ve bu yarışların KSE tüzüğüne aykırı olduğunu vurguladı.[276] Lemberg konuyu *Komintern* oturumuna götürdü. *Komintern* konuyu *RKP(B)* Merkez Komitesi'ne havale etti, MK "burjuva" sporcularla yarışma izni veriyordu. Bu sefer Podvoyskiy ve Lemberg konuyu ısrarla *RKP(B)* Merkez Teftiş Komisyonuna götürdüler.[277] Podvoyskiy bu dönemde kendisi de *RKP(B)* Merkez Teftiş Komisyonu'nun üyesiydi.[278] Büyük ihtimal Podvoyskiy komisyonun içinde kendi ağırlığını ortaya koyup anlaşmazlığı KSE lehine çözmeye çalışıyordu.

RKP(B) Merkez Teftiş Komisyonu arşivindeki "çok gizli" ibareli belgeler, Merkez Teftiş Komisyonuna *VTSPS* vekili Kopılov, *Komsomol* vekili ve *Politbüro* Sekreteri Bajanov tarafından yazılan rapor ve mektuplar bu konuyu aydınlatıyordu.

Kopılov raporunda Lemberg'in *VSFK*'yi haksız yere sağcı küçük burjuva eğilimle suçladığını belirtiyor. Lemberg, Podvoyskiy'nin *Uluslararası Kızıl Spor Hareketi ve Sıradaki Hedefleri* adlı eserine atıfta bulunarak Sovyet spor hareketinde

---

Kaganoviç, Molotov, Andreev, Uglanov, Çaplin'e), 21 Mart 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105, s.36-37

[274] Bajanov, a.g.e., s. 233

[275] Bajanov, a.g.e., s. 233

[276] **V Sekretariat RKP(B), Soverşenno Sekretno, Kopiya, (RKP(B) Sekreterliği'ne, Çok Gizli, Kopya)**, 13 Ekim 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D. 105, s.63

[277] Bajanov, a.g.e., s. 234

[278] **Predislovie (Önsöz)**, Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Op.1, s. 2

iki eğilimin: biri sosyal ve siyasi, diğeri ise teknik (entelektüel ve küçük burjuva gençleri sporda toplayan, fakat işçi ve köylünün sporla ilgilenmesini umursamayan eğilimin) mevcut olduğunu belirtiyordu[279]. Oysa bu ikinci eğilim emekçiyi spor örgütleri ve dolayısıyla kalifiye emek gücünü devletin ekonomisi ve genel kamu kültür inşaatı dışında bırakıyordu.[280] Ayrıca Lemberg Sovyet spor hareketini prensipsizlik, anarşi, körü körüne burjuvaziyi taklit etmekle suçluyordu. En kötüsü Lemberg *RKP(B)* Merkez Komitesi'nin uzun tartışmalara son verdiği direktife (oysa bu karar kanun niteliğindedir) uymamakla partiye karşı geliyordu.[281] Seredkin de Lemberg ve Podvoyskiy'in *VSFK*'yı prensipsizlik, anarşi, körü körüne burjuvaziyi taklit etmekle suçladığını belirtiyordu.[282]

Merkez Teftiş Komisyonu oturumuna kadar parti, *Komsomol* ve *Komintern* birden fazla karar alarak bu konuya defalarca çözüm getirmeye çalıştı:

RKP(B) MK *Orgbürosu*	7 defa
Komsomol MK	1 defa
Komintern YK *Orgbürosu*	2 defa
Komsomol Enternasyonali YK	1 defa
RKP(B) MK Komisyonu	2 defa
Toplam:	13 defa[283]

Merkez Teftiş Komisyonu oturumundan birkaç gün önce Bajanov Stalin ile bu anlaşmazlıkları konuşuyor ve Stalin kendi fikrini devletin kurumu *VSFK*'dan yana ifade ediyordu.[284] *Politbüro* Sekreteri Bajanov, Merkez Teftiş Komisyonu Başkanı Kuybışev'e yazdığı mektupta bu durumu genel olarak şöyle ifade ediyordu:

"*VSFK*'ya göre Sovyet spor takımlarının yabancı "burjuva" spor takımlarıyla görüşmeleri, bize siyasi fayda getirecekse mümkündür. Eminim ki, *RKP(B)* Merkez Komitesi de aynı fikirdedir (MK burjuva satranç ustalarının katılımıyla uluslararası

[279] **V Tsentralnuyu Kontrolnuyu Komissiyu RKP(B) ot Çlena RKP(B) A. Kopılova, Soverşenno Sekretno, (RKP(B) Üyesi A.Kopılov'dan RKP(B) Merkez Teftiş Komisyonu'ya, Çok Gizli)**, 4 Şubat 1926, Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op.3, D. 177, s. 1
[280] Podvoyskiy, a.g.e., s. 8
[281] A.g.b., s. 2-3
[282] **V Tsentralnuyu Kontrolnuyu Komissiyu RKP(B) ot Çlena RKP(B) Seredkina T.D., (RKP(B) Üyesi Seredkin'den RKP(B) Merkez Teftiş Komisyonu'na, Çok Gizli)**, 4 Şubat 1926, Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op.3, D. 177, s. 6-8
[283] **V Çyu Polzu Bıli Reşeniya Vısşih Partiynıh İnstantsiy (KSE ve VSFK Arasındaki Tartışmalar Konusunda Yüksek Parti Mercileri Kimin Lehine Karar Vermişlerdi), 1925**, Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op.3, D. 177, s. 86
[284] Bajanov, a.g.e., s.234

satranç turnuvasının düzenlenmesine izin verdi; bu siyasi açıdan faydalıydı ve bize göre çok doğruydu). Başta SSCB KSE Sekreterliği olmak üzere Kızıl Spor Enternasyonali ise, bu görüşmeler hiçbir şekilde yapılamaz kanaatindedir… Batı'nın toplumsal hayatında spor çok büyük role sahip… SSCB'nin beden terbiyesi seviyesini bizim en iyi sporcuların performansına bakarak değerlendiriyorlar. Dünya şampiyonasının bizim amatör sporcumuz tarafından kazanması, SSCB'de açlık var, nüfus tükenmek üzere gibi hikayeleri uydurmaktan ekmek kazanan birçok [batılı] gazeteciyi sustururdu… Merkez Komite'nin bu mevzudaki fikrini öğrenmek için yoldaş Stalin'e sordum… Yoldaş Stalin: "niye ["burjuva" sporcularla] yarışmayalım, ekonomi cephesinde yarıştık, askeri cephede de öyle, bu sahada da yarışmak lazım" diye yanıt verdi."[285]

Stalin'in de fikrini öğrenir öğrenmez Merkez Teftiş Komisyonu oturumu parti merkez komitesi çizgisine uyarak *VSFK*'yı haklı buluyordu.[286] Böylece bir yıldan fazla süren tartışmalara son veriliyor, uluslararası spor politikasında KSE arka plana çekiliyor, genel çizgiyi *VSFK* belirlemeye başlıyordu.

VSFK vekillerinden Gorkiç sona eren KSE-*VSFK* tartışmasını aşağıdaki sonuçlara bağlıyor ve aşağıdaki şartlara uyum sağlanması şartıyla, Sovyet işçi sporcular ile "burjuva" sporcular arasındaki yarışmalarını aşağıdaki unsurlardan hareket ederek ele almaya çağırıyordu:

1. "Burjuva" sporcularla yapılan görüşmeler siyasi ve taktik faydalılık konusudur;
2. Bu oyunların faydalılığı-faydasızlık kararı esnasında iki kriter sözkonusudur:
    a. Sovyet işçi sporunun otoritesinin artması, ilk proleter devletin otoritesinin artması anlamına gelmektedir. Zafer elde etmek çok önemlidir, çünkü "burjuva" basın sadece birkaç yıl içinde Sovyet sistemin "burjuva" şampiyonları yenebilecek sporcuları yetiştirdiğini yazmaktadır. Elbette, en yükseğe çıkmak Sovyet işçi sporun hedefi değil, fakat bu işçi sporunun otoritesinin yükseltilmesinde bir araçtır.
    b. Elbette Sovyet işçi sporu "burjuva" sporcularla yapılan görüşmelerden zarar görmemeli. Fakat bu mevzuda aşağıdaki işlemler yapılmalı:

[285] **Predsedatelyu Tsentralnoy Kontrolnoy Komissii, Tov. Kuybışevu (Merkez Teftiş Komisyonu Başkanı Yoldaş Kuybışev'e), 2 Şubat 1926,** Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op.3, D. 177, s. 97-98
[286] Bajanov, a.g.e., s.235

1. LSE yöneticilerin bu mevzudaki saldırgan demagojik kampanyasına karşı geniş bir anlatıcı kampanya düzenlemeli;
2. Dünyadaki devrimci sporculara Sovyet sporcuların "burjuva" sporcularla da yarışması gerektiğini anlatmalı;
3. Sovyet sporcuların "burjuva" sporcularla yarışması onların burjuvazi ile işbirliği yaptığı anlamına gelmemektedir;
4. İşçi sporunun burjuvazinin spor tecrübesinden istifade etmemesi gerektiği görüş yanlıştır. İşçi spor hareketi burjuvaziden kendi işine yarayacak en iyi şeyleri benimsemelidir.[287]

3.3.4. Frankfurt İşçi Olimpiyatı Kampanyası Sırasında Sosyal-Demokratların İki Yönlü "Birleşik Cephe" Taktiğine Tepkisi

1924 UOK tarafından düzenlenen Paris Olimpiyatı'na yanıt olarak 1925'te Frankfurt'ta LSE tarafından I. İşçi Olimpiyatı düzenlenecekti. KSE, LSE'e ortak bir olimpiyat organizasyonunu teklif etti. KSE böyle bir olimpiyatın uluslararası işçi hareketinde iyi bir "birleşik cephe" gösterisi olacağına inanıyordu. Bu dönemde KSE "birleşik cephe" taktiğini iki yönlü yürütüyordu. Bir yandan LSE ile Frankfurt'ta ortak bir olimpiyatın düzenlenmesini görüşürken, diğer yandan da LSE kontrolündeki işçi spor örgüt üyelerini kendi tarafına çekmeye çalışıyor ve LSE üstlerini basında şiddetle eleştiriyordu. Bu yöntemlerden hoşlanmayan LSE yönetimi, KSE sporcularının olimpiyata katılmasına karşıydı.[288]

28 Kasım 1924'te *Komsomol Enternasyonali* Yürütme Komitesi talimatıyla KSE ve *Komsomol Enternasyonali* Spor Komisyonu, Frankfurt Olimpiyatı için kampanya planını hazırlamaya başlıyordu.[289] Mayıs 1925'te KSE *Komintern* Yürütme Komitesi ile Frankfurt İşçi Olimpiyatı için "birleşik cephe" çizgisini geliştiriyordu:

1. LSE Prezidyumuna, *de facto* LSE spor örgütlerine hitaben birleşik cephe sabotajını protesto etmek;
2. KSE'nin küçük bir heyetini olimpiyata yollamak;

---

[287] **Zameçaniya k Voprosu o Russkih Sostyazaniyah, Tov. Gorkiç (Rus Yarışmalar Hakkında Eleştiriler, Yoldaş Gorkiç)**, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s.229-231

[288] Kozmina, a.g.m., s.177-178

[289] **Protokol №20 Zasedaniya Mejdunarodnogo İnternatsionala Molodyoji (Komsomol Enternasyonali Oturumu, 20 No'lu Protokol), 28.11.1924**, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105, s.83

3. SSCB spor takımını da Frankfurt İşçi Olimpiyatı'na davetsiz göndermek.[290]

KSE YK Prezidyumu tüm dünya proletaryasına "sesinizi birleşik cephe sabotajına karşı yükseltin, Kızıl Spor Enternasyonali olmadan işçi olimpiyatı olamaz" çağrısında bulundu. LSE yöneticilerinin işçileri kandırdığını ve KSE'nin "birleşik cephe" için mücadeleye devam edeceğini açıkladı.[291] Podvoyskiy'e göre Frankfurt Olimpiyatına Sovyet işçilerin, komünistlerin ve *Komsomol* üyelerinin katılması olimpiyat sırasında kuvvetli bir siyasi propagandaya yol açacaktı. Bunu çok iyi kavrayan LSE, hem Sovyet sporcuların, hem KSE örgütlerinin olimpiyata katılmasını yasakladı. İsviçreli, Alman ve İskandinav LSE seksiyonları bu kararı protesto etmeye kalktığında LSE, KSE'nin LSE ile birleşmesini teklif etti.[292] Fakat birleşme platformu için koşulan şart siyaset yapmamaktı. Çünkü LSE partiler dışında bir spor birliğiydi, bu yüzden farklı siyasi platformda duran tüm işçi sporcuları birleştirebilirdi. LSE yönetimi bu teklifi KSE'nin devrimci platformundan vazgeçmeyeceğini bilerek yaptı. KSE, LSE ile yapılacak işbirliğin ancak aşağıdaki şartlara dayanarak kabul edebileceğini açıklamak zorunda kaldı:

1. Spor sınıf mücadelesi amaçlarına hizmet etmeliydi;
2. İşçi sporcuların en önemli görevi işçi sınıfının devrimci, siyasi ve ekonomik eylemlerinde yer almalıydı;
3. İşçi sporcular "burjuva" militarizmine, faşizm ve muhafazakârlığa karşı mücadele etmeliydi;
4. Uluslararası işçi spor hareketi, dünyanın ilk işçi-köylü ülkesinde Sovyetler Birliğinde yapılan beden terbiyesinin proletarya menfaatine yapıldığını kabul etmeliydi;
5. Proletarya'nın menfaatine yapılan beden terbiyesi ancak işçi-köylü devleti tarafından yürütülebilirdi, bu yüzden işçi spor örgütleri partiler ve sendikalar yanında kapitalist düzenin yıkılması için sosyalizm, komünizm için mücadele etmeliydi.[293]

---

[290] **V Politbyuro TsK RKP(B), Tov. Zinovievu, Sov. Sekretno, Kopiya (RKP(B) Merkez Komitesi Politbürosu'na, Yoldaş Zinoviev'e, Çok Gizli, Kopya)**, 22 Eylül 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105, s.60

[291] **Obrasçenie k Proletariyam-Sportsmenam Vseh Stran (Tüm Ülkelerin Proleter Sporcularına Çağrı)**, 1925, Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op.3, D. 177, s. 72-74

[292] Podvoyskiy, a.g.e., 15

[293] Kozmina, a.g.m., s.178

Böyle farklı platformlarda bulunan enternasyonallerin ortak bir zemin oluşturulması mümkün değildi. Nihai olarak LSE kendi örgütleri dışında başka örgütlerin bu olimpiyata katılmasını yasakladı. *VSFK* olimpiyata katılmak için bir teşebbüste daha bulundu. Bu teşebbüse yanıt olarak LSE, *VSFK'*ya siyasi anlaşmazlıkların olimpiyata katılmayı engellediğinden dolayı KSE'nin feshedilip eski örgütlerinin LSE'e katılmasını teklif etti. Böylece I. İşçi Olimpiyatı 24-28 Temmuz 1925 tarihleri arasında Sovyet sporcuların katılımı olmadan yapıldı.[294] Fakat LSE Prezidyumu, kendi işçi spor örgütlerinin baskısı altında Kasım 1925'te LSE, Paris kongresinde kendi spor seksiyonlarına KSE seksiyolarıyla görüşmeler yapmaya resmi olarak müsaade etmek zorunda kaldı.[295] LSE'nin bu III. Kongresinde KSE ile birleşme konusu dahi tartışıldı, yalnızca LSE devrim mücadelesi zemininde birleşme yerine, ileride birleşme imkanı oluşturacak spor işbirliğine dönüştürme kararını aldı.[296]

3.3.5. "Birleşik Cephe" Taktiğinin Spor Sahasında Başarılı Dönemi

Mart 1926'da KSE Berlin Bürosu'nun Sekreteri Fritz Reussner kendi makalesinde uluslararası işçi spor hareketinde bir takım eksiklerin olduğuna dikkat çekti. LSE genellikle Orta Avrupa'da yayılmış, KSE'nin ise Avrupa'nın dışına da çıktığından memnuniyetini belirten Reussner İngiltere, İsveç ve Danimarka'da büyük sanayi proletaryası, sendikaları olmasına rağmen ulusal spor federasyonlarının, sporda sınıf ayrımına başarılı şekilde engel olduğunu, sporu siyaset dışında bırakmayı başardığını, bu ülkelerde işçi spor hareketinin hesaba katmayacak kadar küçük ve önemsiz olduğunu iddia ediyordu. Reussner'e göre KSE, İngiltere'de kuvvetli işçi spor hareketini oluşturmadan dünya çapındaki hedeflerini gerçekleştiremeyecekti.[297]

Gerçekten de 1925 yılı boyunca KSE, SSCB ve İngiltere işçi takımları arasında futbol yarışmalarını düzenlemeye çalıştı. İngiliz *Komsomol* örgütü, İngiliz KP ve

---

[294] Kozmina, a.g.m., s. 182-183

[295] **Naşi İnternatsionalnıye İgrı s Raboçimi Sportivnımi Organizatsiyami, Fritz Reussner, Perevod-Kopiya (İşçi Spor Örgütleri ile Enternasyonal Oyunlarımız, Fritz Reussner, Tercüme-Kopya),** Şubat 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s.8

[296] Kozmina, a.g.m., s.186

[297] **Krupnıye Probelı v Mejdunarodnom Raboçem Sportivnom Dvijenii (Uluslararası İşçi Spor Hareketinde Büyük Eksikler),** 13 Mart 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s.267

sendika vekilleri bu konuda yaptığı hazırlık çalışmalarının sonunda KSE'den ve *VSFK*'dan tatmin edici cevap alamadı.[298] Podvosykiy, *Komsomol Enternasyonali* vekili Mering'e yazdığı mektupta İngiliz yoldaşlara uzun zaman boyunca sporun sınıf mücadelesinde, örgütlenme ve komünist terbiye açısından önemli bir araç olduğunu anlattığını ve nihayet onları ikna ettiğini İngiliz komünistlerin futbol konusunda bir teşebbüste bulunduklarını, fakat bu teşebbüsün SSCB spor örgütleri (yani *VSFK*) tarafından hiçbir karşılık görmediğini şikayet ediyordu. İngiliz komünist yoldaşların müracaatına *VSFK* cevap bile vermemiş.[299] Gerçekten hiçbir belgede Sovyet sporcuların kapitalist Avrupa'nın lider devleti ve en büyük SSCB düşmanı İngiltere'den işçi veya "burjuva" sporcularla 1917'den II. Dünya Savaşının sonuna kadar görüştüğü belirtilmiyor. (1928 *Spartakiadası'na* katılan 33 kişilik küçük İngiliz işçi sporcu grubu hariç[300]) Genel siyasi duruma göre SSCB ile İngiltere ilişkilerinde Çin'deki olaylardan dolayı gerginlik dönemi yaşanmaktaydı.[301] Fakat *VSFK* diğer ülkelerden, özellikle Almanya'dan gelen müracaatlara çok sıcak bakıyordu. Bu dönemde yukarıda bahsedildiği gibi uluslararası spor ilişkilerinde *VSFK* ön plana çıkıyordu. KSE daha çok uluslararası spor görüşmeleri ikinci derecedeki yönetmelikler hazırlıyor ve tavsiyeler veriyordu.

Mesela, Şubat 1926'da başında Fritz Reussner, 1926'da yapılacak uluslararası spor görüşmeleri için genel bir çizgi çizmeye çalışıyordu. Reussner yurt dışına gönderilen heyetler için şöyle uyarılarda bulunuyordu: "Sovyetler Birliği işçi takımları kapitalist ülkelerinin proletaryası tarafından yalnızca bir spor heyeti olarak değil, Sovyetler Birliği'nin muzaffer işçi-köylü sınıfının temsilcisi olarak karşılanmaktadır. Nasıl bir yaşantınız var, mesainiz kaç saat, maaşınız ne kadar, hangi fabrikada çalışıyorsunuz, birlikten yana mısınız, niye sizde sosyal-demokratlar Solovetsk adalarında [hapiste], toplantılarınızda eleştiriye izin var mı vs gibisinden binlerce soru yoldaşlarımıza sorulmakta. En sonunda spor hareketi hakkında soru sorulmaktadır"[302]. Reussner'e göre 1926'daki genel çizgi:

---

[298] **İspolkomu Krasnogo Sportinterna, London, Perevod-Kopiya (Kızıl Spor Enternasyonali Yürütme Komitesi'ne, Londra, Tercüme-Kopya)**, 11 Haziran 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.103, s.10

[299] **V KİM, Tov. Meringu (Komsomol Enternasyonali'ne, Yoldaş Mering'e)**, 27 Haziran 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.103, s.9

[300] Finogenova, a.g.e., s. 273

[301] Carr, a.g.e., s. 96

[302] **Naşi İnternatsionalnıye İgrı s Raboçimi Sportivnımi Organizatsiyami, Fritz Reussner, Perevod-Kopiya (İşçi Spor Örgütleri ile Enternasyonal Oyunlarımız, Fritz Reussner, Tercüme-Kopya)**, a.g.b., s.8

- Yurt dışı işçi spor örgütleriyle anlaşma yaparak uluslararası yarışmaları düzenlenmeliydi;
- Finansman ayarlanmalı ve geniş propaganda yapılmalıydı;
- Yurt dışına gönderilen takımlar yalnızca merkez şehirlerden değil yerel (taşra) bölgelerden de gönderilmeliydi;
- Her türlü sporda yarışmalı;
- Uluslararası spor ilişkilerinin sonuçlarından net dersler çıkarılmalıydı;
- Yurt dışına giden heyet üyesi yoldaşların SSCB genel politikasını bilen, proletarya hayatı süren, KSE amaçlarını bilen, maddi üretimde çalışanların arasından seçilmeliydi;
- Ve son olarak yurt dışına giden heyetler işçi-köylü sınıfının kazandığı Sovyetler Birliği devletinin imajından sorumlu olmalıydı.[303]

Berlin KSE şubesi sekreteri Reussner özellikle LSE'nin en büyük ve önemli örgütü olan *ATSB* ile işbirliğinden yanaydı.[304]

Haziran'ın başında Alman işçi gazetelerinde Sovyet beden terbiyesi sistemini eleştiren yazılar çıktı. *Komsomol* vekili olarak *VSFK* Başkan Yardımcısı Rozenko bu yazılara KSE Sekreterliği'nin dikkatini de çekiyor ve yanıt verilmesini talep ediyordu.[305] Alman gazeteciler SSCB'nin hala "dumanın arkasına gizlendiğini" iddia ediyordu. Sovyet resmi organlarının Orta ve Batı Avrupa'da SSCB hakkında şirin manzara yaratmaya çalıştıklarını, Sovyetler Birliği'ne seyahat eden komisyonların gözü açık komünist gözetim altında ülkeyi gezdiklerini ve dönüşte proletarya ülkesi ve Sovyet beden terbiyesi hareketi hakkında hayret verici şeyler anlattıklarını belirtiyordu. Okullarda öğrencilerin, Kızıl orduda askerlerin beden terbiyesi ve spora zorunlu olarak tabi tutulduğuna dikkati çeken yazar, SSCB'de bu zorunluluklardan dolayı sporcu sayısının şişirilmiş olduğunu ve sair eleştirici şeyleri iddia ediyordu. Temmuz'da *ATSB*'nin konferansı yapılacağından dolayı ve Almanya'ya Sovyet takımın ve *VSFK* heyetinin de seyahat edeceğinden dolayı Rozenko bu yazıları yalanlayıcı yorumlarla SSCB'de ve yurtdışında yayınlanmasını talep etti.[306]

---

[303] A.g. b., s.13

[304] **Nakanune Kongressa Raboçego Sportivnogo Kongressa Raboçego Sportivno-Gimnastşiçeskogo Soyuza Germanii 25-26-27 İyulya v Gamburge (25-26-27 Temmuz Hamburg Alman İşçi Spor-Jimnastik Birliği Kongresi Eşiğinde),** a.g.b., s.146-148

[305] **Sekretariatu Krasnogo Sport İnterna (Kızıl Spor Enternasyonali Sekreterliği'ne Yazı)**, Haziran 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s.167

[306] **Kommentariy Rozenko o Vışedşih v Germanii Kritiçeskih Statyah o Sovetskoy Fizkulture (Almanya'da Sovyet Beden Terbiyesi Hakkında Yayınlanan Eleştirel Makaleler Hakkında**

VSFK, *ATSB* ile planlanan yakınlaşma sürecini hızlandırıyor ve planlanan görüşmeler Temmuz 1926'da yapılıyordu.[307] 18 Temmuz'da SSCB Futbol Milli Takımı ile birlikte *VSFK* Başkan Yardımcısı (*Komsomol* vekili) Rozenko, *VSFK* Sorumlu Sekreteri Kalpus ve *VTSPS* vekili İttin'den oluşan RSFSC *VSFK* heyeti Almanya'ya vardı. 22 Temmuz'da heyet ile *ATSB* yetkilileri Gellert ve Vildung arasında resmi görüşmeler başlandı. Sovyet heyet, *ATSB* ile işbirliği mevzularını görüşmek için geldiğini açıklıyordu. *VSFK'*ya göre işbirliği aşağıdaki unsurlardan oluşmalı:

1. Oyun ve yarışların düzenlenmesi;
2. Prensip ve taktik mevzularında anlaşmaya varılması.

İlk görüşmenin sırasında hem *ATSB*'nin, hem KSE'nin şubesi olan *VSFK*'nın "burjuva" sporcularla yarışmalara karşı olduğu anlaşılmaktadır. (*VSFK*'nın Sovyet dış politikası ve "birleşik cephe" kampanyası amaçları için görünürde "burjuva" sporcularla yapılan görüşmelere dair görüşü değişmiştir). Yalnızca ekonomik ve siyasi taleplerle ilgili maddenin kabul edilemez olduğu anlaşıldı. *ATSB* yetkilileri ekonomik talepleri yalnız sendikal örgütler dile getirebilir diyerek, bu konuları tartışmaktan kaçındı. *ATSB*'ye göre ekonomik taleplerin kabul edilmesi *ATSB*'nin sendikalarla arasını bozar, siyasi taleplerin ise kabul edilmesi *ATSB* safları içindeki farklı parti mensupları arasında çekişmeye neden olurdu. Uzun görüşmeler sonrasında taraflar Leipzig'de 3 Ağustos 1926'da Sovyet ve Alman basında yayınlanan anlaşmaya vardılar. *VSFK* ve *ATSB* genel prensiplerin aynı olduğu, işçi spor hareketinin iki ülkede de gelişmesi için birbirine destek vereceği, spor yarışmalarının düzenlenmesi yanında tecrübe ve literatür teatisinde bulunacakları, böylece tüm dünyadaki işçi spor hareketinin birleşmesini hazırlayacakları üzerine anlaştılar.[308]

Dönüşte Rozenko Kalpus ve İttin, SSCB Milli Futbol Takımı ve *ATSB* ile görüşmeler konusunda gizli rapor sunuyordu. Rapora göre Sovyet futbolcuların seyahati çok başarılı geçmiş, futbolcular Alman Komünistlerin otoritesini yükseltmek ve Alman KP'nin *ATSB'*yi fethetmek için her türlü yayın ve

---

Rozenko'nun Yorumu), Haziran 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s.168-170

[307] Kozmina, a.g.m., s.186

[308] **Otçet o Peregovorah Mejdu Pravleniem Raboçego Sportivno-Gimnastiçeskogo Obyedineniya i Russkoy Delegatsiey (İşçi Spor-Jimnastik Birliği Yönetim Kurulu ile Sovyet Heyeti Arasındaki Yapılan Görüşmelerin Raporu)**, 3 Ağustos 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40, s.122-128

propagandanın yapabileceğinden daha fazlasını başardılar. Heyete göre ilişkileri ve birliği en iyi kuvvetlendirme yöntemi karşılıklı spor seyahatleridir. Raporda uluslararası işçi spor sahasındaki KSE ve *VSFK* en önemli siyasi hedeflerin 1928'de Moskova Dünya İşçi *Spartakiadası'nın* ve 1927 Ekim Devrimi 10. yıldönümüne adanmış beden terbiyesi bayramının düzenlenmesi olduğu belirtilmiştir; onların başarılı düzenlenmesi hem devrimci işçi spor hareketi, hem SSCB dış politikası açısından geniş siyasi perspektifler açacaktı. Yurt dışındaki işçi sporcular bayrama seyahat etmek için para biriktirmeye başlamış ve herkes SSCB'nin Frankfurt Olimpiyatı'ndan daha büyük şey yapacağını umuyordu. Alman KP Merkez Komitesi'ne göre bu seyahat sırasında parti örgütleri uluslararası sendikalar birleşik cephe konferansı sırasında yapılan organizasyona göre çok daha iyi bir çalışma yapabildi. Raporun sonunda Almanların SSCB'de vodka satışlarının beden terbiyesi lehine özel bir vergi ile tabi tutulup tutulmadığını sorduğu ve SSCB'de beden terbiyesi altyapısı için daha fazla maddi yardımda bulunulması gerektiği belirtildi.[309]

KSE YK Prezidyumu genel olarak *ATSB* ile *VSFK* arasında yapılan anlaşmayı ve heyetin davranışlarını onaylıyordu. KSE'ye göre bu anlaşma geniş proleter kitlelerine legal şekilde ulaşılmasını sağlıyordu. Fakat *ATSB*'nin Almanya ve SSCB arasında işçi sporun birleşik cephesinin KSE dışında da (*ATSB* ile *VSFK* arasında) oluştuğu gibi yorumları Prezidyumun sert tepkisine neden oldu. KSE'ye göre anlaşma *ATSB*'nin sosyal-demokrat yöneticileriyle yakınlaşma yaşandığı anlamına gelmiyordu, çünkü reformistler devrimci platformu kabul etmediklerini beyan etti. Reformist yöneticiler, işçi sporcu kitlelerinde yaşanan solculaşmanın onların nüfuzunun azalacağı anlamına geldiğini kavradı. Bu yüzden KSE'nin Sovyet seksiyonu ile yapılan anlaşma görünürde işçi kitlelerin isteğini dikkate alan bir "dayanışma" gösterisidir. Aynı zamanda bu solculaşmaya karşı mücadelede *ATSB* açıkça sosyal-demokrat partinin yardımına başvuruyordu. KSE'ye göre *VSFK*'nin "birleşik cephe" kampanyasına yukarıdaki hususların dikkate alarak devam etmesi gerekiyordu.[310] 17 Eylül 1926'da Kalpus, *ATSB* Başkanı Gellert'e gönderdiği

[309] **Kratkiy Doklad o Poezdke Futbolnoy Komandı SSSR v Germaniyu i Latviyu i Peregovorah Sportivnoy Delegatsii SSSR s Pravleniem Germanskogo Raboçego Sportivno-Gimnastiçeskogo Soyuza v Leiptsige (18.06.1926-20.08.1926), Sov. Sekretno (SSCB Futbol Takımının Almanya ve Letonya'ya Seyahati ve Sovyet Spor Heyetinin Leipzig'de Alman İşçi Spor-Jimnastik Birliği ile Yaptığı Görüşmeler Hakkında Kısa Rapor, Çok Gizli)**, Ağustos 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40, s. 83-113

[310] **Rezolutsiya Po Voprosu Soglaşeniya Sovetskoy Sektsii K.S.İ. s Germanskim Sportivnım Soyuzom Organizatsii LSİ (KSE Sovyet Seksiyonunun LSE Alman Seksiyonu ile Yapılan**

mektupta Alman LSE seksiyonunun basında 3 Ağustos anlaşmasının yanlış yorumlandığına ve *VSFK*'nın Sovyet beden terbiyesi sahasında (KSE'ye karşı) bir darbe girişiminde bulunmadığını belirtiyordu.[311]

Fakat *VSFK* proleter spor alanında LSE ile "birleşik cepheyi" pekiştiren anlaşma ile düzenli spor görüşmelerine geçmeyi başarıyordu. KSE de eski anlaşmazlıkları unutarak kendi tarafından destek veriyordu. Aynı yıl içinde diğer LSE seksiyonlarıyla da anlaşmalar yapılıyor; Sovyet sporcular 1926'da Almanya, Letonya, Finlandiya ve Avusturya'da farklı spor dallarında 77 yarışmaya katılıyordu. Sovyet hafif atletler ve bisikletçiler Fransa ve Almanya'da büyük başarı elde ediyordu. Hem Paris'te, hem Berlin'de Sovyet sporcular ilk 10 sırayı alıyordu.[312] Temmuz 1926'deki SSCB Futbol Milli Takımının turnesi Leipzig, Hemnitz, Dresden, Stutgart, Frankfurt ve Köln'de yapılan yarışmalar açısından hem sportif skor açısından, hem siyasi açıdan Sovyet takımın muzaffer geçidi oldu. Aynı yıl içinde bir RSFSC güreşçi takımı, bir Ukraynalı futbol takımı Almanya'yı ve bir Alman boksör takımı SSCB'yi ziyaret etti. Sovyet sporcuların başarıları hem dostlar, hem düşmanlar tarafından da kabul edildi. Yapılan anlaşmalar yurtdışı işçi spor çevreleriyle bağları pekiştirdi ve spor alanındaki ablukanın sonunu getirdi.[313]

Ama Çekoslovakya ve İspanya'da planlanan müsabakalar yapılamadı, çünkü bu ülkelerin hükümetleri Sovyet sporculara vize vermeyi reddediyordu.[314] Sovyet sporcular Çekoslovak KSE ve LSE örgütleri ile maç yapmayı planlıyordu. Çekoslovak İç İşleri Bakanlığı, Sovyet futbolcuların gelişinin Çekoslovak KP tarafından propaganda için kullanılacağından, ayrıca 20 kişilik grubun fazla kalabalık olduğundan dolayı vize vermeyi reddetti. Elbette bu bahaneler mantıklı ve yeterli değildi, fakat Sovyet takımı Çekoslovakya'ya gelemedi. Bu olayın kulislerine baktığımızda gerçek bir manzara ortaya çıktı. Bu dönemde Prag'da ortak sol blok kurulması görüşmeleri yapılıyordu. Görünürde sol bloka razı olan sosyal-demokratlar aslında sağcı partilerle ilişkisini kesmeye niyetli değildi. Durumun farkında olan "burjuva" hükümet, bloku engellemek için her türlü provokasyona başvurmaya hazırdı. Vizenin verilmemesi KSE ile LSE ve Çekoslovak KP ile sosyal-demokrat

---

Anlaşmaya İlişkin KSE Yürütme Komitesi Prezidyumu Kararı), Ağustos 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40, s.319-321

[311] **V Pravlenie Germanskogo Raboçego Sportivno-Gimnastiçeskogo Soyuza (Alman İşçi Spor-Jimnastik Birliği Yönetim Kurulu'na)**, 17 Eylül 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40, s.74-75

[312] Kozmina, a.g.m., s.187

[313] **Germanskoe i Sovetskoe Sportivnoe Dvijenie (Alman ve Sovyet Spor Hareketleri)**, a.g.b., s.56

[314] Kozmina, a.g.m., s.191

partisi arasında ilişkilerin bozulmasına neden oldu. Avusturya hükümeti ise aynı Sovyet futbol takımına vize verilmesine karşı çıkmadı.[315]

Kasım 1926'da *Komintern* Yürütme Komitesi'nin oturumunda Almanya, Fransa, Avusturya ve Finlandiya'daki Sovyet sporcuların başarıları devrimci işçi hareketinin kuvvetlenmesine katkıda bulunduğu söylendi. 1927'de spor görüşmeleri sayısının arttırılması ve komünist partilerin bu görüşmelere her türlü destek vermesi gerektiği kararlaştırıldı.[316]

KSE YK Prezidyumu 1927'de yürütülecek kampanyanın aşağıdaki hususlara göre yapılmasını talep etti:

- Almanya'daki diğer proleter spor örgütlerinin *VSFK-ATSB* 3 Ağustos anlaşmasına katılmasını sağlamak (özellikle proleter bisikletçi ve proleter atletizm spor birlikleri);
- Kapitalist ülkelere seyahat edecek Rus KSE seksiyonunun takımları ve başkanları gerekli sportif ve siyasi kriterlere uymalıdır, Seyahatten önce sportif hedefler yanında yurt dışındaki işçilerle yapılabilecek net siyasi hedefler tayin edilmeli (mesela, ortak grev kampanyası vs);
- SSCB'ye yabancı takımların gelmesi için kampanya düzenlenmeli (özellikle *Spartakiada*'ya, spor şenlikleri ve bayramlarına). Bu takımlar SSCB'den dönüşte işçi toplantılarında ülkemiz hakkında rapor vermelidir;
- KSE Sovyet seksiyonu yabancı proleter takımları ancak beden terbiyesinin durumu hususunda değil, SSCB'nin kültürel, ekonomik ve siyasi hayatı hakkında bilgilerle donatılmalıdır; gelen ekiplerin doğru kullanılması devrimci kadroları arttıracaktır;
- KSE menfaatleri adına LSE'nin alt kademeli kurumlarıyla tabandan bağlantı zinciri kurulmalıdır. LSE alt kurumlarıyla *VSFK* arasında ne kadar çok anlaşma yapılırsa, geniş işçi kitlelerine etkimiz o kadar fazla olur, SSCB'ye karşı yapılan karalama kampanyası o kadar çabuk sona erer.

[315] **Nedopusçenie Sovetskih Futbolistov v Çehoslovakiyu (Sovyet Futbolcuların Çekoslovakya Ziyareti Engellendi)**, 15.10.1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s.110-112

[316] Kozmina, a.g.m.,s. 192

- Alt kademeli spor birlikleriyle kurulan ilişkilerde onlar üzerinde patronaj ilişkileri kurulmalıdır. Kurulacak patronaj ilişkileri, onların kuruluş yöntemleri, mutlaka KSE Sekreterliği'ne danışarak yürütülmelidir.[317]

İlk patronaj ilişkisi örneği, yukarıda anlatılan Alman *1910 Yılı* adlı işçi spor kulübüne Harkov şehri futbol takımının yaptığı para yardımı olmuştur. Bu örnek ardından geniş sportif patronaj ilişkileri ağı kurulmaya başlandı.

Polonya ve Beyaz Rusya spor örgütleri arasında bu tür ilişkiler kuruldu. Polonyalı sporcuların yazdıkları mektuplara göre Komünistlerle bağlantılı şüphesi altındaki kulüpler hükümetin baskısı altında tutulmaktaydı; bazı sporcular komünist propaganda suçlamasıyla hapse atılmaktaydı; sendikalar, hükümetin baskısından korkarak devrimci spor örgütlerine sendikal spor salonlarının kullanmaya verilmesinden çekiniyorlardı. Şiddetli maddi sıkıntı içinde ve baskı altındaki Polonyalı yoldaşlara SSCB'den hem maddi, hem manevi destek sağlandı.[318] "Birleşik cephe" dönemi içinde KSE Sovyet seksiyonuna İran'dan, Fransa'dan, Polonya'dan, Almanya'dan, Letonya'dan, Küba'dan bile patronaj yardımı için başvurular yapıldı. Çoğu SSCB tarafından kabul gördü ve gerekli yardımlar yapıldı, spor takımlarının karşılıklı seyahatleri de düzenlendi.[319]

Dönemin Alman-Sovyet siyasi ilişkilerine bakıldığında SSCB, Almanya'nın Locarno anlaşmasının imzalamasıyla ve Milletler Cemiyeti'ne kabul edilmesiyle bunu Almanya'nın SSCB'den uzaklaştırarak Batı dünyasına geri dönüşü olarak nitelese de, 1926'da imzalanan Alman-Sovyet Dostluk ve Tarafsızlık Anlaşması *Narkomindel*'i sakinleştirdi. Alman bankaları SSCB'ye büyük kredileri sağladı. Almanya SSCB için en büyük ve en sağlam ticari partneri olarak kalmaya devam etti. *Narkomindel*'in pragmatik politikası bazen *Komintern*'in ve *Komintern*'e bağlı örgütlerin devrimci politikasıyla çelişki içine giriyordu. Aralık 1926'da Sovyet-Alman gizli askeri işbirliği çerçevesinde SSCB'den Almanya'ya cephane dolu bir gemi göndermesinden Alman sosyal-demokratları haberdar oldu. Onların Alman hükümetine sunduğu protesto Sovyet ve Alman hükümetlerini, Alman KP mensupları kamuoyu karşısında zor durumda bıraktı.[320] Bu olaylar karşısında sosyal-

[317] **Rezolutsiya Po Voprosu Soglaşeniya Sovetskoy Sektsii K.S.İ. s Germanskim Sportivnım Soyuzom Organizatsii LSİ (KSE Seksiyonunun LSE Alman Sesiyonu ile Yapılan Anlaşmaya İlişkin KSE Yürütme Komitesi Prezidyumu Kararı)**, a.g.b., s.321-323
[318] "Pismo Polskih Tovarisçey" ("Polonyalı Yoldaşların Mektubu"), **Komsomolskaya Pravda Gazetesi**, 26 Ağustos 1926, № 195 (378), s.3
[319] Finogenova, a.g.e, s.261-262
[320] Carr, a.g.e., s. 97-98

demokratlar, komünist örgütlerle işbirliği politikasını elden geçirdi. Ocak 1927'de Amsterdam Enternasyonali yöneticileri *Profintern*'in Sovyet seksiyonu olan *VTSPS* ile ortak konferans yapma önerisini reddetti. Eğer Amsterdam Enternasyonali ile *VTSPS* arasında bir anlaşma yapılsaydı kapitalist ülkelerin sendikaları, SSCB'ye emperyalist ülkelerin saldırısı karşısında Sovyetler Birliği'ne destek vermek zorunda kalırlardı. Sovyet basına göre Amsterdam Enternasyonali'nin bu kararı, sosyal-demokratların dünya proletaryasının "birleşik cephe" politikasından vazgeçtiğine işaret etmekteydi.[321]

Sosyal-demokratların yeni politikası spor alanına da yansıdı. LSE, Sosyalist Enternasyonal yönetiminin görüşlerine uyarak Ağustos 1927'de Helsinki'de yapılan LSE Kongresinde KSE'nin birleşmeye yönelik önerilerini reddetti, 1925 Paris kongresinin onayladığı SSCB ile işbirliği kararlarını feshetti, bu konuda her türlü fikir ayrılığını da yasakladı. Kongre, KSE Yürütme Komitesi ile her türlü ilişkiyi kesti, SSCB'ye spor ablukasını beyan etti, LSE örgütlerine Moskova'da yapılacak 1927 beden terbiyesi ve spor şenliklerine ve 1928'de yapılması planlanan *Spartakiada'ya* katılmalarını yasakladı.[322]

1927 yılı uluslararası alanda SSCB için çok sıkıntılı geçti. 1926'da Sovyetler Birliği'nin İngiliz işçilerinin büyük grevine destek vermesi, hatta onlara maddi yardımda bulunması, muhafazakarların İngiliz hükümetine SSCB ile diplomatik ilişkilerin kesilmesi için baskı uygulamasına neden oldu. Nihayet Mayıs 1927'de İngiliz hükümeti SSCB ile diplomatik ilişkilerin kesildiğini ve Sovyet-İngiliz Ticari Anlaşmasını feshettiğini açıkladı.[323]

Mart 1927'de Kızıl Ordu Kurmay İstihbarat Dairesi Podvoyskiy'e gönderdiği notta Avrupa'da silahlanma sürecinin arttığı ve ciddi bir savaş tehlikesi konusunda uyarıyordu. İstihbarata göre dış siyasi durum ve komşu ülkelerin aşırı silahlanmasından dolayı 1927'de SSCB'ye karşı savaş açılma olasılığı son derece yüksekti.[324] Moskova savaş veya asgari olarak ekonomik ve finansal abluka beklentisi içindeydi. Moskova'ya göre en büyük olasılık İngiltere'nin Polonya'yı

---

[321] "Amsterdam Protiv Edinstva" ("Amsterdam Birliğe Karşıdır"), **Gudok Gazetesi**, 16 Ocak 1927, №13 (1998), s.1

[322] Finogenova, a.g.e., s. 266

[323] Carr, a.g.e., s. 102-103

[324] **Slujebnaya Zapiska Razvedıvatelnogo Upravleniya RKKA Tov. Podvoyskomu, Sekretno (Kızıl Ordu Kurmay İstihbarat Dairesi'nden Yoldaş Podvoyskiy'e Not, Gizli)**, 10 Mart 1927, Podvoskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Op.1, D.75, s.1-3

SSCB'ye karşı kışkırtmasıydı.[325] Moskova, birçok farklı solcu grup ve partiyi kendi kanatları altında toplama sürecini *Komintern* üzerinden hızlandırdı. 1927'de Emperyalizm Karşıtı Ligi, SSCB Dostları Ligi, Uluslararası İşçi Yardımı ve Savaş Esirlerine Uluslararası Yardım dernekleri kuruldu. SSCB'nın teşebbüsü ile kurulan bu örgütlerin ana amacı Moskova ile komünist olmayan solcular arasında temas kurmak ve SSCB'nin uluslararası otoritesini arttırmaktı.[326]

Bu süreç içinde kuvvetli propaganda ve dayanışma gösterisi açısından LSE örgütleri ile yapılan spor görüşmelerin mutlaka devam ettirilmesi lazımdı. 1927'de 1926'ya nazaran biraz daha fazla spor görüşmesi yapıldı, Sovyet sporcular 87 defa farklı spor dallarında yabancı işçi sporcularla yarıştı.[327] Temmuz 1927'de Sovyet fubol takımı yurt dışına bir turne yaptı. Bu seyahatin amaçları ve ayrıntıları Sovyet spor heyetinin başkanları Şardakov ve Pavlov'un *VSFK* Prezidyumu'na ve KSE Yürütme Komitesi'ne sundukları raporda belirtiliyor. Futbol takımı ve tüm heyete *VSFK* Prezidyumu tarafından verilen talimat KSE ve onun seksiyonlarının birleşmeye yönelik politikasını tehlikeye atacak hiçbir harekette bulunmamaktı ve bu konuda en ufak hata dahi yapmamaktı. *VSFK* ve KSE aşağıdaki nedenlerden dolayı bu seyahate son derece büyük önem verdiler:

- Ağustos 1927'de LSE'nin Helsinki Kongresine KSE'nin seksiyonu olan *VSFK*'nın katılmasını sağlamak;
- Rus-Alman spor örgütleri arasındaki ilişkileri geliştirmek;
- *VSFK* ve KSE talimatlarına istinaden anlaşmayı imzalamak.[328]

Bu hedeflerin altında sosyal-demokrat Alman spor örgütlerinin tabanında yapılan çalışmayla, Alman işçi sporcuları birleşik cepheye doğru çekmek, onların KSE ile dost ilişkiler içinde kalmasını, 1926'da *ATSB* ile *VSFK* arasında imzalanan sözleşmeyi uzatmak, diğer sosyal-demokrat spor örgütleriyle anlaşmaları imzalamak ve LSE'nin Helsinki Kongresi'ne üstten yapılan çalışmayla *VSFK'*nin bu kongreye katılmasını ve 1928 Moskova *Spartakiadası* öncesi KSE ile LSE arasında birleşmeyi sağlamak yatıyordu.

---

[325] Carr, a.g.e., s. 104
[326] Carr, a.g.e., s. 100-101
[327] Kozmina, a.g.m., s. 192
[328] **Prezidiumu VSFK i İKKSİ Dokladnaya Zapiska o Poezdke za Granitsu Futbolnoy Komandı SSSR i Delegatsii VSFK v Sostave t.t. Şardakova i Pavlova (SSCB Futbol Takımının ve Yoldaşlar Şardakov ile Pavlov'dan Oluşturulan VSFK Heyetinin Yurt Dışına Seyahati Hakkında VSFK Prezidyumu ve KSE Yürütme Komitesi'ne Sunulan Rapor)**, Ağustos 1927, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40, s. 210

Temmuzun başında gelen Sovyet heyeti *ATSB* Başkanı Gellert ve LSE sekreteri Devlije karşıladı. Şardakov ve Pavlov'un ısrarlarına rağmen LSE vekilleri enternasyonallerin birleşmesine ilişkin görüşmelerde bulunmaktan kaçındı ve görüşmeleri *ATSB* futbol federasyonu başkanı Ridel ile yapılabileceğini belirtti. [329] Nihayet 26 Temmuz tarihinde *VSFK* tarafından Şardakov ve Pavlov, *ATSB* tarafından Gellert, Ranke, Schultze, Keitzburg, Koppisch ve Ridel katılımıyla Berlin'de toplantı yapıldı. Sovyet heyet aşağıdaki konularda anlaşmak istediğini bildirdi:

1. *ATSB* ile *VSFK* arasında nihai işbirliği anlaşması;
2. Alman-Sovyet spor görüşmelerinin 2 kat arttırılması ve 1928 görüşme takviminin şimdiden oluşturulması;
3. LSE Helsinki kongresinden evvel *ATSB*'nin Moskova'ya gelip *VSFK* ile görüşmesi;
4. LSE Kongresi tarafından Sovyet spor heyetinin davet edilmesi için *ATSB*'nin LSE'ye öneride bulunması;
5. Alman işçi spor örgütlerine Moskova'da düzenlenecek 1927 spor şenliklerine ve 1928 *Spartakiadası*'na katılması için izin verilmesi;
6. LSE Helsinki kongresinde Alman heyetin KSE ile ortak konferans düzenleme önerisinde bulunması.[330]

Şardakov'un anlattığı gibi *ATSB* yöneticilerin hepsi inançlı sosyal-demokrattı, özellikle *ATSB*'de sosyal-demokrat parti vekili Koppisch. Gellert spor görüşmelerini samimi dostça ilişkiler kurulması şartıyla devam ettirmeye hazır olduklarını belirtti. Eğer Alman Komünist çevreler LSE yöneticilerini proletarya dünyasına hainlikle suçlamaya devam ederse buna karşılık olarak gerekli kararların alınacağını açıkladı. Koppisch'e göre birleşik cephe kampanyasının en yoğun döneminde LSE liderlerinin durmadan yıpratılması ve karalanmasına tahammül edilemez, eğer Alman KP ve KSE bu yöntemlerini bıraksaydı, Helsinki'de gerçekten ortak bir oturum yapılabilirdi. Kreitzburg, Sovyet işçi çevrelerinde düşünce özgürlüğünün yok edildiğine ve Kalinin'in dediklerine atıfta bulunarak SSCB hapishanelerinde 300'e

[329] A.g.b., s. 211

[330] **Zasedanie s Predstavitelyami Moskovskogo Vısşego Soveta Fizkulturı 26 İyulya 1926 g. v Dome Soyuza (26 Temmuz 1926 tarihinde ATSB Binasında Moskova Yüksek Beden Terbiyesi Şurası ile Yapılan Toplantı Tutanağı)**, 26 Temmuz 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40, s. 129-140

yakın sosyal-demokratın çürüdüğünü dile getirdi. Gellert, Ekim Devrimi'ne adanmış 1927 yılı spor şenliklerinin ve 1928 *Spartakiadası*'nın siyasi amaçlı gösteri olacağından dolayı *ATSB*'nin bu düzenlemede yer almayacağını, fakat bu konuların tekrar LSE kongresinde ele alınacağını açıkladı. Sonuç olarak Sosyal-demokratlar (yukarıda bahsi geçen) 4. ve 5. maddelere şiddetle itiraz etti, ilk üç teknik maddeyi futbol federasyonu kararına bıraktı, yalnızca son maddeyi kabul etti.[331]

Futbol turnesi sırasında Sovyet heyet 16 Temmuz 1927'de Dresden'e gelen LSE Çekoslovak seksiyonu yöneticileriyle bir anlaşma yapmayı başardı. Çekoslovak Proleter Spor ve Jimnastik Birliği (ÇPSJB), Sovyet-Çekoslovak işçi spor görüşmelerin gerekliliğini, Sovyet sporculara Çekoslovak vizelerin verilmesi için hükümete baskı yapacağını, ÇPSJB yönetim kurulunun 1927 SSCB spor şenliklerine katılma mevzusunu gündeme getirmeyi kabul etti.[332]

SSCB futbol takımı Alman işçilerle yaptığı karşılaşmalarda sportif-siyasi heyete göre, skor açısından daha başarılıydı. Alman işçi milli takımı ile yaptığı ilk iki karşılaşmayı Leipzig ve Hamburg'ta 8:2 ve 4:1 kazandı. Sovyet takımı diğer Alman şehirlerde yapılan tüm maçları kazandı: Hemnitz 8:0, Manheimm 12:2, Barmen 5:1, Dresden 3:0 vs. Özellikle Dresden'de *DS Fau* ile yapılan maç çok sert geçti. Plana göre takım İsviçre, Alsace-Lorrain, Belçika ve Avusturya'da turnesine devam edecekti. Fakat *ATSB* sosyal-demokrat yöneticilerin baskısıyla tüm bu seyahatlere engel oldu. Alsace-Lorrain ve Belçika seyahatleri finansal bahanelerle iptal edildi. İsviçre hükümeti Sovyet takımın ziyaretini İsviçre Komünist Partisi'nin siyasi manevrası saydığı gerekçesiyle vize vermeyi reddetti. Avusturya takımı maç yapması için Almanya'ya çağrıldı. SSCB takımı turne sırasında yalnızca bir maçı Avusturyalı işçilere 1:3 kaybetti, diğerini 6:1 kazandı.[333] (Bkz. Ek 6)

Şardakov raporunda Sovyet futbolcuların hep iyi karşılandığını, Sovyet futbolcuların zaferlerini yerli işçilerin sevinçle karşıladığını ifade ediyor, özellikle *Roter Frontkämpferbund* (Kızıl Cephe Birliği) mensupları dayanışma gösterileriyle Sovyet heyete sıcak ilgi göstermişti. Fakat diğer olaylar her şeyin bu kadar da olumlu geçmediğini göstermişti. Şardakov, sosyal-demokrat yöneticiler tarafından bir

[331] A.g.b., s. 147-155

[332] **Soglaşenie Mejdu Predstavitelyami VSFK i Çehoslovatskoy Sektsii LSİ (VSFK ve Çekoslovak LSE Şubesi Temsilcileri Arasında Yapılan Anlaşma)**, 16 Temmuz 1927, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40, s.311-312

[333] **Prezidiumu VSFK i İKKSİ Dokladnaya Zapiska o Poezdke za Granitsu Futbolnoy Komandı SSSR i Delegatsii VSFK v Sostave t.t. Şardakova i Pavlova (SSCB Futbol Takımının ve yoldaşlar Şardakov ile Pavlov'dan Oluşturulan VSFK Heyetinin Yurt Dışına Seyahati Hakkında VSFK Prezidyumu ve KSE Yürütme Komitesi'ne Sunulan Rapor)**, a.g.b., s. 211-214

yandan Sovyet takımın işçilerden oluşmadığı, bu yüzden Alman takımların aşağılayıcı mağlubiyetlere maruz kaldığını; bazı futbolcuların proleterce davranmadığını "sporcuların sade şartlarda barınmak istemediklerini, bazı sporcuların sarhoş olduklarını" gibi eleştirilerle karşılaştığını; diğer yandan komünistlerin her futbolcuyu saldırgan siyasetçiye dönüştürdüğünü, iki Sovyet futbolcuyla on orta düzey sosyal demokrat parti üyesi bile baş edilemeyeceği gibi yorumlar yapıldı. Alman KP bile Sovyet futbol takımı ve *VSFK* temsilcisi hakkında *Komintern*'e şikayette bulundu. Alman KP "Bundan sonra heyet başında futbolcu değil de, bir komünist gönderilmesini" talep etti. Rus spor tarihçisi Butov'a göre bu olaylar *ATSB* ile *VSFK* ilişkilerinin kesilmesini hızlandırdı.[334]

KSE arşivinde bulunan belgeler (adı geçen şikayet mektubu) bunu kanıtlıyor:

"*Komintern* Merkez Komitesi'ne

Sayın Yoldaşlar,

...Maalesef, biz SSCB futbol takımı ve doktoru hakkında iyi bir şey yazamıyoruz. Sovyet futbol takımı Almanya'da ancak "burjuva" takımlara has kabalıkla oyun sergiledi, kötü davranışları ve itirazları ile uluslararası spor birliği fikrine zarar verdi...

Heyet başkanı [Alman Komünist] Parti yetkilileriyle görüşmeyi reddetti... Resmen Merkez Komite Birliğinin sabotajı yapıldı... İyi yemeklere rağmen doktor haksız şekilde sofrayı eleştirdi...

Gece yarısında takımın bir kısmı ile doktor sarhoş vaziyette döndüler... 'Altın aslan' otelinde takım üyeleri çok alkollü içki kullandı ve kötü davranışlar sergiledi...

Rus heyetin başkanı ve doktoru, sanki işçi-futbolcu değil de Rus prenslerin çocuklarıymış gibi barınma, beslenme şartlarını şikayet ederken, yoldaş Zotter, Saksonyalı futbolcuların SSCB seyahatı sırasında mükemmel şartlarda barınmadıklarına, birkaç gece çıplak iskemlelerde uyumak zorunda kaldıklarına dikkat çekti. Aralarındaki tartışma Rus başkanın Zotter'e bir tokat atmasıyla sonuçlandı.

Avusturya takımıyla oynanan ve Rus takımın mağlubiyetle ayrılan maçtan... önceki gece çok içki içip eğlendiği Rusların sergilediği ve işçi spor hareketinde tanınmamış çok sert biçimdeki oyun tarzını [Avusturya takımı] *Arbiter Schtimme*'nin de raporuna yansıtmış olmalıdır. Önceki gece çok fazla içki içtiklendiklerinden dolayı kaybettikleri anlaşılmaktadır.

Dresden'deki sert oyun ve yakışmayan davranışlar, Alman işçileri tarafından anlaşılmayan imtiyaz talepleri uluslararası birlik için faydadan ziyade zarar verdi.

Moskova'da *VSFK*'nın gönderdiği takım ile ilgili, özellikle heyet başkanı ve doktor konusundaki eleştirileri ileteceğinizi bekler, ve gelecekte Sovyet spor heyetlerinin başında ilk önce Komünist, sonrasında futbolcu olan yoldaşın bulunacağını umarız.

Komünist selamıyla,

[334] Butov, a.g.e., s. 80

Alman KP Saksonya Başkanlığı".[335]

Yoldaş Zotter Almanya seyahati boyunca Sovyet heyete eşlik ediyordu. Şardakov'un Alman KP mensubuna karşı bu davranışları elbette hayret vericidir. Sonuçta bu seyahat Alman basınında daha çok eleştirici makalelere maruz kaldı. Sovyet takımı yine proleter kadro ile donatılmadığı suçlamalarıyla karşı karşıya kaldı. Hatta Rus mültecilerin *Dni* gazetesi birinci sınıf oyuncu kadrosuna sahip, işçi veya köylü oyuncu yok denecek az sayıda SSCB futbol takımının karşısına Alman komünistler sahiden işçi futbolcuları çıkardı, diye ironi ile yazdı. Elbette Sovyet resmi kurumlar bu tür beyanlara şiddetle itiraz ediyor, fakat resmi itirazlara rağmen aslında yeterli sayıda kaliteli işçi sporcuların henüz yetişmediğinden dolayı, yurt dışına memur ve öğrencilerden oluşan takımları göndermek zorunda olduklarını kabul ediyorlardı. *ATSB* Yönetim Kurul üyesi Koppisch'e "proleter ve amatör olmayan kadro konusundaki suçlamalara karşı Sovyet taraf yarı-monarşi düzene sahip Almanya işçi sporcuları yanında nasıl işçi diktatörlüğü yerleşen SSCB'nin sporcuları daha az proleter olur" şeklinde yanıt verildi.[336] Basındaki bu demagojik tartışmalar *ATSB*'nin, Helsinki'de yapılan IV. Kongresi KSE ile birleşmenin mümkün olmadığını kararına uyarak, ilişkilerin sona erdiğini bildirmesinden sonra sona erdi[337].

KSE ve *VSFK* umudunu 1927'nin sonuna kadar kesmedi. *ATSB*'ye Aralık'ta gönderilen mektupta, RSFSC *VSFK* 1 Ekim 1927 tarihli toplantı protokolüne atıfta bulunarak *VSFK* heyeti mensuplarının seyahat sırasında *ATSB* ile ilişkilerin bozulmasına neden olan uygunsuz davranışlarda bulunduğu, takımın disiplinsiz davranışı yetersiz denetim ve yönetimden kaynaklandığı kabul edilmekte ve suçluların disiplin cezasına çarptırılacağı belirtilmektedir, ayrıca karşılıklı spor görüşmelerin devam edip etmeyeceği tekrar sorulmaktadır.[338]

Bu mektuba da olumlu yanıt gelmeyince *VSFK* Başkanı Mihaylov ve Sorumlu Sekreteri Kalpus, *ATSB* ile yapılan yazışmanın verimsizliğini anladı ve *ATSB* mensuplarına açık mektup yayınladı. Mektupta *ATSB*'nin *VSFK*'dan Alman KP, Kızıl Cephe Birliği ve KSE'ye LSE liderlerine karşı yürütülen karalama

[335] Aktaran Aksel Vartanyan, "Pod Znamenem Sportinterna" ("Kızıl Spor Enternasyonalinin Bayrağı Altında"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 212 (2705), 01.10.2001, s.8
[336] Vartanyan, a.g.m., s.8
[337] **Vısşemu Sovetu Fiziçeskoy Kulturı v Ruki Gospodina Kalpusa (VSFK'ya Bay Kalpus Ellerine)**, 14 Kasım 1927, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40, s. 55
[338] **Raboçemu Sportivno-Gimnastiçeskomu Soyuzu, t. Gellertu (İşçi Spor-Jimnastik Birliğine, Yoldaş Gellert'e)**, 5 Aralık 1927, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40, s. 45-46

kampanyasına bir son vermesi için baskı yapılmasını talep ettiği açıklandı ve bu taleplerin kabul edilemez olduğunu belirtildi. *VSFK, ATSB* Yönetim Kurulu'nun, LSE'nin Helsinki Kongresinin politikasının KSE örgütlerini izolasyona tabi tutma taktiğini uyguladığını ve birleşik cephe taktiğine ve dünya proleter dayanışmasına ihanet ettiklerini beyan etti. Aynı zamanda Alman işçi sporcularının uluslararası proleter dayanışmadan ve SSCB spor örgütleriyle olan kardeşçe işbirliğinden vazgeçmeyeceklerini umut ediyordu.[339]

Spartakiada öncesinden hazırlanan Sovyet istatistiklere göre Kasım 1927'de LSE'nin 1 354 000 üyesine karşı KSE'de SSCB sporcuları dahil 3 148 626 üye vardı. KSE'nin Fransız, Çek ve Arjantin örgütlerinin üye sayısı arttı. Bu rakamlar Sovyet spor yönetimi açısından umut vericiydi. KSE sonunda, LSE'nin kararlarını kınamakla yetiniyor ve işçi sporcuların savaşa karşı ve "burjuva" spor hareketine karşı birleşik cephenin devam ettirmesini, yani 1928 "burjuva" Amsterdam Olimpiyatı'nın boykot edilmesini ve mutlaka Moskova'da düzenlenen proleter *Spartakiada*'ya gidilmesini talep ediyordu.[340]

3.3.6. Propaganda Aracı Olarak Uluslararası Kızıl Stadyum Projesi

Komintern, 1925'te *Komintern* Yürütme Komitesi nezdinde spor komisyonunun kurulmasını, kurulacak komisyonun KSE tarafından Moskova'da 1928'de düzenlenecek *Spartakiada* için proletarya kitlelerinin katılımını sağlamasını ve Moskova'da Uluslararası Kızıl Stadyum'un inşaatının tamamlanmasına destek olunması gerektiğini kararlaştırdı.[341]

Uluslararası Kızıl Stadyum projesi Sovyet spor tarihinin çelişkili ve anarşik yılları sayılan 1920'lerin en muazzam projelerinden biridir. Podvoyskiy inisiyatifiyle başlatılan bu proje ilk başta Kızıl Stadyum adını aldı. Spor tesisinin temeli törenle 10 Ekim 1920 tarihinde atıldı. III. *Komintern* Kongresi delegelerinin ziyareti sırasında adı Uluslararası Kızıl Stadyum olarak değiştirildi.[342] 1922'de Volga bölgesindeki

---

[339] **Otkrıtoe Pismo ko Vsem Çlenam Germanskogo Raboçego Sportivno-Gimnastiçeskogo Soyuza (Alman İşçi Spor-Jimnastik Birliğinin Tüm Mensuplarına Açık Mektup),** 1927, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40, s. 1-3

[340] Kozmina, a.g.m., s.194-195

[341] **Zapiska Kominterna o Mejdunarodnom Sportivnom Fronte (Komintern'in Uluslararası Spor Cephesine İlişkin Yazısı)**, 1927, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.165, D.316, s.48

[342] N. Stepanov, **Podvoyskiy**, Molodaya Gvardiya, Moskova, 1989, s. 331

açlık ve kıtlık döneminde devlet stadyum inşaatı finansmanını kesti. *NEP* yıllarında stadyumun inşaatını başında Podvoyskiy'nin bulunduğu Uluslararası Kızıl Stadyum Cemiyeti Anonim Ortaklığı götürdü.[343]

Devasa projeye göre 60.000 kişilik ana stadyum, 10.000 kişilik su sporları sarayı, kayak pisti, futbol sahaları, bisiklet pisti, tenis kortları, kendi elektrik santralı, yemekhanesi, hamamı, oteli, lunaparkı, tiyatrosu, propaganda sahnesi, iskelesi, Ekim Devrimine adanmış 13 büyük heykel zinciri inşa edilecekti. Podvoyskiy'e göre her sporcu Uluslararası Kızıl Stadyum Cemiyeti'ne manevi destekte ve inşaata maddi yardımda bulunmalı, başka türlü Ekim Devrimi'ne adanmış 1927 yılı spor şenliklerine kadar inşaat tamamlanamazdı.[344]

Podvoyskiy'nin basına verdiği açıklamaya göre bu muazzam proje "emekçilerin sağlık istasyonu" olacaktı. Podvoyskiy'nin Yönetim Kurulu Başkanı olduğu Uluslararası Kızıl Stadyum Cemiyeti Anonim Ortaklığı'nın kuruluna *RKP(B)* MK, *VTSPS*, Kızıl Ordu, büyük fabrika ve kurumlar, toplumsal örgütler üye oldu. Ortaklığın ticaret yapma yetkiside vardı. Başkan yardımcılığına olarak Podvoyskiy'nin İç Savaştan tanıdığı Bolşevik yoldaş Babin atandı.[345]

1925'te *RKP(B)* Merkez Komitesi toplantısında *Orgbüro* Komisyonunun Uluslararası Kızıl Stadyum Cemiyeti'ne ilişkin raporu dinlendi. Projenin işçi beden terbiyesi hareketinin gelişmesine büyük katkıda bulunduğu ve gerekli olduğu; cemiyetin üyesi yalnızca tüzel şahıslar ve kurumlar olabileceği; cemiyetin çalışmasında *VSFK*'ya danışarak sendikalara, *Komsomol* ve *Pioner* örgütlerine dayanması gerektiği kararlaştırıldı. Oturum kararı yoldaşlar Mihaylov, Podvoyskiy, Yagoda, Semaşko, Mehonoşin'e bildirildi.[346]

Babin'e sonsuz güvenen Podvoyskiy onu cemiyette sağ kolu, müdür ve kasacı yapıyordu. Cemiyetin ciddi finansmana ihtiyacı vardı. Cemiyet Moskova gazete kulübelerinin gelirlerini, afiş yerlerinin kira gelirlerini kendi bütçesine bağlamaya çalıştı. 1925'in sonunda Uluslararası Kızıl Stadyum Cemiyeti, SSCB Tarım Sergi Cemiyeti ile davalı oldu. Babin muhasebeciyi çağırarak davayı muhtemelen karşı tarafın kazanacağını bu yüzden, ne olur ne olmaz, cemiyetin hesabından paraların

---

[343] Sergey Nehamkin, "Naş Revolutsionnıy Krasnıy Stadion" ("Bizim Devrimci Kızıl Stadyum"), **Argumentı Nedeli Gazetesi**, 17 Nisan 2008, №16 (102), s.7

[344] Podvoyskiy, a.g.e., s. 17

[345] Nehamkin, a.g.m., s.7

[346] **Rossiyskaya Kommunistiçeskaya Partiya (Bolşevikov) Tsentralnıy Komitet, №OB93/20, Strogo Sekretno (RKP(B) Merkez Komitesi Kararı №OB93/20, Çok Gizli)**, 14 Temmuz 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105, s.46

nakit çekilip güvenli bir yerde tutulması gerektiğini söyledi. Babin, Podvoyskiy'le yakınlığından haberdar muhasebeci hiç şüphelenmeden gerekli talimatları verdi. Fakat Podvoyskiy'nin bundan hiç haberi yoktu. Bir hafta sonra hem Babin'in, hem 38.000 Ruble değerinde paranın yok olduğu anlaşıldı. O dönem için 38.000 Ruble ciddi bir meblağdı ve cemiyet bütçesinin %80'nini oluşturuyordu. Nehamkin'e göre Babin'in paraları kumarda kaybettiği anlaşılmış. *GPU*'ya teslim olan Babin mahkemede kendisinin idam edilmesini talep etmişti.[347]

Sonrasında yapılan jeolojik araştırma zeminin kayan toprak üzerine yerleştirildiğini tespit etti, inşaata başka türlü inşaat teknolojisi ile devam edilebildiği, fakat bunun çok pahalıya mal olacağı açıklandı. Bu yüzden ve yukarıda anlatılan skandaldan dolayı stadyumun inşaatı durduruldu.[348]

Projenin kazandırdığı en büyük şey inşaat yöresinde yapılan kitlesel halk şenlikleri geleneğidir. Podvoyskiy tarafından icat edilen bu şenliklerin amacı işçi gençliğin boş zamanını meşgul etmek, beden terbiyesinin temel bilgilerini aşılamaktı. Bu şenlikler bir nevi kendi kendini sistematik eğitme ve terbiye etme kurlarına dönüştü. Gönüllü genç sporcular şenliklere gelen insanlara spor yarışları ve oyunları düzenliyordu. Fabrikaların kolektifleri, mahalle ahalisi düzenli olarak bu "kurlara" gelmeye başladı. Şenliklerde sarhoş insanlar yok denecek kadar azdı. Podvoyskiy'e göre şenliklere katılan çok sayıda *Pioner* örgütü üyeleri hem içkinin, hem sigaranın bırakılacağının bir garantisiydi. 1920-1925 yılları arasında yaklaşık 350 bin kişi katılımıyla 63 işçi şenliği düzenledi. Podvoyskiy 10 Eylül 1925 tarihli mektubunda şenliklerin mutlaka yapılması ve devam etmesi gerektiğini vurguluyor, bu şenlikler için yetenekli *Komsomol* üyesi ve komünistlerden eğitmen yetiştirilmesi gerektiğine dikkat çekiyordu. Bu şenliklerde devrimci tarih üzerine yapılan kitlesel beden terbiyesi gösterisi geleneği doğuyordu. (Bkz. Ek 5) Bu gösterilerin ortak özelliği çok sayıda katılımcısıdır. Gösterilerin siyasi önemi çok büyüktü, çünkü bu gösteriler komünist fikirleri taşıyor, kolektif anlayışı geliştiriyor, her katılımcı bir bütünün parçası olmayı arzu ediyor ve bunu öğreniyor, her hareket ve jestiyle genel ahengi

[347] Nehamkin, a.g.m., s.7
[348] İ. Kokkinaki, **Mejdunarodnıy Krasnıy Stadion (Uluslararası Kızıl Stadyum)**, Arhitektura, Moskova, 1985, s.106

sağlıyordu.[349] Sonuçta bu kitlesel gösteriler tecrübesi 1928 *Spartakiadası*'nda yapılan devasa gösterilerin de bir provası oldu.[350]

3.3.7. Sosyalist Düzenin Propaganda Aracı Olarak Dünya Spartakiadası

1925'te Frankfurt İşçi Olimpiyatı'na KSE'nin katılma için mücadele kampanyası sırasında KSE Yürütme Komitesi, dünya proleter sporcularına yaptığı çağrıda, eğer LSE yönetimi Frankfurt Olimpiyatı'na KSE örgütlerini çağırmazsa Dünya Kızıl Olimpiyatını (*Spartakiada*'yı) düzenlemek için elinden gelini yapacağını beyan etti, Kızıl *Spartakiada*'nın uluslararası işçi sınıfının ve köylünün burjuvaziye karşı dayanışma gösterisi, Avrupa, Amerika ve Doğu ülkelerinde, sömürgelerde, baskı altındaki ülkelerde yeni işçi-köylü hareketinin yeni devrini açan dayanışma eylemi olacaktı.[351] Mart 1925'te Podvoyskiy, KSE Prezidyumuna ilk başta yapılması düşünülen Dünya *Spartakiadası*'nın Ekim Devrimi şerefine *Oktyabriada*[352] olarak değiştirilmesini ve reformist Frankfurt Olimpiyatına yanıt olarak 1926'da yapılmasını önerdi.[353]

1926'da yapılamayan kızıl olimpiyat 1927 yılına Ekim Devrimi'nin 10. yıldönümü anısına *Oktyabriada* adıyla ertelendi, fakat 1927'de SSCB, organizasyon açısından daha bu tür düzenlemelere hazır değil ve hazırlık için zamana ihtiyacı vardı, ayrıca erteleme için siyasi nedenler de vardı. 1927'de LSE, Prag'da ve Helsinki'de iki büyük spor şenliği düzenliyordu, reformist sporcuların da kızıl olimpiyata katılmasını umut eden KSE, olimpiyatı 1928'e erteledi ve eski adı *Spartakiada*'yı bırakmaya karar verdi. 1928'in 1927'ye göre bir avantajı daha vardı 1928'de "burjuva" Amsterdam Olimpiyatı düzenleniyordu, böylece *Spartakiada*'ya

---

[349] Zlata Starovoytova, **Polpred Zdorovya (Sağlık Büyükelçisi)**, a.g.e., s. 124-134
[350] Nikolay Podvoyskiy, **Massovoye Deystvo. Stseniçeskie İgrı. Vsemirnıy Oktyabr Postavlennıy na 1-oy Vsesoyuznoy Spartakiade i Drugiye Stseniçeskie İgrı (Kitlesel Gösteri. Sahne Oyunları. I. Spartakiada'da Sahnelenen Dünya Ekimi ve Diğer Sahne Oyunları)**, Teakinopeçat, Moskova, 1929, s.12-14
[351] **Obrasçenie k Proletariyam-Sportsmenam Vseh Stran (Tüm Ülkelerin Proleter Sporcularına Çağrı)**, 1925, Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op.3, D. 177, s. 75
[352] Oktyabr - Rusça Ekim demektir
[353] **V Prezidyum Sportinterna (KSE Prezidyumu'na)**, 23 Mart 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.103, s.6

burjuva sınıfına karşı dayanışma şemsiyesi altında birçok işçi sporcunun katılımı sağlanabilirdi.[354]

Kızıl işçi olimpiyatlarına *Spartakiada* adı yalnızca antik Roma İmparatorluğu çağında Spartacus'un köle isyanından esinlenerek verilmedi. Sovyet spor yetkilileri, aynı zamanda Alman solcuların Spartacus adlı örgütünün 1919 yılında sosyal-demokratların yardımıyla yok edildiğini de ima ediyorlardı.[355] Mayıs 1927'de KSE YK Geniş Toplantısı yukarıda bahsedilen nedenlerden dolayı *Spartakiada*'nın kesin olarak 1928'de yapılmasını kararlaştırıyord.[356] *VSFK*, Beden Terbiyesi sahasında çalışan bilim insanlarının toplantısında *Spartakiada*'nın nihai olarak 1928'de düzenlenmesi kararının alındığını ve bu kararın yerine getirilmesi gerektiğinin altını çizdi. *VSFK* Sekreteri Kalpus, kamuoyunun *Spartakiada* sorunlarına yönlendirilmesi, *Spartakiada*'nın maddi fonunun oluşturulduğunu ve bu fona yardım sağlanması gerektiğini açıkladı. Toplantıda RSFSC *VSFK*'sının ve Moskova beden terbiyesi konseyinin KSE ile anlaşarak *Spartakiada* organizasyonunda yer alması, toplantı delegelerinin kendi bölgelerine dönüşte derhal *Spartakiada* için propaganda ve maddi yardım toplama kampanyasını başlatmaları gerektiği kararlaştırıldı.[357]

Spartakiada konusuna dönüşün sebebi SSCB'nin savaş tehlikesi ile karşı karşıya kalmış olmasıydı. Avrupa'da beliren gergin siyasi ortamda uluslararası proleter dayanışmanın önemi arttı. 1 Haziran 1927'de *RKP(B)* Merkez Komitesi basında açıklama yaparak tüm emekçilerin Ekim zaferini savunmaya hazır olması gerektiğini, yani olası bir savaş tehlikesini tüm ülkeye bildirdi. Parti çizgisi izinde *Komsomol* Merkez Komitesi savunma amaçlı spor çalışmalarına tüm güçlerini mobilize etti. Atıcı ve nişancı dernekleri, kulüpleri ve yarışları arttırıldı. Sonradan *Komsomol* savunma amaçlı beden terbiyesi sisteminin Kızıl Ordu askerinin askeri alıştırmalarına benzer olması gerektiğini kararlaştırdı.[358]

Ekim Devrimi'nin 10. yıldönümüne adanmış 1927 yılı Spor Bayramında 18.000 kişilik tüm Moskova spor örgütlerinin düzenlediği spor geçidi yapıldı. Spor Bayramı

---

[354] **Budet li Vozmojno Provedenie Mirovoy Spartakiadı? (Dünya Spartakiadası'nın Düzenlenmesi Mümkün mü?)**, 14 Mayıs 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s. 218-219

[355] Robert Edelman, **Serious Fun. A History of Spectators Sports in the USSR**, Oxford University Press, New-York, 1993, s.38

[356] P. Pavlov, **Mejdunarodnoe Raboçee Sportivnoe Dvijenie**, Molodaya Gvardiya, Moskova, 1927, s. 23

[357] **Sovesçanie Nauçnıh Rabotnikov Fizkulturı (Beden Terbiyesi Bilim Adamları Toplantısına İlişkin Yazı)**, 1927, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s. 98

[358] Finogenova, a.g.e., s. 135, s. 156

yarışma programına yansıyan yenilik askeri amaçlı sporların eklenmesi oldu. Programa pentatlon gibi birçok spor dalında yarışma kompleksi, bunun yanında en çok önem verilen spor çeşitleri atıcılık-nişancılık ve yoğun askeri kullanımı olan hafif atletizm dahil edildi. Bayrama Moskova bölgesinden 921 sporcu, diğer bölge ve cumhuriyetlerden 1238 sporcu, ayrıca Finlandiya'dan, Letonya'dan, Norveç'ten, Çekoslovakya'dan, Almanya'dan 100'den fazla yabancı işçi sporcu katıldı.[359] Böylece 1927 yılı Spor Bayramı *Spartakiada*'nın bir nevi provası oldu.

1926'da KSE sekreteri Fritz Reussner *Spartakiada* için altyapının, özellikle stadyumun hazır olup olmayacağını kendi makalesinde sorguluyordu.[360] Moskova'nın Petrovskiy semtinde Merkez *Dinamo* Stadı Ağustos 1928'e doğru yetiştirildi. *Dinamo* Stadı uzun yıllar ülkenin dünya standartlarına uygun, en büyük, en modern spor tesisi kalmaya devam edecekti.[361] *Spartakiada* açılış gününde ve onu takip eden günlerde 50.000 kişilik *Dinamo* Stadı'nın da kapasitesi yetersiz kalıyordu.[362]

Spartakiada'nın programı 3 bölüme ayrılmıştı:

- kitlesel bölüm: sınıf mücadelesine ilişkin kitlesel gösteriler, kitlesel şölenler ve oyunlar;
- gösteri bölümü: spor geçitleri ve halk dansları
- spor yarışları: farklı spor dallarında bireysel ve takım yarışları, turnuvalara SSCB topraklarında yaşayan farklı milletlerin milli spor yarışları dahil edildi.[363]

Spartakiada politize edilmiş bir şov oldu. *Spartakiada* Organizasyon Komitesi Başkanı Yenukidze *Spartakiada*'nın Amsterdam Olimpiyatı'ndan farklı olduğunu açıkladı, yani Amsterdam'da her ne pahasına olursa olsun rekor kırmak, özel hazırlanmış sporcuların vatan "şerefini korumak" gibi güdümler varken, *Spartakiada* beden terbiyesi ve sporun, işçilerin sosyalizm için mücadeleye bir hazırlık sistemi olduğunu gösterecekti. 12 Ağustos açılış gününde Kızıl Meydan'da 7.136

---

[359] Solomon L. Akselrod, **Fizultura i Sport v SSSR (SSCB'de Spor ve Beden Terbiyesi),** FİS, Moskova, 1955, s. 33

[360] **Budet li Vozmojno Provedenie Mirovoy Spartakiadı? (Dünya Spartakiadısının Düzenlenmesi Mümkün mü?)**, a.g.b., s. 218-220

[361] B. Golin, **Sportivnıye Soorujeniya v SSSR (SSCB'de Spor Tesisleri)**, FİS, Moskova, 1976, s.25

[362] N.İ. Lyubomirov, **Sovetskiy Sport i Olimpiyskoe Dvijenie (Sovyet Sporu ve Olimpiyat Hareketi)**, Znanie, Moskova, 1967, s.42

[363] A.B. Sunik, "Razmışleniya o Fizkulturno-Sportivnom Dvijenii v Postrevolutsionnuyu Epohu" ("Devrim Sonrası Dönemde Beden Terbiyesi ve Spor Hareketi Hakkında Düşünceler"), **Teoriya i Praktika Fiziçeskoy Kulturı**, №5, 2005, s.8

Spartakiada yarışçısının, Moskova bölgesi beden terbiye dernekleri üyesi 25.000 sporcunun ve SSSB'nin 80 şehrini temsil eden bisikletçi ekiplerinin katılımıyla devasa bir spor geçidi yapıldı.[364] Kızıl Meydan'da açılış törenindeki spor geçidinde ön saflarda yabancı sporcular yer aldı.[365] (Bkz. Ek 7) 14 ülkeden (Avusturya, Almanya, Arjantin, Cezayir, Çekoslovakya, Estonya, Finlandiya, Fransa, İngiltere, İsveç, İsviçre, Letonya, Norveç, Uruguay) 623 sporcu katıldı.[366]

Katılımcı Ülke	**Sporcu Sayısı**
Almanya	201
Finlandiya	89
Avusturya	71
İsviçre	52
İsveç	42
İngiltere	33
Fransa	30
Çekoslovakya	29
Norveç	24
Uruguay	19
Letonya	17
Estonya	14
Arjantin	1
Cezayir	1

TABLO IV

(Ülkelere Göre *Spartakiada*'ya Katılan Yabancı İşçi Sporcuların Dağılımı)[367]

Sporcular ve seyirciler Enternasyonal marşını yazan orkestra şefi Pierre Degaiter şefliğinde SSCB'nin o dönem milli marşı olan Enternasyonal'i söyledi. Degaiter sırf Spartakiada açılışına katılmak için Moskova'ya gelmişti.[368] Yine açılış gününde yukarıda adı geçen Uluslararası Kızıl Stadyum inşaatının iptal edildiği alanda 10 bin sporcu katılımıyla *Dünya Ekimi* adında kitlesel sahne oyunu sergilendi.[369] Oyunu

[364] Demeter, a.g.e., s. 223
[365] Arutyunyan, a.g.e., s.27
[366] Lyubomirov, a.g.e., s.42
[367] Finogenova, a.g.e., s. 273
[368] Demeter, a.g.e., s. 224
[369] Podvoyskiy, a.g.e.,s.20-21

spor şölenlerine katılan 30 bin seyirci seyretti. Seyircileri de spor gösterilerinin bir parçası yapmak, beden terbiyesi pratiğinde yaygın kullanılan propaganda metodu olarak yerini aldı.[370] Sonraki günlerde Moskova nehrinde kitlesel su sporları bayramı yapıldı.[371]

Spartakiada programında 22 spor dalında yarışlar yer aldı, yarışlara 7.136 sporcu katıldı. Karşılaştırma için IX. Amsterdam Olimpiyatı'na ise yaklaşık 3 bin sporcu katıldı ve 17 spor dalında yarışılmıştı. Yarışlar jimnastik, boks, güreş, ağır atletizm, futbol, basketbol, voleybol, tenis, bisiklet, eskrim, atıcılık-nişancılık, kürek, yelken, yüzme ve sair geleneksel spor dallarında yapıldı. İlk defa turnuvalara yüksek sayıda 960 kadın sporcu katıldı (karşılaştırma için Amsterdam'da yalnızca 12 kadın sporcu yarıştı).[372] Olimpiyat oyunlarından farklı olarak *Spartakiada* programına askeri yönlü sporlar (engelli koşu ve askeri yüzme) ve milli halk dansları yarışları yapıldı. Sovyet sporun o dönemin dünya klasmanından uzak olmasına rağmen, "dünya rekorlarını kırmak!" sloganı ortaya atıldı. Böylece *Spartakiada*'nın kitlesel spora verdiği önemin altını çizerken Sovyet yöneticiler *Spartakiada*'nın geleceğin Sovyet rekorcu şampiyonlarını yetiştirdiğini de gösterdi.[373] Timofey Kornienko 100 metrelik koşu yarışını 10,8 saniyede tamamladı, Amsterdam Olimpiyatı şampiyonu Kanadalı P. Williams aynı zamanlama ile kazandı, 200 metrelik mesafede Kornienko ancak 0,2 saniye geride kaldı. Hafif atletler toplam 30 SSCB rekorunu kırdı.[374] Futbol turnuvasına Avusturya, İngiltere, Finlandiya, İsviçre ve Uruguay'dan gelen futbol işçi takımları katıldı.[375] Takımlar iki gruba ayrıldı, grup birincileri final oynayacaktı. Birinci gruba tüm yabancı ve SSCB cumhuriyetleri takımları, diğer gruba ise tüm RSFSC şehir ve muhtar cumhuriyetleri takımları toplandı. Bu sistem bir Sovyet takımının şampiyon olma şansını arttırıyordu. Finalde Moskova takımı Ukrayna Cumhuriyeti takımını 1:0 yenerek şampiyon oldu.[376]

Spartakiada'ya Sovyet Cumhuriyetlerden 4.825 sporcu, 1094 Kızıl Ordu askeri, 623 yabancı sporcu katıldı, diğer sporcular RSFSC'yi temsil ediyordu.[377] Toplam

[370] Finogenova, a.g.e., s. 157
[371] Edelman, a.g.e., s.38
[372] Solomon L. Akselrod, **Spartakiadı Narodov SSSR (SSCB Halklarının Spartakiadaları)**, Znanie, Moskova, 1971, s.5
[373] Edelman, a.g.e., s. 38-40
[374] Lyubomirov, a.g.e., s. 42
[375] Stolbov, a.g.e., s. 114
[376] Edelman, a.g.e., s.40
[377] Finogenova, a.g.e., s. 156

katılan 7.136 sporcunun %28,7'si işçi ve %0,4'ü köylüydü, %8,8'i askerlerdi. Çoğunluğu memur (%38,7) ve öğrenciler (%16,4) oluşturuyordu.[378]

Kapanış gününde Moskova Büyük Tiyatrosunda KSE vekillerinin de arasında bulunduğu birçok yüksek devlet kurumlarının katıldığı törende ödüller dağıtıldı. Normal (Birincilik, İkincilik, Üçüncülük) ödüllerinin yanında sıra dışı ödüller de vardı. Mesela en başarılı yabancı takım olarak Finlandiya ödüllendirildi, kadrosunda en çok proletarya bulunduran takım olarak Sibirya takımı ödül aldı (takımın %40,2'si işçiydi).[379]

Spartakiada'nın SSCB için sağladığı sonuçlarına baktığımızda:

- Büyüklüğü, katılımcı sayısı ve yarış sayısı açısından bu *Spartakiada* o dönem için işçi spor ve dünya spor tarihlerinin en büyük gösterisi oldu.[380]
- *Spartakiada* yabancı işçi sporcuların katılımıyla enternasyonal dostluğu sergiledi ve IX. Amsterdam Olimpiyatını organizasyon büyüklüğü açısından, katılımcı ve spor yarışması sayısıyla geride bıraktı ve yabancı işçi sporcuların (toplam katılımcıların yaklaşık %8 oranında) katılımı sağlandı.[381] Böylece SSCB'nin savaş tehlikesi karşısında uluslararası proleter dayanışma ve büyük propaganda gösterisi yapıldı;
- SSCB cumhuriyetlerinden ve RSFSC'nin ise tüm bölgelerinden sporcular katıldı ve *Spartakiada* SSCB'de yaşayan milletlerin manevi-siyasi birlik gösterisi oldu.[382] Böylece ülke içinde entegrasyonun sağlanmasına katkıda bulunuldu;
- Rekorculuğa yönelik eğilimde "burjuva" sporun rekorlarını geçmek ve sosyalist sistemin daha iyi sporcuları yetiştirdiğini sergilemek ve bunu propaganda etme niyeti yatmaktaydı;
- Yoğun askeri spor dalları Sovyet proletaryasının savaşa hazır olduğunu sergiledi.

Diğer yandan Edlman'a göre, *Spartakiada* iç politika açısından proleter spor vasıtasıyla proletaryanın, işçilerin ve köylünün oranla az sayıdaki katılımından dolayı, birleşmesini sağlayamadı.[383] Dış politika açısından ise *Spartakiada*, LSE'nin

[378] Edelman, a.g.e., s. 38-39
[379] Finogenova, s. 163
[380] Lyubomirov, a.g.e., s.41
[381] Akselrod, a.g.e., s.5
[382] Akselrod, a.g.e., s.5
[383] Edelman, a.g.e., s.38

kendi spor örgütlerine *Spartakiada*'ya katılmalarını yasaklamasından dolayı uluslararası spor proletaryanın SSCB'yi savunma amaçlı kalabalık birleşik cephe oluşturamadı.

1924'ten beri toplanmayan *Spartakiada* sırasında 4 yıl aradan sonra yapılan, yukarıdaki hususların farkında olan *Komintern* kongresi dış spor politikasını değiştirecek kararlar da aldı.

3.4. *Komintern*'in "Sınıfa Karşı Sınıf" Politikasının KSE Üzerinden Yürütülmesi

3.4.1. "Sınıfa Karşı Sınıf" Taktiği Dış Politikada Bir Dönüm Noktası

Spartakiada yarışmaları sırasında 17 Temmuz - 1 Eylül 1928 tarihleri arasında VI. *Komintern* kongresi yapıldı. Alınan kararlarda SSCB ve *Komintern* dış politikada radikal bir değişiklik yapıyordu. İktidarı elinde toplamaya başlayan Stalin hem *RKP(B)*'de, hem *Komitern*'de kendi çizgisini kabul ettirdi.[384] 1928-1934 döneminde Sovyet dış politikasının 2 önemli çizgi ön plana çıktı:

1. Ultra-solculuk;[385]
2. Militan enternasyonalizmden ulusal sosyalizme geçiş[386] ile SSCB'nin ulus-devlet olarak güçlenmesi ve dış politikada ulus-devlete has çizginin belirmesi.[387]

Stalin kendisine muhalif Troçkistleri ve Zinoviev yandaşlarını temizlemiş, 1928'de Buharin üzerinde yoğunlaşmıştı. "Sağcı" Buharin'in siyasi arenadan çekilmesiyle *Komintern* yeni Stalinci politikaya yöneldi. Stalin sosyal-demokratlara karşı uzlaşmaz tavır aldı. *Komintern* ödünsüz ittifaklara çağıran "sınıfa karşı sınıf" savını kabul etti.[388] Savaş tehlikesi karşısında Sovyet hükümeti dış politikada uzlaştırıcılık ilkesinden vazgeçiyordu. Kapitalist ülkelerin sosyal-demokrat

[384] Macdermott, Agnue, a.g.e., s.97-98
[385] André Gounot, "Sport or Political Organization? Structures and Characteristics of the Red Sport International, 1921-1937", a.g.m., s.33
[386] Victor Serge, **Bir Devrimin Kaderi. SSCB 1917-1937**, Fransızca'dan Çev. Mutlu Cengiz, Pencere Yayınları, İstanbul, 1997, s. 205
[387] Riordan, a.g.m., s.71
[388] "Kommunistiçeskiy İnternatsional" ("Komünist Enternasyonal"), **Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya (Büyük Sovyet Ansiklopedisi)**, a.g.m., s. 571

partileriyle ilişkilerin bozulduğundan dolayı *Komintern* verimsiz "birleşik cephe" politikasından vazgeçiyor. Kongre *Komintern*'in tarihinde 3 etap belirledi:

1. etap: 1917-1921 – keskin devrimci mücadele;
2. etap: 1921-1927 - kapitalizmin dirilmesi;
3. etap: 1928'den itibaren (Buharin'in ortadan çekilmesiyle) yeni politikanın devreye girmesi.

Buharin'in siyasi çizgisi uzlaştırıcı "birleşik cephe" politikası ile eşleştiriliyordu. 3. etapta ise gelecekte kapitalizm kaçınılmaz olarak yıkılacak ve devrim için yeni olanaklar ortaya çıkacak. Komünizmin en kötü düşmanı ise bekleyiş pozisyonunu alan sosyal-demokratlardı. Alman delegeler onlara sosyal-faşist dediği için kongre kendi kararlarında da sosyal-demokratların programında faşist programına bir benzerlik olduğunu belirtti. Böylece *Komintern*, faşizm ve sosyal-demokrasiye (birbirine yakın) burjuvazinin yardakçıları damgasını vurdu. Sosyal-faşist terimi tüm solcu reformist partiler için kullanılmaya başlandı. Onlarla uzlaşma yolu aramak, sağcı eğilim ve oportünizm suçlamasıyla karşı karşıya kalmak demekti artık. Bu talimatlar bütün komünist partiler için geçerliydi. Özellikle Alman komünistler bu talimatlara yerine getirmekte ısrarlıydı. *Komintern* çizgisine uymayan her şey yanlıştı, muhalefete izin yoktu. "Sınıfa karşı sınıf" taktiği, "birleşik cephe" için yeni anlam kazandırdı, işçi örgütleriyle işbirliği yalnızca tabandan yapılacaktı, bu kampanyanın amacı "hain" olarak görülen sosyal-demokrat liderleri devirmekti.[389]

1928 öncesinde kapitalist ülkeler I. Dünya Savaşı tarafından harap edilen ekonomilerini kalkındırdı. Avrupa ekonomilerinde Amerikan yatırımlarla teşvik edilen refah dönemi başladı. Bu durum gittikçe SSCB'yi endişelendiriyordu. *Komintern* bu dönemi kapitalizmin stabilizasyonu diye adlandırmakta, fakat geçici ve istikrarsız stabilizasyon olduğunu iddia ederek Sovyet ekonominin stabilizasyonunu ona karşı koymaktadır.[390] Dünyada komünist devrimci hareketin zayıflamasıyla ve kapitalist ülkelerin güçlenmesiyle SSCB'nin yok edilmesi yalnızca zaman meselesiydi. Sovyet liderler güçlü savunma kapasitesinin kurulması gerektiğini ve bunun için yapılacak harcamaların hızlı sanayileşme ile yapılabileceğinin farkındaydı. Militan enternasyonalizm yerine Stalin'in "tek ülkede sosyalizm" doktrini ile Sovyet dış politikasında savunma eğilimli diplomasi ağırlık

[389] Carr, a.g.e., s. 190-192
[390] A.e., s. 99-100

kazandı.[391] VI. *Komintern* Kongresi'nin aldığı kararlar ile dünya komünistlerinin temel görevi uluslararası proletaryanın "tek vatanı" SSCB'yi "her yola başvurarak" savunmaktı.[392] Böylece *Komintern* devrimci faaliyet yerine SSCB'yi savunma amaçlı anti-Sovyet koalisyonun oluşturulmasını engellemek için faaliyette bulundu.

Bunların yanında SSCB yeri geldiğinde uluslararası seksiyonlara taktik veren devrimci ideolojinin propagandasını sürdürmeye devam ediyor. Stalin, kolektifleştirme ve endüstrileşme sürecinde devrimci enerjiye çağrıda bulunmaktaydı.[393]

3.4.2. KSE'nin *Komintern*'nin Politikası İzinde Genişleme Sürecine Geçişi

Komintern kongresini müteakiben 23-24 Ekim tarihleri arasında KSE IV. Kongresini topladı.[394] *Komintern* arşiv belgeleri arasında bulunan KSE'nin Ekim 1928 tarihli tüm dünya işçi-sporcularına, sınıf yoldaşlarına hitaben açık mektubundan *Komintern*'in yeni çizgisini kabul ettiği anlaşılmaktadır. Zaten belgeden anlaşıldığı gibi bu mektubun içeriği *Komintern* Siyasi Sekreterliği tarafından 27 Eylül 1928'de saptanmıştı. Emperyalist devletlerin SSCB'ye karşı savaş açmaya hazırlandığına ve işçi sınıfını ileride ağır savaşlar beklediğini belirtiliyordu. Emperyalistler, işçi sınıfı mensuplarını savaşta birbirine karşı piyon olarak kullanmak istediğini söyleyen KSE, dünya işçilerini bu savaşa karşı militan cephe içinde direnmeye ve SSCB'yi savunmaya çağırdı. Dünya burjuvazisinin işçi sınıfına uyguladığı baskısının ve terörün arttığına, bu terörün spor sahasına da yansıdığına; Çekoslovak KSE seksiyonuna burjuva hükümetin Prag Spartakiadası için izin vermediğine ve işçi spor örgütlerine karşı sert eylemlerine dikkat çekti. IV. KSE Kongresi dünya kamuoyunda LSE'nin sosyal-demokrat liderlerinin hain rolünü kınadı, "sarı" diye adlandırdığı reformist spor örgütlerinin yöneticilerini burjuvazi ve faşizmle uzlaşmacı politika yürütmekle ve işçi spor hareketini kapitalist düzenin bir parçası yapmakla suçladı. İşçi sporcuları "sarı" örgüt yöneticilerine karşı mücadeleye ve tabandan SSCB sporcularıyla yine "birleşik cephe" oluşturmaya çağırdı.[395]

---

[391] Riordan, a.g.m., s.71
[392] Weber, a.g.e., s. 122
[393] Serge, a.g.e., s. 195-196
[394] Gounot, a.g.m., s.28
[395] **Vozzvaniye IV Kogressa Sportinterna (Kızıl Spor Enternasyonali IV. Kongresinin Çağrısı)**, 1928, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 1-4

KSE'nin bu yeni tavrı karşısında Ocak 1928'de adını Sosyalist İşçi Spor Enternasyonali (SİSE) olarak değiştiren LSE'nin 1929'da V. Kongresi Helsinki kongresinin kararlarının doğru olduğunu tekrarladı ve SSCB başta olmak üzere KSE'nin tüm seksiyonlarına karşı abluka politikasını uygulamaya karar aldı.[396] Alman *ATSB*, Fin *TUL*, Avusturyalı, Letonyalı ve İsviçreli sosyal-demokrat örgütleri SİSE kongre kararları doğrultusunda KSE'nin feshedilip örgütlerinin SİSE'nin üstünlüğünü kabul etmelerini talep etti. Özellikle *TUL* zorlandı, çünkü Fin işçi spor örgütleri Sovyet örgütlerle çok yakın ilişkiler kurmuştu. *TUL* Sekreteri Enne burjuva hükümet tarafından tutuklanmasına kadar ve iç devrimci muhalefetin tasfiyesine kadar, Fin SİSE örgütü KSE ile ilişkilerini kesmedi. Bu dönemde SİSE'den KSE saflarına birçok örgüt geçti. Letonya'da, Avusturya'da Almanya'da, Çekoslovakya'da, Finlandiya'daki örgütler SİSE yönetimi tarafından SSCB takımları ile yaptığı görüşmelerden dolayı enternasyonalden ihraç edildiler.[397] Harabuga'nın belirttiği gibi 1931'de SİSE'nin düzenlediği Viyana İşçi olimpiyatı'na eski Beyaz Ordu mensuplarından oluşan spor heyetinin davet edilmesiyle KSE ile SİSE arasındaki ilişkiler iyice koptu.[398]

Hem SİSE'nin ihraç uygulamaları, hem KSE'nin kendi gayretleriyle 1929-1933 döneminde kızıl spor örgütlerinin sayısı hızla artış gösterdi. İsveç, İspanya, ABD, Yunanistan, İzlanda, Almanya, İngiltere, İsviçre, Hollanda, Avusturya, Çekoslovakya'da Alman Sudet Bölgesi, Alsace-Lorraine Bölgesi'nde KSE örgütleri kuruldu.[399] Böylece SSCB eskiden olduğu gibi spor ablukası içinde kalmıyor tersine kendi uluslararası komünist spor ağını kuruyordu.[400]

Fakat Almanya, Fransa, Çekoslovakya ve diğer ülkelerin "burjuva" hükümetleri sosyal-demokratların politikasına destek olarak Sovyet sporculara vize vermeyi reddetmeye başladılar. Böylece SSCB sporcuları yeni uluslararası spor ağından verimli şekilde istifade edemiyor. Sovyet spor örgütlerinin yarışma sayısı 1929-1932 yıllarında şiddetli bir şekilde düştü.

---

[396] André Gounot, "Between Revolutionary Demands And Diplomatic Necessity. The Uneasy Relationship Between Soviet Sport And Worker And Bourgeois Sport In Europe From 1920 To 1937", a.g.m., s. 197

[397] Finogenova, a.g.e., s.276-277

[398] Harabuga, a.g.e., s. 68

[399] André Gounot, "Sport or Political Organization? Structures and Characteristics of the Red Sport International, 1921-1937", a.g.m., s. 25

[400] André Gounot, "Between Revolutionary Demands And Diplomatic Necessity. The Uneasy Relationship Between Soviet Sport And Worker And Bourgeois Sport In Europe From 1920 To 1937", a.g.m., s. 197

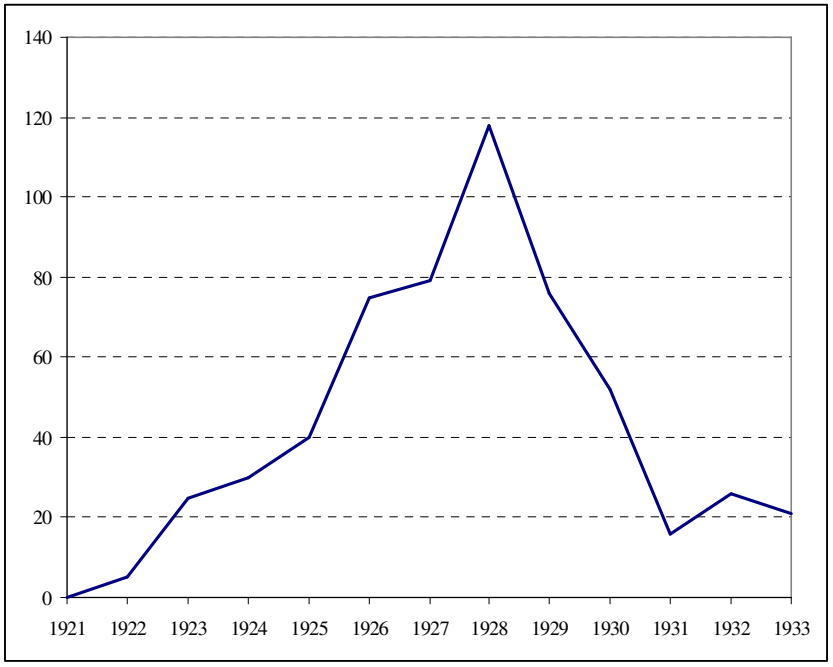

Grafik I
(1921-1933 Döneminde Sovyet Sporcuların Yarışma Sayısı Grafiği)[401]

3.4.3. KSE'nin *Komintern* Direktifleri Doğrultusunda Faşizm, Militarizm ve "Burjuva" Spor Örgütleri İle Mücadelesi

Sovyet spor tarihçisi Finogenova'ya göre KSE bu dönemde uluslararası spor alanında ağırlıklı olarak aşağıdaki unsurlarla mücadele etmeye çalışıyordu:

- "Burjuva" spor hareketi;
- SİSE'nin "burjuva" spor hareketine verdiği destek;
- Faşizm ve militarizm.[402]

İşçi sporunun gelişme olanağının yüksek olduğu Almanya, Fransa ve Çekoslovakya'da burjuvazi tarafından baskı arttırılıyor. İşçi spor birliklerine yarışmalar düzenlenmesi yasaklanıyor, spor tesislerinin kullanımı engelleniyor, kasıtlı olarak aşırı yüksek kira talep ediliyordu. Diğer yandan işçilerin burjuva spor örgütlerinde kalmasını sağlamak için burjuvazi yeni çarelere başvuruyordu: sporculara indirimli tren bileti sağlanıyor, spor tesislerinin ücretsiz kullanmalarına

[401] Finogenova, a.g.e., s. 278-279; başka bir kaynakta 1927 yılı için yarışma sayısı 87 olarak belirtilmiştir. Bkz. Kozmina, a.g.m., s.192
[402] Finogenova, a.g.e., s. 284

izin veriliyor, burjuva spor örgütü işçi üyelerine devlette ve orduda görev üstlenmek üzere yapılan başvurularda kolaylıklar sağlanıyordu.

Dönemin Alman burjuva spor hareketinin fikir yürütücüsü Carl Diem, Alman büyük sanayicilerden burjuva spor örgütleri için harcamalarının arttırılmasını talep etti ve bu yatırımların "altın faizlerle" kendini amorti edeceğini iddia etti. Burjuvazi sporun kitleler üzerindeki ideolojik etkisini kullanmaya çalışıyor, işçileri ve onların aile mensuplarını fabrikaların spor kulüplerine üye etmeye çabalıyor, fabrika sahipleri ve işçiler arasında "gönüllü anlaşmalar" yapılıyordu. Bu anlaşmalara göre hem işveren, hem işçinin menfaatini koruyor: işçi spor yaptıkça daha sağlıklı oluyor, işveren artan üretkenlikten faydalanıyordu. 1930'da burjuva spor örgütlerinde üye olan 30 milyona yakın kişinin %75 işçi gençlerdi. Burjuvazi bu gençler arasında ciddi ideolojik çalışma yürütüyordu, çünkü 16-17 yaşındaki gençlerin kolaylıkla büyük siyasi partilerin etkisi altına alınabileceği kanısındaydı.[403] Böylece burjuva spor örgütleri işçi spor hareketi için büyük tehlike teşkil ediyordu.

Mart 1930'da *Komintern* Siyasi Sekreterliği tüm *Komintern* ve *Komsomol Enternasyonali* şubelerine Kızıl Spor Enternasyonali hakkında mektup yolladı. *Komintern*, burjuvazinin kendi spor örgütlerini kuvvetlendirdiğini ve yeni spor örgütlerini eline geçirmeye çalıştığını belirtiyordu. Bazı ülkelerde spor örgütlerinin militarist ve faşist kadrolar yetiştirmek için kullanıldığına, diğerlerinde spor örgütlerinin devlet sistemine dahil edildiğine dikkat çeken Siyasi Sekreterlik bunun amacının devrimci işçi spor örgütlerinin tasfiyesi olduğunu vurguluyordu. Ayrıca yüz binlerce işçiyi bünyesine alan ve giderek büyüyen işveren burjuva spor hareketi tehlikesinin altını çizen Sekreterlik, bugüne kadar komünist partilerin (eskiden reformistlerin yaptığı gibi) uyguladığı boykot kampanyasının verimsiz olduğunu belirtiyordu. *Komintern*'e göre işverenler işçileri bir sürü imtiyaz ve vaatle komünistlerden uzaklaştırıyor; işveren spor örgütleri içinde buna yönelik usta bir ideolojik çalışma yapılıyordu. "Sosyal-faşist" SİSE örgütleri ise burjuva sporla mücadele yerine onunla birleşip devrimci fikirlere karşı birleşik cephe oluşturuyordu.[404]

---

[403] Finogenova, a.g.e., s. 281-283

[404] **Sekretno. Pismo Vsem Sektsiyam İKKİ i KİM'a o Rabote Sportinterna (Gizli. Komintern Siyasi Sekreterliği'nin ve Komsomol Enternasyonali'nin Tüm Şubelerine Kızıl Spor Enternasyonali'nin Faaliyeti Hakkında Mektup)**, 17 Mart 1930, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s.18-19

Yukarıdaki unsurlarla mücadele etmek için *Komintern* aşağıdaki önerilerde bulunuyordu:

1. Komünist partiler ve *Komsomol Enternasyonali* işçi gençler arasında burjuvazi ve sosyal-faşistlerin nasıl kullandığına ve KSE'nin ise yegane uluslararası devrimci örgüt olduğuna dair geniş ajitasyon çalışması yapılmalıydı;
2. Başta büyük örgütler olmak üzere çeşitli spor örgütlerinde Komünist grupların yer alması sağlanmalıydı;
3. Devrimci spor örgütleri işçi sınıfının güncel mücadelesinde yer almalı (grev gözcüsü gruplarına, proleter savunma alaylarına katılmalı, komünist partiler ve *Komsomol Enternasyonali,* kızıl spor örgütlerine spordan da iyi anlayan tecrübeli siyasi işçileri (komiserleri) tayin etmeliydi;
4. SİSE ile mücadelede temel araç tabandan "birleşik cephe" taktiği olmalıydı;
5. İşveren burjuva spor örgütlerinin boykotundan kesinlikle vazgeçilmeliydi. Onların içinde gizli çalışma yapılarak, işverenlerin siyasi ve yönetici etkisi çürütülmeliydi;
6. Komünist partiler ve *Komsomol Enternasyonali* faşist spor örgütlerine karşı (mesela, Polonya'da *Strelets*, Çekoslovakya'da *Sokol*) yapılacak taktik konusunda anlaşmalıydı. Bu örgütlerin devrimci spor hareketi tarafına çekilmesi sözkonusu değildir, fakat onların içinde çok sayıda işçi ve köylü gençler mevcut ve onlar devrimci gençlere karşı aktif askeri operasyonlarda yer almak üzere yetiştirilmeliydi. Faşist spor örgütleri içinde mutlaka çürütücü çalışma yapılmalıydı;
7. Devrimci spor örgütleri içinde siyasi terbiye ve eğitime son derecede önem verilmeli, üyeler aktif güncel sınıf mücadelesine, grev ve gösterilere, hazırlanmalıydı;
8. Komünist partiler ve *Komsomol Enternasyonali* spor örgütlerinde yürütülen çalışmaları daima denetlemeliydi.[405]

Komintern'in belirttiği gibi dünyada faşist eğilimler artış gösteriyor ve faşist spor örgütü mensuplarından kızıl örgütlerle mücadelede istifade ediliyordu. İtalya, Yugoslavya, Brezilya ve Küba'da işçi spor hareketi tasfiye ediliyor, bazı işçi kulüplerinin yönetimi faşist partilerin mensuplarına ve askeriyeye devrediliyordu.

[405] A.g.b., s.23-26

Polonya, Macaristan, Finlandiya, Letonya ve Romanya'da legal spor faaliyeti izni yalnızca SİSE örgütlerine veriliyordu. Yunan hükümeti, faşist örgütleri Yunan İşçi Spor Birliği yöneticilerinin katliamında; Bulgar hükümeti ise faşistleri Bulgar KSE kulüp mekanlarının yağmalanmasında kullanıyordu.[406]

KSE örgütü sporcu üyelerinin aktif kullanımı konusunda *Komintern* ayrıca şöyle teklifte bulunuyordu:

- Grev sırasında savunma komitelerini oluşturma;
- Proleter meşru müdafaa alaylarına katılma, toplantı, miting, gösteri, partilerin, kızıl sendika binalarının korumalığını yapma;
- Askerlik yaşındaki gençler arasında devrimci çalışma;
- Yerel Kızıl Ordu kadrolarını oluşturma.[407]

KSE VI. Yürütme Komitesi geniş toplantısı gergin bir uluslararası ortamı ve emperyalist devletlerin olası bir haçlı seferini dikkate alarak, kendi seksiyonları nezdinde legal ve illegal askeri hazırlık örgütlerinin kurulmasına karar verdi. Beden terbiyesinin militanlaşma programı Sovyet KSE şubesi tarafından *Vsevobuç* tecrübesine istinaden hazırlandı. 1930'da SSCB'de oluşturulan *GTO* programı 1932'de yurt dışı işçi spor örgütlerinde *Proletarya'nın Sınıf Mücadelesi İçin Hazırlık* adıyla uygulanmaya başladı.[408] *GTO*, özellikle faşizmin yükseldiği ülkelerde Almanya, İtalya, Bulgaristan, Polonya ve İspanya'da yayıldı. Faşist örgütlerin terör eylemleri arttıkça Batı Avrupa'da anti-faşist birlikler ve meşru müdafaa proleter alayları kuruldu. Kızıl işçi sporcular, KSE Yürütme Komitesi'nin talimatıyla kitlesel şekilde bu alayların saflarında yer aldı. Meşru müdafaa proleter alayları dışında işçi sporcular polis, faşist ve grev bozuculardan işçi grevlerinin ve protesto gösterilerinin korumalığını yapıyordu. Yine KSE VI. YK Geniş Toplantısı, dönemin Sovyet beden terbiyesi örgütlerinin tecrübesinden istifade ederek, işçi birliklerinin çalışma düzeninin üretim sektörüne göre düzenlenmesini büyük siyasi bir hedef olduğunu kararlaştırıyordu. Yani işçi spor dernekleri her üretim tesisi, her fabrika nezdinde kurulacaktı. Bu düzenleme, sporun işçilerin çalışma hayatına daha yakın olmasını sağlayacak ve işçilerin KSE örgütlerine üye olmasını kolaylaştıracaktı, diğer yandan

---

[406] Finogenova, a.g.e., s. 281

[407] **Sekretno. Pismo Vsem Sektsiyam İKKİ i KİM'a o Rabote Sportinterna (Gizli. Komintern Siyasi Sekreterliği'nin ve Komsomol Enternasyonali'nin Tüm Şubelerine Kızıl Spor Enternasyonali'nin Faaliyeti Hakkında Mektup)**, 17 Mart 1930, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s.23

[408] Harabuga, a.g.e., s. 69

fabrika nezdinde kızıl spor örgütleri, işveren spor hareketi, faşist ve grev bozucular ile yapılan mücadeleyi kuvvetlendirecekti.[409]

1933'te *Komintern* Siyasi Sekreterliği, Finlandiya ve Letonya'nın spor hareketine ilişkin kararında 17 Mart 1930 tarihli mektubundaki talepleri tekrarlamakla birlikte muhalif (komünist) sporcu gruplarının endüstriyel fabrikalar nezdinde legal KSE örgütlerinin kurmalarını, olası savaşı engellemek için özellikle askeri fabrikalara sızmalarını, Letonya'da ise stratejik öneme sahip demir yolları kurumlarına sızmaları için talimat verdi.[410]

Aralık 1933'te alınan, Avrupa ülkelerini, ABD ve Japonya'yı kapsayan spor konularına ilişkin *Komintern* kararı, aşağıdaki hususları belirtti:

- Almanya'da Nazilerin iktidara gelmesiyle kızıl spor örgütlerinin burjuva faşist spor birliklerine girmesi doğruydu, böylece KSE içeride illegal çalışmayı devam ettirirken dışarıdan legal bir görünüme sahip olacaktı;
- Çekoslovakya'da kızıl spor örgütlerinin yasaklanması karşısında, örgütlerin erken feshedilmesinden sakınmalıydı; partinin talimatlarına istinaden kızıl örgütler, yeraltına veya reformist ve faşist örgütlerin için organize şekilde geçmeliydi;
- Polonya'da Polonya Komünist Partisı tarafından spor konularında bir çalışma yürütmemekteydi, burjuva spor örgütlerindeki kızıl muhalefet dağınıktı;
- Avusturya'daki durum Polonya'daki duruma benzemekteydi;
- İspanya'da işçi spor birliği kısa zamanda başarılı kitlesel çalışmaya geçmeyi başardı, yalnızca spor birliğinin yöneticileri sol sosyalist ve Troçkistlerin etkisi altında bulunduğundan İspanya KP ilk yapılacak kongrede yönetimi eline geçirmeliydi;
- Fransa'da işçi sporcuların burjuva spor hareketi içinde militarizme karşı direnmesine rağmen Fransız KP buna yeterli önem vermemekteydi, Paris dışında yapılan çalışma çok zayıftı;
- İngiltere ve ABD'de komünist partilerin görmezden gelmelerine rağmen kızıl spor birlikleri gelişti ve büyüdü; İngiliz ve Amerikan komünist partileri bu örgütlerde gerekli yönetimin yapılması için birer yetkili yoldaş ayırmalıydı;

---

[409] Finogenova, a.g.e., s. 285-286

[410] **Resolution of The Polit Secretariat of the Executive Comittee of Comintern on The Sport Movement in Finland and Latvia. Confidential**, Protokol № 165, 09.02.1933, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s.79-80

- Japonya'da endüstriyel tesislerdeki işçi spor hareketi işçi sporcuların askeri fabrikalarda kullanılmasına olanak sağlamaktaydı;
- İtalyan Komünist Partisi faşist spor örgütlerinde kendi adamlarının çalışmasını kuvvetlendirmeliydi; legal bir proleter muhalefet örgüt şekli aranmalıydı.[411]

3.4.4. 1928-1933 Döneminde KSE Üzerinden Dış Politika Yürütme Olanaklarının Kısıtlanması

KSE'nin dönemin en büyük uluslararası spor organizasyonu teşebbüsü 1931'de yapılması planlanan, burjuvazi tarafından yapılması engellenen, Berlin Dünya İşçi *Spartakiadası* idi. (Bkz. Ek 8) KSE bu *Spartakiada*'yı faşizm ve militarizme karşı Avrupa'nın ortasında devasa işçi dayanışma gösterisine dönüştürmeyi planlıyordu. Berlin *Spartakiadası*'na hazırlık döneminde Almanya'da KSE örgütü sayısı 28'den 41'e çıkarıldı, 1932 içinde İsveç'te 40 yeni KSE kulübü açıldı, 1931 Fransa'da KSE federasyonu 1096 yeni üye kazandı. İspanya'da yeni devrimci spor örgütü, Romanya, Polonya, Letonya ve Finlandiya'da tasfiye edilen KSE örgütleri yerine Berlin *Spartakiadası*'na hazırlanan illegal spor örgütleri kuruldu.

	Ülke	Üye Sayısı
1	Estonya	1.200
2	Norveç	5.000
3	Kanada	1.500
4	İspanya	20.000
5	Bulgaristan	20.000
6	Hollanda	700
7	Küba	2.000
8	Japon	7.000

TABLO V
(KSE'nin İllegal Örgütlerinin Üye Sayısının Ülkelere Göre Dağılımı)[412]

Berlin *Spartakiadası*'na katılmak için Almanya, İsveç, Fransa, İsviçre, Çekoslovakya, Yunanistan, Arjantin, Uruguay, ABD, İzlanda, Japonya, Hindistan,

[411] **Rezoltsiya Po Sportivnomu Voprosu, Sekretno. Protokol № 206 (Spor Konularına İlişkin Karar, Gizli)**. **Protokol № 206**, 29.12.1933, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 82-87
[412] Finogenova, a.g.e., s. 289

Güney Afrika, Küba, Avusturya, Norveç, Macaristan, Romanya, Alsace-Lorraine, SSCB ve Bulgaristan'dan 90.000 işçi sporcu müracaat etti.[413]

Berlin *Spartakiadası*'na hazırlık süreci içinde KSE üye sayısı arttı. 1932'de KSE saflarında (SSCB hariç) 300.000'e yakın üye mevcuttu.

	Ülke	Örgütün Adı	Üye Sayısı
1	Çekoslovakya	Proleter Beden Terbiyesi Federasyonu	70.000
2		İşçi Spor Ve Kültür Birliği	10.000
3	Almanya	Kızıl Spor Birliği Uğruna Mücadele Komitesi	135.000
4	Alsace-Lorraine	İşçi Spor Federasyonu	12.000
5	İsviçre	İşçi Spor Birliği	5.000
6	İngiltere	Britanya İşçi Spor Federasyonu	4.000
7	ABD	Amerika İşçi Spor Birliği	7.000
8	Yunanistan	İşçi Spor Federasyonu	2.000
9	Uruguay	Kızıl Spor Federasyonu	4.000
10	Arjantin	İşçi Spor Federasyonu	2.000
11	İspanya	İşçi Spor Federasyonu	10.000
12	İsveç	Kızıl Spor Örgütü Uğruna Mücadele Komitesi	5.000
13	Fransa	İşçi Spor Federasyonu (Cezayir dahil)	10.000

TABLO VI
(1932'de Ülkelere ve Örgütlere Göre KSE Üyeleri Sayısı)[414]

Yukarıda belirtildiği gibi bu dönemde SSCB sporcuları son derece az sayıda uluslararası spor karşılaşmasında bulundu. Karşılaşmaların çoğu burjuva hükümetlerin çıkardığı vize sorunundan dolayı SSCB topraklarında yapıldı.[415] Nisan 1931'de Moskova'da SSCB, İngiltere, İsveç ve Danimarka işçi sporcularının katılımıyla boks turnuvası düzenleniyordu. 1930'da SSCB milli futbol takımı Norveç işçi milli takımını 4:0 mağlup ediyor. Şubat 1929'da yurt dışına giden Sovyet patenciler Melnikov ve Kuşin KSE'nin Norveç Oslo'da düzenlediği paten şampiyonasında birincilik ve ikinciliği kazanıyordu.[416]

Elbette SSCB'de düzenlenen spor oyunları, sadece spor için yapılmıyordu. Kendi ülkelerine dönüşte yabancı sporculara SSCB'deki olumlu gelişmeleri aktarma misyonu yükleniyordu. Bu ziyaretler SSCB için mükemmel bir propaganda aracıydı. Sovyetler Birliği'nde yaşanan hızlandırılmış sanayileşmenin başarı haberleri ve SSCB'nin mükemmel bir ülke olduğu tüm dünyaya yayılıyordu. Hatta Stalin'in

[413] Finogenova, a.g.e., s. 287-288
[414] Finogenova, a.g.e., s. 288
[415] Gounot, a.g.m.,, s. 197
[416] M.N. Aleksandrov, Y.A. Panov, **Fizkultura i Sport v SSSR. 1917-1957 (SSCB'de Beden Terbiyesi ve Spor. 1917-1957)**, FİS, Moskova, 1957, s. 139-140

tasfiye hareketleri bile gerekli ve faydalı olduğu şeklinde gösteriliyordu. Komünist basın tarafından propagandası yapılan Sovyet sosyalist düzen, yabancı sporcuların sözlü ve yazılı raporlarına yansıtılıyordu. Almanya'da "haber akşamları" denilen toplantılarda düzenli olarak SSCB'yi ziyaret eden sporcuların konuşmaları yapılıyordu, konuşmacılar KP tarafından hazırlanan yazıları okuyordu. Tüm yabancı heyetler bu siyasi misyonun farkına varmadığı için 1932'de KSE Berlin Bürosu SSCB'ye gönderilen heyetlerin siyasi kritere göre seçilmesi ve misyon amaçlarına itaat etmesi gerektiği belirtiyor.[417]

Komintern arşiv belgelerinden Berlin *Spartakiadası*'nı gerçekleştiremeyen KSE'nin 1934'te militarizme ve savaşa karşı propaganda amaçlı Moskova Dünya *Spartakiadası*'nı düzenlemeye çalıştığı anlaşıldı.[418] Aralık 1933'te *Komintern* planlanan *Spartakiada*'yı 1936'ya erteliyor ve Ağustos 1934'te Paris'te anti-faşist propaganda amacıyla uluslararası spor bayramının yapılmasını kararlaştırıyordu.[419]

Öte yandan kızıl spor hareketi açısından "sınıfa karşı sınıf" taktiğinin aşağıdaki olumsuz sonuçlar ortaya çıkarttığını söyleyebiliriz:

- KSE'nin yeni taktiği "sosyal-faşist" olarak adlandırılan sosyal-demokratlara karşı mücadeleyi hedef alan izolasyon taktiğini getirdi.[420] Yukarıda belirtildiği gibi bu politika SİSE'ye 1929'da Helsinki kararlarında geri adım atmama bahanesi verdi;
- KSE özellikle Almanya, Çekoslovakya ve Fransa'da işçi spor hareketini parçaladı, fakat onu kontrolü altına alamadı;
- SİSE desteğinden yoksun KSE "burjuva" spor örgütlerine karşı verimli taktik geliştirmekte zorlandı;
- Faşist spor örgütleri KSE örgütlerine karşı mücadelede, SİSE'nin sessiz onayı ile burjuva hükümetler tarafından desteklendi.

Sonuçlara genel olarak baktığımızda yeni taktik enternasyonalizm cephesi içinde kurulan tüm örgütlerin sonunu getirdi. 1929'da Frankfurt Kongresi'nde kurulan Anti-Emperyalist Ligi'nden ve 1927'de kurulan SSCB Dostlar Ligi'nden tüm komünist olmayan unsurlar ayrıldı ve bu örgütlerin bir anlamı kalmadı. Disiplini ve itaati ön

---

[417] Gounot, a.g.m., s. 198-199

[418] **Resolution of The Polit Secretariat of the Executive Comittee of Comintern on The Sport Movement in Finland and Latvia. Confidential**, Protokol № 165, 09.02.1933, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 80

[419] **Rezolutsiya Po Sportivnomu Voprosu, Sekretno. Protokol № 206 (Spor Konularına İlişkin Karar, Gizli)**. **Protokol № 206**, a.g.b., s. 87

[420] Serge, a.g.e, s.195

plana çıkaran yeni taktik ile *Komintern* parti lideri seçimlerine müdahale etmeye başladı. *Komintern* kararları aslında Stalin liderliğindeki *RKP(B)* kararlarıydı. Fakat bu yeni bir sorunu ortaya çıkardı. Diğer komünist partiler için bu kararlar zorunlu olabilirdi, fakat kitleler bunu kabul etmeye hazır değildi. *Komintern*'den uzaklaşan işçi sayısı artıyordu. Parti liderlerinin Moskova ile bağlantısı arttıkça, emekçi kitleler üzerindeki etkileri azalıyordu.[421] Bu yüzden muhalifler Stalin'i "devrime mezar kazmakla" suçluyordu. Bunca gayretle "birleşik cephe" taktiğini uygulayan Alman KP bir emirle sosyal-demokratlarla tüm ilişkileri kesiyordu. Alman işçisinin çöküşü, daha doğrusu sosyal demokrat ve komünist kamplarının proletarya cephesini bölmesi, 1933'te Nazilerin iktidara gelmesini sağlıyordu.[422]

3.5. "Halk Cephesi" Politikasının Aracı Olarak Kızıl Spor Enternasyonali

3.5.1. KSE Üzerinden Yürütülen Anti-faşizm ve Anti-Militarizm Politikası

Daha önce belirtildiği gibi, özellikle Alman komünistler Moskova'nın direktiflerini yerine getirmekte ısrarlıydı. Alman KP ve sosyal-demokratlar arasındaki derin anlaşmazlıklar Hitler'in iktidara gelme tehlikesi karşısında bile çözülemedi.[423] Almanya'da işçi sınıfının ezilmesi "sınıfa karşı sınıf" taktiğinin iflasını getirdi ve yeni politikaya gereksinim duyuldu.

Antifaşist mücadele tecrübesi tüm demokratik güçlerin, ilk başta işçi sınıfının faşizme karşı birleşmesi gerektiğini gösterdi. Kasım-Aralık 1933'te yapılan *Komintern* YK Geniş Toplantısı birleşik işçi cephesinin faşizme karşı mücadelede başta gelen bir araç olduğunu belirtiyordu. 1934'te yeni taktik Avusturya ve İspanya proletaryasının militan tecrübesi ve Fransız KP'nin halk cephesi teşebbüsleri ile geliştirildi. 27 Temmuz 1934'te Fransız KP ve Fransız sosyal-demokrat partiler arasında Eylem Birliği Paktı imzalandı. Bu pakta göre partiler faşizm ve emperyalist

[421] Carr, a.g.e., s. 193-194
[422] Serge, a.g.e, s.195
[423] Carr, a.g.e., s. 192

savaş tehlikesine karşı ve SSCB'yi savunmak için müşterek hareket edeceklerdi. Diğer ülkelerdeki sosyal-demokrat ve komünist partiler de bu politikayı izlediler.[424]

1933-1935 yıllarında *Komintern*, II. Enternasyonal'in ulusal seksiyonlarına ve kuruluşlarına eylem birliği önerilerini iletiyordu. 25 Temmuz – 20 Ağustos 1935 tarihlerinde VII. *Komintern* Kongresi toplanıyordu. 76 parti ve sempatizan örgütlerin katıldığı kongrede Dimitrov'un *Faşizmin İlerlemesi Ve Komintern'in Faşizme Karşı Mücadelede İşçi Sınıfının Birleşmesindeki Hedefleri* adlı raporu kongrenin en önemli sunumuydu. Kongre "birleşik işçi ve halk cephesi" için faşizme ve savaş tehlikesine karşı mücadele haricinde hiçbir şart bulunmadığını belirtti.[425] 7 yıldır toplanmayan *Komintern* "halk cephesi" çerçevesi içinde sosyal-faşizmi reddediyordu. *Komintern* dün amansız mücadele ettiklerine kardeşçe el uzatıyordu. Dimitrov törenle bütün ülke sosyalistlerine tek cephe oluşturmalarını öneriyordu. Fransız KP kısa zamanda kadrosunu değiştirmeden, çehre, taktik, programını değiştirdi, sosyalistlere dostluk bağlarıyla bağlanıyor, ulusal savunmayı savunuyor, tam Fransızlaşıyor, Victor Serge'e göre bazı konularda sosyalistlerin sağına bile yerleşiyordu.[426]

18 Ekim 1935'te Paris'te II. Enternasyonal ve *Komintern* yetkilileri görüştüler. II. Enternasyonal her ayrı ülkenin komünist partileriyle eylemlerini koordine etmeye hazır olduğunu belirtti. Ayrıca, Amsterdam Sendika Enternasyonali ile *Profintern* arasında ilk işbirliği adımları atılıyordu.[427] 1935'te *Profintern* şubeleri sendika hareketinde birlik sağlamak amacıyla her ülkenin yerel sendika federasyonlarının, çoğunlukla Amsterdam Enternasyonali'nin bünyesine giriyordu.[428] Kısaca Stalin, *Profintern*'i uluslararası işçi hareketine faydadan çok zarar verdiği bahanesiyle kapatıyordu. Aslında *Profintern* SSCB'nin Batılı kapitalist ülkelerle anti-faşist koalisyon oluşturmak amacıyla yakınlaşmaya yönelik dış politikasına zarar verdiği için feshediliyordu.[429]

Komintern YK Prezidyumu 1 Nisan 1936 tarihinde Alman faşizmi saldırısının potansiyel kurbanı olan burjuva ülkelerin silahlanma çalışmalarına negatif bakışı

---

[424] N.İ. Somin, **Noveyşaya İstoriya 1918-1939 (Yeni Tarih 1918-1939),** Vısşaya Partiynaya Şkola Pri TsK VKP(b), Moskova, 1946, s. 405
[425] Weber, a.g.e., s. 335-341
[426] Serge, a.g.e., s.203
[427] Mihaylov, "Vstreça Predstaviteley II İnternatsionala i Kominterna v Parije" ("II. Enternasyonal ve Komintern Temsilcilerinin Paris'te Görüşmesi"), **Kommunist Gazetesi,** No 242 (383) , 20 Ekim 1935, s.2
[428] "Kommunistiçeskiy İnternatsional" ("Komünist Enternasyonal"), **Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya (Büyük Sovyet Ansiklopedisi)**, a.g.m., s. 573
[429] Serge, a.g.e, s.195

ortadan kaldırılmasını talep etti. Hatta Çekoslovakya ve Fransa'nın Faşist Almanya'ya karşı askeri potansiyelinin arttırlması gerektiği vurguladı.[430]

Naziler iktidara geldiklerinde SİSE'nin en önemli kuruluşu olan Alman *ATSB*, bir yıl sonra Avusturyalı reformist spor örgütü kapatıldı.[431] 1934'te KSE Paris'te işçi sporcular için anti-faşist spor bayramını düzenledi. KSE Yürütme Komitesi bayramda tüm işçi sporculara hitaben faşizme ve militarizme karşı mücadelede bir günün dahi kaybedilmemesi gerektiğini vurguladı. KSE aynı zamanda SİSE'ye de sesleniyordu. Letonya ve Bulgaristan'da yaşanan faşist darbeler de SİSE örgüt sayısını azalmasına neden oldu. Sayıca zayıflayan SİSE, KSE ile görüşme teklifini kabul etmek zorunda kaldı.[432]

Komintern 3 Ağustos 1934'te aldığı gizli kararıyla KSE'nin SİSE örgütleriyle ulusal düzeyde birleşmelerini onayladı. *Komintern*'in bu gizli yönetmeliği 1934 Paris spor şölenlerine katılan tüm spor örgütlerinin yöneticilerine dağıtıldı.[433] KSE Yürütme Komitesi de SİSE ile bir an önce birleşmek için *Komintern* talimatlarına uyarak her türlü inisiyatife başvurdu. Ekim 1934'te Karlsbad'da SİSE kongresinin düzenleneceğini öğrenen KSE, SİSE yönetimine ve kongresine mektup yollayarak resmen anti-faşist ve anti-militarist çerçeve içinde birleşmeye hazır olduğunu açıkladı. KSE Yürütme Komitesi mektubunda birçok teklifte bulundu, en önemlileri arasında: SİSE ve KSE örgütleri arasında yeniden tamasların sağlanması ve onların fiilen birleşmesi için pratik adımların atılması; uluslararası spor görüşmelerinin takviminin oluşturulması; 1936'da yapılması düşünülen Moskova Dünya *Spartakiadası*'na müşterek hazırlanma teklifiydi.[434]

1 Mart 1935'te KSE Yürütme Komitesi Prag'ta SİSE Bürosu ile görüşmelerde bulundu. KSE vekilleri 3 Mart 1925 tarihinde *Komintern* Siyasi Komisyonu tarafından onaylanan geçici bir anlaşma taslağını önerdi. Genel olarak taslak, tüm eski anlaşmazlıkların ve yasakların ortadan kaldırılmasını; enternasyonallerin birleştirilmesi için özel kongre toplanmasını; yerel KSE ve SİSE örgütlerinin birleşme teşebbüslerini desteklemeyi; halk cephesi çerçevesinde tüm eylemleri

---

[430] **Komintern Protiv Faşizma (Komintern Faşizme Karşı)**, Haz. N.P. Komolova, Nauka. Moskova, 1999, s. 36

[431] Robert F. Wheeler, "Organized Sport and Organized Labour: The Workers Sport Movement", **Journal of Contemporary History,** SAGE, London and Beverly Hills, Vol. 13(1978), s.202

[432] Harabuga, a.g.e., s. 68

[433] **K Voprosu o Parijskom Slyote. Sekretno (Paris Şölenlerine İlişkin. Gizli)**, 03.08.1934, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 100-101

[434] **Byuro i Kongressu Sotsial-Raboçego Sportinterna (SİSE Bürosu ve Kongresi'ne)**, 27.09.1934, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 111

desteklemeyi; spor alanında faşizm, militarizm, burjuva işveren spor hareketine karşı müşterek mücadeleyi teklif etti.[435] Görüşmeler esnasında KSE heyeti enternasyonaller arasında saldırmazlık sözleşmesinin yapılmasını, ulusal seksiyonlar arasında spor görüşmelerinin düzenlenmesini, her şeyeden önce faşizm ve emperyalist savaşa karşı mücadeleyi tuttuğunu ve hemen birleşmeye hazır olduğunu açıkladı. Nisan 1935'te KSE Sekreterliği, görüşülen konuların yanında 1936'da düzenlenecek faşist olimpiyata karşı mücadelenin iki enternasyonalin de en önemli hedefi olduğunu belirtiyordu.[436]

SİSE ile uzun görüşmeler ve yazışmalara rağmen bir anlaşmaya varılmadı. SİSE'nin kararını hızlandırmak için *Komintern* 11 Mayıs 1935 tarihli gizli kararıyla KSE ile SİSE arasında yapılan yazışmaların ve protokollerin basında yayınlanmasını; tüm KSE seksiyonlarına birleşme konusunu açık bir tartışmaya çıkarmak için iç direktifler verilmesini; komünist partilerden ve *Komsomol Enternasyonali* şubelerinden bu direktiflere destek vermelerini talep etti.[437]

Fakat 1936 Berlin Olimpiyatı'nın boykotu her şeyden daha fazla önem kazanıyordu. Ön plana faşist olimpiyat ile mücadelenin çıktığını Haziran 1935'te KSE Sekreteri İvan Joldak'ın SİSE Sekreterliği'ne yazdığı mektuptan anlaşılmaktadır. Joldak, SİSE diğer konularda hazır değilse sadece Hitler'in düzenlediği olimpiyata karşı müşterek mücadele kararının alınmasını önerdi.[438] SİSE ile KSE tüm dünya sporcularına faşist olimpiyatın boykotu çağrısında bulundu. KSE bu müşterek eylemden duyduğu menuniyeti belirterek faşizme karşı mücadele için bundan sonra hem ulusal alanda, hem enternasyonaller düzeyinde hakiki bir birleşmenin gerçekleşeceğini ifade etti. KSE, SİSE'nin 1937'de Antverpen'de planladığı III. İşçi Olimpiyatı'nı müşterek hazırlamaya ve tüm dünya ilerici işçi sporcularının katılımını sağlayarak muazzam bir spor eylemini düzenlemeye teklif etti.[439]

---

[435] **Proekt Vremennogo Soglaşeniya Mejdu İspokomom KSİ i Byuro SRSİ (KSE Yürütme Komitesi ve SİSE Bürosu Arasında Geçici Anlaşma Taslağı)**, Protokol №439, 3 Mart 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 121-122

[436] **V Byuro Sotsialistiçeskogo Raboçego Sportinterna (Sosyalist İşçi Spor Enternasyonali Bürosu'na)**, 14.04.1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 131-133

[437] **Decision of The Polit Comission of The Executive Comittee, May 11th, 1935 on The Report of The Fraction of The Executive Comittee of The Red Sport İnternational, Confidential**, 11 Mayıs 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 173

[438] **V Sekretariat Sotsialistiçeskogo Sportinterna (Sosyalist Spor Enternasyonali Sekreterliği'ne)**, 2 Haziran 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 157

[439] **Letter of The Red Sport International to The Bureau of The Labour and Socialist Sport International**, 27 Ekim 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 194-195

Eylül 1935'te *Komintern* Başkanı Dimitrov, SİSE ile görüşme toplantısına giden KSE heyetine başta olmak üzere aşağıdaki talimatları verdi:

1. KSE ve SİSE 1936 faşist olimpiyatına karşı müşterek mücadele edilmeliydi;
2. 1937'de faşizme karşı ilerici dünya işçi spor bayramı müşterek düzenlenmeliydi, yer olarak Antverpen kabul edilebilirdi;
3. Müşterek spor yarışlarının düzenlenmesi için anlaşma yapılmalıydı;
4. Anti-faşizm ve anti-militarizm platformunda spor enternasyonallerinin birleşme çalışmaları başlatılmalıydı;
5. Milyonlarca işçi ve köylüyü içeren "burjuva" spor hareketinde faşist ve anti-faşist unsurları da içermekteydi. Bu yüzden "burjuva" spor hareketine karşı yerine göre farklı davranmalıydı. Sovyet sporcuların burjuva sporcularla yapılan görüşmeleri faşizme karşı geniş spor halk cephesinin oluşturulması için yapıldığı SİSE'ye anlatılmalıydı.[440]

1936'ya doğru SİSE ve KSE örgütleri arasında spor görüşmesi yasağı kaldırılıyor. KSE inisiyatifiyle Fransa, Norveç ve İspanya'da SİSE ve KSE örgütleri birleşiyor. Birleşen örgütlerin üye sayısı ve ulusal spor harekete etkileri artıyor. KSE'nin adı Uluslararası İşçi-Köylü Spor Örgütlerinin Birliği (UİKSÖB) olarak değiştiriliyor Ocak 1936'da KSE YK VII. Geniş Toplantısı, henüz SİSE ile birleşmeyen tüm kızıl spor örgütlerinin sosyal-demokrat spor örgütleriyle dostça ilişkiler kurmasını ve ortak eylemler yapmasını, Fransa ve Norveç birleşik işçi spor birliklerinin yardımıyla diğer ülkelerde birleşmenin sağlanmasını talep ediyordu. KSE Yürütme Komitesi Alman, İtalyan ve Avusturyalı faşist spor örgütlerindeki faşist olmayan unsurlarla irtibat kurulmasını; faşist olmayan ülkelerin sporcularından onlara manevi ve siyasi destek vermelerini talep etti. Ayrıca, Yürütme Komitesi Sovyet spor örgütlerinin yabancı işçi ve faşist olmayan (yani burjuva) spor örgütleriyle olan bağları genişletmek ve kuvvetlendirmek gerektiğini belirtti.[441]

Sovyet örgütleri bu dönemde ağırlıklı olarak düzenlediği anti-faşist spor şölenleri sırasında düzenlenen spor yarışmalarına katılıyor. Bu tür şölenler Paris (Fransa),

---

[440] **Osnovnıye Ukazaniya Tov. Dimitrova Delegatsii KSİ Na Peregovorah s SASİ v Sent. 1935 (Yoldaş Dimitrov'un Eylül 1935 SİSE ile Yapılacak Görüşmeler Üzerine KSE Heyetine Verdiği Ana Talimatlar)**, 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.871, s. 6-7

[441] **Proekt Rezolutsii VII Plenuma İspolkoma Mejdunarodnogo Soyuza Raboçe-Krestyanskih Organziatsiy (KSİ) ob Oçerednıh Zadaçah Sport. Dvijeniya. Sekretno (Uluslararası İşçi-Köylü Spor Örgütlerinin Birliği (KSE) Yürütme Komitesi'nin VII. Geniş Toplantısının Spor Hareketinin Sıradaki Hedeflerine İlşkin Karar Taslağı. Gizli)**, 31 Ocak 1936, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 214-219

Goteborg (İsveç) ve diğer şehirlerde başarılı şekilde düzenleniyor. Sovyet sporcular tüm yarışmalardan galip ayrılıyordu.[442]

3.5.2. Berlin Olimpiyatı'na Alternatif Olarak Antverpen İşçi Olimpiyatı

Olimpiyata hazırlık safhasında Berlin tüm hükümet kurumlarını, Nazi partisinin tüm ajanlarını, radyo, basın ve sinemayı devreye soktu. Faşist Almanya olimpiyata maksimum katılımı sağlamak için tüm güçlerini harekete geçirdi. Propaganda kampanyasının başına Hitler şahsen geçti. KSE dünya işçi sporcularından Berlin Olimpiyatı'nı boykot etmelerini, faşist olimpiyata para toplama kampanyasını ve Berlin'e takımların gönderilmesini sabote etmelerini talep etti. Dünya işçilerine yaptığı açık çağrıda KSE, Hitler'in 1932 Olimpyatı'nın boykot edilmesini talep ederken, 1936 Olimpiyatı'nı niye bu kadar savunduğunu sorguluyordu.[443]

Hitler kitlesel spor geçitleriyle Hering'in halka karşı yapılan kanlı tasfiyesini örtbas etmeye çalışıyordu. Alman profesyonel sporcular polis memurlarıymış, izin alan çalışanlarmış diye kaydediliyor, böylece olimpiyata amatör olarak katılmaları sağlanıyordu. Alman takımın olimpiyatta birincilik kazanması için Hitler bu spekülasyona muhtaçtı.[444]

Berlin XI. Olimpiyatı'na 49 ülkeden 4.066 sporcu katıldı ve Alman spocular en fazla madalyayı kazandı.[445] Antverpen III. İşçi Olimpiyatına ise 17 ülkeden 27.000'e yakın proleter sporcu katıldı. Avrupa'nın o dönem spor düzenlemeleri için inanılmaz bir katılımcı sayısıydı.[446] 100 kişiye yakın takımla katılan Sovyet sporcular hafif atletizmde erkekler arasında ilk dört yeri, kadınlar arasında ilk altı yeri kazandı; yüzme, boks, halter ve futbolda da çok başarılı bir şekilde yarıştı ve SSCB'nin yurt dışındaki prestijin yükselmesine katkıda bulundu.[447]

Bu hususlar açısından Sovyet ve faşist spor politikası arasında birçok benzerlik göze çarpmaktadır. Yukarıda belirtildiği gibi "burjuva" olimpiyatları boykot etmek

---

[442] A.g.b., s. 213

[443] **Vozzvanie KSİ ko Vsem Sportsmenam Mira na Osnovanii Rezolutsii Sekretariata Kominterna (Komintern Yürütme Komitesi Sekreterliği'nin Kararına İstinaden KSE'nin Tüm Dünya Sporcularına Çağrısı),** 27 Ekim 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 196

[444] A.g.b. , s. 197-198

[445] Golosçapov, a.g.e., s. 258

[446] James Riordan, "The Worker Sports Movement", **The İnternational Politics of Sport in the Twentieth Century**, Ed. By James Riordan and Arnd Krüger, London, E&FN Spoon, 1999, s. 113

[447] Demeter, a.g.e.,, s. 230

için büyük çaba harcayan SSCB kendi düzenlediği *spartakiadalara* maksimum katılımı sağlamak için tüm devlet organlarını ve basın kurumlarını çalıştırıyordu. 1930'larda SSCB'de devasa militan spor geçitleri yapılırken tüm ülke Stalin'in tasfiyeci hareketi içindeydi.[448]

Sovyet profesyonel sporcuları fabrikalarda işçi, orduda asker veya *NKVD*'de (*Narodnıy Komissariat Vnutrennih Del*, İç İşleri Halk Komiserliği) memur gibi gösteriliyor ve yarışmalara amatör statüsüyle katılıyordu.[449]

Benzerlikler:

Almanya	SSCB
Aryan Irkının daha üstün olduğunu kanıtlamak	*Homo-sovieticus*'un daha üstün olduğunu göstermek
Almanya'nın kalkınmasında beden terbiyesi ve sporun Nasyonal-Sosyalizm teorisine dayanarak kullanılması	SSCB'nin kalkınmasında beden terbiyesi ve sporun Marksist teoriye dayanarak kullanılması
Spor devletin tekelinde	Spor devletin tekelinde
Ülkede geniş bir siyasi tasfiye kampanyası esnasında kitlesel spor geçitlerinin düzenlenmesi	Ülkede geniş bir siyasi tasfiye kampanyası esnasında kitlesel spor geçitlerinin düzenlenmesi
Olimpiyatlara katılacak "amatör" diye gösterilen oyuncuların aslında profesyonel sporcu olması	Uluslararası spor yarışmalarına katılacak "amatör" Sovyet sporcuların aslında Sovyet elit sporcu kesime ait olması
Spor yarışları mutlaka kazanılmalı	Spor yarışları mutlaka kazanılmalı
Berlin Olimpiyatı için tüm devlet organlarının çalışması	Sporun mükemmel bir propaganda aracı olduğunu çoktan anlayan Sovyet liderler her zaman kızıl *spartakiadalara* maksimum katılımı sağlamak için Sovyet devlet kurumlarının tüm olanaklarından istifade ediliyordu

Farklar:

Üstün insan, Aryan ırk teorisi	Marksist teori

[448] A.e., s. 232
[449] Butov, a.g.e., 109-110

Hitler şahsen propagandayı yürütüyor	Stalin hiçbir zaman sporun ateşli propagandacısı değildi, fakat militan spor geçitlerini seyretmeyi çok severdi

3.5.3. Sovyet Diplomasi Gereksinimlerinden Dolayı KSE'nin Feshedilmesi

Halk cephesi taktiği içinde kızıl spor örgütlerinin anti-faşist ve anti-militarist çerçeve içinde SİSE örgütleri ile yapılan yakınlaşmaya paralel olarak burjuva spor örgütleriyle anti-faşizm platformunda yakınlaşma yaşandı. Yukarıda adı geçen belgelere göre artık Eylül 1934'te tüm KSE örgütlerinde SİSE ile birleşme planı mevcuttu. Reformist spor ile birleşmeyi müteakiben Sovyet spor örgütleri faşist olmayan spor örgütleriyle işbirliği bağlantıları kuruyor. 1934'te Sovyet sporcular Fransa, İsveç, Norveç ve Çekoslovakya'da burjuva sporcularla düzenlenen yarışmalara katıldı. Bu safhada elbette ön plana SSCB *VSFK*'sı çıkıyordu. 1934'ün sonunda sunduğu raporda *VSFK* Başkanı Antipov yabancı basının Sovyet sporcuların performansını yüksek bulduğundan mennuniyetini belirtti. Antipov burjuva sporcularla yapılan görüşmelerin siyasi önemi çok büyük olduğundan bu yarışmalarda ne pahasına olursa olsun mutlaka galibiyet kazanılması gerektiğini belirtti.[450]

1934'ten sonra Sovyet spor belgelerinde sporun dünya devrimi için kullanıldığı fikrine hiç rastlanmamaktadır. Sovyet sporu tıpkı burjuva devletlerdeki gibi milli prestij haline geldi. Bunun yanında Sovyet milli spor zaferleriyle Sovyet sosyalist sistemin üstünlüğünü de sergilemektedir. 1935'te Sovyet spor yetkilileri burjuva spor takımlarıyla rahat görüşebilmek için FİFA ile teknik anlaşma yaptı. Bu anlaşmayla resmi uluslararası spor federasyonu üyesi olmayan SSCB bu federasyonun düzenlediği yarışmalara katılmaya hak kazanıyordu.[451]

Mart 1937'de KSE Sekreterliği 1936'da yapılan çalışmalar hakkında raporunu sundu. Raporda bir takım elde edilen başarıların yanında KSE'nin boykot kampanyasının faşist Almanya'nın propagandist çalışması karşısında yetersiz kaldığı belirtiliyordu.[452] *Komintern* arşivinde bulunan belgelere göre 1937'de KSE

[450] Gounot, a.g.m., s. 200
[451] Gounot, a.g.m., s. 202
[452] **Information on The Activities of The Sportintern. 1936**, 25 Mart 1937, Komintern Arşivi, *RGASPİ*, Fon 495, Op.20, D.871, s. 52-57

örgütlerinin çoğu ya SİSE'ye üye olmuş, ya da iki enternasyonalin dışında kalmıştı. *Komintern*'e göre SİSE az sayıda işçi sporcuları bünyesinde bulundurmakta ve ilerici spor hareketine engel teşkil etmekteydi. Mayıs 1937'den başlayarak farklı ülkelerdeki spor hareketleri komünist partiler tarafından yürütülmektydi. 7 Mayıs 1937'de *Komintern Politbürosu* tarafından alınan gizli kararla KSE Sekreterliği *Komintern* bünyesine alındı. Bundan böyle eski sekreterliğin görevi yurt dışı komünist partilerle kitlesel spor çalışmaları konusunda irtibatı sağlamaktır. *Komintern* Yürütme Komitesi nezdinde ise spor politikasını yönlendirecek özel spor komisyonu kurulacaktı.[453]

Anlaşılan KSE Berlin Olimpiyatı'na karşı yürütülen kampanyada başarısız olma bahanesiyle feshedildi. Fakat KSE'nin SSCB'nin Faşist Almanya'ya karşı kurmaya çalıştığı koalisyon kurma çalışmaları çerçevesinde Sovyet diplomasinin paralelinde yürütülen faşist olmayan burjuva spor ilişkilerine zarar vermeye başladığı göz ardı edilmemelidir. Uluslararası spor nihai olarak SSCB yetkililerinin gözünde devrimci bir araç olmaktan çıkıp bir milli prestij ve Sovyet ulusal sosyalizmin propaganda aracı haline geldi. Elbette Antverpen İşçi Olimpiyatı'nda yarışan Sovyet sporcular parti talimatıyla *Komintern*'in KSE'nin feshedilmesine ilişkin kararından haberdar değildi.

4. DİPLOMASİ ARACI OLARAK SPOR

4.1. DOĞU ÜLKELERİNDE SPOR ÜZERİNDEN YÜRÜTÜLEN SOVYET DIŞ POLİTİKASI

Sovyet dış politikası yalnız KSE üzerinden yürütülmüyordu. 1928-1939 döneminde SSCB'nin dış politikasında militan enternasyonalizmden ulusal sosyalizm modeline kesin bir geçiş yapıldı.[454] Uluslararası spor ilişkileri diplomatik ilişkilerin paralelinde yürütülen bir araç haline getirildi.[455] SSCB dünyanın farklı bölgelerinde farklı politikalar yürütüyordu. SSCB, dış politikasında bir diplomasi

[453] **Resolution of The Transfromation of The Red Sport International Into an Auxiliary Organ of The Comintern for Sport, Confidential**, 7 Mayıs 1937, Komintern Arşivi, *RGASPİ*, Fon 495, Op.20, D.868, s. 252-253
[454] Serge, a.g.e., s.205
[455] Riordan, a.g.m., s.70-71

aracı olarak kullanımı temasta bulunduğu ülkenin iç sosyal-siyasi durumununa göre farkediyordu.

Doğu'da burjuva devrimleri yeni yapılmış, doğulu ülkeler kapitalistleşme yolundaydı. "Devrimci" burjuvazinin bulunduğu ve SSCB diplomasisinin ilgi alanı içinde olan doğulu ülkeler ile spor ilişkileri hem KSE, hem diplomasi kanalları üzerinden yürütülüyordu. Avrupa'nın kapitalist ülkeleri ile yürütülen spor ilişkileri Sovyet diplomasi çıkarlarına paralel olarak *VSFK* üzerinden yürütülüyordu.

Faşist Almanya tehlikesi karşısında *Komintern*'in anti-faşist "halk cephesi" taktiği kapitalist ülkelerle yakınlaşmayı gerektirdi. Kapitalist ülkelerle yakınlaşma sürecinde uluslararası spor ilişkileri bir diplomasi aracı olarak kullanıldı.

1939-1940 dönemi, II. Dünya Savaşı öncesi SSCB ile faşist Almanya arasında oluşan iki taraflı ilişkiler Sovyet dış spor politikasına da yansıdı.[456] Genel olarak Sovyet dış politikasının tüm etaplarında dış spor ilişkileri propaganda ve ajitasyon aracı oldu.[457]

4.1.1. Doğu Ülkelerinde Spor Üzerinden Dış Politikanın Yürütülmesine İlişkin Genel Görüşler

Karl Marx kendi çalışmalarında Avrupa dışındaki ülkelere çok az yer ayırmış, I. ve II. Enternasyonal de özellikle sömürgelerle fazla ilgilenmemişti. Lenin ise Doğu'daki burjuva hareketini demokratik ve ilerici olarak niteledi. Genç doğu burjuvazisine tüm uygar toplumların proletaryasının destek vermesi gerektiğini belirtti.[458] *Komintern*'in I. Kongre (1919) manifestosunda Asya ve Afrika sömürgelerine çağrıda bulunuldu. II. Kongrede (1920) Lenin, "tüm milli ve sömürge devrimci hareketleriyle yoğun ilişki içinde" bulunmak, "burjuva-demokratik veya komünist-proleter" her türlü milli kurtuluş hareketini desteklemek gerektiğini belirtti.[459] *Komintern* sömürge halklarını ezen uluslara karşı başkaldırılarında onları destekleyeceğini açıkladı.[460]

---

[456] Riordan, a.g.m., s.67
[457] Gounot, a.g.m., s.187
[458] Vladimir Lenin, **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 23, Politiçeskaya Literatura, Leningrad, 1967,. s. 166
[459] Carr, a.g.e., s.105
[460] Weber, a.g.e., s. 42

III. Kongreden (1924) sonra KSE'nin yayınladığı manifestoda alışılmış işçi sporu çerçevesinden çıkıp işçi-köylü beden terbiyesi ve spora yönelmesi gerektiği, ancak bu şekilde bir kitlesel spora (*massovost*'e) geçiş yapılabileceği vurgulandı. Manifestonun "Doğu'ya ve sömürgelere!" sloganı doğuda ağırlıklı olarak köylülerden oluşan ülkelerin köylü emekçilerine hitap ediyordu.[461]

Ocak 1925 KSE Yürütme Komitesi toplantısında Doğu ülkelerinde faaliyet kararı kesinleştirildi. Yalnızca Doğu'da Avrupa'da kullanılan örgütlenme yöntemlerinin kullanılamaz olduğu da kabul edildi. Doğu ülkelerinde spor ve beden terbiyesi ilk başta tamamen yerli şartlara göre düzenlenmeli, yerli halkın alışık ve tepki göstermeyecek sporlara başvurulmalı ve yavaşça Avrupalı spor tiplerine geçilmeliydi.[462]

Komintern'in Şubat 1923'te kararlaştırdığı gibi KSE'nin faaliyeti önemli ölçüde *Komsomol Enternasyonali*'ne bağlandı.[463] *Komsomol* arşivinde bulunan belgeye göre Sovyet takımının burjuva takımlarla görüşüp görüşemeyeceği Aralık 1925'te *Komsomol* MK Spor Komisyonu oturumunda tartışıldı; Komisyon Başkanı Şardakov, KSE Sekreteri Reussner ve Komisyon üyesi Rogov'dan oluşan grup, komisyon içinde fikir teatisinden ve *Komsomol Enternasyonali*'nin onayından sonra bir karar hazırlamakla görevlendirildi.[464] Aynı arşivde böyle bir karar taslağına rastlandı. *Komsomol* MK Spor Komisyonu, KSE örgütlerinin esas itibariyle burjuva örgütlerle görüşmesine karşı olduğunu, fakat bir ülkenin burjuvazisi, bazı Doğu ülkelerinde olduğu gibi, devrimci rol oynuyorsa, bu ülkelerle görüşmelerin yapılması mümkün ve gerekli olduğunu belirtiyordu.[465]

Semaşko *VSFK* toplantısında Türkiye ve Çin'de işçi spor örgütlerinin olmadığını, fakat milli spor örgütlerinin mevcut olduğunu, onlarla mutlaka görüşülmesi ve ileride bu politikanın devam ettirilmesi gerektiğini açıkladı.[466]

---

[461] Nikolay Podvoyskiy, **Mejdunarodnoe Krasnoe Sportivnoe Dvijenie i Ego Oçerednıe Zadaçi (Uluslararası Kızıl Spor Hareketi ve Sıradaki Hedefleri)**, a.g.e., s. 10

[462] **Proekt Pisma Revolutsionnoy Organizatsii Kitaya** (**Çin Devrimci Örgütüne Hazırlanan Mektubun Taslağı)**, 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.104, s.162

[463] Gounot, a.g.m., s.27

[464] **Protokol №1 Zasedaniya Sportivnoy Komissii TsK RLKSM (Komsomol Merkez Komitesi Spor Komisyonu'nun 1 No'lu Oturum Protokolü**), 17.12.1925, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D.477, s.16

[465] **Proekt Postanovleniya Sport-Komissii TsK o Vstreçah s Burjuaznımi Komandami (Komsomol Merkez Komitesi Spor Komisyonu'nun Burjuva Takımlar ile Görüşmeler Hakkında Kararın Taslağı)**, 1925, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D.477, s.18

[466] Butov, a.g.e., s.100

1920-1930 yıllarında SSCB, Doğu'da Türkiye, İran, Afganistan ve Uzak Doğu'da Çin ile resmi ilişki kurdu.

Türkiye ve İran'a yönelik Sovyet diplomasi bu ülkelerde batılı büyük devletlerin, özellikle İngiltere'nin, etkisini nötralize etmekle ve ticari ilişkileri kurmakla uğraştı. Bu rejimlerin sert bir şekilde sol hareketleri bastırmasına rağmen, Sovyetler Birliği'nin dış politikasını etkilemedi.[467]

Doğu ülkelerinde diplomasi kanallarından burjuva ve monarşi rejimleriyle resmi ilişkiler kuran SSCB, sadece Uzak Doğu'da bir komünist parti (milli devrimci *Koumintang* partisi bünyesinde yer alan Çin Komünist Partisi (ÇKP)) ile pratik sonuçlara yol açan ilişkiler kurabildi.

4.1.2. Çin ve Moğolistan'da KSE Üzerinden Dış Politika Yürütme Teşebbüsleri

Ocak 1923'te SSCB vekili İoffe'nin Şangay'da *Koumintang* Başkanı Sun Yat Sen ile ortak bir deklarasyon imzalanmasıyla, SSCB ile milli "devrimci" Kanton hükümeti arasında resmi ilişkiler kuruldu. *Politbüro* ve *Komintern*'in gözünde emperyalist kuvvetlere karşı birleşik cephe kuruldu. 1921'de kurulan sadece bin kişilik ÇKP (Mayıs 1925'te ÇKP'nin üye sayısı on bine kadar arttı) *Komintern* delegesinin teşvikiyle 1923'te Komintang'a katıldı. (Bu katılım ilk etapta Marksist ve Sun Yat Sen doktrinleri arsındaki farkları örtbas etmek için yapıldı). Mart 1925'te Sun Yat Sen'in ölümüyle Kanton hükümeti başına Çan Kay Şek geçti. Temmuz 1926'da SSCB vekili Borodin ve Sovyet askeri danışmanları katılımıyla, SSCB tarafından yapılan silah yardımıyla Kanton ordusu, Sun Yat Sen'in ölümünden önce planladığı (Çin'i birleştirmek ve yabancı işgalcileri geri püskürtmeyi amaçlayan) Kuzey Seferini düzenledi ve başarılı oldu. Kasım 1926'da Komintang Hankou'da milli devrimci hükümeti ilan edince *Politbüro* artık sosyalist devrimin sırası geldiğini düşünmeye başlıyordu. Fakat 1927 başında Çan Kay Şek Komintang içindeki sağcı küçük burjuvazi tarafına geçiyor ve Şangay'da ÇKP'ye karşı yapılan yağma

[467] Carr, a.g.e., s.116

hareketine göz yumuyordu. 1927'de Borodin ve Sovyet askeri danışmanları Çin'i terk etti ve SSCB'in Çin'de planladığı sosyalist devrim planlarına ara verildi.[468]

Bu devrimci süreç içinde KSE Çin'de kızıl spor örgütleme teşebbüslerini yaptı. KSE arşivinde bulunan belgeler Çin için planlanan örgütlenmeyi kısmen açıklıyor. 1925'te Çin'de milli devrim doruğa tırmanırken KSE devrimci spor faaliyetleri için bir taslak hazırladı. Taslakta KSE'nin Çin'de faaliyete başlaması gerektiği vurgulandı:

"Çin'deki son siyasi gelişmeleri, bir yandan milli devrimci ve anti-emperyalist kuvvetlerin yükselmesi, diğer yandan… tüm sınıf temsilcilerinin milli kurtuluş ve kültür derneklerinde örgütlenme çabası göz önüne alındığında Çin'de KSE faaliyeti için son derece uygun ortam oluştu. KSE'nin çalışma bazını Çin toplumun en devrimci kesimi: öğrenciler, esnaflar, memur ve ilerici işçiler, yani Çin halkının kahramanca mücadele yükünü omuzlarında taşıyan halk kesimi oluşturabilir… Devrimci Çin emekçi kitlesi, askeri-devrimci hazırlık için çare ararken (öğrenci askeri eğitim dernekleri), derhal Çin'de devrimci spor-jimnastik hareketinin oluşturulması lazım."[469]

Aynı taslakta aşağıdaki eylemler önerilmekteydi:

- Çin devrimci örgütlerine devrimci spor hareketini kurması için çağrıda bulunmak;
- KSE tarafından Çin'e destek olmak için "Çin'den ellerini çek!", "ayaklanan Çinlilere destek" gibi sloganlar altında siyasi kampanya düzenlemek;
- LSE'ye bu kampanyaya birleşik cephe çerçevesi içinde katılma önerisinde bulunmak;
- Çin spor takımlarını SSCB'ye davet etmek.[470]

Aynı arşivde KSE Sekreteri Lemberg tarafından KSE Prezidyumu'na hazırlanan yukarıda adı geçen müracaat mektubunda Doğu ülkelerinde spor ve beden terbiyesinin ilk başta yerli şartlara göre düzenlenmesi gerektiği, yerli halkın alışık geleneksel sporlara başvurulması gerektiği, Çin gibi ülkede sporun işçi ve köylüyü cezbetmesi için yerli şartlara uygun olması gerektiği açıklanmaktadır. Devrimci örgütler, öğrenci ve aydınların kurduğu spor derneklerini hem organizasyon açısından, hem fikir açısından kendi nüfuzu altına almalı. Mektup taslağında KSE

[468] Carr, a.g.e., s.107-111
[469] **Proyekt Predlojeniya Naçat Rabotu Krasnogo Sportinterna v Kitaye (KSE'nin Çin'de Faaliyete Başlaması Gerektiğine Dair Öneri Taslağı),** 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, GASPİ, Fon 537, Op.1, D.104, s.11
[470] A.g.b., s.11

Çin'de üç bin yıldır dini amaçlarla kullanılan beden terbiyesinin yeni Çin'in devrimci-askeri hazırlığına katkı sağlayacağını umuyordu.[471]

Lemberg potansiyel Çin'li devrimci spor örgütlerinin destekçileri arasında aşağıdaki unsurların bulunacağını belirtiyordu:

- İç milli-devrimci hareket;
- Dış devrimci uluslararası işçi örgütlerinin desteği;
- Ülke içinde halkın bilinçlenmeye ve kültüre ilgisinin artışı;
- SSCB spor hareketi tarafından maddi ve manevi yardım.[472]

Podvoyskiy 1925'te yayınlanan *Uluslararası Kızıl Spor Hareketi ve Hedefleri* adlı eserinde Doğu'da kızıl spor hareketinin daha yolun başında olduğunu ve Çin'de bin kişilik KSE alayı olduğunu iddia ediyordu.[473]

Komintern arşivinde bulunan belgelere göre *Komintern* de Çin ile yakından ilgileniyor, doğulu komünist partileri ve KSE'yi bu konuda teşvik ediyordu. 1926 yılına ait Podvoyskiy'e gönderilen *Komintern* kararında Doğu'nun komünist partilerinden, KSE'nin doğu spor hareketiyle ilişki kurmasını sağlaması, bu hareketin en iyi elemanları doğu ülkelerinde milli "devrimci" hareket platformunda birleştirmesi istendi. Sözkonusu platform çalışmasının ilk önce iç savaş halinde olan Çin'de yapılması talep edildi.[474] Aynı yıla ait belgede *Komintern* ÇKP'yi de milli devrim platformunda bulunan tüm Çin spor-jimnastik örgütlerini birleştirmekle görevlendiriyordu.[475]

RKP(B) Batı'da gerçekleştiremediği devrimi, nihayet Doğu'da gerçekleştireceğini ciddi şekilde umuyordu. SSCB devrimci gördüğü Çin kuvvetlerine gereken her türlü yardımı yaptı: silah gönderdi, maddi destekte bulundu, askeri konularda da akıl verdi.[476] Bu çalışmalar doğrultusunda devrim askerlerini yetiştirmek için KSE vasıtasıyla Çin spor hareketini de örgütlemeye hazırlanıyordu. Komintang içindeki sağcı unsurlar bu umutları 1927'de kesti. 1927'den sonra II.

---

[471] **Proekt Pisma Revolutsionnoy Organizatsii Kitaya (Çin Devrimci Örgütüne Hazırlanan Mektubun Taslağı)**, a.g.b., s.162-163
[472] A.g.b., s. 163
[473] Podvoyskiy, a.g.e., s. 13
[474] **Rezolutsiya o Rabote Sektsiy Kominterna Po Sodeystviyu Krasnomu Sportinternu v Ego Deyatelnosti (Komintern Seksiyonlarının KSE Faaliyetini Destekleme Çalışmalarına Dair Karar)**, 1926, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.165, D.318, s.3-4
[475] **Rezolutsiya Sovesçaniya Delegatsiy VII. Rasşirennogoo Plenuma İKKİ o Rabote Kompartiy v Raboçem Sportivnom Dvijenii (Komintern Yürütme Komitesi VII. Geniş Toplantısı Heyetlerinin Komünist Partilerin İşçi Spor Hareketinde Çalışmasına Dair Kararı)**, 1926, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.165, D.318, s.28
[476] Carr, a.g.e., s.108

Dünya Savaşı dönemine kadar Çin ile SSCB arasında spor ilişkilerine dair herhangi bir belgeye rastlanmadı.

Bu dönemde Çin Moğolistan'ı kendi kuzey bölgesi olarak görüyordu. SSCB, Çin ile yapılan anlaşmaya rağmen Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nin kendi kontrolü altında tutmaya kararlıydı. Moğol Cumhuriyeti Sovyetlerin siyasi ve askeri koruması altındaydı.[477] Moğolistan'da kızıl spor hareketinin oluşturulmasına ilişkin belgelere rastlanmamakla birlikte, *Komsomol* arşivinde bulunan belgeden *VSFK* yetkililerinin Moğol milli sporlarını incelediği anlaşılıyor. Belgede Moğolistan'a en yaygın iki tip spor: atıcılık ve güreş olduğu belirtiliyordu.[478]

4.1.3. İran ve Afganistan ile Kurulan İlişkiler

Türkiye, İran ve Afganistan ile olan spor ilişkileri ve böyle bir ilişki kurma teşebbüsleri ağırlıklı olarak Sovyet diplomasi paralelinde yürütüldü.

21 Şubat 1921'de Rıza Han (1926'da kendini Rıza Şah Pahlevi ilan edecek) Tahran'da askeri darbe ile iktidara geldi. 26 Şubat 1921'de ise Moskova'da ilk Sovyet-İran Anlaşması imzalandı. Rıza Han ülkede modernleşme politikasını başlatıyordu. İngiltere'nin müdahale teşebbüslerine rağmen bu dönemde İran ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkiler normalleşiyor, devletler arasındaki ticari anlaşmalar düzenli olarak yenileniyordu.[479]

Diplomatik ilişkiler yanında spor ilişkileri de gelişti. 1926'da Bakü'de İran milli takımı ile Bakü şehir takımı ve Azerbaycan milli takımı arasında dört futbol maçı oynandı. Üçünü Sovyet takımları kazandı, biri berabere kaldı. 1927 ve 1928'de Aşkabat takımı İran'da Meshed kentinde İran takımlarıyla yaptığı iki maçı da 2:1 kazandı. 1929'da Bakü takımı Tahran takımına karşı yapılan üç maçı kazandı.[480]

1920'lerin başında RSFSC Afganistan'la İttihat ve Terakki'nin en güçlü üç adamından biri olan Cemal Paşa vasıtasıyla diplomatik ilişkileri kurmayı başarıyordu. İstanbul'dan ayrıldıktan sonra Berlin'e giden Cemal Paşa sonrasında

---

[477] Serge,a.g.e., s.201

[478] **Sport v Mongolii, Protokolı Zasedaniy. Bulleten №1 Prezidiuma VSFK Pri VTİK (Moğolistan'da Spor. Merkez Yürütme Komitesi Nezdinde Kurulu VSFK Prezidyumu Oturum Protokollerinin 1 No'lu Bülteni),** 02-12.1923, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D.800, s.26

[479] Somin, a.g.e., s. 588-592

[480] James Riordan, **"**The Sports Policy Of The Soviet Union, 1917–1941", a.g.m., s.75

Moskova'ya geçti ve Bolşevik yöneticilerle görüştü. Dış İşleri Halk Komiseri Yardımcısı Karahan'ın *RKP(B)* Merkez Komitesi'ne sunduğu rapora göre Ağustos 1920'de Cemal Paşa Sovyet Hükümeti tarafından istihbarat toplaması ve Afgan Emirinin güvenini kazanıp yanında askeri bir makam edinebilmesi için Afganistan'a gönderildi. Bu misyonu yerine getiren Cemal Paşa Afgan Emirini İngiltere ile sözleşme yapmaktan vazgeçmeye ve Sovyet Rusya ile anlaşma yapmaya ikna etmeyi başardı. RSFSC ve Afganistan arasında anlaşma 28 Şubat 1921 tarihinde imzalandı.[481] Dört yıl sonra 13 Ocak 1925'te Kabil'de SSCB ile Afganistan arasında ticari anlaşma imzalanıyordu.[482] Afganistan'la doğrudan bir spor ilişkisi kurulamamasına rağmen SSCB'nin bu konuda ciddi planları vardı. KSE, Afganistan'ın da içinde olduğu birkaç Doğu ülkesinin spor takımları ve Sovyet Doğu halkları için Doğu *Spartakiadası*'nı düzenlemeyi düşünüyordu.

KSE arşivinde bulunan I. Doğu *Spartakiadası*'nın Taslağı'na göre Şubat 1926'da düzenlenecek yarışmalara Türkiye ve İran milli takımlarının katılmasını öngören spor oyunlarının hedefleri şöyleydi:

- ağırlık milli sporlara ve şenliklere verilip, SSCB milletlerinin beden terbiyesi hareketine entegrasyonu sağlama;
- sporda Ekim Devrimi'nin başarılarını sergileme: *dostupnost* (munasiplik, kolaylık), *massovost* (kitlesellik), *poleznost* (faydalılık);
- komşu ülkelerin (Türkiye ve İran) spor örgütleriyle dostça bağlar oluşturma.

Spartakiada programında Doğu halklarının kurtuluşu için mücadeleyi simgeleyecek spor geçidi, milli oyunları sergileyecek propaganda gösterileri (ileride Kurban Bayram gibi şenliklerde kullanılması için), sergi ve bizzat spor oyunları yer alacaktı.[483]

Daha sonra potansiyel katılımcı listesi genişletildi Doğu *Spartakiadası*'na Afganistan, İran, Filistin ve Çin milli takımların katılımı da planlandı. Spartakiada planlarının gerçekleşmemesinin nedeni finansman veya organizasyon sorunu değil, fakat adı geçen birçok ülkede sporun henüz gelişmemiş olması oldu.[484] Filistin

---

[481] **Novıye Dokumentı o Rossiysko-Turetskih Otnoşeniyah. 1920-1922 gg. (Rus-Türk İlişkileri Hakkında Yeni Belgeler. 1920-1922),** VO 1999 RK-1031/14, Rusya Milli Kütüphanesi'nin Özel Baskısı, Sankt-Petersburg, 1999, s. 7

[482] "SSSR Zaklyuçaet Torgovıy Dogovor s Afganistanom" ("SSCB Afganistan ile Ticari Anlaşma İmzalıyor"), **Raboçaya Moskva Gazetesi**, 17.01.1925, No.14, s.2

[483] **Proekt. Polojeniye o Provedenii I-Blijnevostoçnoy Spartakiadı (I. Yakın Doğu Spartakiadası Düzenlemeye Dair Genelge Taslağı)**, 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.104, s.155

[484] Gounot, a.g.m., s.75

takımının da bu listeye eklenmesi muhtemelen bu dönemde Filistinli kızıl spor örgütünün kurulmuş olduğundan kaynaklanmıştır. Ancak Filistin spor örgütü resmi olarak KSE'ye katılamadı.[485]

4.1.4. Sovyet-Türk Siyasi İlişkilerinde Bir Diplomasi Aracı Olarak Spor

4.1.4.1. 1921-1925 Döneminde Sovyet-Türk İlişkilerinin Bir Diplomasi Aracı Olarak Spor

Sovyetler Birliği kuruluş döneminde ilk diplomatik ilişkiler kurduğu devlet Türkiye olmuştu. RSFSC ve Türkiye arasındaki diplomatik ilişkiler İstiklal Savaşı zamanında başladı. Kurtuluş savaşı sırasında Sovyet Hükümeti Türkiye'ye hem manevi, hem maddi destekte bulundu. Sovyet-Türk ilişkileri hem diplomasi, hem spor alanında çok yoğun gelişti, bu yüzden Türkiye konusunu daha geniş tutmak gerekiyor.

1920'lerin ortalarına doğru Bolşevikler Batıda sosyalist devrim zaferinden umutlarını büyük ölçüde kesti. Fakat Doğu'da komünizmin yayılmasına umutlandılar. Özellikle Türkiye Cumhuriyeti'ne odaklanan Bolşevikler, Mustafa Kemal'in Bolşevik imajını dahi yaratmaya çalıştı.[486]

16 Mart 1921'de Moskova'da RSFSC ve Türkiye arasında Dostluk ve Kardeşlik Anlaşması imzalandı.[487] Diplomatik ilişkileri müteakiben ülkeler arasında ilk spor ilişkileri teşebbüsü de yapıldı. 1922'de davet edilen Türk futbol takımı, SSCB'ye gelemedi. 1923'te yapılan *VSFK* Preziduymu toplantısı sırasında Türk takımının SSCB ziyaretini uluslararası spor federasyonun yasağından dolayı gerçekleştiremediği konuşuldu. SSCB'nin uluslararası spor federasyonunda üyeliği bulunmaması bu kararın nedeni oldu. Türk basınında yapılan kampanyada ve Genel Türk kongresinde yapılan tartışmalar esnasında Türkiye spor örgütlerinin uluslararası federasyonun kararına karşı oldukları belirtildi. *VSFK* oturumunda Türk spor örgütlerinin uluslararası federasyonlarda üye olduğu, Mustafa Kemal Paşa'nın spor hareketin önemini anladığı, gençleri spor örgütlerine çekerek ülkenin askeri gücünü

[485] Kozmina, a.g.m., s. 195
[486] C.P. Gasanlı, **SSSR-Turtsiya. Ot Neytraliteta k Holodnoy Voyne (SSCB-Türkiye. Tarafsızlıktan Soğuk Savaşa Doğru)**, Tsentr Propagandı, Moskova, 2008, s.19
[487] Somin, a.g.e., s.217

hazırladığı belirtildi. Spor örgütlerine devlet tarafından bütçe ayrıldığı ve hükümetin spor sahasıyla bizzat ilgilendiği de belirtildi. *VSFK* Prezidyumu oturumunda yurt dışındaki spor hareketlerini kapsayan raporda Türkiye'nin genel spor durumu da incelenmiş bulunuyor. Rapor Türkiye'de 1923'te ağırlıklı olarak futbol, güreş, boks, hafif ve ağır atletizm ve sair sporların yaygın olduğunu, futbolun en popüler spor olduğunu,[488] Türk burjuva spor örgütleri yanında 12 yıldır işçi spor örgütlerinin de faaliyette bulunduğunu, *Teolit* ve *Beykoz* adlı işçi kulüplerinin yeni kurulduğunu ve henüz uluslararası spor federasyonlarına üye olmadığını belirtiyor.[489]

1924 yılında Türkiye ile SSCB arasında 2 Aralık 1925'te SSCB ile Türkiye Cumhuriyeti arasında Dostluk ve Tarafsızlık Anlaşması imzalanmasıyla sonuçlanan diplomatik görüşmeler başladı.[490] Bu diplomatik görüşmeleri müteakiben 1924 ve 1925 yıllarında Türk ve Sovyet takımları arasında futbol karşılaşmaları yapıldı.

Diplomatik görüşmelere paralel olarak Türkiye Milli Futbol Takımı ve Sovyet futbol takımları arasında Moskova'da maçlar düzenlendi. Türk Takımı FİFA'dan izin alıp Moskova'ya geldi ve burada toplam üç maç oynadı: Moskova II., Moskova I. takımları ve SSCB Milli Takımıyla. 8 Kasım 1924'te II. Moskova takımını 3:1 mağlup etti, fakat I.Moskova takımına 2:0 kaybetti.[491] 16 Kasım 1924'te Sovyet futbol tarihinde ilk resmi maç yapıldı. SSCB Milli Futbol Takımı maçı 3:0 kazandı.[492] *Zamoskvoretskiy* Stadı'nda yapan bu maça SSCB için o zamanlarda rekor olan sayıda 15 000 seyirci izledi. Maçtan sonra ertesi gün *VSFK*'ya Türkiye'den rövanş maçı için telgraf çekildi. Dönüş esnasında Türkiye Milli Takımı Odessa Takımını 1:0 mağlup etti. Türk takımının turnesinden sonra partinin merkezi yayın organı olan *Pravda* gazetesi burjuva sporcularla görüşmelerinin mutlaka yapılması gerektiğini ifade etti. Bunu kapitalistler tarafından düzenlenen ideolojik ve siyasi ablukayı efektif bir delme aracı olduğunu belirtti.[493]

---

[488] **Sportivnoe Dvijenie v Turtsii, Protokolı Zasedaniy. Bulleten №1 Prezidiuma VSFK pri VtsİK (Türkiye'de Spor Hareketi. Tüm Rusya Merkez Yürütme Komitesi Nezdinde Kurulu VSFK Prezidyumu Oturum Protokollerinin 1 No'lu Bülteni)**, 02-12.1923, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D.800, s.24-25

[489] **Sportivnoe Dvijenie v Turtsii. Raboçiy Sport. Protokolı Zzasedaniy. Bulleten №1 Prezidiuma VSFK pri VtsİK (Türkiye'de Spor Hareketi. İşçi Spor. Tüm Rusya Merkez Yürütme Komitesi Nezdinde Kurulu VSFK Prezidyumu Oturum Protokollerinin 1 No'lu Bülteni)**, 02-12.1923, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D.800, s.25-26

[490] Somin, a.g.e., s.565

[491] Malov, a.g.e., s.85

[492] Y.S. Lukaşin, **Sbornaya Rossii Po Futbolu 1921-2002** (**Rus Milli Futbol Takımı 1921-2002**), Astrel, Moskova, 2002, s.19.

[493] Malov, a.g.e., s.87

VSFK ilkbahar 1925'te yapılacak SSCB Milli Futbol Takımının Türkiye'ye iade-i ziyaretine "olağanüstü siyasi önem" veriyordu, bu ziyaretle SSCB ve Doğu Halkları arasında sıkı bağların oluşacağına inanıyordu. Aynı zamanda Sovyet sporunun başarılarını sergilemek için *VSFK* en iyi ve en kuvvetli takımın gönderilmesini talep ediyordu.[494]

Fakat rövanş görüşmesi FİFA tarafından engellenmeye çalışıldı. Türkiye 1923'ten beri FİFA üyesiydi. SSCB ise KSE üyesi. KSE Rus seksiyonun doğudaki "burjuva", fakat milli "devrimci" spor takımlarıyla görüşmeleri onaylar veya görmezden gelirken, FİFA Türkiye futbol federasyonuna uyarıda bulundu. SSCB Spor Komitesi arşivinde bulunan belgeye göre Türk Futbol Federasyonu vekili Yusuf Ziya sorunu çözmek için *VSFK* ile FİFA arasında arabuluculuk yapmayı dahi önerdi:

"İstanbul, 27 Ocak, 1925

Vasiliy Taraskin dikkatine

Moskova

Sayın Yoldaş,

Size ilişkilerimizi etkileyebilecek çok önemli, konuda başvuruyorum. FİFA Genel Sekreteri Girschman'ın mektubuna cevap vererek yazı yazdım.

Benden adresinizi istedi. Umarım Rus federasyonun FİFA üyeliği konusunda kolay anlaşırsınız.

Bu işi kendi tarafımdan da takip edeceğim. Sizin ve Rus yoldaş futbolcuların Türk yoldaşlardan en iyi dileklerini kabul etmenizi rica ederim.

Yusuf Ziya

Türkiye Cumhuriyeti Futbol Federasyonu"[495]

Sovyet tarafın bu öneriyi kabul edip etmediğine ilişkin bir belgeye rastlanmadı, anlaşılan 1925'te bu konuda belirsizlik havası hakimdi. Yine de Türk Futbol Federasyonu muhtemelen yukarıdan aldığı talimatla FİFA'nın onayı olmadan maç yapmaya karar verdi. Bu Türk-Rus ilişkilerine verilen siyasi ehemmiyetin bir kanıtıdır. Türkiye FİFA üyeliğini, Rusya ise işçi spor dünyasındaki devrimci imajını riske attı.

---

[494] **Pismo VSFK ob Otpravke Sbornoy SSSR Po Futbolu v Turtsiyu (VSFK'nın Türkiye'ye SSCB Milli Futbol Takımının Göndermesine Dair Mektubu),** 31.03.1925, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF Fon 7576, Op.2, D.22, s.47

[495] Aktaran Aksel Vartanyan, "Vostoçnıy Roman" ("Doğu Romanı"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 225 (2718), 15.10.2001, s. 8

1925'te Stalin'in konumunu güçlendirmesiyle, "tek ülkede sosyalizm" tezinin zemin hazırlığı başlatıldı. Merkeziyetçi bir devlet şeklini almaya başlayan SSCB dış ilişkilerinde devrim siyasetinin yanında pragmatik bir dış politika da belirmeye başlıyordu. Bu anlamda Türkiye-SSCB spor görüşmeleri bu yeni bir Sovyet milli dış politikanın ilk örneği olmuştur.

Devrimci siyaset çerçevesinde SSCB futbol takımının maçları kazanması, *homo-sovieticus*'un daha güçlü ve sağlıklı olduğunu gösterecekti, emekçilerin sosyalist ülkede bedensel açıdan daha sağlıklı geliştiğine dair Doğu halklarına bir mesaj verecekti. Bu yüzden milli devrimci de olsa yine burjuva takıma karşı oynanan maçların mutlaka kazanılması gerekiyordu.

VSFK 1925'te bunun için gereken her türlü önlemi aldı. Yoğun bir yazışma sonucu Nisan'da beklenen milli takımının ziyaret tarihi, SSCB milli takımının daha iyi hazırlanabilmesi için Mayıs'a ertelendi. Türk milli takımı hakkında diplomatik kanallardan bilgi talep edildi. SSCB Ankara Sefareti Sekreteri Veliçko 5 Nisan 1925 tarihli mektubunda T.C. Eğitim Bakanlığı yetkilileri, Türkiye Spor Federasyonu ve basından elde ettiği bilgileri Orta Doğu Siyasi Daire Başkanı S. Pastuhov'a gönderdi.[496]

Türk futbol yetkilileri de en az *VSFK* kadar kendi milli takımının rövanş maçını kazanmasını istiyor ve Sovyet futbol taktiğini incelemek için 13.05.1925'te SSCB milli takımı ile Ankara ve İzmir birleşik takımı arasında bir maç düzenliyordu. SSCB-Türkiye Cumhuriyeti 6:1. 15 Mayıs 1925'te Ankara'da rövanş maçı oynandı. Sovyet takımı 2:1 skoruyla maçı kazandı. İki tarafın da temasları devam ettirme isteğine rağmen Türkiye FİFA tarafından ciddi şekilde uyarıldığı için spor ilişkileri kesildi. FİFA Sovyetler Birliği'yle yapılan spor görüşmelerine karşı kesin bir tavır aldı.[497]

4.1.4.2. 1930-1936 Döneminde Sovyet-Türk İlişkilerinin Bir Diplomasi Aracı Olarak Spor

1920'lerin sonuna doğru diplomatik ilişkilerde daha fazla yakınlaşma ve ortak girişimler gözüküyordu. 1927'de Briand-Kellog Paktı'nın imzalanmasından önce

[496] Aktaran Aksel Vartanyan, "Nesostoyavşıysya Revanş" ("Gerçekleştirilmeyen Rövanş"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 225 (2718), 15.10.2001, s.9
[497] Butov, a.g.e., s. 102

Türkiye Cumhuriyeti Litvinov Paktı'na katıldı.[498] Aralık 1929'da Dış İşleri Halk Komiseri Yardımcısı Karahan Ankara'ya ziyareti sırasında bu pakt iki yıllığına uzatıldı. 1930'da Tevfik Rüşdü Aras'ın SSCB ziyareti sırasında devletlerarası ticari anlaşmanın görüşmelerine başlandı. 10 Mart 1931'de yapılan sözleşmeye göre taraflar Karadeniz Filoları için inşa ve sipariş edilecek gemiler hakkında birbirini 6 ay öncesinden uyaracaktı. VI. Sovyetler Kurultay'ına sunulan raporda *Sovnarkom* Başkanı Molotov'a göre bu dönem içinde Sovyet-Türk ilişkileri kuvvetlendi.[499] 1930'ların başlarında Türkiye sanayileşme sürecini hızlandırmak zorundaydı. Yerli Türk sermayesi sanayi tesislerine yatırım yapacak kadar yeterli kapasitede değildi. Yabancı, özellikle Batılı sermayenin Türk sanayine yatırım yapması büyük zorluklarla elde edilen bağımsızlığı tehdit altına alırdı. Devletin finansal desteğini alamayan milli sanayinin kalkınması mümkün değildi.[500]

Türkiye Cumhuriyeti kredi ihtiyaçlarını karşılamak için Sovyetler Birliği'ne başvurdu. Bu görüşmelerini müteakiben SSCB ve Türkiye futbol takımları arasında tekrar görüşmeler başlatıldı. Bu dönemde Sovyet spor yetkililerinin davranışlarında Türk takımlarıyla yapılan spor görüşmelerinde Sovyet diplomasi gereksinimlerine uyma, Türk-Sovyet dostluğuna zarar verecek olaylardan kaçınma, gerektiğinde spor yarışlarının skoruna müdahale etme eğilimleri tespit edildi.

Siyasi ilişkiler ışığında SSCB ile spor görüşmelerini Türkiye de devam ettirmek istiyordu. Bu sefer Türk spor yetkilileri Türkiye'nin "denge" politikasına uydu: hem FİFA'yı, hem SSCB'yi memnun edecek formül bulundu. 1931'de Türkiye milli takımı isim değiştirerek Moskova'ya Türkiye Üniversiteler (Milli) Futbol Takımı adı altında gönderildi.[501] Buna rağmen Moskova'nın her tarafında asılı olan maç afişlerinde Türk futbol takımı T.C. Milli Futbol Takımı olarak geçiyordu. Mayıs 1931'de *Dinamo* Stadı'nda yapılan maç 50 000 seyirci topladı. Maçın ilk yarısı 2:2 berabere bitti. Fakat ikinci gol Sovyet futbolcular tarafından 49. dakikada atılmıştı (o dönemin kurallarına göre haftaymlar tam 45 dakidaydı, ek süre verilmiyordu). Sovyet hakem Şçelçkov SSCB takımı gol atana kadar düdüğü çalmamıştı. Gol atılır atılmaz hakem 1. yarıyı bitirdi. Devre arası 15 dakika yerine 40 dakida sürdü. Çünkü

---

[498] "Reç Tevfik Rüşdü Arasa" ("Tevfik Rüşdü Aras Söylevi"), **Pravda Gazetesi**, 15.07.1937, №193 (7159), s. 3

[499] "Otçet Pravitelstva SSSR Doklad PredSovnarkoma t. Molotova VI-mu Sıezdu Sovetov" ("Sovnarkom Başkanı Molotov'un VI. Sovyetler Kurultayına Sunduğu SSCB Hükümeti Raporu"), **İzvestiya Gazetesi**, 11.03.1931, №69 (4276), s. 3

[500] Somin, a.g.e., s.569

[501] Lukaşin, a.g.e., s.21.

konuk takım maça devam etmeyi reddediyordu, ancak bu işin çözüleceğine dair söz aldıktan sonra sahaya çıktı. İkinci yarıda Sovyet takımı iki ve Türk takımı bir gol attı. Maçın sonucu 4:3 oldu. Birkaç gün sonra Moskova Beden Terbiyesi Konseyi bu tartışılan golün iptal edilmesini kararlaştırıldı. Yukarıdan gelen talimatla iki ülke arasındaki dost ilişkilerin bozulmaması için maç berabere bitirildi.[502] Moskova Beden Terbiyesi Konseyi Hakem Komisyonu Kararı:

"Moskova Bölgesi Beden Terbiyesi Konseyi Hakem Komsiyonu
Türkiye-SSCB Maçı hakkındaki Kararı

Yoldaş Şçelkov'un kronometresi Türkiye-SSCB ilk haftaymda yanlış zaman göstermesinden dolayı ilk yarı yanlışlıkla 4 dakika uzadı. Bu olay tüm maç hakemlerinin kronometre zamanlarının karşılaştırılmasıyla tespit edildi. Bu yüzden Hakemler komisyonu ilk haftaymı uzatan 4 dakika içinde atılan golün sayılmamasını kararlaştırıyor.

Maçın skoru 3:3'tür.
Moskova Bölgesi Beden Terbiyesi Konseyi
Hakemler Komsiyonu Prezidyumu

Not: Moskova Bölgesi Beden Terbiyesi Konseyi Hakemler Komsiyonu Prezidyumu kararı Merkez Yürütme Komitesi Nezdindeki *VSFK* tarafından onaylanmıştır."[503]

Mayıs 1932 yılında İsmet İnönü Başkanlığındaki. resmi heyet Moskova'ya ziyarette bulundu. Bu ziyaret esnasında Sovyet Hükümeti Türkiye'ye 8 000 000 altın Amerikan doları sanayi kredisi vermeye razı oldu. Sovyet mühendis ve teknisyenlerin yardımıyla Kayseri ve Nazilli'de tekstil fabrikaları kurulmaya başladı.[504]

Ardından (sonbahar 1932'de) SSCB Takımı Türkiye'ye davet edildi. Bu sefer Türk takımı Türkiye Halk Evleri Takımı olarak adlandırıldı. İkisi İstanbul'da ve ikisi Ankara'da olmak üzere toplam 4 maç oynandı. 21 Ekim'de Fenerbahçe Stadı'nda yapılan maç 2:2 berabere bitti. Fakat bir sonraki gün Türkiye Halk Evleri Takımı 0:4 mağlup oldu. Ankara'da 27 ve 30 Ekim'de yapılan maçlarda 0:1 ve 2:3 skoruyla SSCB takımı kazandı.[505]

---

[502] Butov, a.g.e., s.103
[503] Aksel Vartanyan, "Tretiy Taym" ("Üçüncü Haftaym"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 225 (2718), 15.10.2001, s.11
[504] Somin, a.g.e., s.570
[505] Malov, a.g.e., s.92

1933'te Savunma Halk Komiseri Mareşal Voroşilov başkanlığındaki Sovyet heyeti Türkiye'ye ziyarette bulundu.[506] Temmuz 1933'te Türkiye Halk Evleri takımı yine *Dinamo* Stadı'ndaki 50.000 seyirci önünde SSCB takımını 2:1 mağlup etti. Bir sene sonra 7 Ağustos 1934'te yine *Dinamo* Stadı'na bu sefer 60 000 seyirci önünde SSCB takımı Türk Takımını 2:1 mağlup etti. Moskova'daki futbol yarışmasına paralel olarak Leningrat'ta güreş, yüzme, futbol ve atletizm yarışmaları yapıldı. Türk takımı güreşte 6:0 kazandı. Leningrad şehri takımı ile İstanbul Halk Evi takımı arasında futbol maçı yapıldı.[507]

1935'te SSCB ve Türkiye 1925'te imzalanan Dostluk ve Tarafsızlık Anlaşması'nı 10 yıl daha uzattı.[508] *VSFK* Başkanı Mantsev *VSFK*'nın toplantısında SSCB Milli Futbol Takımı, eskrimciler, tenisçiler ve güreşçilerden oluşacak spor heyetinin Tükiye'ye gönderilmesini onayladı. Odessa'dan 10 Ekim'de ayrılacak sporcular, yarışmalara 15 Ekim 1935'te başlayacaklardı.[509] Bu seyahat sırasında Sovyet futbol takımı toplam 6 maç olmak üzere İstanbul, Ankara ve İzmir'de ikişer maç oynadı. (Bkz. Ek 9). SSCB takımı 3 beraberlik ve 3 galibiyet kazandı. Fakat 21 Ekim Ankara'da SSCB lehine 2:3 skoruyla tamamlanan maçta Rus hakem Şçelçkov ofsayt'tan atılan golü yan hakemlerin itirazlarına rağmen saydı. 27 Ekim İzmir'de yapılan son maçta ise Şçelçkov'un hakemliği skandala dönüştü. Türk takımı 3:1 galip gelirken 82. dakikada ofsayttan atılan Sovyet futbolcunun golünü saydı. 88.dakikada Türk kalesine yanlış bir penaltı tayın etti. Bu karar büyük tepkiyle karşılaştı, fakat hakem kararını değiştirmedi. Türk kalecisi penaltıyı protesto ederek kaleden ayrıldı ve penaltı boş kaleye atıldı. Skor 3:3 oldu. Maçın son dakikasında Türk forvetin attığı golü saymadı ve hemen düdüğü çalarak maçı bitirdi. Türk gazetelerinde yayınlanan skor 4:3 oldu. Sovyet futbol istatistiğine maç 3:3 olarak kaydedildi. Turne sırasında yaşanan hakemlik skandalları hakkında Sovyet basını tarafından hiçbir bilgi verilmedi.[510] Bu maçlarda iki takımın tarafından da çok sert bir oyun sergilendi. Maçların birinde oyuna devam edilmesi için T.C. Başbakanı İnönü ve SSCB Büyükelçisi Suritsa'nın müdahalesi gerekti.[511]

---

[506] Somin, a.g.e., s.569-570
[507] "Rusya'da İkinci Hafta", **Spor Postası Gazetesi**, No. 19, 1934, s. 11
[508] Somin, a.g.e., s.569-570
[509] "Poezdka v Turtsiyu" ("Türkiye Gezisi"), **Veçernyaya Moskva Gazetesi**, № 217 (3546), 20.09.1935, s. 3
[510] Malov ,a.g.e., s.94-95
[511] Butov, a.g.e., s.103

Sovyet takımın dönüşünde Moskova'da 14 Kasım 1935 tarihinde toplanan *VSFK* Prezidymu bu seyahat sırasında yaşanan olayları araştırdı. *VSFK* Başkanı Mantsev Sovyet hakem Şçelkov'u kötü hakemliği için azarladı ve futbolcuları zayıf oyundan dolayı eleştirdi. Ayrıca Mantsev, Sovyet sporcuların seyahat esnasında devrimci propaganda yapmaya çalıştıklarına dikkat çekti ve Sovyet-Türk ilişkilere zarar vermemesi için ileride bunun yapılmasını yasakladı.[512]

22 Haziran - 20 Temmuz 1936 tarihleri arasında Montrö Konferansında boğazların konumu konusunda Dış İşleri Halk Komiseri Litvinov başkanlığındaki heyet Türkiye'yi destekledi. SSCB heyeti boğazların kontrolünü Türkiye'ye verilmesinden yana tavır koydu. Sovyet basında yayınlanan *Sovyet Barış Politikasının Yeni Zaferi* adlı makale Sovyet hükümetin anlaşmadan siyasi ve askeri açıdan duyan memnuniyetini bildirdi:

"1923'te imzalanan antlaşmaya göre diğer ülkelerin gemileri boğazlardan serbest geçiş hakkına sahipti. Son 13 yıl içinde kuvvetlenen Türkiye bu şartları yeniden gözden geçirmek istedi. Yeni antlaşmaya Türkiye boğazları korumak amacıyla orada ordu bulundurmaya ve askeri tesisler kurma hakkını kazanıyor. Fakat bu mevzu yalnızca Türkiye'yi değil diğer Karadeniz havzası ülkelerini de yakından ilgilendirmektedir: SSCB, Romanya, Bulgaristan'ı. Bu ülkeler barış zamanında istediği miktarda gemileri boğazdan geçirme hakkını kazanıyor, diğer ülkelerin geçirebileceği gemi sayısı ise Türkiye, SSCB ve diğer ülkelere saldırı olasılığını azaltmak için kısıtlanıyor. Japonya ve İngiltere bu maddeye karşı çıkmıştı. Fakat yoldaş Litvinov SSCB menfaatlerini korumayı başardı. Ayrıca Litvinov antlaşmanın Milliyetler Cemiyeti tüzüğüne de bağlanmasını sağladı: Türkiye saldırganın hücumuna uğrayan kurban devlete yardım edecek gemileri serbest geçirecek, Milletler Cemiyeti'nin saldırgan kabul ettiği gemilerin geçmesine ise izin vermeyecek."[513]

1936'da Türkiye Milli Futbol Takımı bir kez daha Sovyetler Birliği'ni ziyaret etti, o sene SSCB'nin milli takımı toplanmadığı için yalnızca futbol kulüp takımlarıyla maç oynadı.[514] 18 Eylül 1936'da *Dinamo-Moskova* ile oynanan ilk maça 90 000 seyirci katıldı. Türkiye Halk Evleri Futbol Takımı *Dinamo, Spartak*, Kiev ve Leningrad şehir futbol takımlarıyla karşılaştı.[515]

Temmuz 1937'de T.C. Dış İşleri Bakanı Tevfik Rüşdü Aras, İç İşleri Bakanı Şükrü Kaya, TBBM Milletvekilleri Rahmi Apak ve Şükrü Şenözan Moskova'yı ziyaret etti. Ziyaret esnasında Türk heyeti Dış İşleri Halk Komiseri Litvinov ile görüştü. İki taraf ta 1936 Montrö Konferansında yaptıkları müşterek çalışmadan

[512] Aksel Vartanyan, "Vostoçnıy Roman" ("Doğu Romanı"), a.g.m., s.8
[513] "Novıy Uspeh Mirnoy Politiki Sovetskogo Soyuza" ("Sovyetler Birliği'nin Barış Siyasetinin Yeni Başarısı"), **Sotsialistiçeskoe Jivotnovodstvo Gazetesi**, No. 38 (296), 1 Ağustos 1936, s. 2-3
[514] Malov, a.g.e., s.94-95
[515] Vartanyan, a.g.m., s.8

memnun olduğunu bildirdi. Tevfik Rüşdü Aras Sovyet tarafına Kayseri ve Nazilli fabrikaların inşaatından dolayı menuniyetini ve minnettarlığını bildirdi.[516] 14 Temmuz'da Türk heyeti *Sovnarkom* nezdinde kurulan Beden Terbiyesi ve Spor Komitesi Başkanı Harçenko'yu ziyaret etti ve akşam *Dinamo* Stadı'nda düzenlenen büyük spor ve jimnastik bayramını seyretti.[517]

4.2. "BURJUVA" ÜLKELERLE SİYASİ İLİŞKİLERİN KURULMASINDA BİR DİPLOMASİ ARACI OLARAK SPOR

4.2.1. Antifaşizm Politikasının Sovyet Spor İlişkileri Üzerinden Yürütülmesi

4.2.1.1. 1933'e Kadar "Burjuva" Ülkelerle İlişkilerin Kurulmasında Spordan Faydalanma Teşebbüsleri

1920'lerde Sovyet dış politikasında Dış İşleri Halk Komiseri Çiçerin'in görüşleri hakimdi. Çiçerin Batı Avrupa'ya yönelik diplomaside Sovyet-Alman Rappalo anlaşması zeminine göre hareket ediyordu. 1930'da Dış İşleri Halk Komiseri olarak Litvinov tayin edildi. Kendisinin görevde bulunduğu döneme Litvinov çağı (1930-1939) denmektedir. Litvinov için Alman-Sovyet ilişkileri soğudukça Rappalo zemini önemini yitirdi. Kendisi daima Avrupa'nın lider devletleri İngiltere ve Fransa ile ilişkileri düzeltmeye bakıyordu. Litvinov dünya devrimine inanmıyor ve Doğu'daki başarısı şüpheli devrim hareketi yüzünden SSCB'nin Avrupa'nın büyük güçleriyle ilişkilerine zarar gelmesine karşıydı. Ona göre SSCB'nin uluslararası paktlarda ve konferanslarda yer alması lazımdı. İngiltere ile yakınlaşma beklentileri gerçekleşmedi, fakat İngiltere SSCB'nin Fransa ile yakınlaşmasına mani olmadı. Litvinov, Sovyet dış politikasını temeline saldırgan devletlere karşı kolektif bir güvenlik sistemini oluşturma anlayışını kazandırdı.[518] 21 Temmuz 1930'da göreve atandığında Litvinov Sovyet dış siyasetin iki sosyal sistemin barış içinde yaşamasına

[516] "Reç Tevfik Rüşdü Arasa, Reç Tov. Litvinova" ("Tevfik Rüşdü Aras Söylevi. Yoldaş Litvinov Söylevi"), **Pravda Gazetesi**. 15.07.1937, №193 (7159), s. 3
[517] "Prebıvaniye Turetskih Ministrov v Moskve" ("Türkiye Bakanlarının Moskova Ziyareti"), **Pravda Gazetesi**. 15.07.1937, №193 (7159), s. 3
[518] Gromıko, Ponomareva, a.g.e., s.302-304

ve diğer devletler ile ekonomik ilişkileri genişletmeye yönelik olacağını açıkladı.[519] SSCB'nin Londra büyükelçisi Mayskiy'e verdiği talimatlarda SSCB'nin Almanya ile elinden geldiği kadar iyi ilişkiler yürüttüğü, fakat Hitler iktidara gelirse Almanya'nın derhal bir dosttan düşmana dönüşeceği kanısındaydı. Bu yüzden İngiltere ve Fransa ile mutlaka ilişkilerin iyileştirilmesinden yanaydı.[520]

1933'ün sonuna kadar Stalin SSCB'nin Rappalo anlaşmasıyla Almanya tehlikesinden uzak olduğu kanısındaydı. Hitler'in iktidara gelmesi ve Almanya ile Polonya arsında Ocak 1934'te imzalanan saldırmazlık paktı Sovyet diplomasinin yönünü değiştirdi.[521] Stalin, faşist Almanya'ya karşı koalisyon oluşturma çabalarında tüm devrimci teşebbüsleri feda ediyordu. Yukarıdaki bölümlerde belirtildiği gibi bu dönem Stalin'in *Profintern*'i ve KSE'yi tasfiye ettiği dönemdir. SSCB'nin ulusal dış siyaset hedefleri *Komintern* de ikinci plana atıyordu. 1935'te Stalin'in Amerikan gazetecisi Roy Howard'a verdiği röportajdan SSCB'nin dünya devrimi tasarısından tamamen vazgeçtiği anlaşılıyor, hatta Stalin böyle bir tasarılarının hiç olmadığını iddia ediyordu.[522]

Böylece SSCB 1934'ten itibaren her şeyden önce bazı kapitalist güçlerle yakınlaşmayı kabul ettiği anlaşılmaktadır. Litvinov'un İngiltere ile yakınlaşma beklentileri gerçekleşmedi, fakat İngiltere SSCB'nin Fransa ile yakınlaşmasına mani olmadı. Fransa'nın da desteğiyle SSCB Eylül 1934'te Milletler Cemiyeti'ne (MC) kabul edildi.[523] Böylece SSCB birçok dünya devleti tarafından *de jure* olarak tanındı ve Batılı Avrupa devletleriyle kendi güvenliğini sağlayacak legal politikaları yürütme olanağını elde etti.

1933'e kadar Sovyet sporcular batılı burjuva sporcularla çok az sayıda görüşmede bulundu. KSE'nin "burjuva" sporcularla yarışmalara karşı yürütülen politikası bazen komik sahnelere neden oluyordu. Mesela, 1923'te Sovyet patenci Melnikov ilk defa Oslo'da burjuva paten şampiyonasına başarılı şekilde katıldı, dönüşte ise Norveç'e KSE üyesi olan Sovyet beden terbiye örgütleri tarafından gönderilmediğini, kendi inisiyatifiyle gittiğini "itiraf etmek" zorunda kaldı.[524] *VSFK*,

---

[519] Maksim Litvinov, **Vneşnyaya Politika SSSR 1927-1935 (SSCB Dış Politikası 1927-1935)**, Gospolitizdat, Moskova, 1935, s. 52-54
[520] İ. M. Mayskiy, **Vospominaniya Sovetskogo Posla (Sovyet Elçinin Anıları),** Cilt 2, Gospolitizdat, Moskova, 1964, s. 43
[521] Gromıko, Ponomareva, a.g.e., s.308
[522] Serge, a.g.e., s.200
[523] A.e., s.197
[524] İsaev, a.g.e., s. 200

KSE ile olan anlaşmazlıklarına rağmen, propaganda amacıyla daima hem işçi, hem burjuva yabancı sporcularla spor ilişkilerini kurmak için her yola başvuruyordu.[525] *VSFK* 5 Mayıs 1924 toplantısında burjuva takımlarla yapılan görüşmeler SSCB'ye bir fayda sağlıyorsa mutlaka yapılması lazım diye karar aldı.[526]

SSCB'nin burjuva sporla resmi bir bağlantı içinde olmaması, Sovyet sporun diplomatik bir silah olarak kullanma imkanlarını çok sınırlıyordu. 1931'de İtalyan Futbol Federasyonu ile Sovyet-İtalyan futbol maçı için yapılan görüşmeler FİFA tarafından veto edildi. Fakat bu görüşmeler 1930'ların başında Sovyet diplomasinin henüz Rappalo politikası çerçevesinde Mussolini rejimi ile dahi iyi ilişkiler kurmak istediği niyetini göstermektedir. Elbette bu olay uluslararası işçi hareketinin menfaatleri ve KSE'nin amaçları ile tamamen ters bir anlayış içindeydi. Fakat bu dönemde Sovyet dış politikanın menfaatleri devreye girdiği anda KSE ya susmak, ya da bu görüşmeleri "devrimci" argümanlarla desteklemek zorunda kaldığını görüyoruz. KSE, *Komintern* gibi gittikçe Sovyet dış politikasına bağımlı hale geliyordu. 1934'te SSCB'nin dış politikasının bir dönüş yapması ile KSE de kendi politikasını ona uyarak değiştiriyordu. Sporu hem diplomasinin bir aracı olarak kullanmak, hem aynı zamanda uluslararası işçi hareketini müttefik olarak tutmak çok zordu. Bu ikilemin içinden Stalin ulusal diplomasiyi seçti.[527]

Anti-faşist koalisyon arayışında SSCB, Fransa ve Fransız müttefiki Çekoslovakya ile anlaşmayı başardı. Ayrıca SSCB anti-faşist doktrini çerçevesinde Cumhuriyetçi İspanya'ya faşist Franco rejimine karşı destek verdi. Anti-faşist cephe doktrini çerçevesinde yapılan diplomatik görüşmelerin paralelinde, müttefik ülkeler arasındaki bağları kuvvetlendireceği düşünülen spor görüşmeleri de yapıldı. Aşağıdan da anlaşılacağı gibi Fransa ve Çekoslovakya ile yapılan görüşmelerde mutlaka kazanılması gerektiği talimatları verildi.

4.2.1.2. Sovyet-Çekoslovak Siyasi İlişkilerinde Bir Diplomasi Aracı Olarak Spor

Ekim 1933'te Çekoslovakya hükümeti, başında Conrad Genleyn'nin bulunduğu (aynı zamanda Genleyn Sudet bölgesinin beden terbiyesi hareketinin başkanıydı)

[525] Finogenova, a.g.e., s. 282
[526] Aksel Vartanyan, "Pod Znamenem Sportinterna" ("Kızıl Spor Enternasyonali'nin Bayrağı Altında"), a.g.m., s.8
[527] Gounot, a.g.m., s. 197-200

Nasyonal-Sosyalist Partiyi yasakladı. Çekoslovakya hükümeti Faşist Almanya tehlikesine karşı SSCB ile bir işbirliği yapmak zorunda olduğunu anladı. 1933'te Çekoslovakya SSCB'nin Saldırganı Belirleme Konvansiyonu'na katıldı.[528] 1934'te Çekoslovakya SSCB'yi *de jure* tanıdı. SSCB ile Çekoslovakya arasında Ticaret ve Kredi Anlaşması imzalandı, 16 Mayıs 1935'te ise ülkeler arasında Karşılıklı Yardımlaşma Paktı imzalandı.[529]

Daha 1933'te Sovyet spor yetkilileri Sovyet satranç şampiyonu Botvinnik'e Çekoslovak şampiyon Flohr ile satranç masasında yarışmasına izin verdi. Botvinnik o karşılaşmadan galip çıktı.[530] 1934'te Sovyet sporcular, Çekoslovak profesyonel futbol takımıyla (muhtemelen *Sparta-Prag*'la) bir maç yapması için Prag'a davet edildi. O dönemin Çekoslovakyası Avrupa'nın önde gelen futbol ülkelerinden biriydi. Uluslararası spor ilişkileri Sovyet diplomasisine paralel olarak hizmet etmekle birlikte, diğer yandan Sovyet sporunun, özellikle futbolun, burjuva sporculara karşı başarıları, sosyalist düzenin kapitalizme karşı bir üstünlük sembolü şekline dönüşme imkanı kazandı. Bu çerçeve içinde burjuva takımlar ile yapılan yarışmaların mutlaka kazanılmalıydı. Eğer kesin bir zafer şansı düşükse, yarışmalardan vazgeçilmeliydi. Çekoslovakya ile anti-faşist cephe çerçevesinde kurulan yeni siyasi ilişkiler çok önemliydi ve *Komsomol* ile *VSFK* Sovyet sporunun (ve kendilerinin) prestiji açısından bu riskli görüşmeyi onaylamak zorunda kaldı. *VSFK* Başkanı Antipov başarı şansını %30 olarak değerlendiriyordu. Çekoslovakya seyahatinin kararı *Komsomol* Merkez Komitesi'nin oturumunda *Komsomol* Başkanı Kosarev ve *VSFK* temsilcileri tarafından tartışıldı. Oturumda fikri sorulan milli futbol takımının antrenörü N. Starostin'in, "zafer taahhüdünde bulunmak düşüncesiz olur, fakat biz başaracağımıza inanıyoruz" açıklamasından sonra olumlu karar verildi. Sovyet spor heyetine SSCB Milli Futbol Takımı, boksörler ve hafif atletler dahil oldu. Sınır geçişi sırasında Çekoslovak yetkililer Sovyet delegelerden Çekoslovakya'da komünist propaganda, siyasi gösteri, ülkede ihtilal yapmamalarını talep etti. Maç yapılacak Çekoslovak şehirlerde belediye başkanlarının da bu konuda uyarıldığını ve bu tür eylemlere karşı önlem alacakları bildirildi. Heyetin 1. Başkanı

[528] Bu Anlaşmaya göre tarafların birine saldırıldığında ve saldırgan devletin kurban olan devleti yardım etme yükümlülüğü öngörüldü. Saldırgan altında Faşist Almanya idi, potansiyel kurban altında ise Çekoslovakya düşünülüyordu
[529] Somin, a.g.e., s.500-501
[530] Riordan, a.g.m., s.72

Harçenko yerli yetkililerin taleplerine Sovyet heyetin spor görüşmeleri için gittiğini, ihtilali ise Çekoslovak işçilerin kendilerinin yapacaklarını yanıtını verdi.[531]

Bu sırada Çek Milli Futbol Takımı Çekoslovakya-İsviçre maçına hazırlanıyordu. *Sparta-Prag* takımının birçok oyuncusu milli takım kadrosuna dahi edildi. Bu yüzden 1. ligde Brno kentinden *Jidenitse* profesyonel futbol kulübü takımı ile maç önerildi. Bu maç öncesi yerli işçi takımlarıyla yaptığı maçları kazanan SSCB futbol takımı 16 Ekim 1934'te *Jidenitse*'yi 30 000 seyircinin önünde 3:2 mağlup etti. Bu zaferden sonra *Sparta-Prag* yetkilileri de maç yapma önerisinde bulundu. Moskova'dan maç için izin istendi, *VSFK* olumsuz yanıt verdi. Sovyet spor yetkililerine göre hedefe ulaşılmıştı: Çekoslovaklarla spor görüşmeleri yapıldı, zaferler ile istenilen propaganda etkisi elde edilmişti, bunu riske atmaya gerek yoktu.[532] Takım dönmek üzereyken sınırdaki Çekoslovak yetkililerinin uyarılarının yersiz olmadığı anlaşıldı. 28 Ekim'de spor heyeti ikinci başkanı Dyomin ile Sovyet sporcu grubu yerli işçilerle birlikte Koşitsa kentini ziyaret etti. Yerli belediyenin kuşkularından dolayı sporcular otel dönüşünde komünist gösteri teşebbüsünden dolayı gözaltına alındı. Sovyet vatandaşlar ancak üç gün sonra serbest bırakıldı.[533]

1935'te Karşılıklı Yardımlaşma Paktı'nın imzalanmasından sonra bu sefer Prag futbol takımı Ağustos 1935'te SSCB'ye turneye çıktı. Turne sırasında Ukrayna, Moskova ve Leningrad takımlarıyla karşılaştı.[534] Maçların skorları: Prag-Leningrad 2:2, Prag-Moskova 3:3, Prag-Ukrayna 0:1. Moskova'da oynanan maçta hakem Şçelçkov iki tarafın da memnuniyetine, iki taraftan da atılan birkaç golü saymayarak maçı berabere bitirdi.[535] Ağustos 1936'da Sovyet futbolcular ve tenisçiler yine Prag'ı ziyaret etti.[536]

4.2.1.3. Sovyet-Fransız Siyasi İlişkilerinde Bir Diplomasi Aracı Olarak Spor

Temmuz 1932'de Fransa'da Errio Başkanlığındaki Radikal Sosyalist Hükümet kuruldu. Hükümet yalnızca 3 ay iktidarda kalmayı başardı ve bu 3 aylık dönem

[531] Butov, a.g.e., s. 108
[532] Aksel Vartanyan, "Moskva-Praga", **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 243 (2736), 22.10.2001, s. 8
[533] Butov, a.g.e., s.109
[534] Riordan, a.g.m., s.75
[535] Aksel Vartanyan, "Forma i Soderjanie" ("Şekil ve İçerik"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 249 (2742), 29.10.2001, s. 8
[536] "Sovetskie Sportsmenı Pribıli v Pragu" ("Sovyet Sporculara Prag'a Vardı"), **Komunist Gazetesi**, 190 (632), 18 Ağustos 1936, s. 1

içinde SSCB ile Saldırmazlık Paktı imzaladı. 15 Şubat 1933'te Saldırmazlık Paktı SSCB ve Fransa hükümetleri tarafından teyit edildi. Fransa siyasetçileri Almanya tehlikesinden dolayı Sovyetler Birliği'ne yanaşmayı tercih ediyordu. Kasım 1934'te Dumerg kabinesinin yerine merkez sağcı Demokratik Birlik Başkanı Flanden geldi. 2 Mayıs 1935'te Fransa ile SSCB arasında Karşılıklı Yardım Anlaşması imzalandı.[537] Sovyetler ile Fransa ve onun yakın müttefiki Çekoslovakya arasında bir dostluk havası kurulmaya çalışıldı. Mayıs 1935'te Karşılıklı Yardım Anlaşması imzalanmasından sonra Fransa Dış İşler Bakanı Pierre Laval, Stalin tarafından kabul edildi.[538]

Çekoslovak ve Fransız diplomatik ilişkilerine paralel olarak Fransız-Sovyet spor ilişkileri de kuruluyor. 1935 yılında Ukrayna takımı Paris'e davet ediliyor. Ukraynalılar *Red Star* profesyonel takımını 6:1 mağlup ediyor. Bu zafer Sovyet basında "övülen profesyonelleri devirdik" şeklinde abartılı bir propaganda dalgasına sebep oluyor.[539]

1936'da Sovyet takımı Paris'e profesyonel *Rasing* kulübüyle maç yapmaya davet edildi. Bu kulüp Fransız futbol liginin en güçlü takımlarından biriydi *Red Star*'la kıyaslanamazdı. Maç yapılmasına ilişkin karar devletin en üst düzeyinde verildi. Sovyet takımın Paris gezisine *RKP(B)* MK *Orgbürosu* oturumunda tartışıldı. O dönemin *Orgbüro* oturumlarına *RKP(B)* MK üyeleri, *Komsomol* başkanı, *NKVD* başkanı, ordu komutanları, parti kontrolü grubu vekilleri, *RKP(B)* Merkez Komite ve *Komsomol* daire başkanları, *Pravda* gazetesi editörü ve *NKVD* Siyasi Daire vekilleri katılıyordu. Toplam 50 kişi. 43 no'lu 12.12.1935 tarihili *Orgbüro* protokolü ile Fransa'ya *Rasing* ile karşılaşması için futbol takımının gönderilmesine ilişkin *VSFK'*nin başvurusunu onayladı spor heyetinin başkanı olarak Harçenko tayin edildi. Bu karar *Politbüro*'da görüşüldü ve kabul edildi. SSCB'nin siyasi kaderini belirleyen şahıslar bir dostluk maçının kaderini belirlemekten de kaçınmadı. Maçı *Park de Prens* Stadı'nda 40 000 seyirci seyretti. Sovyet takımın maçı 2:1 kaybetmesine rağmen mücadeleci oyunla seyircilerin gözünde ve basında iyi intiba bıraktı. *VKFK'ya* düzenli olarak dostluk maçları önerileri gelmeye başladı. Her davet *Orgbüro* oturumunda görüşüldü, çoğu reddedildi. Batı'ya dönük sosyalist düzen propagandası konseptine göre kaybetme olasılığı yüksek olduğundan dolayı

[537] Somin, a.g.e., s.404-406
[538] Serge, a.g.e, s.198
[539] Vartanyan, a.g.m., s. 8

görüşmelerden vazgeçildi. 07.05.1936 tarihli *Orgbüro* toplantı protokolüne göre *Komsomol* Merkez Komitesi ve *VSFK* 1936'da Fransız *Rasing* profesyonel futbol kulübünü davet etmek için izin istedi. *Orgbüro* onayını verdi, fakat ileride *Politbüro* reddetti. Aynı şekilde 1936'da bir İngiliz profesyonel futbol takımının da daveti yasaklandı, 1936 mevsiminde *Politbüro* tarafından istisna olarak yalnız *Dinamo-Moskova* takımının Çekoslovakya turnesine ve Türk futbolcularının çağrılmasına izin verildi. 1937'de *Politbüro* yine *VSFK*'nın tüm yurt dışı spor görüşmeleri önerilerini reddetti, istisna olarak Fransa Komünist Partisi'nin *Humanite* gazetesi tarafından düzenlenen maratona hafif atletler gönderilmesine izin verildi. 7 Ocak 1937'de Paris'e gönderilen 30 kişilik heyetin içinde hafif atletler azınlıkta idi, çünkü çoğunluğu *VSFK* yetkilileri ve heyeti denetleyen *NKVD* subayları oluşturuyordu.[540]

4.2.1.4. Cumhuriyetçi İspanya İle Siyasi İlişkilerde Bir Diplomasi Aracı Olarak Spor

1936'da İspanya İç Savaşı patlak verdiğinde Stalin yönetimi herşeyden önce müdahale etmemeyi tercih etti. İsyancılara uçak ve cephane yardımı yapan Almanya ve İtalya'nın tam tersine, olayı gölemekle yetindi. SSCB Avrupa'da sıkıntı çıkmasına karşıydı. Fakat faşist güçlere yapılacak yardımın General Franco'nun zaferini sağlayacak gibi göründüğünde (bu ise Avrupa dengesinin bozulacağı anlamına geliyordu) hemen harekete geçti. Büyük Britanya'da SSCB büyükelçisi Mayskiy müdahale etmeme komitesine anlaşmayı imzalayan diğer bazı güçler gibi bundan böyle doğrudan hareket edeceğini bildirdi. SSCB İspanya ile anlaşma yaparak silah ve cephane yollamaya başladı. Sovyet tank ve uçakları İtalyan ve Alman yapımı tank ve uçaklarla İspanya'da karşılaşıyordu.[541]

Kasım'ın başlangıcında Madrid önlerindeki savaş kazanıldı, İspanya Cumhuriyeti kurtarılmış gözüküyordu. Stalin dünya işçi çevrelerinde yeni bir popülarite kazandı. Fakat altının çizilmesi gereken husus Stalin, bir işçi devrimi peşinde değildi, Avrupa'da denge peşindeydi. İspanya KP'si kabul ettiği yönergelere uyarak Franco'ya karşı kurulan Halk Cephesine girip Cumhuriyet'e destek veriyor, hatta

[540] Aksel Vartanyan, "Granitsa Na Zamke" ("Sınır Kilitte"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 153 (2746), 09.07.2001, s. 8
[541] Serge, a.g.e., s. 205-206

burjuva mülkiyete saygı içinde cumhuriyet düzenini savunmak açıklamasını yapıyordu.[542]

Bu gelişmeler ışığında Cumhuriyet Halk Cephesi tarafında savaşan Bask Cumhuriyeti'nin Milli Futbol Takımı 1937'de SSCB'ye bir turne yapma isteğini bildirdi. Baskların sporcuları dünya klasmanı futbolculardan oluşmasına rağmen Moskova kolaylıkla bu öneriyi kabul etti. Görüşmelerin skorları ikinci plandaydı, çünkü müttefik ve kardeş antifaşist cephenin temsilcileri ile maç yapılacaktı. Bask spor heyeti Bask Hükümeti vekili De La Sota Başkanlığında geldi. Bask hükümeti de bu turneye ilk önce siyaset ve propaganda açısından önem veriyor, sportif tarafını fazla önemsemiyor. Diğer yandan Sovyet spor yetkilileri iç direktiflerinde İspanyollarla yapılan maçları kazanmak SSCB'nin yeni başarılarının iç ve dış propagandada yer almasının genel bir dış politikanın işine geleceği düşünüyordu. Maçın tüm SSCB'ye naklini KSİ radyo istasyonu yapıyordu. *Soyuz Kinohronika*'dan (SSCB'nın Sinematografi Birliği) özel bir ekip maçı filme çekiyordu. İlk maç 1936 SSCB kupasını kazanan *Lokomotif-Moskova* ile yapıldı. *Lokomotif* maçı 1:5 kaybetti. İkinci maçı *Dinamo-Moskova* 1:2 kaybetti. (Bzk. Ek 10) Leningrad takımıyla yapılacak olan maç da kaybedilse Bask takımı Sovyet futbolcuları üstündeki total bir üstünlüğünü gösterecekti. Sovyet spor yöneticilerine göre bu mağlubiyet Sovyet prestijini zedeleyebilirdi.[543] Leningrad'ta berabere (2:2) biten maçın kaderini oyun sahasındaki oyuncular değil kulis görüşmeleri belirledi. İki haftaym arasında Leningrad şehir komitesi vekilleri 2:0 önde giden Sovyet futbolculardan maçı berabere bitirmelerini talep etti.[544]

Maçtan sonra basında dostluk maçına yakışmayan sertlik olduğuna ve hakemin hatalarına dikkat çekildi. Leningrad parti yöneticilerinin bu garip davranışları turneden sonra Leningrad Spor Komitesi üyeleri tarafından SSCB Beden Terbiyesi ve Spor Komitesi Geçici Başkanı Knopova'ya sunulan gizli raporlarında açıklanıyordu. Raporlardan hakemlere maç öncesi "gerekli" talimat verildiği, maçtan önce İspanyollara kasıtlı olarak çok yorucu ve uzun bir gezi düzenlendiği ve maç arifesinde akşam yemeğinde İspanyol takımını alkollü içkilerle sarhoş etme teşebbüsü yapıldığı anlaşılıyor. Belgelerde bu eylemleri düzenleyen şahısların *Komsomol* Başkanı Kosarev ve maçtan bir müddet sonra görevinden azledilen SSCB

[542] Serge, a.g.e., 206
[543] Butov, a.g.e., s.110-111
[544] P.T. Dementiyev, **Peka o Sebe ili Futbol Naçinayetsya v Detstve (Peka Kendisi Hakkında veya Futbol Çocukluk Yaşında Başlar),** İzvestiya, Moskova, 1995, s. 61

Beden Terbiyesi ve Spor Komitesi Başkanı Harçenko oldukları belirtiliyor. Muhtemelen bu kulis çalışmasından haberdar olan, SSCB'nin prestijine imajına zarar gelmesini önlemek isteyen Leningrad parti yöneticileri olası bir skandaldan kaçındı.[545] Diğer yandan Bask milli takımını Sovyetler Birliğinden mağlubiyetsiz göndermek Sovyet beden terbiyesi ve spor sisteminin imajına zarar verirdi. Herkesin gözü son iki maçı yapacak *Dinamo-Moskova* ve *Spartak-Moskova*'ya çevrildi. SSCB'nin en güçlü takımı olan *Dinamo-Moskova*'nın 4:7 kaybetmesi ile tüm umutlar *Spartak-Moskova*'ya bağlandı. *Spartak*'ın kadrosu iki *Dinamo-Kiev* oyuncusuyla kuvvetlendirildi. Kiev'den Moskova'ya uçakla giden futbolcuların maça zamanda gelmesi için uçak seferleri bile değiştirildi.[546] Vartanyan'a göre *Spartak*'ın antrenörü Starostin yüksek parti makamlarına çağırılıp maçı mutlaka kazanmaları gerektiği tembih edildi. *Spartak*'ın 6:2 skoruyla maçı kazanması herkese rahat bir nefes aldırdı. Fakat birkaç gün sonra maçın hakemi olan Kosmaçev'in görüşme sırasında bir sürü hata yaptığı ortaya çıktı. SSCB Beden Terbiyesi ve Spor Komitesi hakemin suçunu kabul etti ve Kosmaçev birkaç gün sonra diskalifiye edildi. Maç sırasında patlak veren skandal hakkında da basına bilgi sızdırılmadı. İspanyol takımı kalesine tayin edilen yanlış penaltıyı protesto ederek sahayı terk etti. Maçın devam etmesi için *Sovnarkom* Başkanı Molotov'un müdahalesi gerekti. Nikolay Starostin'a göre o dönem parti yöneticileri sosyalist vatanın prestijini korumak için uluslararası maçların mutlaka kazanılması gerektiğini düşünüyordu.[547]

4.2.2. Savaş Arifesinde Diplomasi Aracı Olarak Spor

29-30 Eylül 1938 tarihinde İngiltere, Fransa ve Almanya arasında imzalanan Münih Anlaşması'nın ve sonrasında aralarında saldırmazlık anlaşmalarının imzalanması SSCB'yi uluslararası izolasyon durumuna soktu. Ayrıca Fransa bu anlaşmaları imzalayarak 1935 Sovyet-Fransız Yardımlaşma Paktı'nı da ihlal ediyordu. Faşist Almanya ve diğer Avrupa ülkelerinin basını Almanların Ukrayna'ya yapacak saldırısından bahsediyordu. SSCB'nin kolektif güvenlik politikasına

[545] Butov, a.g.e., s.112-114
[546] K.V. Şçegotskiy, **Vospominaniya Futbolista (Futbolcunun Hatıraları)**, Zdorovye, Kiev, 1991, s.99
[547] Aksel Vartanyan, "Vse Na Borbu s Baskami!" ("Herkes Basklarla Mücadeleye!"), **Sport-Express Gazetesi,** Sayı 66 (3444), 26 Mart 2004, s.10

dayanılmaz bir darbe indirdi.[548] 17 Nisan 1939'da Litvinov SSCB, İngiltere ve Fransa arasında yardımlaşma paktını teklif ediyor. Haftalar geçmesine rağmen Londra ve Paris cevap vermiyordu. Bu gecikme Litvinov'un sonunu getirdi, İngiltere ve Fransa SSCB'nin güvenini yitirdi, artık Sovyetler Birliği'nin kurtuluşu için başka dış siyasete ihtiyacı vardı.[549] Mayıs 1939'da Litvinov görevinden azledildi ve yerine *Sovnarkom* Başkanı Molotov (eski görevini de yitirmeden) atandı. Litvinov'un çağı sona erdi. Onun azledilmesi Avrupa'da kolektif güvenlik arayışlarının sona erdiği anlamına geliyordu. Almanya ile anlaşma yapmaktan bir çare yoktu. Almanların da bu anlaşmaya sıcak bakmasından dolayı görüşmeler kısa zaman içinde 23 Ağustos 1939'da Molotov ile Ribbentrop arasında saldırmazlık anlaşmasının imzalanmasıyla sonuçlandı.[550] Anlaşma ile birlikte Alman ve Sovyet nüfuz alanlarını belirten gizli protokol imzalandı. Protokol Polonya'nın bölüşülmesini ve Letonya, Litvanya, Estonya, Finlandiya ve Romanya'nın bir parçası olan Bessarabya (Moldova) Sovyet nüfuz alanı içinde kalmasını öngördü. Stalin bu anlaşmayla SSCB batı sınırlarının güvenliğini sağlanmış olduğunu düşünüyordu. Bu anlaşma Sovyet dış politikasına radikal bir yön değişikliği getirdi. Anlaşmayı müteakiben birkaç ay içinde birçok Sovyet-Alman ticari anlaşma ve kültür anlaşmaları da imzalandı (Bu anlaşmalar kapsamında spor yarışmaları da öngörüldü). İç propaganda yeni politikaya uydu – tüm antifaşist eylemler ve ifadeler yasaklandı (hatta hapishanelerdeki mahkumlara faşist diye bağırmak yasaktı). Böylece Sovyetler Birliği Batılı Avrupa'da devlet düzeyinde yaptığı ilk resmi spor anlaşmaları Faşist Almanya ile imzalandı. Alman eskrimcileri, yüzücüleri, hafif atletleri, futbol oyuncuları ve tenisçileri Sovyetler Birliği'ni ziyaret etti. Sovyet hafif ve ağır atletizm sporcuları Almanya'da yarıştı. Riordan'a göre 1939 ile 1940 yılları arasında Alman ve Sovyet sporcuları arasında yapılan görüşmelerin sayısı 1917-1940 döneminde SSCB'nin tüm başka burjuva ülkeleriyle yaptığı görüşmeler sayısını fazlasıyla aştı. Eylül 1939 ile 1940'ın sonuna kadar 150 Alman sporcusu ve 175 Sovyet sporcusu Almanya'yı ziyaret etti. Nisan 1940'ta Almanların Norveç'i işgal etmesiyle Norveç'te Quisling faşist rejimi iktidara getirildi. Ardından Sovyet-Norveç spor anlaşması imzalandı. Aralık 1940'ta iki ülke arasında kayak yarışmaları düzenlendi.[551]

---

[548] Gromıko, Ponomareva, a.g.e., s.345
[549] A.e., s. 353-357
[550] **Dokumentı Vneşney Politiki (Dış Politika Belgeleri)**, 1939, Cilt 22, haz. V.G. Komplektov, İzd. Mejdunarodnıye Otnoşeniya, Moskova, 1992, s. 630-632
[551] Riordan, a.g.m., s.76-77

II. Dünya Savaşı ortamı içinde Molotov'un tüm gayretleri Sovyet sınırın daha iyi bir konfigürasyon almasına ve komşularla iyi ilişkiler kurulmasına yönelikti. 28 Eylül – 10 Ekim 1939 tarihleri arasında SSCB ile Estonya, Litvanya ve Letonya arasında yardımlaşma paktları Molotov tarafından imzalandı. Bu anlaşmalara göre Baltık ülkeleri Sovyet askeri üslerin de kendi topraklarında yerleşmesini kabul etti.[552] 1939'un sonundan Ağustos 1940'da bu ülkelerin SSCB topraklarına dahil edilmesine kadar Estonyalı boksör ve güreşçiler, Letonyalı patenciler ve Litvanyalı basketbolcular Sovyetler Birliği'ndeki yarışmalara katıldı. Almanya nüfuz alanı içindeki Romanya rejimi, Sovyetler Birliği'yle spor ve başka her türlü ilişkilerde bulunmayı reddetti.[553] Romanya hükümetinin bu tutumu Bessarabya (Moldova) bölgesinin Sovyet nüfuz alanının içine girmesinden ve sonradan SSCB topraklarına katılmasından kaynaklanıyordu.[554]

Almanya'nın Balkan'larda artan nüfuzundan rahatsız olan SSCB, 1940 yılında diplomatik kanallardan Bulgaristan'a karşılıklı yardımlaşma paktının imzalanmasını teklif ediyor. Fakat Başbakan Filov, ileride Bulgaristan topraklarında Alman askeri üslerin konuşlanmasıyla sonuçlanacak Faşist Almanya ile yakınlaşma politikasını seçti.[555] Bu diplomatik görüşmelerine paralel olarak spor yarışmaları da düzenlendi. 1940 yılında *Spartak-Moskova* futbol takımı Sofya'ya futbol yarışması için seyahat etti. Moskovalı takımların oyuncularıyla takviye edilen *Spartak-Moskova*, Sofya'da *Slavia* takımıyla iki maç yaptı. (Bkz. Ek 11) Spartak iki maçı da kazandı (6:1, 7:1). Maçları 20 000 seyircinin dışında Bulgaristan, Almanya, İtalya, Yugoslavya, Japonya ve ABD hükümet yetkilileri ve Sovyet Büyükelçi Lavrişçev seyretti. Bu zafer Moskova'da büyük bir memnuniyetle karşılandı. En iyi oyunculara *Zaslujennıy Master Sporta* (Kıdemli Spor Ustası) ünvanı verildi. Spartak-Moskova için Sofya'da maç yapan iki *TSDKA* adlı Kızıl Ordu spor kulübü futbolcusu bizzat Savunma Halk Komiseri Mareşal Timoşenko tarafından altın saatlerle ödüllendirildi.[556]

[552] Gromıko, Ponomareva, a.g.e., s.392
[553] Riordan, a.g.m., s.75-76
[554] Gromıko, Ponomareva, a.g.e., s.403
[555] A.e., s. 410-411
[556] Butov, a.g.e., s. 122-123

SONUÇ

Sovyetler Birliği'nin kalkınma stratejisinde önemli bir rol üstlenen Sovyet beden terbiyesi ve spor, Bolşevikler tarafından sosyalizm inşası programının önemli bir parçası haline getirildi. Ekim 1917'de iktidara geldiklerinde Bolşeviklerin yaptıkları ilk işlerden biri beden terbiyesi ve sporu sosyalizm konseptine dahil etmekti. Marx ve Engels'in beden terbiyesi konusunda ayrı bir çalışmaları bulunmamasına rağmen, Bolşeviklerin Marx ve Engels eserlerindeki bazı ifadelere atıfta bulunarak Marksist ideolojiye dayalı Sovyet beden terbiyesi ideolojisinin geliştirilmesi bunun en iyi kanıtıdır. Marx ve Engels'in eserlerinde gerçekten sosyalist beden terbiyesi ve spor konusunda ayrı bir çalışmaları yoktu, fakat onların beden terbiyesi çalışmaları ile ilgili kimi ifadeler Bolşevikler tarafından yorumlandı ve bu yorumlar sayesinde sosyalizm inşasında beden terbiyesi ve spor üzerinden yürütülecek strateji belirlendi.

İktidara geldikten kısa bir süre sonra Bolşevikler Ekim Devrimi öncesi parti programında yer alan hususları yerine getirmeye çalıştı. Bu çalışmalar çerçevesinde kurulan Okul-Hijyen Dairesi eğitim sektöründe beden terbiyesi çalışmalarıyla çocukların sağlığını arttıracak çalışmalarını yürüttü. Bu daire tarafından yürütülen açık hava okulları projesi çocukların ve gençlerin beden terbiyesi yoluyla da zayıf sağlıklarını kuvvetlendirmeyi amaçlıyordu. Kıt kaynaklara rağmen beden terbiyesinin insan sağlığı için faydalarını araştırma çalışmalarını yürüten bilimsel enstitüler kuruldu. Okul-Hijyen Dairesinin yönetmelikleri, *Sovnarkom, Narkomzdrav ve Narkompros* kanunları ve kararları beden terbiyesinin sağlık alanındaki önemli yerini belirledi. *Sovnarkom* tarafından çıkartılan *Edinaya Trudovaya Şkola* Genelgesi Marksist kurama dayanarak zihinsel eğitim ile beden terbiyesini politeknik eğitim bazında birleştirdi. Bu genelge ile beden terbiyesinin daha verimli eğitim ve maddi üretkenliği arttırma çalışmalarında kullanımı başlatıldı. Böylece yeni sosyalist toplum inşası için beden terbiyesi üzerinden sağlıklı, eğitimli ve maddi üretkenliği yüksek olan *homo-sovieticus*'u yetiştirme çalışmalarına geçildiği anlaşılmaktadır.

SSCB'nin çok-uluslu yapısından dolayı Rus olmayan milletlerin sosyalist topluma entegrasyon faaliyetlerinin arasında beden terbiyesi çalışmaları olduğu anlaşılmaktadır.

Ekim Devrimi'nden kısa bir süre sonra başlayan İç Savaş, Bolşeviklerin beden terbiyesini askeri amaçlı kullanımını gerektirdi. Beden terbiyesinin askeri eğitim süresini büyük ölçüde kısalttığına bizzat Lenin dikkat çekti. Lenin'in inisiyatifiyle kabul edilen Genel Askeri Eğitim Kanunu beden terbiyesinin yoğun kullanıldığı askeri eğitimi ülkenin tüm yetişkin vatandaşlarına zorunlu kıldı, askerlik yaşının altındaki gençlere ise okullarda askeri eğitim eğilimli beden terbiyesi dersleri veriliyordu. Genel Askeri Eğitim Kanunu'na istinaden kurulan *Vsevobuç* kurumu iç savaşın kazanılmasında son derece önemli rol oynadı, beden terbiyesi alıştırmaları sayesinde kısaltılan askeri eğitim programlarına istinaden başarılı şekilde kısa bir zamanda Kızıl Ordu yedek kuvvetlerini oluşturdu. *Vsevobuç* askeri eğitim için kendi kurduğu eğitim merkezlerini kullanıyordu, bunun yanında eski beden terbiyesi ve spor örgütlerinden de istifade ediyordu. Çoğunlukla Çarlık dönemi subay ve eski sporcular tarafından eğitim verilen *Vsevobuç* eğitmeni kursları kuruldu, bu kursların bazıları zamanla yüksek öğretim kurumu statüsü kazandı. Kurslar ve beden terbiyesi yüksek öğretim kurumları yalnız askeri amaçlı değil, normal beden terbiyesi eğitmenlerini de yetiştiriyordu. Dönemin hiçbir ülkesinin askeri eğitim ve beden terbiyesi sahasında böyle geniş bir eğitim ağına sahip olmadığını söylemek mümkün.

Vsevobuç'un büyük bir askeri eğitim ağının partinin kontrolü altında kalması başta Lenin ve *ÇEKA* Başkanı Dzerjinskiy olmak üzere Bolşeviklerin çok önemli gördükleri bir hususdu. *Vsevobuç'*un başına Lenin ve Dzerjinskiy inisiyatifiyle *ÇON* Başkanı Nikolay Podvoyskiy'nin getirilişi, *ÇON*, *Terrkadrı* ve *ÇEKA* tarafından gerçekleştirilen denetim ve ideolojik eğitim çalışmaları partinin görüşüne göre askeri amaçlı beden terbiyesi eğitim sisteminde devrim karşıtı hareketi engellemişti.

Bolşevikler İç Savaş döneminde beden terbiyesinin askeri eğitim sürecini kısaltan mükemmel bir araç olduğunu keşfettiklerinde Sovyet beden terbiyesi militarist bir eğilim de kazandı. 1917-1940 yılları arasında dış tehditlerin artış gösterdiği her dönemde SSCB'de militarist ağırlıklı beden terbiyesi çalışmaları yoğunlaştı.

Sovyet yöneticiler beden terbiyesine devrim öncesi geleneklerden ve dini tabulardan kaynaklanan kadın-erkek eşitsizliğinin ortadan kaldırılmasında beden terbiyesi sistemine önemli bir rol ayırdı. Avrupa spor yarışmalarına nazaran Sovyet kadınların daha büyük oranda katılması, kadınların spor geçitlerinde erkeklerle yan yana yürümesi yeni toplumda bu eşitliği simgeliyordu. Sovyet yönetimi kadın-erkek eşitliği ilkesi altında ülkenin kalkınması için savaşlardan sonra azalan emek gücüne ve hatta Kızıl Ordu'ya yeni bireyler kazandırma politikasını başarılı şekilde

gerçekleştirdi. Devrim öncesi döneme göre hem beden terbiyesi ve spor alanında, hem endüstri sektöründe yer alan kadın sayısındaki muazzam artış bunun en iyi kanıtıdır.

Sovyetler Birliği'nin erken döneminde hem kadın, hem erkek Sovyet vatandaşlarından yeni sosyalist toplumun inşası için beden terbiyesi üzerinden sağlık, verimli eğitim ve maddi üretkenliği arttırma, entegrasyon ve askeri eğitim çalışmaları vasıtasıyla *homo-sovieticus* yetiştirme politikasının teorik temelleri atıldığı anlaşılmaktadır.

İç Savaş sonrası "savaş komünizminden" *NEP*'e geçiş süreci askeri eğitimin öncelikli konumunun azaldığı bir dönemdi. Bolşeviklere göre savaş sonrası finansman kaynaklarının çok sınırlı olduğu dönemde beden terbiyesi hastalıkları önlemek, maddi üretkenliği arttırmak için en ucuz araçtı. Ayrıca beden terbiyesi ve spor çalışmaları yeni toplumda ön planda tutulan kolektif anlayışı geliştiriyordu.

Bu çalışmaları yürütmek için devletin bir organı olan askeri ve çoğunlukla sivil devlet organlarının katılımıyla önceden *Vsevobuç* nezdindeki *VSFK*, sonrasında ilki feshedilip RSFSC Merkez Yürütme Komitesi nezdinde *VSFK* kuruldu, zamanla bu kurum da değişikliğe maruz kaldı ve komünist parti tarafından bu kuruma giderek daha merkeziyetçi yapı kazandırıldı. *VSFK* Kızıl Ordu, *Narkomzdrav, Narkompros, Komsomol, VTSPS* ve diğer kurumların vekillerinin katılımıyla kurulan kurumlar arası bir örgüttü. Her vekil temsil ettiği kurum vasıtasıyla *VSFK* kararlarını kendi sahasında uyguluyordu. *VSFK*'nın yaptığı ilk işlerden tüm eski spor örgütlerini feshetmek ve onların altyapısına ve teçhizatlarına el koymaktı. *VSFK* bu teçhizatları ve altyapıyı kendi kuracağı spor örgütlerinin geliştirilmesinde kullandı. *VSFK Narkompros*, *Narkomzdrav* ve Çalışma Halk Komiserliği, *VTSPS* vasıtasıyla eğitim kurumlarında, fabrikalarda, üretim tesislerinde hastalık önleyici ve üretkenliği arttırma beden terbiyesi çalışmalarını başarılı şekilde yürüttü. Endüstriyel kurumlarda yapılan beden terbiyesi çalışmalarına denetleyici ve örgütleyici bir organ olarak katılan partinin yan örgütü *Komsomol* köylerde beden terbiyesi çalışmalarını yürüttü. Böylece ülke genelinde tüm bireylerin beden terbiyesi ve spor çalışmalarına katılımı ve dolayısıyla sosyalizm inşasına da katkıları sağlandı.

1920'lerin ortasına kadar beden terbiyesi ve spor sahasında fikir birliğinin olmayışı, sağlık ve hijyen eğiliminin diğer yönlerden daha önemli olduğunu vurgulayan grupların ortaya çıkışı partinin müdahalesi gerektirdi. 13.07.1925 tarihli Beden Terbiyesi Sahasında Partinin Görevleri Hakkında Kararı kırda ve şehirlerde,

eğitim ve sağlık alanlarında, Kızıl Ordu'da ve endüstride beden terbiyesi ve spor üzerinden hangi kurumların sosyalist inşası politikasını yürütmesi gerektiği de detaylı bir şekilde belirlendi. Ayrıca, partinin kararı yarışma sporlarının sosyalizm inşası için önemli bir araç olduğunu öne çıkardı. Stalin'in iktidara gelmesiyle "tek ülkede sosyalizm" doktrini devletin politikası haline gelince yarışma sporları daha fazla önem kazandı. Stalin döneminde sağlıklı ve maddi üretkenliği yüksek işçilerin katılımıyla hızlı bir endüstrileşme sürecine de sosyalist yarışma ilkeleri dahil edildi. Bu eğilimin önem kazanması rekabete dayalı yarış sporlarına yönelik çalışmalarının arttırıldığından, aynı zamanda ülke geneleninde yürütülen endüstri ve spor alanında kapitalist ülkelerin rekorlarını kırma kampanyalarının boyutundan anlaşılmaktadır.

Bu dönemde dış tehditlerin arttığı her dönemde, özellikle İngiltere ile 1927'de diplomatik ilişkilerin kesildiği olayda, askeri amaçlı beden terbiyesi çalışmaları artış göstermişti. Aynı zamanda hızlı endüstrileşmenin yürütüldüğü bir dönemdi. Hem savunma, hem endüstrileşme Sovyetler Birliği için vazgeçilmez bir unsur olduğundan iki hedefi de yerine getirmeye bir araç olacak *GTO* adlı askeri eğitimi de içeren beden terbiyesi ve spor alıştırmaları programı oluşturuldu. 1930-1940 yılları arasında 6 milyona yakın Sovyet vatandaşı *GTO* programı eğitiminden geçti. *GTO'*nun beden terbiyesi ve spor çalışmalarıyla sağlığı ve üretkenliği artan bu milyonlarca erkek ve kadın vatandaşı hem hızlı endüstrileşmeyi gerçekleştirebildi, hem *GTO*'nun verdiği askeri eğitim ile SSCB'nin savunma kapasitesini arttırdı. Bununla sınırlı kalmayıp okul yaşındaki çocuklar ve gençler için *BGTO* adlı askeri eğitimi içeren beden terbiyesi ve spor alıştırmaları programı oluşturuldu. *BGTO* eğitiminden geçen genç nesil *GTO* eğitiminden daha kolay geçecekti, *GTO*'nun normları daha yüksek çıtaya çıkartılabilecek, dolayısıyla maddi üretkenlik ve savunma kapasitesi yalnız sayı açısından değil, kalite açısından da arttırılacaktı.

İkinci Dünya Savaşı'na doğru SSCB Stalin'in kontrolünde monolitik bir yapı kazanıyordu. Stalin her fırsatta beden terbiyesi ve spor dahil tüm sahalarda devletin denetimini arttırıyordu. 1936'da sosyalizme geçişi simgeleyen yeni anayasasının kabul edilmesi ile Stalin tüm ülke çapında yeniden yapılanmayı gerçekleştirdi. Tüm beden terbiyesi ve spor çalışmalarını kontrolü altına alan ve artık kurumlar arası bir özellik taşımayan bir devlet kurumu halini alan *Sovnarkom* nezdinde SSCB Beden Terbiyesi ve Spor Komitesi kuruldu. Özellikle bu Spor Komitesinin savaşa kadar yürüttüğü çalışmalar ile üretkenlik ve spor çalışmaları arasında sıkı bir bağ oluşturuldu. Stakhanov'un başlattığı Sovyet endüstriyel rekorculuk hareketi rekabete

dayalı yarış sporlarında yaşanan rekorculuk eğilimi ile tam bir uyum içindeydi. Endüstri ve spordaki başarılar Sovyet rejimin propagandası için önemli ve meşru bir yoldu. Elbette Stalin daha da fazla önem kazanan bu sahanın siyasi kontrol altında tutulmasına dikkat ediyordu. Her sporcunun ileride sosyalist vatanı savunacak bir asker olacağı anlayışı yayıldı, ayrıca tüm spor örgütlerine birer siyasi komiser tayin edildi.

Genel olarak 1917-1940 dönemine bakıldığında beden terbiyesi ikinci dünya savaşına doğru monolitik ve ulusal bir devlet yapısını alan SSCB'de iç politikada kalkınma ve modernleşme aracı olarak başarılı şekilde kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Dış politikada 1917-1940 arasında Sovyet liderler tarafından emsalsiz bir uluslararası spor politikası yürütüldü. Tarihte ilk defa büyük bir devlet, sporu siyasi bir olgu olarak kabul etti ve onu işçi sınıfı ile burjuva sınıfı, sosyalist ile kapitalist dünya arasındaki mücadelenin doğal bir parçası olduğunu beyan etti. Öte yandan propaganda ve prestij açısından dış politikada uluslararası spor karşılaşmalarına da büyük önem veriliyordu.

Sovyet uluslararası spor politikasının *Komintern* üzerinden aktarılan komünist parti direktiflerine uyduğu görülmektedir. Sovyet beden terbiyesi ve spor sistemi uluslararası spor yarışmaları vasıtasıyla SSCB'nin dış politikasının tüm dönüm noktalarına uyum sağladığı söylenebilir.

Sovyetler Birliği'nin erken döneminde dünya devrimi olasılığının yüksek olduğundan dolayı beden terbiyesi ve spor vasıtasıyla dünya devrimi için proletaryadan asker yetiştirme fikri ortaya çıktı. Bu fikrin en ateşli savunucusu *Vsevobuç* Başkanı Nikolay Podvoskiy'di. Podvoyskiy'nin Kızıl Spor Enternasyonali projesi ile önerdiği militan sporcu yetiştirme projesi aslında diğer ülkelere Sovyet *Vsevobuç* modelinin ihracıydı. Bu fikrin Temmuz-Ağustos 1920'de yapılan II. *Komintern* Kongresinde ortaya çıkışı kongreye katılan sosyal-demokrat parti vekillerinin pasifist görüşlerine aykırı olmasından dolayı Eylül 1920 reformist Luzern Spor Enternasyonali'nin kurulmasına neden oldu.

1921'de Avrupa'daki devrim teşebbüslerinin başarısızlığı dünya devrimi konusunda fikir değişikliğine neden oldu. III. *Komintern* Kongresi uzun vadeli dünya devrimi programını kabul etti. Kongrenin sonuna doğru yine Podvosykiy'nin büyük gayretleriyle Kızıl Spor Enternasyonali kuruldu. Sovyetler Birliği kapitalist ülkelerin olumsuz tutumu yüzünden uluslararası izolasyon içindeydi. Sosyal-demokrat partiler *Komintern* üzerinden yürütülen Bolşevik Partisinin projelerini kabul etmedi,

*Profintern'*e karşı reformist Amsterdam Enternasyonali kurulmuş, KSE projesine karşı reformist LSE kurulmuştu. Sovyetler Birliği'nin hem siyasi ve ekonomik gereksinimler için kapitalist ülkelerle ilişkilerini normalleştirmesi lazımdı, hem uzun vadeli dünya devrimi için çoğunlukla sosyal-demokrat örgütlerde toplanan Avrupa işçilerini kaybetmemesi gerekiyordu. Bu yüzden Sovyet liderler uluslararası spor üzerinden emsalsiz bir politika yürüttü. Sosyal-demokratlarla yürütülen çalışmalar *Komintern* direktiflerine göre KSE üzerinden yürütüldü. Kapitalist ülkelerle siyasi ilişkileri düzenleme kısmen KSE, çoğunlukla doğrudan *VSFK,* sonradan SSCB Beden Terbiyesi ve Spor Komitesi üzerinden yürütüldü, çünkü KSE'nin tüzüğü Sovyet sporculara "burjuva" sporcularla yarışmayı yasaklıyor, yalnız proleter sporcularla yarışmayı müsaade ediyordu.

KSE'nin tüm faaliyetleri daima Bolşevik Partisinin kurduğu örgütler olan *Komintern, Komsomol, Komsomol Enternasyonali*, *VSFK*, diğer Sovyet spor örgütleri tarafından destekleniyor ve denetleniyordu.

1922'de Fin işçi takımı ile yapılan ilk uluslararası futbol maçının ardından 1923'te Sovyet futbol takımının İskandinav ülkelerine ve Almanya'ya yaptığı başarılı turnede kazandığı zaferler Sovyet dış spor politikasına Sovyetler Birliği'nde daha sağlıklı ve kuvvetli sporcular yetiştiriliyor iddiasıyla sosyalist düzenin kapitalist düzene göre üstünlüğünü propaganda etme fırsatını kazandırdı.

Komintern tarafından kabul edilen uluslararası proletarya dayanışmasını amaçlayan "birleşik cephe" politikası KSE üzerinden yürütülmesi esnasında sosyal-demokrat spor örgütleri ile yabancı işçi sporcularla yarışmalar düzenleniyordu, reformist spor örgütlerinin üst düzey yetkilileriyle anlaşmalar yapılıyor, sıradan üyeler arasında KSE ve SSCB yanlısı gruplar oluşturmak ve üst düzey sosyal-demokrat yöneticilere baskı uygulayabilmek için çalışmalar yürütülüyordu. Asıl amaç iki spor enternasyonalini birleştirmekti. KSE'nin ilk kuruluş döneminde yurt dışı şube sayısı Sovyetler Birliği dahil 7 iken, "birleşik cephe" kampanyası döneminde hiçbir yeni şube açılmadı. Reformist spor örgütlerinin üst düzey yetkililerinin KSE'yi bölücülükle suçlamaması için her türlü olasılıktan kaçınıldı. Uluslararası proletarya dayanışması taktiği en başarılı şekilde LSE'nin en büyük ve önemli örgütü Alman *ATSB* ile uygulandı. Aynı dönem içinde Sovyet-Alman siyasi ve ekonomik ilişkilerin de Rappalo anlaşmasıyla çok iyi şekilde yürüdüğü tespit edildi.

1925 yılında *Komintern* tarafından alınan "bolşevikleştirme" kararı artık tüm dış komünist örgütlerin Bolşevik Partisinin yönetim modelini kabul etmelerini zorunlu kıldı, bu aynı zamanda *Komintern* artık Bolşevik Partisinin ve Sovyet dış politikasının aracı haline gelmiş demekti. KSE üzerinden de uygulanan "bolşevikleştirme" politikası iç ve dış muhalefetin doğmasına neden oldu. Alman komünisti Bruno Lieske "bolşevikleştirme" politikasını protesto ederek KSE'den ayrıldı. Podvoyskiy'nin iç muhalefeti üst düzey parti yetkilileri tarafından eleştirildi, iç muhalefet ile mücadele Stalin'in dolaylı müdahalesi ile çözüldü. Bu karar KSE'nin uzun vadeli devrim politikası yerine Sovyet dış politikasının gereksinimlerine öncelik tanıdı, çünkü Sovyet üst düzey parti yetkilileri ilk defa "burjuva" sporcularla yapılan yarışların sosyalizm propagandası açısından önemini kabul etti. KSE tarafından LSE örgütlerine karşı tavanda ve tabanda yürütülen iki yönlü çalışmaları sosyal-demokratlar tarafından protesto edildiği için Sovyet sporcular 1925 yılında reformistler tarafından düzenlenen Frankfurt İşçi Olimpiyatı'na katılamadı. Bu olaya rağmen "birleşik cephe" politikası iki yıl daha başarılı şekilde yürüdü. Uluslararası spor alanında Sovyet propaganda örneklerinden biri 1925 *Komintern* kongresi sırasında temeli atılan Uluslararası Kızıl Stadyum projesiydi. Projenin gerçekleştirilememesine rağmen SSCB'ye Podvoyskiy'nin bu proje kapsamında düzenlediği kitlesel halk şenlikleri kazandırıldı. Kolektif anlayışı, birliği ve komünizm propagandası amaçlı kitlesel şenlikler Podvoyskiy tarafından 1928 Moskova Dünya *Spartakiadası* için hazırlanmıştı.

Reformist örgütlerin 1928'de Moskova Dünya *Spartakiadası*'na katılmayı reddetmesi "birleşik cephe" döneminin sona erdirdi. *Spartakiada* ilk önce politize edilmiş bir şovdu. *Spartakiada* programında Podvoyskiy'nin provasını yaptırdığı siyasi kitlesel gösteriler ve şölenler, spor geçitleri ve SSCB'nin farklı milliyetlerin halk dansları, klasik spor yarışları yanında SSCB'nin farklı milletlerin milli sporları, askeri eğilimli spor dalları da yer aldı. Böylece *Spartakiada*, sağlıklı ve kuvvetli, sosyalist vatanı savunmaya hazır çok sayıda Sovyet vatandaşın yetiştiğini, ayrıca tüm SSCB halklarının sosyalizm inşası süreci içine başarılı şekilde entegre edildiğini simgeliyordu. Az yabancı katılımcı sporcuya rağmen büyük bir uluslararası proletarya dayanışması propagandası yapıldı, 1928 Amsterdam Olimpiyatı'na göre sayıca daha fazla katılımcısı, özellikle daha fazla kadın sporcu katılımcısı olan Moskova *Spartakiadası* Sovyet basın tarafından propaganda edilen büyük bir gurur

unsuru oldu. Fakat *Spartakiada* hedeflendiği gibi uluslararası spor enternasyonallerinin birliğini sağlayamadı.

"Birleşik cephe" taktiğinin başarısızlığı Sovyet dış politikaya yeni bir yön kazandırdı. Stalin'in "tek ülkede sosyalizm" politikası dış politikada militan enternasyonalizmden ulusal sosyalizm modeline geçiş ile Sovyet dış politikası ulus-devlete has politika izlemeye başladı. Sosyal-demokratlarla başarısız işbirliği kampanyası onlarla tüm ilişkilerin kesilmesine ve onları kapitalizmin yardakçısı ilan etmekle Sovyet dış politikasına ultra-solcu bir yön kazandırdı. *Komintern* üzerinden "sınıfa karşı sınıf" taktiği adı altında geçirilen Stalin'in tüm bu kararları KSE'nin dış örgütleri üzerinden yürütüldü. Ağırlıklı olarak sosyal-demokratlarla uluslararası spor ilişkilerini yürüten KSE izolasyon içinde kalmak üzereydi, bu yüzden LSE örgütleri içinde oluşturulan KSE yanlısı gruplardan yeni KSE şubeleri oluşturuldu. 1924'ten 929'a kadar hiçbir yeni şube açmayan KSE'nin şube sayısı kısa zaman içinde 7'den 19'a çıktı. Fakat hem sosyal-demokratlara, hem kapitalistlere ilan edilen "sınıfa karşı sınıf" kampanyası batılı ülkelerin Sovyet sporculara vize engelini koymalarına neden oldu. Bu yüzden Sovyet dış spor karşılaşmalarının sayısı önemli ölçüde azaldı, 1933'te yapılan yarışma sayısı 1928'e göre 6 kat düşmüştü. 1931'de komünist sporcuların katılımıyla yapılması planlanan Berlin Dünya *Spartakiadası* ile propaganda çalışmaları sosyal-demokratların ve kapitalist hükümetlerin birleşmesi ile iptal edildi.

Bu dönemde Batı Avrupa ülkelerinde proletaryayı sınıf mücadelesinden uzak tutmak için çok sayıda kapitalist işveren spor örgütleri kuruldu; faşizm ve militarizm öne çıkmaya başladı, SİSE olarak adını değiştiren LSE "burjuva" spor hareketine destek vermeye başladı. Bu yönlerde mücadele veren Avrupa'nın KSE örgütlerinde özellikle faşizmin yükselmeye başladığı ülkelerde bu dönemde Sovyet *GTO'*nun versiyonu olan *Proletarya'nın Sınıf Mücadelesi İçin Hazırlık* adlı illegal askeri eğitim programının uygulanmaya konması faşizm tehlikesinin ne kadar büyüdüğünün önemli bir göstergesidir.

"Sınıfa karşı sınıf" taktiği spor ilişkileri üzerinden yürütülen Sovyet dış politika olanaklarını oldukça kısıtladı. 1933'te Almanya'da Nazilerin iktidara gelmesi bu taktiğin başarısızlığının kanıtı oldu.

Yeni Sovyet dış politika, "halk cephesi" adı altında yürütülen anti-faşist politikası çerçevesinde sosyal-demokratlar dahil herkese faşizme karşı mücadele etmeye çağrıda bulundu. Bu dış politika KSE üzerinden kapitalist ülkelerin SSCB'ye karşı

militarist politikasına ve faşizm tehlikesine karşı yürütülen çalışmalarda yer aldı. Hitler'in iktidara gelmesiyle tüm Alman reformist spor örgütleri feshedildi. Reformistlerin KSE ile işbirliği yapmaktan başka bir çare yoktu. SİSE ile KSE 1936 Berlin Olimpiyatı'nı boykot etme çalışmaları olimpiyatı engelleyemedi. Berlin Olimpiyatı'na alternatif olarak 1937'de düzenlenen Antverpen İşçi Olimpiyatı'nda Sovyet sporcular çok sayıda madalya kazandı ve SSCB'nin propagandasını yaptı. Fakat KSE'nin sadece proleter sporcularla spor ilişkilerini kurma ilkesi SSCB'ye Fransa, Çekoslovakya ve diğer kapitalist ülkelerle spor ilişkileri üzerinden anti-faşist politika yürütme olanaklarını kısıtlıyordu. Bu yüzden KSE 1937'de feshedildi. Bu dönemin diğer bir özelliği Stalin tarafından SSCB'nin dünya devrimi politikasından vazgeçişini resmen açıklamasıydı.

Sovyetler Birliği'nin spor üzerinden yürütülen dış politika KSE ile sınırlanmıyordu. Proleter sınıfın bulunmadığı doğu ülkelerinin milli-devrimci burjuvazisiyle yakınlaşma politikasında ve Batı Avrupa kapitalist ülkeleriyle geliştirilen ilişkilerde Sovyet spor dış politikanın bir aracı olarak kullanılıyordu. Bu mevzularda Sovyet beden terbiyesi ve spor bir propaganda ve diplomasi aracı olarak kullanılıyordu.

İlk çalışmalar doğu ülkelerinde yapıldı. Marx'ın çalışmalarında Doğu ülkeleri konusunda bir çalışma yoktu. Fakat Lenin Doğu ülkelerinde devrim potansiyelinin yüksek olduğuna dikkat çekti. Milli burjuvazinin iktidara yeni geldiği ülkelerde "burjuva" devriminin ileride kolaylıkla sosyalist devrime çevrilebileceğine inanılıyordu. Çin, Moğolistan, Afganistan, İran ve Türkiye konusunda yapılan spor üzerinden siyasi ilişki kurma teşebbüsleri incelendi. Sovyet spor yetkilileri tüm adı geçen ülkeleri Doğu *Spartakiadası*'na davet etmeyi düşünüyordu. *Spartakiada* sosyalist düzenin bir propagandası olmakla birlikte *Spartakiada* programında doğu halklarının milli danslarına ve sporlarına da yer ayrılmıştı. Doğu *Spartakiadası* gerçekleşmedi, Çin, Moğolistan ve Afganistan ile spor ilişkileri kurulamadı. Fakat SSCB, İran ve Türkiye ile spor üzerinden siyasi ilişki kurma çalışmalarını başarılı şekilde yürüttü. Özellikle Sovyet-Türk ilişkileri bunun en çarpıcı örneğidir. 1924'ten başlayarak Sovyet-Türk diplomatik görüşmelerin öncesinden veya sonrasında, veyahut paralel olarak çok sayıda Sovyet-Türk spor yarışması düzenlendi.

Batılı kapitalist ülkelerle yürütülen spor ilişkilerine paralel olarak da önemli anlaşmalar ve paktlar imzalandı. 1934'te ve 1935'te yapılan Sovyet-Çekoslovak spor ilişkilerine paralel olarak 1935 yılında Sovyet-Çekoslovak Karşılıklı Yardımlaşma

Paktı imzalandı. 1935'te ve 1936'te düzenlenen Sovyet-Fransız spor görüşmelerine paralel olarak 1935 yılında Sovyet-Fransız Karşılıklı Yardımlaşma Paktı imzalandı. Böylece SSCB, sporu bir diplomasi aracı olarak kullanılması anti-faşist koalisyonun oluşturulmasına önemli bir katkı sağladı.

Bu dönemde parti yetkilileri tarafından "burjuva" sporculara karşı yapılan yarışmalar mutlaka kazanılmalı ilkesi ortaya çıkarıldı. Bu ilkenin temelinde "burjuva" sporcularla sosyalist düzenin kapitalist düzene karşı üstünlüğünü propaganda etme hedefi bulunuyordu.

Yine 1937 yılında anti-faşist politika çerçevesinde Cumhuriyetçi İspanya ile kurulan siyasi ilişkilerde de spor bir diplomasi aracı olarak kullanıldı.

İngiltere ve Fransa'nın 1938'de Almanya ile imzaladığı Münih anlaşmasından sonra Stalin, Faşist Almanya'ya karşı Batılı ülkelerle yapılan koalisyon anlaşmalarını yetersiz güvence olarak gördü. Bunun neticesinde Sovyet dış politikasında ani bir dönüm noktası olan Ağustos 1939'da Molotov-Ribbentrop paktı imzalandı. Bu anlaşmayı müteakiben çok sayıda Sovyet-Alman spor yarışması düzenlendi. Paktın gizli bir protokolüne göre Sovyet nüfuz alanı içinde kalan Baltık ülkeleri ile iyi diplomatik ilişkiler kurmak amacıyla spor yarışmaları düzenlendi. II. Dünya Savaşına kadar sporu bir diplomasi aracı olarak kullanılmasına son örnek Sovyet-Bulgar siyasi ilişkilerinde tespit edildi. Sofya'da Sovyet-Bulgar futbol maçı düzenlendi. Bu sırada Bulgaristan'da artan Alman nüfuzundan rahatsız olan Sovyet yönetim Bulgar hükümetine karşılıklı yardımlaşma paktını imzalamaya teklif etti. Bu teşebbüs başarısız oldu.

Sovyet beden terbiyesi ve spor sistemi Sovyetler Birliği tarafından yürütülen iç ve dış siyasi çalışmalar ile bağlantılı şekilde faaliyette bulunuyordu. Dış politikada birçok noktada başarılı şekilde diplomasi aracı olarak kullanılan spor, aynı zamanda SSCB'nin sağlık, üretkenlik ve entegrasyon alanındaki başarılarını sergileyen etkili bir propagandada aracı olarak kullanıldı. Sovyet beden terbiyesi ve spor, Sovyetler Birliği'nin hızlı endüstrileşmede ve askeri eğitim ile dış tehditlere karşılık verilmesinde önemli rol oynadı.

Tezde incelenen dönem içinde Sovyetler Birliği tarafından yürütülen beden terbiyesi ve spor çalışmaları tüm dünya tarafından başarılı bir örnek olarak kabul edildi. Bazı ülkeler Sovyet beden terbiyesi ve spor sisteminin modelinden etkilenerek ona benzer kendi modellerini de geliştirmeye çalıştı. Bu başarısının temel niteliği ve örnek alınmasına neden olmasında vurgulanması gereken husus, Sovyet beden

terbiyesi sisteminin başarısının yalnız sportif zaferlerden ötürü değil, Sovyet devletin kalkınmasında ve modernleşmesinde başarılı bir rol oynadığından ötürü kabul görmesidir.

KAYNAKÇA:

Kitaplar:

Abakumov, A.(Haz.) **Karl Marx O Vospitanii i Obrazovanii (Karl Marx Terbiye ve Eğitim Hakkında),** Cilt 2, Pedagogika, Gospolitizdat, Moskova, 1978

Ageevets, Vladimir: **Ot Kursov Lesgafta do Akademii Fizkulturı im. Lesgafta (Lesgaft Kurslarından Lesgaft Beden Terbiyesi Akademisine)**, Olimp-Spb, St.Petersburg, 2004

Akın, Yiğit: **Gürbüz ve Yavuz Evlatlar,** İletişim Yayınları, İstanbul, 2004

Akselrod, Solomon L.: **Fizultura i Sport v SSSR (SSCB'de Spor ve Beden Terbiyesi),** FİS, Moskova, 1955

Akselrod, Solomon L.: **Spartakiadı Narodov SSSR (SSCB Halklarının Spartakiadaları)**, Znanie, Moskova, 1971

Aleksandrov, M.N., Panov, Y.A.: **Fizkultura i Sport v SSSR. 1917-1957 (SSCB'de Beden Terbiyesi ve Spor. 1917-1957)**, FİS, Moskova, 1957

Arutyunyan, S.G.: **Komsomol i Sport (Komsomol ve Spor)**, Molodaya Gvardiya, Moskova, 1978

Bajanov, Boris: **Vospominaniya Bıvşego Sekretarya Stalina (Stalin'in Eski Sekreterinin Hatıraları)**, İzd. Sofinta, Moskova, 1990

Bratsev A.A., Bulatov A.S., Vıdrin V.M.: **İstoriya Fiziçeskoy Kulturı i Fiziçeskoy Podgotovki Armiy (Beden Terbiyesi ve Orduların Beden Terbiyesi Eğitimi Tarihi)**, Voenizdat, Leningrad, 1958

Carr, Edward Hallet: **Russkaya Revolutsiya ot Lenina do Stalina (1917-1929) (The Russian Revolution From Lenin To Stalin (1917-1929))**, İngilizce'den Çev. L. Çernyahoskiy, Ortak Baskı Niger-Verso, Moskova, 1990

Çudinov, İvan: **Osnovnıye Postanovleniya, Prikazı i İnstruktsii po Voprosam Sovetskoy Fiziçeskoy Kulturı i Sporta 1917-1957 (Beden Terbiyesi ve Spor Konusundaki Genelge, Kararname ve Yönetmelikler 1917-1957)**, FİS, Moskova, 1959

Dementiyev, P.T: **Peka o Sebe ili Futbol Naçinayetsya v Detstve (Peka Kendisi Hakkında veya Futbol Çocukluk Yaşında Başlar),** İzvestiya, Moskova, 1995

Demeter, Georgiy: **Lenin ob Ohrane Zdorovya Trudyasçihsya i Fiziçeskoy Kulture (Lenin Emekçilerin Sağlığının Korunması ve Beden Terbiyesi Hakkında)**, FİS, Moskova, 1981

Demeter, Georgiy: **Otcherki po İstorii Oteçestvennoy Fiziçeskoy Kulturı i Olimpiyskogo Dvijeniya (Milli Beden Terbiyesi ve Olimpiyat Hareketi Üzerine Denemeler)**, Sovetskiy Sport, Moskova, 2005

Dryabkin (Haz.) **Kommunistiçeskiy İnternatsional i İdeya Mirovoy Revolutsii (Komünist Enternasyonal ve Dünya Devrimi Fikri)**, Nauka, Moskova, 1998

Edelman, Robert: **Serious Fun. A History of Spectators Sports in the USSR**, Oxford University Press, New-York, 1993

Gasanlı, C.P.: **SSSR – Turtsiya. Ot Neytraliteta k Holodnoy Voyne (SSCB – Türkiye. Tarafsızlıktan Soğuk Savaşa doğru)**, Tsentr Propagandı, Moskova, 2008

Golosçapov, B.R.: **İstoriya Fiziçeskoy Kulturı i Sporta, (Beden Terbiyesi ve Spor Tarihi)**, Akademia, Moskova, 2001

Golin, B.: **Sportivnıye Soorujeniya v SSSR (SSCB'de Spor Tesisleri)**, FİS, Moskova, 1976

Gorbunov, A. (Haz.) **Entsiklopediya Znaçkista GTO (GTO'cu Ansiklopedisi)**, FİS, Moskova, 1978

Gromıko, A.A., Ponomareva, B.N.: **İstoriya Vneşney Politiki SSSR. 1917-1980 (SSCB Dış Politikasının Tarihi. 1917-1980)**, Cilt 1, Nauka, Moskova, 1980

Harabuga, G.D.: **İstoriya Fiziçeskoy Kulturı (Beden Terbiyesi Tarihi),** FİS, Moskova, 1954

Işıklı, Alparslan: **Sendikacılık ve Siyaset,** İmge Kitabevi, Ankara, 2005

İsaev, Anatoliy: **Sportvnaya Politika Rossii (Rusya'nın Spor Politikası),** Sovetskiy Sport, Moskova, 2002

İvanov, L.V., Kudryavtsev, V.V.: **6 Stupeney Zdorovya (Sağlığın 6 Basamağı)**, Znanie, Moskova, 1981

Kokkinaki, İ.: **Mejdunarodnıy Krasnıy Stadion (Uluslararası Kızıl Stadyum)**, Arhitektura, Moskova, 1985

Komolova, N.P. (Haz.) **Komintern Protiv Faşizma (Komintern Faşizme Karşı)**, Nauka. Moskova, 1999

Komplektov, V.G (Haz.) **Dokumentı Vneşney Politiki (Dış Politika Belgeleri)**, 1939, Cilt 22, İzd. Mejdunarodnıye Otnoşeniya, Moskova, 1992

Kovalenko, G.P.: **Klasiki Marksizma-Leninizma o Fiziçeskom Vospitanii (Marxizm-Leninizm Klasikleri Beden Terbiyesi Hakkında),** VLKSM, Minsk, 1969

KPSS v Rezolutsiyah, Reşeniyah Syezdov, Konferentsiy i Plenumov TK. 1898-1953 (SSCB Komünist Partisi Merkez Komite'nin, Kurultay, Konferans ve Geniş Toplantılarının Kararlarında. 1898-1953), Politiçeskaya Literatura, Moskova, 1953

Kukuşkin, G.İ. (Haz.) **Entsiklopediçeskiy Slovar po Fiziçeskoy Kulture i Sportu (Beden Terbiyesi ve Spor Ansiklopedi Sözlüğü)**, Cilt 2, FİS, Moskova, 1961

Lenin, Vladimir: **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 9, Cilt 23, 1967; Cilt 26, 1968; Cilt 27, Cilt 36, Cilt 38, 1969; Cilt 41, 1981; Cilt 44, 1970; Politiçeskaya Literatura, Leningrad

Lipin, Genrih: **Vladimir Lenin o Fiziçeskom Vospitanii (Vladimir Lenin Beden Terbiyesi Hakkında)**, İzd. Saratov Universitesi, Saratov, 1975

Litvinov, Maksim: **Vneşnyaya Politika SSSR 1927-1935 (SSCB Dış Politikası 1927-1935)**, Gospolitizdat, Moskova, 1935

Lukaşin, Y.S.: **Sbornaya Rossii Po Futbolu 1921-2002** (**Rus Milli Futbol Takımı 1921-2002**), Astrel, Moskova, 2002

Lyubomirov, N.İ.: **Sovetskiy Sport i Olimpiyskoe Dvijenie (Sovyet Sporu ve Olimpiyat Hareketi)**, Znanie, Moskova, 1967

Macdermott, K., Agnue, J.: **İstoriya Mejdunarodnogo Kommunizma ot Lenina do Stalina (Lenin'den Stalin'e Kadar Uluslararası Komünizmin Tarihi)**, İnglizce'den Çev. İ.S. Davidyan, Airo-XX, Moskova, 2000

Malov, Vladimir: **Taynı Sovetskogo Futbola (Sovyet Futbolun Sırları)**, Veçe, Moskova, 2008

Marx, Karl, Engels, Friedrich: **Soçineniya (Toplu Eserler),** Cilt 2, 1955; Cilt 7, 1956, Cilt 16, Cilt 23, 1960; Cilt 24, 1961, Gospolitizdat, Moskova

Mayskiy, İ. M.: **Vospominaniya Sovetskogo Posla (Sovyet Elçinin Anıları),** Cilt 2, Gospolitizdat, Moskova, 1964

Mett, İda: **Kronstadt 1921**, Çev. Ümit Altuğ, Sokak Yayınları, İstanbul, 1985

Novıye Dokumentı o Rossiysko-Turetskih Otnoşeniyah. 1920-1922 gg. (Rus-Türk İlişkileri Hakkında Yeni Belgeler. 1920-1922), VO 1999 RK-1031/14, Rusya Milli Kütüphanesi'nin Özel Baskısı, Sankt-Petersburg, 1999

Otçet o Pervom Vserossiyskom Sıezde po Fiziçeskoy Kulture, Sportu i Doprizıvnoy Podgotovke 3-6 aprelya 1919 goda v Moskve (3-6 Nisan 1919 Tarihlerinde Moskova'da Birinci Tüm Rusya Beden Terbiyesi, Spor ve Askeri Hazırlık Kurultayı Hakkında Rapor), Glavnoe Upravlenie Vsevobuça, Moskova, 1919

Pavlov, P.: **Mejdunarodnoe Raboçee Sportivnoe Dvijenie (Uluslararası İşçi Spor Hareketi)**, Molodaya Gvardiya, Moskova, 1927

Podvoyskiy, Nikolay: **Fizkultura Proletariata v SSSR (SSCB'de Proletaryanın Beden Terbiyesi)**, Otdelenie İzvestiya VTsİK SSSR, Leningrad, 1928

Podvoyskiy, Nikolay: **Massovoye Deystvo. Stseniçeskie İgrı. Vsemirnıy Oktyabr Postavlennıy na 1-oy Vsesoyuznoy Spartakiade i Drugiye**

Stseniçeskie İgrı (**Kitlesel Gösteri. Sahne Oyunları. I. Spartakiada'da Sahnelenen Dünya Ekimi ve Diğer Sahne Oyunları**), Teakinopeçat, Moskova, 1929

Podvoyskiy, Nikolay: **Mejdunarodnoe Krasnoe Sportivnoe Dvijenie i Ego Oçerednıye Zadaçi**, **(Uluslararası Kızıl Spor Hareketi ve Sıradaki Hedefleri),** Gos. İzdatelstvo, Leningrad, 1925

Prohazka, Karel: **Sport i Mir (Spor ve Barış)**, FİS, Moskova, 1986

Semaşko, Nikolay: **Fizkultura i Sport v SSSR (SSCB'de Beden Terbiyesi ve Spor)**, İzd. Krasnaya Gazeta, Leningrad, 1928

Semaşko, Nikolay: **Puti Sovetskoy Fizkulturı (Sovyet Beden Terbiyesinin Yolları)**, İzd. VSFK, Moskova, 1926

Serge, Victor: **Bir Devrimin Kaderi. SSCB 1917-1937**, Fransızca'dan Çev. Mutlu Cengiz, Pencere Yayınları, İstanbul, 1997

Sısoyev, Y.V., Malışev A.L.: **O Roli Kollektivov Fizkulturi v Kommunistiçeskom Vospitanii Molodyoji (Gençliğin Komünist Terbiyesinde Beden Terbiyesi Kolektiflerinin Rolü),** FİS, Moskova, 1982

Slezin, Anatoliy: **Molodyoj i Vlast (Gençlik ve İktidar)**, İzdatelstvo TGTU, Tambov, 2002

Somin, N.İ.: **Noveyşaya İstoriya 1918-1939 (Yeni Tarih 1918-1939),** Vısşaya Partiynaya Şkola Pri TsK VKP(b), Moskova, 1946

Stalin, Josef: **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 8, Politiçeskaya Literatura, Moskova, 1948

Starovoytova, Zlata: **Rol Partii v Organizatsii Fizkulturnogo Dvijeniya v Pervıye Godı Sovetskoy Vlasti (Sovyet İktidarın İlk Yıllarında Partinin Beden Terbiyesi Hareketinin Oluşturulmasındaki Rolü)**, Znanie, Moskova, 1976

Starovoytova, Zlata: **Polpred Zdorovya (Sağlığın Büyükelçisi)**, Moskova, FİS, 1968

Stepanov, N.: **Podvoyskiy**, Molodaya Gvardiya, Moskova, 1989

Stepovoy, Pavel: **Sport-Politika-İdeologiya (Spor-Siyaset-İdeoloji)**, FİS, Moskova, 1984

Stolbov, Vitaliy: **İstoriya i Organizatsiya Fiziçeskoy Kulturi i Sporta (Beden Terbiyesi ve Sporun Tarihi ve Örgütlenmesi)**, Prosvesçeniye, Moskova, 1982

Şçegotskiy, K.V.: **Vospominaniya Futbolista (Futbolcunun Hatıraları)**, Zdorovye, Kiev, 1991

Talalaev, Y.A: **Sport - Faktor Mira i Drujbi Mejdu Narodami (Spor Halklar Arasında Barış ve Dostluk Faktörüdür)**, FİS, Moskova, 1976

Toropov, N.İ.: **Oçerki Po İstorii Fiziçeskoy Kulturı (Beden Terbiyesi Tarihi Üzerine Denemeler)**, FİS, Moskova, 1948

Troçki, Lev: **Soçineniya (Toplu Eserler)**, Cilt 17, Gosizdat, Leningrad, 1926

Vasilevskiy, A. M.: **Delo Vsey Jizni (Tüm Hayatımın İşi)**, Politizdat, Moskova, 1978

Weber, Hermann: **III. Enternasyonal. Belgeler 1919-1943**, Çev. Ümit Kıvanç, Belge Yayınları, İstanbul, 1979

Zverev, İ.D.: **Kniga Dlya Çtenia Po Fiziologii i Gigiene Çeloveka (İnsan Fizyolojisi ve Hijyeni Hakkında)**, Prosveşçenie, Moskova, 1978

Yayınlanmamış Tezler:

Butov, Sergey: "Razvitie Sovetskogo Futbola (1921-1941)" ("Sovyet Futbolun Gelişmesi (1921-1941)"), Yayınlanmamış Doktora Yezi, Sibirya Federal Üniversitesi, Krasnoyarsk, 2007

Finogenova, L.A.: "Razvitiye Sovetskoy Fiziçeskoy Kulturı i Sporta v Period Postroeniya Fundamenta Sotsializma v SSSR.1926-1932" ("SSCB'de Sosyalizm Temellerinin İnşası Döneminde Sovyet Beden Terbiyesi ve Sporun Gelişmesi. 1926-1932"), Yayınlanmamış Doktora Tezi,

Devlet Merkezi Beden Terbiyesi Enstitüsü, Frunze Şehri, 1966

Makaleler:

Demeter, Georgiy: "Sobıtiye İstoriçeskogo Znaçeniya"("Tarihi Vakıa"), **Teoriya i Praktika Fiziçeskoy Kulturı**, №4, 1979, s. 8-9

Demeter, Georgiy: "Vsevobuç i Sovetskaya Fiziçeskya Kultura" ("Vsevobuç ve Sovyet Beden Terbiyesi"), **Fiziçeskaya Kultura v Şkole**, №4, 1988, s. 32-34

Gounot, André: "Between Revolutionary Demands and Diplomatic Necessity. The Uneasy Relationship Between Soviet Sport and Worker and Bourgeois Sport in Europe from 1920 to 1937", **Sport and International Politics**, Ed. by P.Arnaud and J.Riordan, London and New York E & FN SPON, 1998, s. 184-209

Gounot, André: "Sport or Political Organization? Structures and Characteristics of the Red Sport International, 1921-1937", **The International Journal of the History of Sport**, Vol. 28, No. 1, s.23-39

"Kommunistiçeskiy İnternatsional" ("Komünist Enternasyonal"), **Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya (Büyük Sovyet Ansiklopedisi)**, Cilt 12, İzd. Sovetskaya Entsiklopediya, 1973, s. 569-575

"Kommunistiçeskaya Partiya Sovetskogo Soyuza" ("Sovyetler Birliği Komünist Partisi"), Cilt 7, **Sovetskaya İstoriçeskaya Entsiklopediya (Sovyet Tarih Ansiklopedisi)**, Gos. Nauç. İzdat. Sovetskaya Entsiklopediya, Moskova, 1965, s. 650-701

Kozlov, D.F., Malkovskaya, T.N.: "Marksizm-Leninizm o Sotsialnoy Suşçnosti Çeloveka i Vsestoronnem Razvitii Ego Liçnosti" ("Marksizm-Leninizm İnsanın Sosyal İçeriği ve Tüm Yönden Gelişmesi Hakkında"), **Marksistsko-leninskoe Uçenie o Vsestoronnem Razvitii Liçnosti Kak Metodologiçeskya Osnova Kommunistiçeskogo Vospitaniya i Obrazovaniya (İnsanın Tüm Yönden Gelişmesine İlişkin Marx-Lenin Öğretisi – Komünistik Terbiye ve Eğitimin Metodolojik Temelidir)**, Haz. N. D. Nikendrov, APN SSSR, Moskova, 1988, s.8-25

Kozlova, N. N.: ”Jenskiy Vopros v Pervıye Godı Sovetskoy Vlasti” (“Sovyet İktidarın İlk Yıllarında Kadın Sorunu”), **Jensçinı. İstoriya. Obsçestvo**, Haz. Valentina Rogova, TGU, Tver, 1999, s. 71-82

Kozmina, V.P.: “Mejdunarodnoe Sportivnoe Dvijenie Posle Velikoy Oktyabrskoy Sotsialistiçeskoy Revolutsii (1917-1928)” (“Büyük Ekim Sosyalist Devrimi’nden sonra Uluslararası İşçi Spor Hareketi (1917-1928)”), **Oçerki Po İstorii Fiziçeskoy Kulturı (Beden Terbiyesi Hareketi Tarihi Üzerine Denemeler)**, Haz. Vitaliy Stolbov, FİS, Moskova, 1967, s. 165- 197

Milşteyn, O. A.: “Fiziçeskaya Kultura i Sport na Slujbe Ohranı i Ukrepleniya Zdorovya Sovetskogo Naroda v Period Stroitelstva i Pobedı Sotsializma.1917-1937” (“Sosyalizm İnşası ve Zaferi Döneminde Beden Terbiyesi Sovyet Halkının Sağlığını Koruma ve Arttırma Hizmetinde. 1917-1937”), **Oçerki Po İstorii Fiziçeskoy Kulturı (Beden Terbiyesi Hareketi Tarihi Üzerine Denemeler)**, Haz. Vitaliy Stolbov, FİS, Moskova, 1967, s. 5-39

Podvoyskiy, Nikolay: “Prikaz Podvoskogo № 283/s ot 31.10.1920” (“Podvoyskiy’nin 283/s no’lu 31.10.1920 Tarihli Emri”), **K Novoy Armii**, № 17, 1920, s. 27-28

Riordan, James, Cantelon, Hart : “The Soviet Union and Eastern Europe”, **European Cultures of Sport. Examining the Nations and Regions.** Edited by James Riordan, Arnd Krüger. İntellect Books, Portland, Oregona, USA, 2003, s. 89-103

Riordan, James: “The sports policy of the Soviet Union, 1917–1941”, **Sport and International Politics**, Ed. by P.Arnaud and J.Riordan, London and New York E & FN SPON, 1998, s. 67-78

Riordan, James: “The Worker Sports Movement”, **The İnternational Politics of Sport in the Twentieth Century**, Ed. By James Riordan and Arnd Krüger, London, E&FN Spoon, 1999, s.105-120

Rowley, Alison: “Sport in the Service of the State: İmages of Physical Culture and Soviet Women. 1917-1941”, **The İnternational Journal of The**

History of Sport, Vol.26, No.8, December 2006, 1314-1340

Sunik, A.B.: "Razmışleniya o Fizkulturno-Sportivnom Dvijenii v Postrevolutsionnuyu Epohu" ("Devrim Sonrası Dönemde Beden Terbiyesi ve Spor Hareketi Hakkında Düşünceler"), **Teoriya i Praktika Fiziçeskoy Kulturı**, №5, 2005, s. 2-13

Şaronova, O. N.: "Rol Vsevobuça v Privleçenii Jensçin k Sportivnomu Dvijeniyu v Pervıye Godı Sovetskoy Vlasti. 1917-1920" ("Kadınların Sovyet İktidarın İlk Yıllarında Spor Hareketine Katılmasında Vsevobuç'un Rolü. 1917-1920"), **Teoriya i Praktika Fiziçeskoy Kulturi**, №3, 1973, s. 12-15

"Vsesoyuznıy Kommunistiçeskiy Soyuz Molodyoji"("Tüm SSCB Komünist Gençlik Kolları Birliği"), Cilt 3, **Sovetskaya İstoriçeskaya Entsiklopediya (Sovyet Tarih Ansiklopedisi)**, Gos. Nauç. İzdat. Sovetskaya Entsiklopediya, 1963, s. 816-836

Wheeler, Robert F.: "Organized Sport and Organized Labour: The Workers Sport Movement", **Journal of Contemporary History**, SAGE, London and Beverly Hills, Vol. 13(1978), s.191-210

Zuev, V. N.: "Evolutsiya Organov Gosudarstvennoy Vlasti v Sfere Upravleniya Fizkulturoy i Sportom v Naçale XX Veka i v Sovetskiy Period" ("XX. Asrın Başında ve Sovyet Dönemde Beden Terbiyesi ve Spor Sahasında Devlet Yönetim Organlarının Evrimi"), **Teoriya i Praktika Fiziçeskoy Kulturı**, №3, 2004, s. 2-7

Süreli Yayınlarda Yayınlanan Makaleler:

"Amsterdam Protiv Edinstva" ("Amsterdam Birliğe Karşıdır"), **Gudok Gazetesi**, 16 Ocak 1927, №13 (1998), s.1

Mihaylov: "Vstreça Predstaviteley II İnternatsionala i Kominterna v Parije" ("II. Enternasyonal ve Komintern Temsilcilerinin Paris'te görüşmesi"), **Kommunist Gazetesi,** No 242 (383), 20 Ekim 1935, s.2

Naumov, M.: "O Sovetsko-Germanskih Otnoşeniyah" ("Sovyet-Alman İlişkiler Hakkında),

Propagandist i Agitator RKKA, №19, Ekim 1939, s.32-36

Nehamkin, Sergey: "Naş Revolutsionnıy Krasnıy Stadion" ("Bizim Devrimci Kızıl Stadyum"), **Argumentı Nedeli Gazetesi**, 17 Nisan 2008, №16 (102), s.7

Novikov, A. D.: "Lenin i Fiziçeskya Kultura" ("Lenin ve Beden Terbiyesi"), **Krasnıy Sport Gazetesi,** 21.04.1940, №23 (851), s. 2

"Novıy Uspeh Mirnoy Politiki Sovetskogo Soyuza" ("Sovyetler Birliği'nin Barışçı Siyasetinin Yeni Başarısı"), **Sotsialistiçeskoe Jivotnovodstvo Gazetesi**, No. 38 (296), 1 Ağustos 1936, s. 2-3

"Otçet Pravitelstva SSSR Doklad Pred*Sovnarkom*a t. Molotova VI-mu Sıezdu Sovetov" ("*Sovnarkom* Başkanı Molotov'un VI. Sovyetler Kurultayına Sunduğu SSCB Hükümeti Raporu"), **İzvestiya Gazetesi**, 11.03.1931, №69 (4276), s.2-5

"Pismo Polskih Tovarisçey" ("Polonyalı Yoldaşların Mektubu"), **Komsomolskaya Pravda Gazetesi**, 26 Ağustos 1926, № 195 (378), s.3

Podvoyskiy, Nikolay: "Lenin i Fiziçeskoe Vospitanie" ("Lenin ve Beden Terbiyesi"), **Krasnıy Sport Gazetesi**, 21 Ocak 1940, № 4(831), s. 3

"Poezdka v Turtsiyu" ("Türkiye Gezisi"), **Veçernyaya Moskva Gazetesi**, № 217 (3546), 20.09.1935, s.3

"Prebıvaniye Turetskih Ministrov v Moskve" ("Türkiye Bakanlarının Moskova Ziyareti")**, Pravda Gazetesi**. 15.07.1937, №193 (7159), s.3

"Reç Tevfik Rüşdü Arasa, Reç tov. Litvinova" ("Tevfik Rüşdü Aras Söylevi. Yoldaş Litvinov Söylevi"), **Pravda Gazetesi**. 15.07.1937, №193 (7159), s.3

"Rusya'da ikinci hafta", **Spor Postası Gazetesi**, No. 19, 1934, s.11

"Sovetskie Sportsmenı Pribıli v Pragu" ("Sovyet Sporculara Prag'a Vardı"), **Komunist Gazetesi**, 190 (632), 18 Ağustos 1936, s.1

"SSSR Zaklyuçaet Torgovıy Dogovor s Afganistanom" ("SSCB Afganistan ile Ticari Anlaşma İmzalıyor"), **Raboçaya Moskva Gazetesi**, 17.01.1925, No.14, s.2

Vartanyan, Aksel: "Pod Znamenem Sportinterna" ("Kızıl Spor Enternasyonali'nin Bayrağı Altında"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 212 (2705), 01.10.2001, s.8

Vartanyan, Aksel: "Vostoçnıy Roman" ("Doğu Romanı"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 225 (2718), 15.10.2001, s. 8

Vartanyan, Aksel: "Nesostoyaşıysya Revanş" ("Gerçekleştirilmeyen Rövanş"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 225 (2718), 15.10.2001, s.9

Vartanyan, Aksel: "Tretiy Taym" ("Üçüncü Haftaym"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 225 (2718), 15.10.2001, s.11

Vartanyan, Aksel: "Moskva-Praga", **Sport-Express Gazetesi**, 22.10.2001, Sayı 243 (2736), s. 8

Vartanyan, Aksel: "Forma i Soderjanie" ("Şekil ve İçerik"), **Sport-Express Gazetesi**, 29.10.2001, Sayı 249 (2742), s. 8

Vartanyan, Aksel: "Granitsa Na Zamke" ("Sınır Kilitte"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 153 (2746), 09.07.2001, s. 8

Vartanyan, Aksel: "Vse Na Borbu s Baskami!" ("Herkes Basklarla Mücadeleye!"), **Sport-Express Gazetesi**, Sayı 66 (3444), 26 Mart 2004, s. 10-11

Elektronik Kaynaklar:

"New Art Gallery Funds. Sport", (Çevrimiçi) http://ngart.com/89?pic=369, 07.08.2009

Arşiv Belgeleri:

Rusya Federasyonu Devlet Arşivi (*GARF*) belgeleri:

Budet li Vozmojno Provedenie Mirovoy Spartakiadı? (Dünya Spartakiadısının Düzenlenmesi Mümkün mü?), 14 Mayıs 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29

Germanskoe i Sovetskoe Sportivnoe Dvijenie (Alman ve Sovyet Spor Hareketleri), 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, F.7576, Op.2, D.29, s.55

Grandioznıy Akt Solidarnosti Raboçih Sportsmenov Ukrainı v Polzu Germanskih Raboçih Sportsmenov (Ukrayna İşçi Sporcularının Alman İşçi

Sporcularına Büyük Dayanışma Eylemi), SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s.252-253

Kommentariy Rozenko o Vışedşih v Germanii Kritiçeskih Statyah o Sovetskoy Fizkulture (Almanya'da Sovyet Beden Terbiyesi Hakkında Yayınlanan Eleştirel Makaleler Hakkında Rozenko'nun Yorumu), Haziran 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29

Krasnıy Sportintern Pod Obstrelom, R. Mering (Kızıl Spor Enternasyonali Ateş Altında, R. Mering), 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7556, Op.2, D.29, s.68

Kratkiy Doklad o Poezdke Futbolnoy Komandı SSSR v Germaniyu i Latviyu i Peregovorah Sportivnoy Delegatsii SSSR s Pravleniem Germanskogo Raboçego Sportivno-Gimnastiçeskogo Soyuza v Leiptsige (18.06.1926-20.08.1926), Sov. Sekretno (SSCB Futbol Takımının Almanya ve Letonya'ya Seyahati ve Sovyet Spor Heyetinin Leipzig'de Alman İşçi Spor-Jimnastik Birliği ile Yaptığı Görüşmeler Hakkında Kısa Rapor, Çok Gizli), Ağustos 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40, s. 83-113

Krupnıye Probelı v Mejdunarodnom Raboçem Sportivnom Dvijenii (Uluslararası İşçi Spor Hareketinde Büyük Eksikler), 13 Mart 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s.267

Nakanune Kongressa Raboçego Sportivnogo Kongressa Raboçego Sportivno-Gimnastşiçeskogo Soyuza Germanii 25-26-27 İyulya v Gamburge, Fritz Reussner (25-26-27 Temmuz Hamburg Alman İşçi Spor-Jimnastik Birliği Kongresi Eşiğinde, Fritz Reussner), Temmuz 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29, s.146-148

Naşi İnternatsionalnıye İgrı s Raboçimi Sportivnımi Organizatsiyami, Fritz Reussner, Perevod-Kopiya (İşçi Spor Örgütleri ile Enternasyonal Oyunlarımız, Fritz Reussner, Tercüme-Kopya), Şubat 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29

Nedopusçenie Sovetskih Futbolistov v Çehoslovakiyu (Sovyet Futbolcuların Çekoslovakya Ziyareti Engellendi), 15.10.1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29

Otçet o Peregovorah mejdu Pravleniem Raboçego Sportivno-Gimnastiçeskogo Obyedineniya i Russkoy Delegatsiey (İşçi Spor-Jimnastik Birliği Yönetim Kurulu ile Sovyet Heyeti Arasındaki Yapılan Görüşmelerin Raporu), 3 Ağustos 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40

Otkrıtoe Pismo ko Vsem Çlenam Germanskogo Raboçego Sportivno-Gimnastiçeskogo Soyuza (Alman İşçi Spor-Jimnastik Birliğinin Tüm Mensuplarına Açık Mektup), 1927, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40

Pismo VSFK ob Otpravke Sbornoy SSSR po Futbolu v Turtsiyu (VSFK'nın Türkiye'ye SSCB Milli Futbol Takımının Göndermesine Dair Mektubu), 31.03.1925, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF Fon 7576, Op.2, D.22

Polojenie Fiziçeskoy Kulturı v Soyuze Sovetskih Respublik (SSCB'de Beden Terbiyesinin Durumu), 1923, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.3

Prezidiumu VSFK i İKKSİ Dokladnaya Zapiska o Poezdke za Granitsu Futbolnoy Komandı SSSR i Delegatsii VSFK v Sostave t.t. Şardakova i Pavlova (SSCB Futbol Takımının ve Yoldaşlar Şardakov ile Pavlov'dan Oluşturulan VSFK Heyetinin Yurt Dışına Seyahati Hakkında VSFK Prezidyumu ve KSE Yürütme Komitesi'ne Sunulan Rapor), Ağustos 1927, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40

Raboçemu Sportivno-Gimnastiçeskomu Soyuzu, t. Gellertu (İşçi Spor-Jimnastik Birliğine, Yoldaş Gellert'e), 5 Aralık 1927, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40

Rezolutsiya Po Voprosu Soglaşeniya Sovetskoy Sektsii K.S.İ. s Germanskim Sportivnım Soyuzom Organizatsii LSİ (KSE Sovyet Seksiyonunun LSE Alman Seksiyonu ile Yapılan Anlaşmaya İlişkin KSE Yürütme Komitesi Prezidyumu Kararı), Ağustos 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40

Sekretariatu Krasnogo Sport İnterna (Kızıl Spor Enternasyonali Sekreterliği'ne Yazı), Haziran 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29

Soglaşenie Mejdu Predstavitelyami VSFK i Çehoslovatskoy Sektsii LSİ (VSFK ve Çekoslovak LSE Şubesi Temsilcileri Arasında Yapılan Anlaşma), 16 Temmuz 1927, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40

Sovesçanie Nauçnıh Rabotnikov Fizkulturı (Beden Terbiyesi İlim Adamları Toplantısına İlişkin Yazı), 1927, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29

Vıssşemu Sovetu Fiziçeskoy Kulturı v Ruki Gospodina Kalpusa (VSFK'ya Bay Kalpus Ellerine), 14 Kasım 1927, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40

V Pravlenie Germanskogo Raboçego Sportivno-Gimnastiçeskogo Soyuza (Alman İşçi Spor-Jimnastik Birliği Yönetim Kurulu'na), 17 Eylül 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40

Zameçaniya k Voprosu o Russkih Sostyazaniyah, Tov. Gorkiç (Rus Yarışmalar Hakkında Eleştiriler, Yoldaş Gorkiç), SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.29

Zasedanie s Predstavitelyami Moskovskogo Vısşego Soveta Fizkulturı 26 İyulya 1926 g. v Dome Soyuza (26 Temmuz 1926 tarihinde ATSB Binasında Moskova Yüksek Beden Terbiyesi Konseyi ile Yapılan Toplantı Tutanağı), 26 Temmuz 1926, SSCB Spor Komitesi Arşivi, GARF, Fon 7576, Op.2, D.40

Rus Devlet Sosyal-Siyasi Tarih Arşivi (*RGASPİ*) Belgeleri:

Byuro i Kongressu Sotsial-Raboçego Sportinterna (SİSE Büro ve Kongresi'ne), 27.09.1934, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

Çlenu TsKK RKP(B) t. Larinu, Dokladnaya Zapiska Orgsekretarya K.S.İ. Lemberg G.G. (RKP(B) Merkez Teftiş Komisyonu Üyesi Yoldaş Larin'e KSE Sekreteri G.G. Lemberg'in Notu), 4 Aralık 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105

Decision of The Polit Comission of The Executive Comittee, May 11th, 1935 on The Report of The Fraction of The Executive Comittee of The Red Sport İnternational, Confidential, 11 Mayıs 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

Dokladnaya Zapiska (Rapor), 1920-1922, Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, F.146, Liste 1, D.80

Doklad V Tsk VKP (B) o Tselyah i Zadaçah Raboçe-Krestyanskogo Spotivnogo Dvijeniya, **(RKP(B) Merkez Teftiş Komisyonu'na İşçi-Köylü Spor-Jimnastik Hareketininin Amaçları ve Hedefleri Hakkında Rapor**), 1924-1926, Podvoskiy Arşivi, RGASPİ, F. 146, Op.1, D.70

Doprizıvnaya Podgotovka Molodyoji v RSFSR (RSFSC'de Gençliğin Askerlik Öncesi Hazırlığı), RGASPİ, Podvoyskiy Arşivi, Fon 146, Liste 1, Dosya 35

Information on The Activities of The Sportintern. 1936, 25 Mart 1937, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.871

İspolkomu Krasnogo Sportinterna, London, Perevod-Kopiya (Kızıl Spor Enternasyonali Yürütme Komitesi'ne, Tercüme-Kopya, Londra), 11 Haziran 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.103

K Voprosu o Parijskom Slyote. Sekretno (Paris Şölenlerine İlişkin. Gizli), 03.08.1934, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

Lenin i Vseobsçee Voennoe Obuçenie Trudyasçihsya. Vsevobuç (Lenin ve Emekçilerin Genel Askeri Eğitimi. Vsevobuç), Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, F.146, Op.1, D.35

Letter of The Red Sport International to The Bureau of The Labour and Socialist Sport International, 27 Ekim 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

Obrasçenie k Proletariyam-Sportsmenam Vseh Stran (Tüm Ülkelerin Proleter Sporcularına Çağrı), 1925, Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op.3, D. 177

O Fizkulturnom Dvijenii v SSSR (SSCB'de Beden Terbiyesi Hareketi Hakkında), 1925, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D. 648

Osnovnıye Ukazaniya Tov. Dimitrova Delegatsii KSİ na Peregovorah s SASİ v Sent. 1935 (Yoldaş Dimitrov'un Eylül 1935 SİSE ile Yapılacak Görüşmeler Üzerine KSE Heyetine Verdiği Ana Talimatlar), 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.871

O Vsevobuçe i Çastnıh Sportivnıh Organizatsiyah (Vsevobuç ve Özel Spor Örgütleri Hakkında), 17 Eylül 1922, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar

O VTOPAS (VTOPAS Hakkında), Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar

Polojenie Fiziçeskoy Kulturı i Fizkulturnıh Organizatsiy v Voennıye Godu (Beden Terbiyesi ve Kurumlarının Devrimin Askeri Dönemindeki Durumu), 1918-1922, Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Liste 1, Dosya 35

Postanovleniya Kominterna, Profinterna, KİMa po Voprosam Krasnogo Sportinterna (Komintern, Profintern, Komsomol Enternasyonali Örgütlerinin Kızıl Spor Enternasyonali'ne İlişkin Kararları), Merkez Komitesi Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, F. 613, op.3, D.177

Predislovie (Önsöz), Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Op.1

Predsedatelyu Tsentralnoy Kontrolnoy Komissii, tov. Kuybışevu (Merkez Teftiş Komisyonu Başkanı Yoldaş Kuybışev'e), 2 Şubat 1926, Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op.3, D. 177

Proekt Pisma Revolutsionnoy Organizatsii Kitaya (Çin Devrimci Örgütüne Hazırlanan Mektubun Taslağı), 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.104

Proekt. Polojeniye o Provedenii I-Blijnevostoçnoy Spartakiadı (I. Yakın Doğu Spartakiadası'nın Düzenlenmesine Dair Genelge Taslağı), 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.104

Proekt Postanovleniya Sport-Komissii TsK o Vstreçah s Burjuaznımi Komandami (Komsomol Merkez Komitesi Spor Komisyonu'nun Burjuva Takımlar ile Görüşmeler Hakkında Kararın Taslağı), 1925, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D.477

Proekt Predlojeniya Naçat Rabotu Krasnogo Sportinterna v Kitaye (KSE'nin Çin'de Faaliyete Başlaması Gerektiğine Dair Öneri Taslağı), 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.104

Proekt Rezolutsii VII Plenuma İspolkoma Mejdunarodnogo Soyuza Raboçe-Krestyanskih Organziatsiy (KSİ) ob Oçerednıh Zadaçah Sport. Dvijeniya. Sekretno (Uluslararası İşçi-Köylü Spor Örgütlerinin Birliği (KSE) Yürütme Komitesi'nin VII. Geniş Toplantısının Spor Hareketinin Sıradaki Hedeflerine İlşkin Karar Taslağı. Gizli), 31 Ocak 1936, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

Proekt Vremennogo Soglaşeniya Mejdu İspokomom KSİ i Byuro SRSİ (KSE Yürütme Komitesi ve SİSE Bürosu Arasında Geçici Anlaşma Taslağı), Protokol №439, 3 Mart 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

Protokol Zasedaniya Sekretraiata Kominterna po Voprosam Krasnogo Sporta i Gimnastiki, (Komintern Sekreterliği Kızıl Spor ve Jimnastik Konusundaki Oturum Protokolü), 11.11.1921, Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, F.146, Op.1, D.30

Protokol №1 Zasedaniya Sportivnoy Komissii TsK RLKSM (Komsomol Merkez Komitesi Spor Komisyonu'nun 1 No'lu Oturum Protokolü), 17.12.1925, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D.477

Protokol №20 Zasedaniya Mejdunarodnogo İnternatsionala Molodyoji (Komsomol Enternasyonali Oturumu, 20 No'lu Protokol), 28.11.1924, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105

Punktı iz Protokola №7 TsK Komsomola o Sozdanii VSFK (Komsomol Merkez Komite Bürosu 7 No'lu Protokolünden VSFK'nın Kurulmasına İlişkin Maddeler), 24 Kasım 1922, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar

Punktı iz Protokola №7 TsK Komsomola o Sportivnoy Organizatsii (Komsomol Merkez Komite Bürosu 7 No'lu Protokolünden Spor Örgütlenmesi Hakkında Maddeler), 24 Kasım 1922, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar

Resolution of The Polit Secretariat of the Executive Comittee of Comintern on The Sport Movement in Finland and Latvia. Confidential, Protokol № 165, 09.02.1933, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

Resolution of The Transfromation of The Red Sport International into an Auxiliary Organ of The Comintern for Sport, Confidential, 7 Mayıs 1937, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

Rezolutsiya o Rabote Sektsiy Kominterna Po Sodeystviyu Krasnomu Sportinternu v Ego Deyatelnosti (Komintern Seksiyonlarının KSE Faaliyetini Destekleme Çalışmalarına Dair Karar), 1926, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.165, D.318

Rezoltsiya Po Sportivnomu Voprosu, Sekretno (Spor Konuların İlişkin Karar, Gizli), Protokol № 206, 29.12.1933, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

Rezolutsiya Sovesçaniya Delegatsiy VII. Rasşirennogoo Plenuma İKKİ o Rabote Kompartiy v Raboçem Sportivnom Dvijenii (Komintern Yürütüme Komitesi VII. Geniş Toplantısı Heyetlerinin Komünist Partilerin İşçi Spor Hareketinde Çalışmasına Dair Kararı), 1926, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.165, D.318

Rossiyskaya Kommunistiçeskaya Partiya (Bolşevikov) Tsentralnıy Komitet, №OB93/20, Strogo Sekretno (RKP(B) Merkez Komitesi Kararı №OB93/20, Çok Gizli), 14 Temmuz 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105

Sekretariat İspolkoma Krasnogo Sportinterna v RKP(B) MK, Komsomol MK, Profintern, VTSPS, Narkomindel i VSFK, Sekretno (KSE Yürütme Komitesi'nden RKP(B) MK, Komsomol MK, Profintern, VTSPS, Narkomindel ve VSFK'ya, Gizli), 03 Eylül 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105

Sekretno. Pismo Vsem Sektsiyam İKKİ i KİM'a o Rabote Sportinterna (Gizli. Komintern Siyasi Sekreterliği'nin ve Komsomol Enternasyonali'nin Tüm Şubelerine Kızıl Spor Enternasyonali'nin Faaliyeti Hakkında Mektup), 17 Mart 1930, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

Slujebnaya Zapiska Razvedıvatelnogo Upravleniya RKKA Tov. Podvoyskomu, Sekretno (Kızıl Ordu Kurmay İstihbarat Dairesi'nden Yoldaş Podvoyskiy'e Not, Gizli), 10 Mart 1927, Podvoskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Op.1, D.75

Sportivnoe Dvijenie v Turtsii, Protokolı Zasedaniy. Bulleten №1 Prezidiuma VSFK Pri VtsİK (Türkiye'de Spor Hareketi. Tüm Rusya Merkez Yürütme Komitesi Nezdindeki VSFK Prezidyumu Oturum Protokollerinin 1 No'lu Bülteni), 02-12.1923, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D.800

Sportivnoe Dvijenie v Turtsii. Raboçiy Sport. Protokolı Zasedaniy. Bulleten №1 Prezidiuma VSFK Pri VtsİK (Türkiye'de Spor Hareketi. İşçi Spor. Tüm Rusya Merkez Yürütme Komitesi Nezdindeki VSFK Prezidyumu Oturum Protokollerinin 1 No'lu Bülteni), 02-12.1923, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D.800

Sport v Mongolii, Protokolı Zasedaniy. Bulleten №1 Prezidiuma VSFK Pri VTİK (Moğolistan'da spor. Tüm Rusya Merkez Yürütme Komitesi Nezdinde Kurulu VSFK Prezidyumu Oturum Protokollerinin 1 No'lu Bülteni), 02-12.1923, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D.800

Statut Krasnogo İnternatsionala Sporta i Gimnastiki (Kızıl Spor ve Jimnastik Enternasyonali Tüzüğü), 1921, Podvoskiy Arşivi, RGASPİ, Op.1, D.30

Ştat Byuro Krasnogo Sportinterna v Berline (Kızıl Spor Enternasyonali Berlin Bürosu Personel Sayısı), 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op., D.105

Ştat (Vremennıy) Sekretariata İspolkoma Krasnogo Sportinterna (Kızıl Spor Enternasyonali Yürütme Komitesi Sekreterliği'nin (Geçici) Personel Sayısı), 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op., D.105

Tsirkulyarnoe Pismo.Vtopas (VTOPAS Hakkında Komsomol'un Görüşünü Açıklayan Mektup), Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar

V Byuro Sotsialistiçeskogo Raboçego Sportinterna (Sosyalist İşçi Spor Enternasyonali Bürosu'na), 14.04.1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

V Çyu Polzu Bıli Reşeniya Vısşih Partiynıh İnstantsiy (KSE ve VSFK Arasındaki Tartışmalar Konusunda Yüksek Parti Mercileri Kimin Lehine Karar Vermişlerdi), 1925, Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op.3, D. 177

Vıpiska iz Protokola №8 Byuro. (Komsomol Merkez Komite Bürosu 8 No'lu Protokolünden) , 1 Aralık 1922, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar

V KİM, Tov. Meringu (Komsomol Enternasyonali'ne, Yoldaş Mering'e), 27 Haziran 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.103

Vozzvaniye IV Kogressa Sportinterna (Kızıl Spor Enternasyonali IV. Kongresi'nin Çağrısı), 1928, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

Vozzvanie KSİ ko Vsem Sportsmenam Mira na Osnovanii Rezolutsii Sekretariata Kominterna (Komintern Yürütme Komitesi Sekreterliği'nin Kararına İstinaden KSE'nin Tüm Dünya Sporcularına Çağrısı), 27 Ekim 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

V Politbyuro TsK RKP(B), tov. Zinovievu, Sov. Sekretno, Kopiya (RKP(B) Merkez Komitesi'ne, Yoldaş Zinoviev'e, Çok Gizli, Kopya), 22 Eylül 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105

V Prezidyum Sportinterna (KSE Prezidyumu'na), 23 Mart 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.103

V Sekretariat Sotsialistiçeskogo Sportinterna (Sosyalist İşçi Spor Enternasyonali Sekreterliği'ne), 2 Haziran 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868

V Sekretariat RKP(B), Soverşenno Sekretno, Kopiya, (RKP(B) Sekreterliği'ne, Çok Gizli, Kopya), 13 Ekim 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D. 105

V Tsentralnuyu Kontrolnuyu Komissiyu RKP(B) Ot Çlena RKP(B) A. Kopılova, Soverşenno Sekretno, (RKP(B) Üyesi A.Kopılov'dan RKP(B) Merkez Teftiş Komisyonu'na, Çok Gizli), 4 Şubat 1926, Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op.3, D. 177

V Tsentralnuyu Kontrolnuyu Komissiyu RKP(B) ot Çlena RKP(B) Seredkina T.D., (RKP(B) Üyesi Seredkin'den RKP(B) Merkez Teftiş Komisyonu'na), 4 Şubat 1926, Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op.3, D. 177

V TsK RKP(B), Orgbyuro t. Stalinu, t. Zinovievu, t. Kaganoviçu, t. Molotovu, t. Andreevu, t.Uglanovu, t. Çaplinu, (RKP(B) Merkez Komitesi'ne, Orgbüro'ya Yoldaşlar Stalin, Zinoviev, Kaganoviç, Molotov, Andreev, Uglanov, Çaplin'e), 21 Mart 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105

V TsK RKP(B) Tov. Stalinu, №15 (RKP(B) Merkez Komitesi'ne Yoldaş Stalin'e Yazılan Mektup, No:15), Ocak 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, F.537, Op.1, D. 105

Zadaçi Partii v Oblasti Fiziçeskoy Kulturı (Beden Terbiyesi Sahasında Partinin Görevleri Hakkında Karar), 1925, Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op. 3, D. 177

Zapiska Kominterna o Mejdunarodnom Sportivnom Fronte (Komintern'in Uluslararası Spor Cephesine İlişkin Yazısı), 1927, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.165, D.316

Zapiska Podvoyskogo o Mejdunarodnom Sportivnom Dvijenii (Podvoyskiy'nin Uluslararası Spor Hareketine İlişkin İsimsiz Yazısı), 1925, RGASPİ, Podvoskiy Arşivi, Fon 146, Op.1, D.70

Zapiska Podvoyskogo o KSİ, Napisannya Sobsvennoruçno (Podvoyskiy'nin KSE Hakkında Kendi Eliyle Yazdığı Not), 1924-1926, Podvoskiy Arşivi, RGASPİ, F. 146, Op.1, D.70

Zapiska Podvoyskogo o Militaristiçeskom Fiziçeskom Vospitanii (Podvoyskiy'nin Gençliğin Militan Beden Terbiyesine İlişkin Yazısı), Podvoyskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Liste 1, Dosya 35

Zasedanie Prezidiuma (Komsomol Merkez Komite Prezidyumu Oturumu), 22 Nisan 1920, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Komsomol Merkez Komitesi Bürosu'nun Askeri-Beden Terbiyesi Çalışmalarına İlişkin Kararlar

EKLER:

Ek 1. Lenin'in Katıldığı Kızıl Meydan'da *Vsevobuç*'un Düzenlediği 25 Mayıs 1919 Tarihli Geçit Resmiden Bir Görüntü

Kaynak: Georgiy Demeter, "Vsevobuç i Sovetskaya Fiziçeskya Kultura" ("*Vsevobuç* ve Sovyet Beden Terbiyesi"), **Fiziçeskaya Kultura v Şkole**, №4, 1988, s. 33

Ek 2. Özbek Kadınları Kızıl Meydan'da 1937 Spor Geçitinde

Kaynak: Alison Rowley, "Sport in the Service of the State: İmages of Physical Culture and Soviet Women. 1917-1941", **The İnternational Journal of The History of Sport**, Vol.26, No.8, December 2006, s. 1319

Ek 3. Spor Kulübünde Atıcılık-Nişancılık Çalışmaları

Kaynak: Alison Rowley, "Sport in the Service of the State: İmages of Physical Culture and Soviet Women. 1917-1941", **The İnternational Journal of The History of Sport**, Vol.26, No.8, December 2006, s. 1310

Ek 4. Tekstil Fabrikasında Mesaiden Önce Emek Jimnastiği

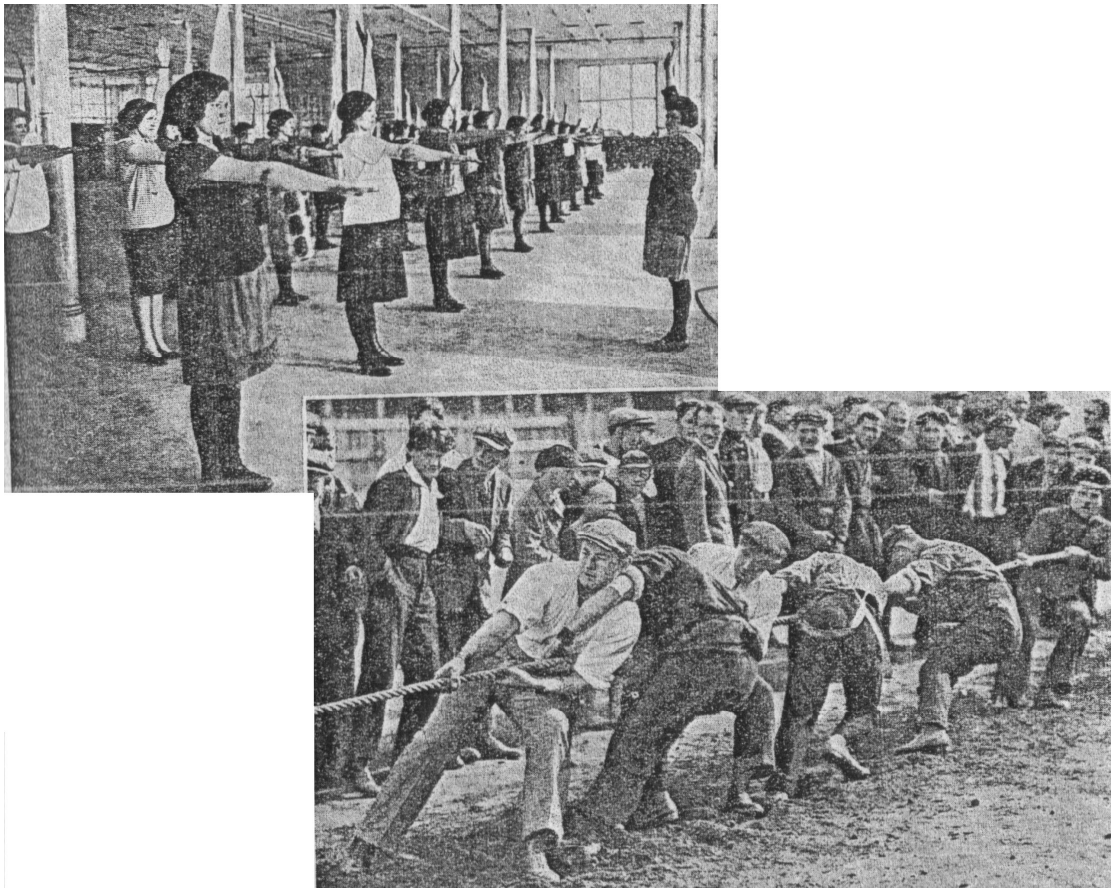

Kaynak: Nikolay Semaşko, **Fizkultura i Sport v SSSR (SSCB'de Beden Terbiyesi ve Spor)**, İzd. Krasnya Gazeta, Leningrad, 1928, s. 45

Ek 5. Leningrad'ta Yapılan Spor Şöleninden Bir Görüntü: Çok Sayıda Sovyet Sporcu "Orak-Çekiç" ve "KSİ" (*КСИ* – Kızıl Spor Enternasyonalinin) Figürlerinin Şeklini Oluşturdu

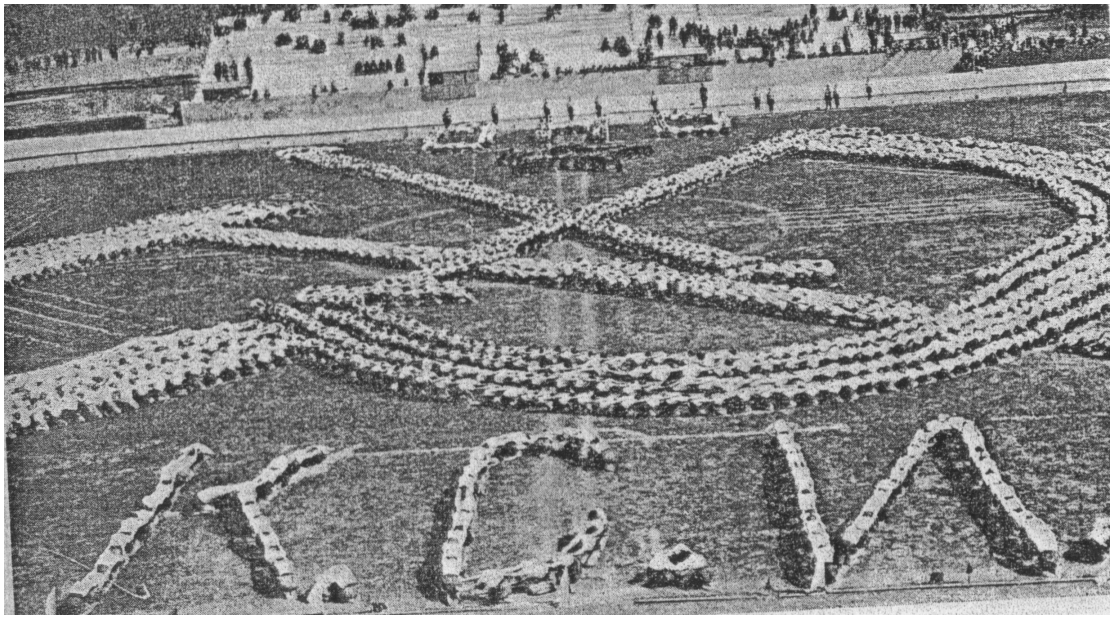

Kaynak: Nikolay Semaşko, **Fizkultura i Sport v SSSR (SSCB'de Beden Terbiyesi ve Spor)**, İzd. Krasnya Gazeta, Leningrad, 1928, s. 29

Ek 6. 1927 Yılında Yapılan SSCB Milli Takımı - Avusturya İşçi Takımı Maçından Bir Görüntü

Kaynak: Sergey Butov, "Razvitie Sovetskogo Futbola (1921-1941)" ("Sovyet Futbolunun Gelişmesi (1921-1941)"), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sibirya Federal Üniversitesi, Krasnoyarsk, 2007, s. 169

Ek 7. 1928 Moskova Dünya Spartakiadası Pankartı

Kaynak: "New Art Gallery Funds. Sport", (Çevrimiçi) http://ngart.com/89?pic=369, 07.08.2009

Ek 8. 1931'de Düzenlenmesi Planlanan Berlin *Spartakiadası'nın* Pankartı

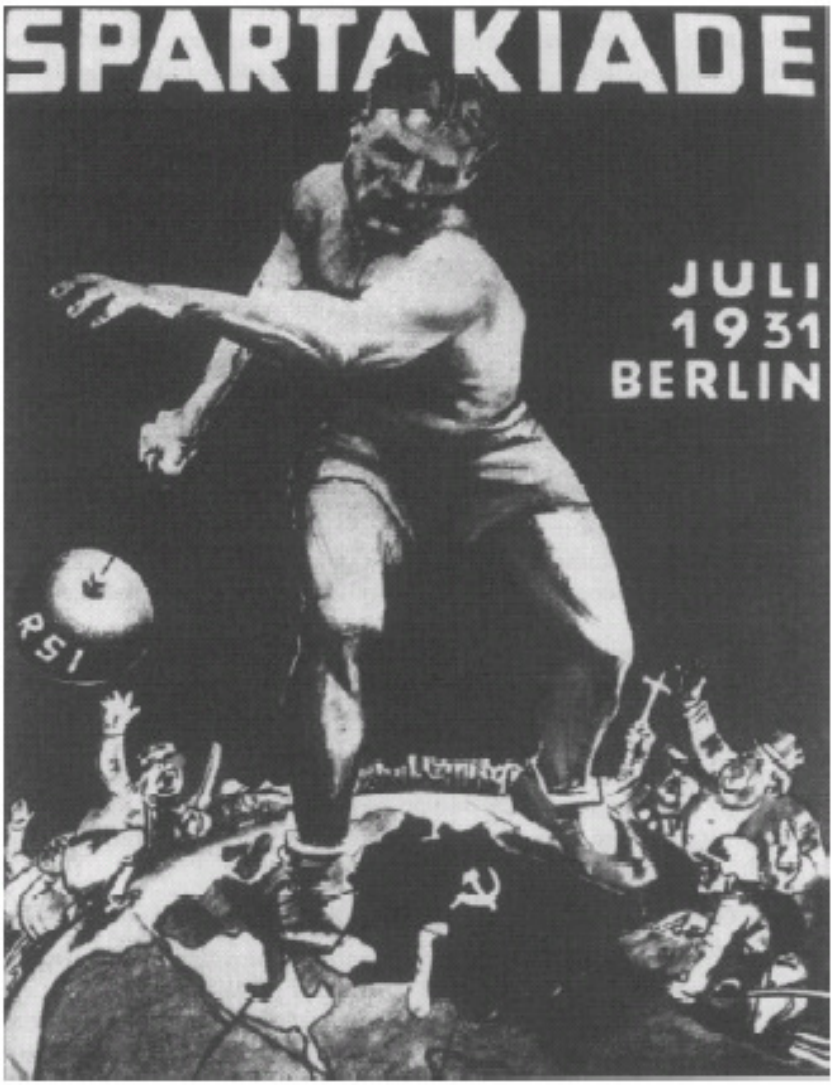

Kaynak: André Gounot, "Sport or Political Organization? Structures and Characteristics of the Red Sport International, 1921-1937", **The International Journal of the History of Sport**, Vol. 28, No. 1, s. 31

Ek 9. SSCB İle Türkiye Takımları Arasında 1935 Yılında Yapılan Bir Futbol Maçı Öncesi Görüntü. Pankartlarda "Hoş Geldiniz Değerli Konuklar" Yazıyor

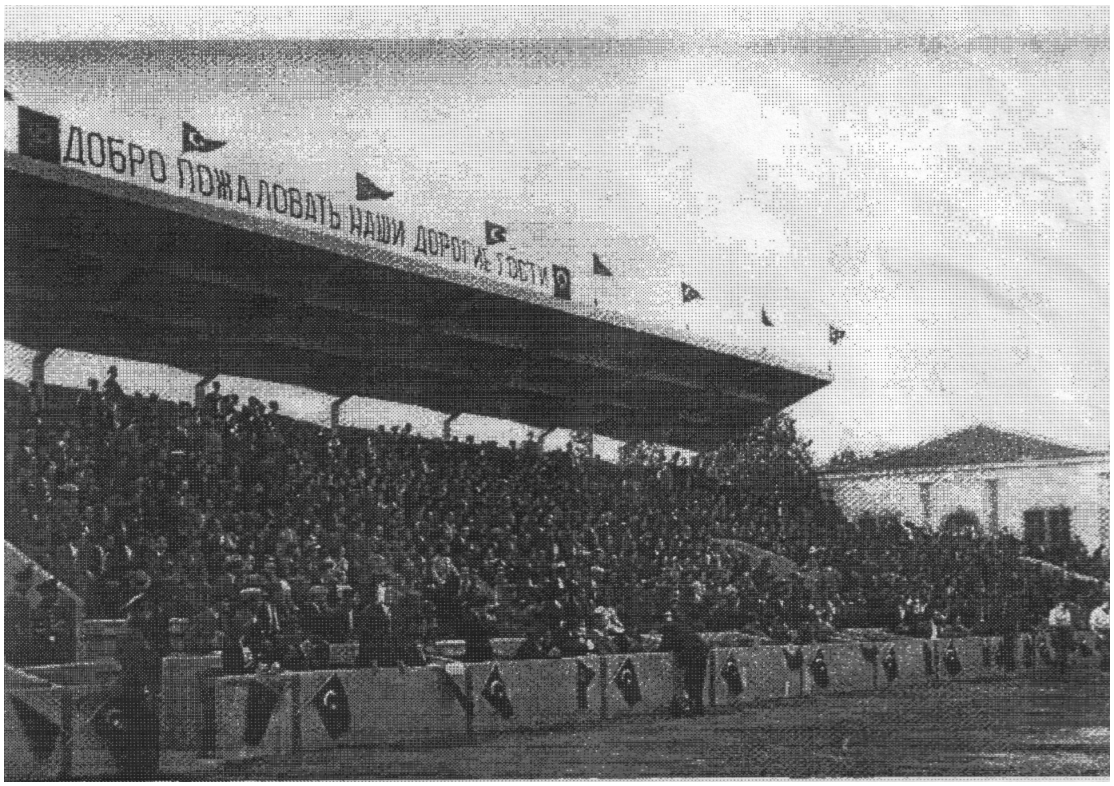

Kaynak: Sergey Butov, "Razvitie Sovetskogo Futbola (1921-1941)" ("Sovyet Futbolunun Gelişmesi (1921-1941)"), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sibirya Federal Üniversitesi, Krasnoyarsk, 2007, s. 170

Ek 10. 1937 Yılında Yapılan Basque Milli Takımı-*Dinamo* Maçından Bir Görüntü

Kaynak: Sergey Butov, "Razvitie Sovetskogo Futbola (1921-1941)" ("Sovyet Futbolunun Gelişmesi (1921-1941)"), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sibirya Federal Üniversitesi, Krasnoyarsk, 2007, s. 177

Ek 11. 1940 Yılında *Spartak-Slavia* Maçı Öncesi Kura Çekilişi. Ortada *Spartak*'ın Kaptanı Andrey Starostin

Kaynak: Sergey Butov, "Razvitie Sovetskogo Futbola (1921-1941)" ("Sovyet Futbolunun Gelişmesi (1921-1941)"), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sibirya Federal Üniversitesi, Krasnoyarsk, 2007, s.180

Ek 12. 1927 Yılında Kızıl Ordu Kurmay İstihbarat Dairesi'nden Podvoyskiy'e Gönderılen Not

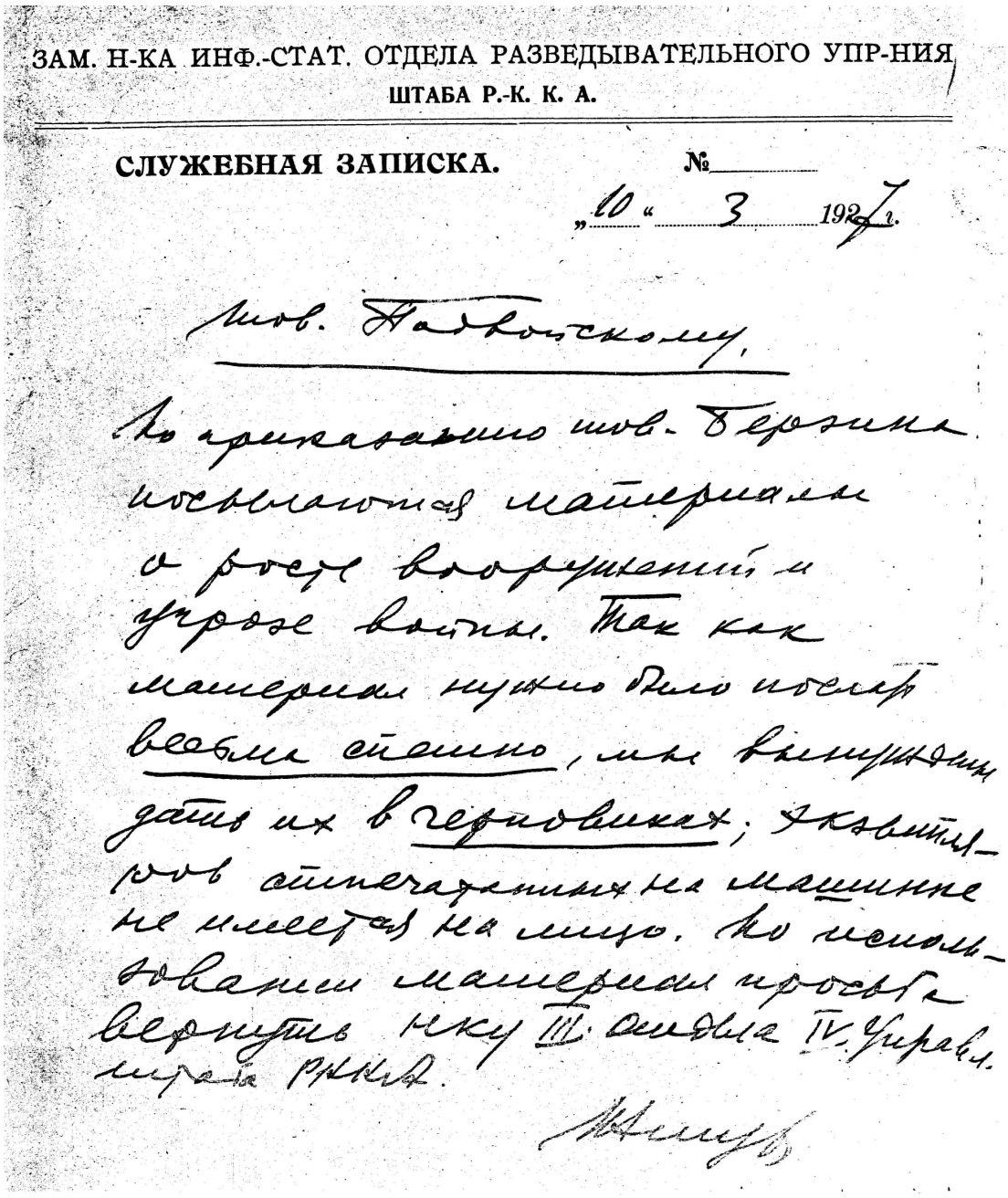

ЗАМ. Н-КА ИНФ.-СТАТ. ОТДЕЛА РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНОГО УПР-НИЯ
ШТАБА Р.-К. К. А.

СЛУЖЕБНАЯ ЗАПИСКА. №

„10" 3 1927 г.

тов. Подвойскому.

По приказанию тов. Берзина посылаю материал о росте вооружений и угрозе войны. Так как материал нужно было послать весьма спешно, мы размножили его в черновиках; экземпляров отпечатанных на машинке не имеется на лицо. По использовании материал просьба вернуть мне III. отдела IV. Управления РККА.

Kaynak: **Slujebnaya Zapiska Razvedıvatelnogo Upravleniya RKKA Tov. Podvoyskomu, Sekretno (Kızıl Ordu Kurmay İstihbarat Dairesi'nden Yoldaş Podvoyskiy'e Not, Gizli)**, 10 Mart 1927, Podvoskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Op.1, D.75, s. 1

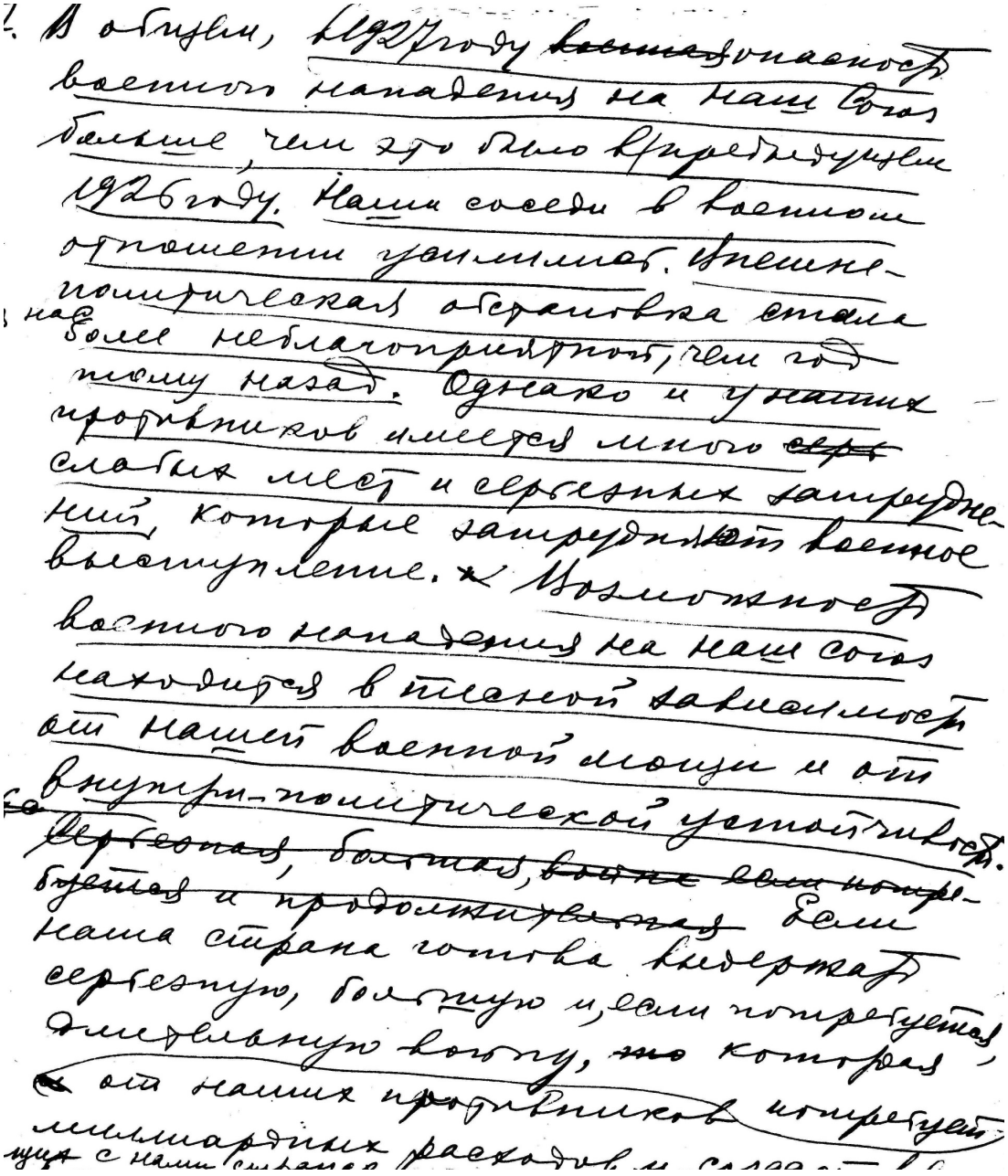

Kaynak: **Slujebnaya Zapiska Razvedıvatelnogo Upravleniya RKKA Tov. Podvoyskomu, Sekretno (Kızıl Ordu Kurmay İstihbarat Dairesi'nden Yoldaş Podvoyskiy'e Not, Gizli)**, 10 Mart 1927, Podvoskiy Arşivi, RGASPİ, Fon 146, Op.1, D.75, s. 46

Ek 13. Kızıl Spor Enternasyonali'nin Komintern Yürütme Komitesi Sekreterliği'nin Kararına İstinaden Tüm Dünya Sporcularına Çağrısı

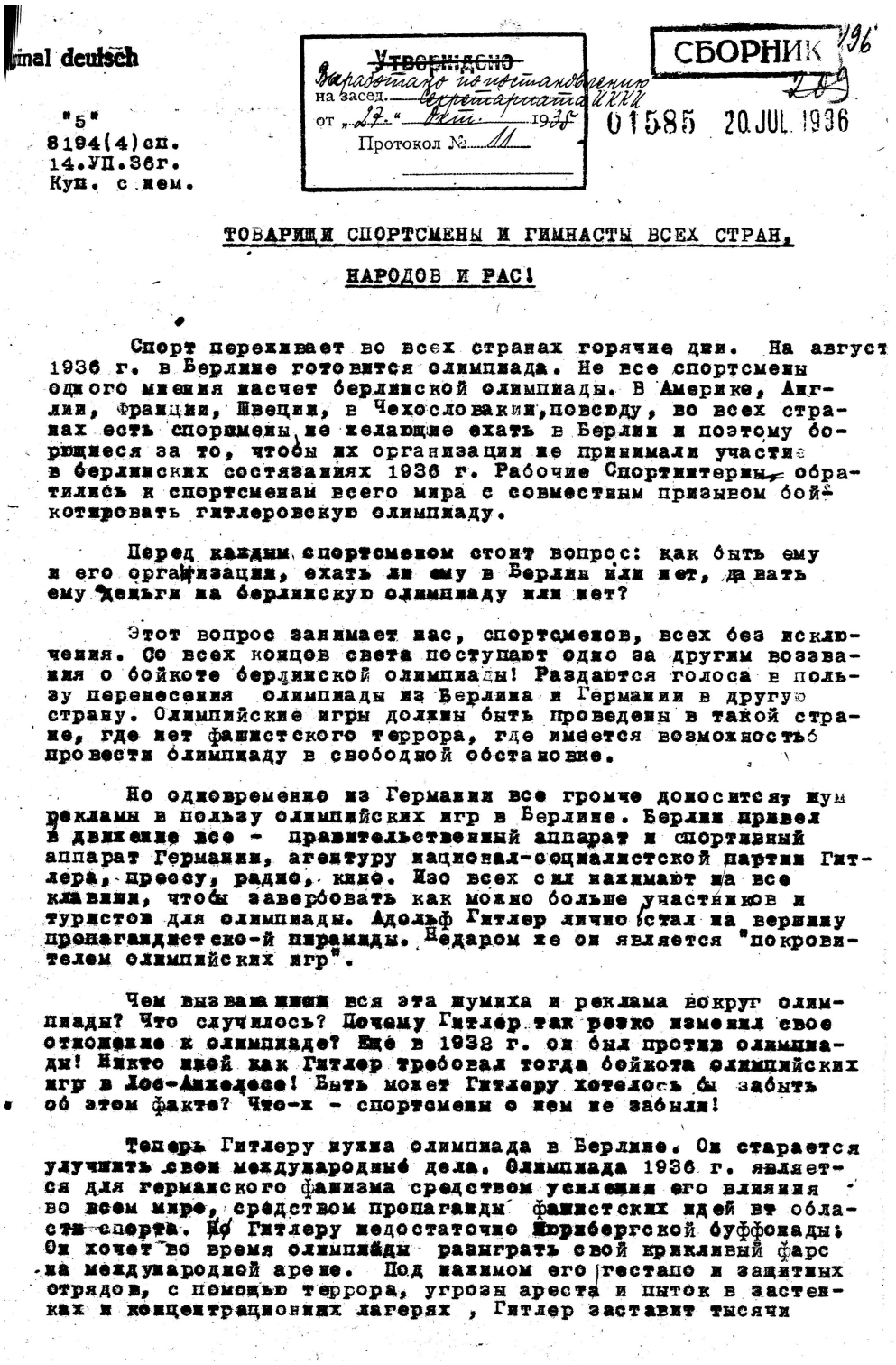

inal deutsch

"5"
8194(4)сп.
14.УП.36г.
Куп. с нем.

~~Утверждено~~
Заработано политсекретариатом
на засед. Секретариата XXIII
от "27." Июля 1935
Протокол № 11

СБОРНИК 196
01585 20 JUL 1936

ТОВАРИЩИ СПОРТСМЕНЫ И ГИМНАСТЫ ВСЕХ СТРАН,

НАРОДОВ И РАС!

Спорт переживает во всех странах горячие дни. На август 1936 г. в Берлине готовится олимпиада. Не все спортсмены одного мнения насчет берлинской олимпиады. В Америке, Англии, Франции, Швеции, в Чехословакии, повсюду, во всех странах есть спортсмены, не желающие ехать в Берлин и поэтому борющиеся за то, чтобы их организации не принимали участие в берлинских состязаниях 1936 г. Рабочие Спортинтерны обратились к спортсменам всего мира с совместным призывом бойкотировать гитлеровскую олимпиаду.

Перед каждым спортсменом стоит вопрос: как быть ему и его организации, ехать ли ему в Берлин или нет, давать ему деньги на берлинскую олимпиаду или нет?

Этот вопрос занимает нас, спортсменов, всех без исключения. Со всех концов света поступают одно за другим воззвания о бойкоте берлинской олимпиады! Раздаются голоса в пользу перенесения олимпиады из Берлина и Германии в другую страну. Олимпийские игры должны быть проведены в такой стране, где нет фашистского террора, где имеется возможность провести олимпиаду в свободной обстановке.

Но одновременно из Германии все громче доносится шум рекламы в пользу олимпийских игр в Берлине. Берлин привел в движение все - правительственный аппарат и спортивный аппарат Германии, агентуру национал-социалистской партии Гитлера, прессу, радио, кино. Изо всех сил нажимают на все клавиши, чтобы завербовать как можно больше участников и туристов для олимпиады. Адольф Гитлер лично стал на вершину пропагандистско-й пирамиды. Недаром же он является "покровителем олимпийских игр".

Чем вызвана вся эта шумиха и реклама вокруг олимпиады? Что случилось? Почему Гитлер так резко изменил свое отношение к олимпиаде? Ещё в 1932 г. он был против олимпиады! Никто иной как Гитлер требовал тогда бойкота олимпийских игр в Лос-Анжелесе! Быть может Гитлеру хотелось бы забыть об этом факте? Что-к - спортсмены о нем не забыли!

Теперь Гитлеру нужна олимпиада в Берлине. Он старается улучшить свои международные дела. Олимпиада 1936 г. является для германского фашизма средством усиления его влияния во всем мире, средством пропаганды фашистских идей в области спорта. Но Гитлеру недостаточно Нюрнбергской буффонады: Он хочет во время олимпиады разыграть свой крикливый фарс на международной арене. Под нажимом его гестапо и защитных отрядов, с помощью террора, угроз ареста и пыток в застенках и концентрационных лагерях , Гитлер заставит тысячи

Kaynak: **Vozzvanie KSİ ko Vsem Sportsmenam Mira na Osnovanii Rezolutsii Sekretariata Kominterna (Komintern Yürütme Komitesi Sekreterliği'nin Kararına İstinaden KSE'nin Tüm Dünya Sporcularına Çağrısı)**, 27 Ekim 1935, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.868, s. 196

Ek 14. Kızıl Spor Enternasyonali'nin 1936 Yılındaki Faaliyeti Hakkında Bilg

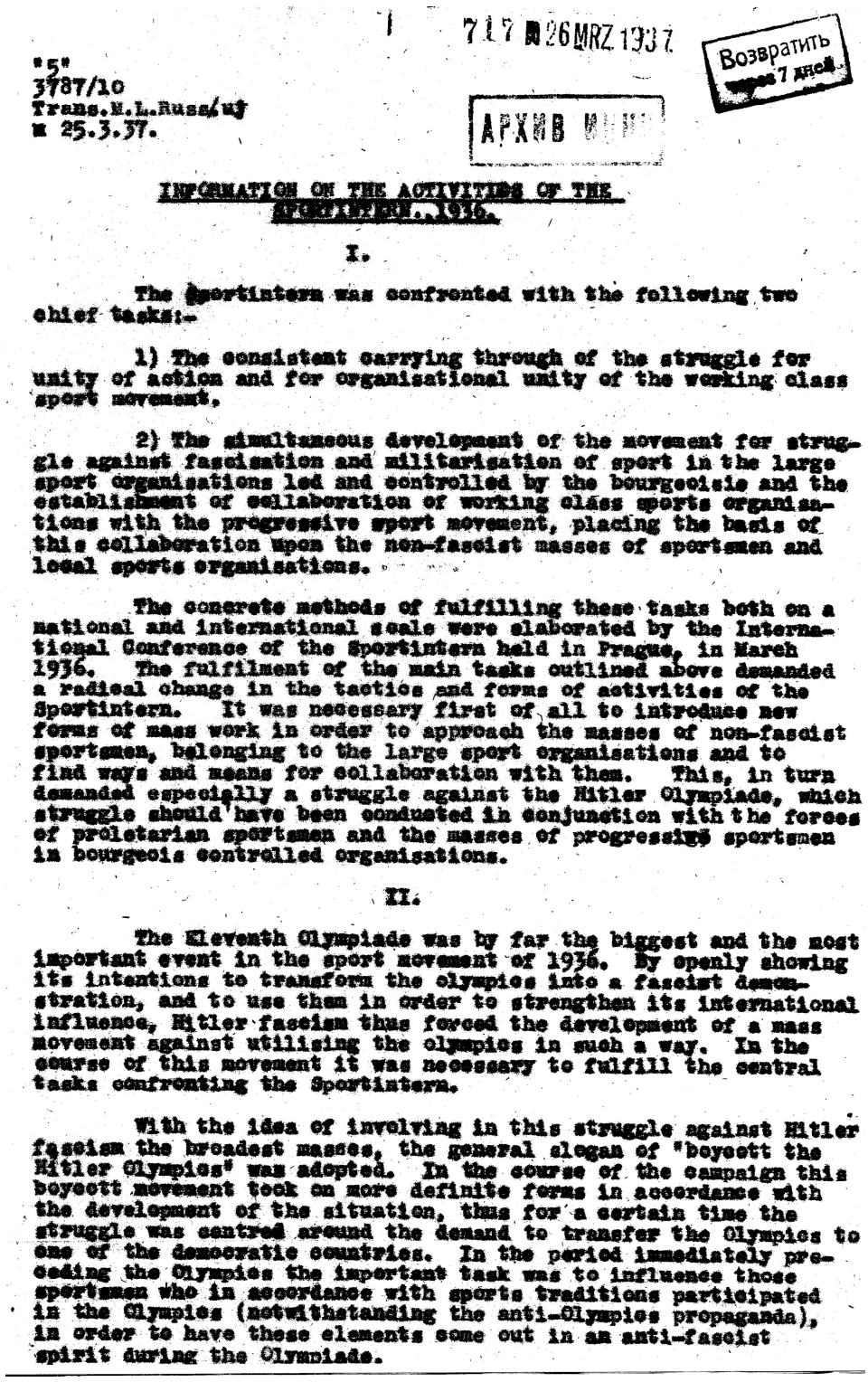

"5"
3787/10
Trans.M.L.Russ/wf
m 25.3.37.

717 26 MRZ 1937

Возвратить через 7 дней

АРХИВ

INFORMATION ON THE ACTIVITIES OF THE SPORTINTERN.1936.

I.

The Sportintern was confronted with the following two chief tasks:-

1) The consistent carrying through of the struggle for unity of action and for organisational unity of the working class sport movement.

2) The simultaneous development of the movement for struggle against fascisation and militarisation of sport in the large sport organisations led and controlled by the bourgeoisie and the establishment of collaboration of working class sports organisations with the progressive sport movement, placing the basis of this collaboration upon the non-fascist masses of sportsmen and local sports organisations.

The concrete methods of fulfilling these tasks both on a national and international scale were elaborated by the International Conference of the Sportintern held in Prague, in March 1936. The fulfilment of the main tasks outlined above demanded a radical change in the tactics and forms of activities of the Sportintern. It was necessary first of all to introduce new forms of mass work in order to approach the masses of non-fascist sportsmen, belonging to the large sport organisations and to find ways and means for collaboration with them. This, in turn demanded especially a struggle against the Hitler Olympiade, which struggle should have been conducted in conjunction with the forces of proletarian sportsmen and the masses of progressive sportsmen in bourgeois controlled organisations.

II.

The Eleventh Olympiade was by far the biggest and the most important event in the sport movement of 1936. By openly showing its intentions to transform the olympics into a fascist demonstration, and to use them in order to strengthen its international influence, Hitler fascism thus forced the development of a mass movement against utilising the olympics in such a way. In the course of this movement it was necessary to fulfill the central tasks confronting the Sportintern.

With the idea of involving in this struggle against Hitler fascism the broadest masses, the general slogan of "boycott the Hitler Olympics" was adopted. In the course of the campaign this boycott movement took on more definite forms in accordance with the development of the situation, thus for a certain time the struggle was centred around the demand to transfer the Olympics to one of the democratic countries. In the period immediately preceding the Olympics the important task was to influence those sportsmen who in accordance with sports traditions participated in the Olympics (notwithstanding the anti-Olympics propaganda), in order to have these elements come out in an anti-fascist spirit during the Olympiade.

Kaynak: **Information on The Activities of The Sportintern. 1936**, 25 Mart 1937, Komintern Arşivi, RGASPİ, Fon 495, Op.20, D.871, s. 52

Ek 15. Komsomol Merkez Komitesi Spor Komisyonu'nun Burjuva Takımlar ile Görüşmeler Hakkında Kararın Taslağı

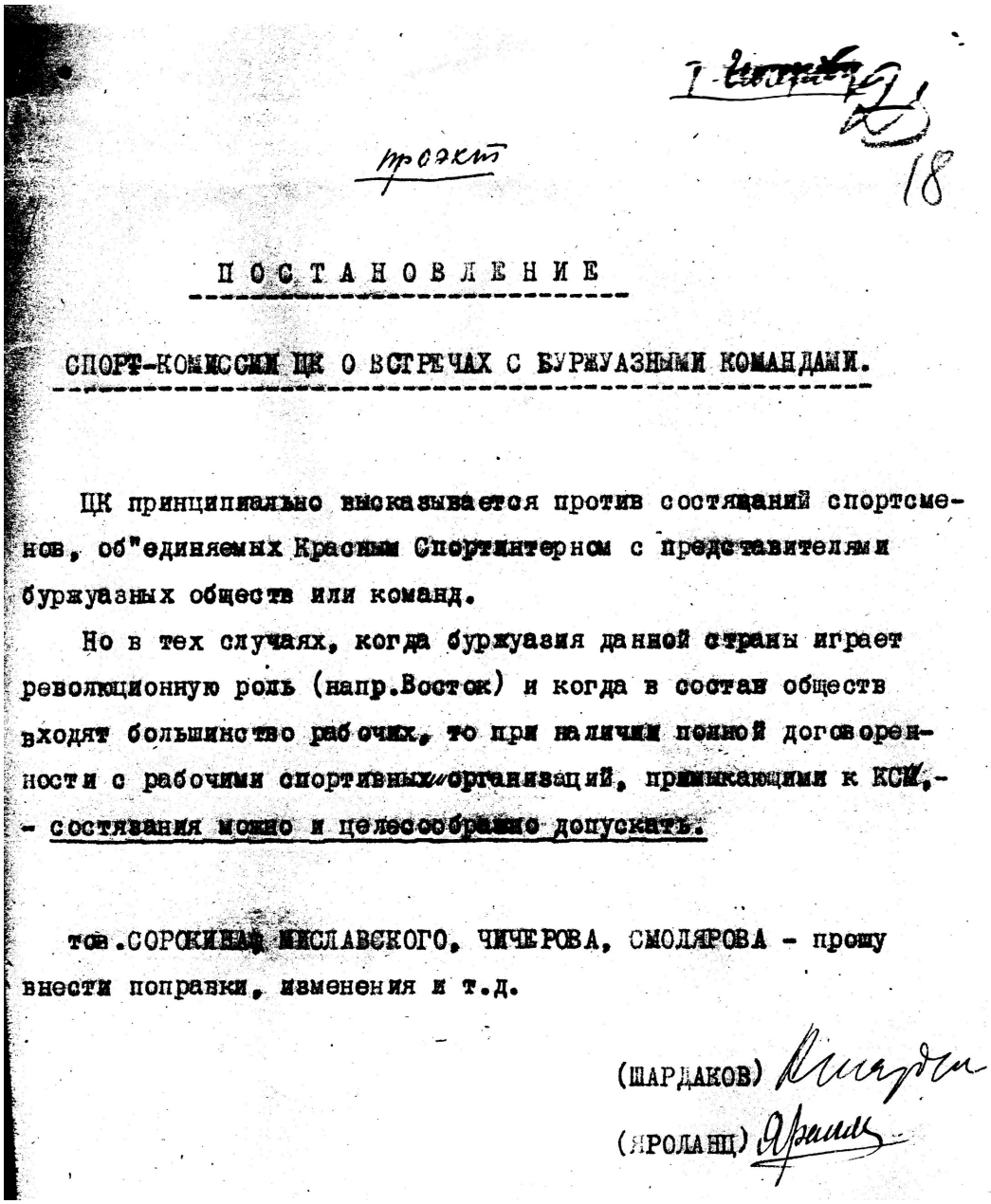

проект

18

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

СПОРТ-КОМИССИИ ЦК О ВСТРЕЧАХ С БУРЖУАЗНЫМИ КОМАНДАМИ.

ЦК принципиально высказывается против состязаний спортсменов, об"единяемых Красным Спортинтерном с представителями буржуазных обществ или команд.

Но в тех случаях, когда буржуазия данной страны играет революционную роль (напр.Восток) и когда в состав обществ входят большинство рабочих, то при наличии полной договоренности с рабочими спортивных организаций, примыкающими к КСИ, - состязания можно и целесообразно допускать.

тов.СОРОКИНА, МИСЛАВСКОГО, ЧИЧЕРОВА, СМОЛЯРОВА - прошу внести поправки, изменения и т.д.

(ШАРДАКОВ)

(ЯРОСЛАВЦ)

Kaynak: **Proekt Postanovleniya Sport-Komissii TsK o Vstreçah s Burjuaznımi Komandami (Komsomol Merkez Komitesi Spor Komisyonu'nun Burjuva Takımlar ile Görüşmeler Hakkında Kararın Taslağı)**, 1925, Komsomol Arşivi, RGASPİ, Fon M-1, Op.23, D.477, s.18

Ek 16. KSE Başkanı Podvoyskiy'nin RKP(B) Merkez Komitesi'ne, Orgbüro'ya Yoldaşlar Stalin, Zinoviev, Kaganoviç, Molotov, Andreev, Uglanov, Çaplin'e Gönderdiği Mektup

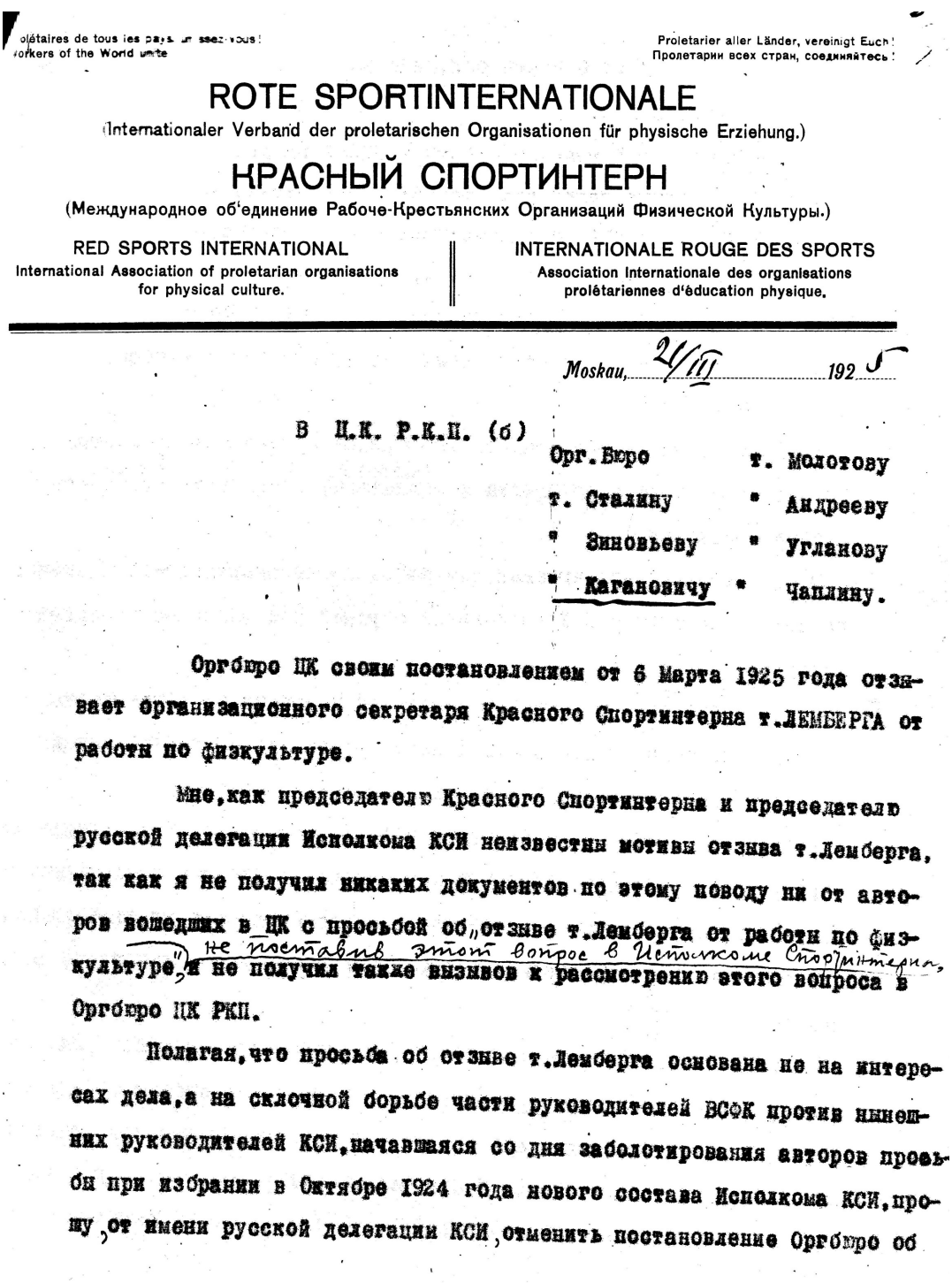

Prolétaires de tous les pays, unissez-vous!
Workers of the World unite

Proletarier aller Länder, vereinigt Euch!
Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

ROTE SPORTINTERNATIONALE
(Internationaler Verband der proletarischen Organisationen für physische Erziehung.)

КРАСНЫЙ СПОРТИНТЕРН
(Международное об'единение Рабоче-Крестьянских Организаций Физической Культуры.)

RED SPORTS INTERNATIONAL
International Association of proletarian organisations for physical culture.

INTERNATIONALE ROUGE DES SPORTS
Association Internationale des organisations prolétariennes d'éducation physique.

Moskau, 24/III 192 5

В Ц.К. Р.К.П. (б)

Орг.Бюро т. Молотову
т. Сталину * Андрееву
* Зиновьеву * Угланову
* Кагановичу * Чаплину.

Оргбюро ЦК своим постановлением от 6 Марта 1925 года отзывает организационного секретаря Красного Спортинтерна т.ЛЕМБЕРГА от работы по физкультуре.

Мне,как председателю Красного Спортинтерна и председателю русской делегации Исполкома КСИ неизвестны мотивы отзыва т.Лемберга, так как я не получил никаких документов по этому поводу ни от авторов вошедших в ЦК с просьбой об„отзыве т.Лемберга от работы по физкультуре", не поставив этот вопрос в Исполкоме Спортинтерна, и не получил также вызовов к рассмотрению этого вопроса в Оргбюро ЦК РКП.

Полагая,что просьба об отзыве т.Лемберга основана не на интересах дела,а на склочной борьбе части руководителей ВСФК против нынешних руководителей КСИ,начавшаяся со дня забаллотирования авторов просьбы при избрании в Октябре 1924 года нового состава Исполкома КСИ,прошу,от имени русской делегации КСИ,отменить постановление Оргбюро об

Kaynak: **V TsK RKP(B), Orgbyuro t. Stalinu, t. Zinovievu, t. Kaganoviçu, t. Molotovu, t. Andreevu, t.Uglanovu, t. Çaplinu, (RKP(B) Merkez Komitesi'ne, Orgbüro'ya Yoldaşlar Stalin, Zinoviev, Kaganoviç, Molotov, Andreev, Uglanov, Çaplin'e)**, 21 Mart 1925, Kızıl Spor Enternasyonali Arşivi, RGASPİ, Fon 537, Op.1, D.105, s.36

Ek 17. Bajanov'un 1926 Yılında Merkez Teftiş Komisyonu Başkanı Yoldaş Kuybışev'e Gönderdiği Mektuptan Stalin'in Burjuva Sporcularla Yapılan Karşılaşmalar Hakkında Görüşünü Aksettiren Alıntı

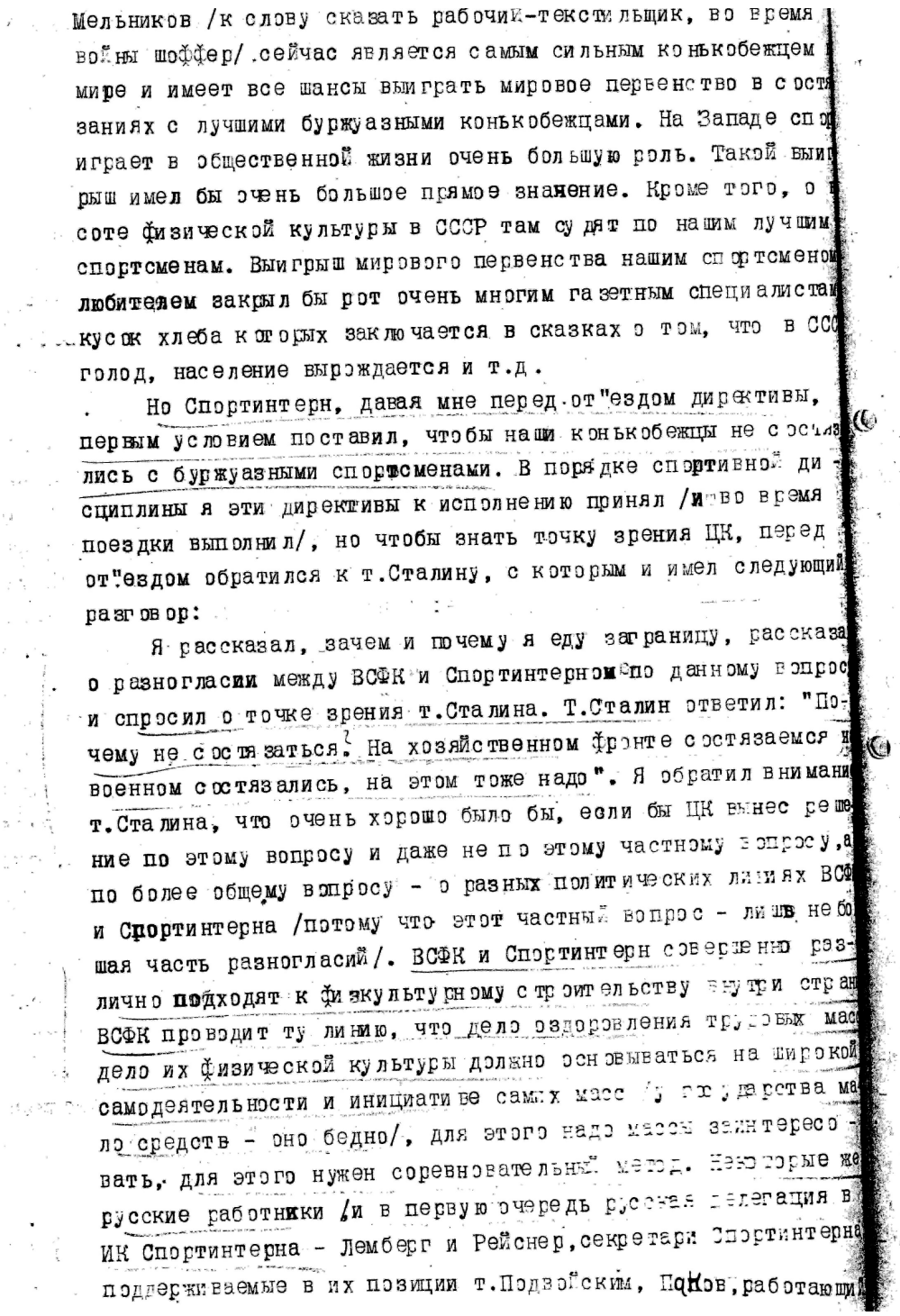

Мельников /к слову сказать рабочий-текстильщик, во время
войны шоффер/ сейчас является самым сильным конькобежцем
мире и имеет все шансы выиграть мировое первенство в состя
заниях с лучшими буржуазными конькобежцами. На Западе спо
играет в общественной жизни очень большую роль. Такой выиг
рыш имел бы очень большое прямое значение. Кроме того, о
соте физической культуры в СССР там судят по нашим лучшим
спортсменам. Выигрыш мирового первенства нашим спортсменом
любителем закрыл бы рот очень многим газетным специалистам
кусок хлеба которых заключается в сказках о том, что в ССС
голод, население вырождается и т.д.

Но Спортинтерн, давая мне перед от"ездом директивы,
первым условием поставил, чтобы наши конькобежцы не состяз
лись с буржуазными спортсменами. В порядке спортивной ди
сциплины я эти директивы к исполнению принял /и во время
поездки выполнил/, но чтобы знать точку зрения ЦК, перед
от"ездом обратился к т.Сталину, с которым и имел следующий
разговор:

Я рассказал, зачем и почему я еду заграницу, рассказа
о разногласии между ВСФК и Спортинтерном по данному вопрос
и спросил о точке зрения т.Сталина. Т.Сталин ответил: "По
чему не состязаться? На хозяйственном фронте состязаемся н
военном состязались, на этом тоже надо". Я обратил внимани
т.Сталина, что очень хорошо было бы, если бы ЦК вынес реше
ние по этому вопросу и даже не по этому частному вопросу, а
по более общему вопросу - о разных политических линиях ВСФ
и Спортинтерна /потому что этот частный вопрос - лишь не бо
шая часть разногласий/. ВСФК и Спортинтерн совершенно раз
лично подходят к физкультурному строительству внутри стран
ВСФК проводит ту линию, что дело оздоровления трудовых мас
дело их физической культуры должно основываться на широкой
самодеятельности и инициативе самих масс /у государства ма
ло средств - оно бедно/, для этого надо массы заинтересо
вать, для этого нужен соревновательный метод. Некоторые же
русские работники /и в первую очередь русская делегация в
ИК Спортинтерна - Лемберг и Рейснер, секретари Спортинтерна
поддерживаемые в их позиции т.Подвойским, Поповым, работающи

Kaynak: **Predsedatelyu Tsentralnoy Kontrolnoy Komissii, Tov. Kuybışevu (Merkez Teftiş Komisyonu Başkanı Yoldaş Kuybışev'e), 2 Şubat 1926,** Merkez Teftiş Komisyonu Arşivi, RGASPİ, Fon 613, Op.3, D. 177, s. 97